CONSTANTIN MATEESCU

BAL LA CASA OFIŢERILOR

Roman

SCRISUL ROMÂNESC
Craiova 1984

PARTEA ÎNTÎI

1

lui Dan

În tren aveam tot timpul să gîndesc. Trenul hurducăia pe şine şi se oprea din cînd în cînd pe cîmp lăsînd în urmă un nor de fum înecăcios şi negru. Alături, Didina picotea cu capul sprijinită de banchetă. Bărbaţi în salopetă vorbeau cu voce tare şi fumau. O parte dintre ei lucrau la salină, o parte la fabrica de ţigarete. Rîdeau. La Boureni scoteau din serviete cîte o ceapă şi o felie de pîine cu secară şi mîncau. Femei legate cu basmale duceau la piaţă ouă, brînză şi smîntînă.

Se întîmpla adeseori să vină în vagon cu noi şi Nelu. îşi aşeza sacoşa cu cărţi pe lemnul tare al banchetei şi dormea. Vagonul exala un iz insuportabil de funingine şi transpiraţie.

De fapt, la ce să mă gîndesc ? Toamna sosise mai devreme decît în alţi ani. Spre dimineaţă cădea bruma. În curtea casei noastre domnea paragina. Doi nuci bătrîni cu frunzele îngălbenite păzeau pustietatea împrejurimilor. De-a lungul drumului de ţară se înşirau ici-colo căsuţe prăpădite, cu pridvor de lemn, durate înainte de împroprietărire. Le uram. Uram şi salina. O puteam vedea din dreptul nucilor, un coş de fum înalt, acoperişurile unor clădiri mai răsărite, cu un etaj, apoi peretele abrupt al muntelui.

Pentru Didina, lucrurile îmbrăcau culori aparte. Era de aici. Apartenenţa de aceste locuri îi conferea un aer seniorial, de proprietară. Dar aerele ei nu mă atingeau. Purtam aceeaşi rochie simplă, de uniformă, cu guleraş scrobit, aceleaşi cozi pe spate, şi numai pardesiul bej din stofă englezească al Didinei, pe care-l murdărise de funingine la coate, ar fi putut constitui o notă de distincţie şi superioritate.

La anumite intervale, Didina se ridica în capul oaselor şi se freca la ochi.

— Pe unde sîntem ? întreba.

Bărbaţii boscorodeau despre recoltă sau jucau cărţi. Fumau ţigări făcute din hîrtie de jurnal, lipită cu salivă. Scoteau un fum îngrozitor. Prin geamurile prăfuite ale vagonului venea imaginea fără sfîrşit a cîmpului şi a dealurilor ce se ridicau departe, dincolo de Hinţa.

Ideea de a învăţa în tren, în cele aproape două ore cît dura călătoria pînă la Alutela, îmi trecuse deseori prin minte, dar niciodată n-o pusasem în aplicare. Mi se părea impracticabilă. Cel mult îmi luam din servietă un roman şi-l frunzăream. Citeam fragmente disparate, dialoguri, dialogurile în special mă atrăgeau, săream peste descrieri plicticoase şi căutam cu interes destul de mediocru pasajele sentimentale, şi răbufnirile de violenţă, şi împăcările duioase.

Mai adesea, însă, mă gîndeam la mama. O vedeam în faţa maşinii de gătit, sau curăţind cartofi, sau aplecată asupra albiei, spălînd rufe. Figura ei mi se fixase exact la vîrsta cînd murise. Nu mi-o puteam închipui mai tînără. Această neputinţă de a întoarce vremea mă chinuia. îi aruncasem la plecare un buchet de flori pe piatra de mormînt. Buchetul se va fi uscat de mult, şi nimeni, niciodată, nu va mai zăbovi măcar o clipă în faţa crucii albe rătăcită printre atîtea alte cruci.

După o lună, drumurile, fără să-mi devină cîtuşi de puţin mai agreabile, îmi intraseră în obişnuinţă. Mă împrietenisem cu o colegă, Mira, care mă conducea la trenul de întoarcere. Stătea pe strada gării. Era o fiinţă înaltă, vorbăreaţă, fără nimic deosebit care să atragă atenţia cuiva, deşi,.ca orice fată, ţinea la lucrul acesta. Pînă să vină trenul, mă duceam la ea. Avea o cameră urîtă, dosnică, în care se intra printr-un culoar întunecos. în cameră, un pat, o masă acoperită cu muşama şi un lavoar. Pe un raft îşi rînduise cărţile de şcoală şi rufele murdare.

— Fetiţo, mi-a spus în prima zi cînd îi călcasem pragul, nu stau într-un palat, însă sînt singură. O să-ţi dai seama mai tîrziu de avantajul acesta...

Cînd aveam timp, o ajutam să-şi facă problemele la matematică. Nu pricepea nimic, cu toate că-şi dădea toată silinţa. O chinuiam. Afară lătra cîinele. Proprietăreasa trebăluia prin curte, i se vedea spinarea gîrbovită deplasîndu-se între coteţul de găini şi magazia putredă, cu lemne.

Odaia mohorîtă a Mirei îmi amintea de încăperea sordidă unde mă trimisese odată mama să-i dau o haină veche unei femei sărmane. Pe un perete fusese atîrnată icoana Maicii Domnului şi un calendar murdar de muşte. Trăia într-o mizerie cumplită. Murise chiar în vara aceea. Murise singură, închisă în casă, cu transperantele lăsate, voind să se refugieze de lumea pestriţă a oraşului. În locul ei închiriase camera o lenjereasă.

Mira era pasionată de călătorii, imaginare, deocamdată. îşi cumpărase hărţi, atlase, prefigurînd pe ele itinerarii abracadabrante. îşi dezbrăca rochiţa, şi-o azvîrlea la întîmplare pe un scaun şi-mi arăta, ţinînd în mînă un creion, cum intenţiona să abordeze Orientul. Era destul de simplu. în trei minute ajungea în insulele Caroline, apoi făcea un mic ocol prin sudul continentului american şi debarca pe coasta Africii, de preferinţă în zona ecuatorială. Călătorea numai pe apă. Aeroplanele nu-i ofereau suficientă siguranţă.

în clipele acelea, cînd o vedeam deasupra hărţii, concentrată, însăilînd noi căi de evadare spre necunoscuturi, mi se părea frumoasă. Privirea îi căpăta o fixitate impresionantă, devenind extrem de expresivă. Aproape mi-era frică.

La gară rămînea cu mine pe peron pînă cînd impiegatul ridica semnalul de pornire. Didina ne privea de la fereastră. Trei-patru oameni se agăţau de scările vagonului, se auzea un fluierat anemic şi locomotiva începea să pufăie. în cîteva momente aluneca domol de-a lungul Hinţei.

La întoarcere eram atît de ostenită încît luptam din greu cu somnul. Mă sprijineam cu fruntea de rama geamului şi-mi risipeam privirea peste mirişti. Didina flecărea. O auzeam prin vis mărturisindu-şi peripeţiile din timpul zilei. Vorbea ne-obosit, în ţăcănitul sacadat al trenului, şi glasul ei, la început strident, apoi din ce în ce mai moale, se stingea treptat, intrînd la unison cu zgomotul egal al osiilor.

Pe la sfîrşitul lui octombrie au mai sosit în sat patru familii de refugiaţi din Transilvania, şi grupul navetiştilor cu trenul s-a mărit. Din clasa mea s-a nimerit să fie numai o fată, Graţiela, care ştia germana şi cînta la pian. Işi adusese pianul tocmai de la Bistriţa. Nu ştiam exact unde se află Bistriţa, dar mă gîncleam că trebuie să fi fost departe. Băieţii nu mă interesau. Majoritatea erau de vîrsta lui Neluţu.

Cu Graţiela mă plimbam după apusul soarelui pe drumurile întortocheate ale comunei. Se străduia să se acomodeze cu noua viaţă. Avea credinţa că situaţia noastră e provizorie, că în curînd ne vom întoarce acasă. I-am arătat biserica şi parcul şi micul stabiliment pentru tratarea bolilor reumatismale. Peretele de sare, în lumina irizată a asfinţitului, o fascina.

Am înţeles din prima clipă că lumea din care venise era cu totul alta decît aceea a mea. Pe Graţiela o interesau culorile şi muzica. Mă invita la ea duminicile şi îmi cînta la pian. Se instalaseră într-o căsuţă sub stînca muntelui, cu două camere şi o tindă largă. Pereţii camerelor erau acoperiţi cu peisaje, nuduri şi compoziţii din care nu înţelegeam prea mare lucru. Mirosul de m'ncare sosea pînă la noi. Din cînd în cînd, în cadrul uşii apărea o doamnă încă tînără, frumoasă, cu ochi albaştri, rătăciţi. Tăcea. în colţul buzelor purta un zîmbet imaterial, lunatic.

— De ce nu stai ? o auzeam pe Graţiela iritată. Stai odată !

îşi ridica nestăpînită mîinile ele pe claviatm •a şi o privea.

— O, mamă ! Cînd te uiţi aşa la mine mă înspăimânţi !

Femeia dispărea la fel de nesimţit precum venise. în încăpere se făcea tăcere. Prin curţile vecinilor cîntau cocoşii. Graţiela închidea capacul pianului şi se lăsa cu spatele pe scaun. Obrajii i se umpleau de lacrimi.

Călătoriile cu trenul, în compania Graţielei, mi se păreau mai suportabile. Ne aşezam alături, Didina aţipea şi în timp ce nq pierdeam privirea pe fereastră, pălăvrăgeam. Colega mea nutrea proiecte mari. Voia să înveţe pianul la conservatorul din Paris, apoi să se aventureze în lumea muzicii. Vorbea cu atîta seriozitate despre intenţiile ei încît era cu neputinţă să n-o cred. Vagonul
mirosea a ceapă şi sudoare. Un moş îşi deschidea cutia cu tutun şi i-o întindea bărbatului de lîngă el, făcîndu-i semn să-şi răsucească o ţigară.

— La anu o să avem război, vorbea bătrînul. S-a arătat pe cer o pată luminoasă. Femeile au început să nască băieţi. Mai mult ca sigur că începe tărăboiul.

Bărbatul chicotea. De undeva se auzea un cîntec îngînat din frunză. Femeile care vînduseră la tîrg brînzeturi şi smîntînă îşi numărau din buze banii strînşi într-o batistă.

Graţie colegei mele, am descoperit că Alutela îmi era complet necunoscută. Un tîrg străin. Ne întorceam de la liceu, trecuse ora primului, castanii lăsau pe dalele de piatră umbre mari, prelungi, şi Graţiela m-a întrebat deodată unde e Poşta. Am ridicat din umeri.

— Chiar nu ştii ? a zis.

M-a luat de braţ şi am pornit în sus pe Bulevard, să explorăm oraşul. Mi-a explicat că Poşta e locul cel mai important pentru nişte persoane dezrădăcinate, ca noi. Era în dispoziţie bună. Cu ajutorul Poştei, spunea, distanţele se micşorează, suporţi mai bine depărtarea. Poşta îţi înlesneşte

comunicarea cu cei dragi. Vorbea, şi între timp îşi aranja o coadă despletită.

— Tu nu iubeşti pe nimeni ? N-ai un prieten ?

I-am spus că nu. Am priceput că ea avea, dar nu am întrebat-o, iar Graţiela a tăcut şi între noi s-a aşternut o zonă de suspiciune, de neutralitate şi de jenă.

în faţa Poştei ne-am oprit. Era un edificiu mărunt, din cărămidă aparentă. Turnul acoperit cu ţiglă roşie, ferestrele înguste şi cornişele îi împrumutau un aer straniu de castel medieval. Nu mai văzusem o clădire de Poştă atît de atrăgătoare. Pe Graţiela n-o entuziasmase. A intrat grăbită şi a ieşit după vreo trei minute. Am intuit imediat că nu primise mesajul aşteptat. îi dispăruse dintr-odată întreaga bună-dispoziţie.

— Hai să plecăm la gară ! a spus muşeîndu-şi imperceptibil buza. O să pierdem trenul.

2

Po Genu mi l-a prezentat pe stradă Mira, într-un a din zilele de la sfîrşitul lui octombrie. Colega mea avea mania să citească afişele de pe panoul situat în faţa Par
culuy. Venea în Alutela circul Kludsky : lei, tigri, elefanţi, dresură şi acrobaţii de înaltă clasă.

— Ce-ar fi să mergem ? a întrebat fără convingere.

Era terorizată de exerciţiile la trapez, mi-a spus, trăia cu spaima că odată şi odată un saltimbanc va pierde clipa şi se va prăbuşi în rumeguşul din manej. Văzuse un film, cu un an în urmă, în care acrobatul, Douglas Fairbanks, făcuse un pas greşit, sub ochii sutelor de spectatori înfioraţi. Şi-a fracturat coloana vertebrală şi a rămas infirm pe viaţă, şi Mary Pickford, iubita lui, l-a părăsit, iar el s-a apucat să bea. În punctul , acesta a întrerupt-o Genu. Se aşezase în faţa noastră. Zîmbea. •

— Sărut mînuţele, frumoaselor naiade, a zis făcînd o plecăciune.

Ne-a luat de braţ cu o naturaleţe dezarmantă şi ne-a condus pe una din aleile din Parc. Era îmbrăcat într-un costum de haine uzat dar bine întreţinut. Vorbea tot timpul, gesticulînd convingător şi aruncînd spre noi priviri curtenitoare. Pe Mira o emoţiona vizibil prezenţa lui.. Am înţeles din conversaţie că se cunoscuseră la aniversarea unei prietene comune şi că fuseseră de clouă ori la cinematograf. În general, mi-era destul de greu să-l urmăresc, apropierea lui îmi da un soi de teamă fără noimă. Exala miros de apă de colonie.

Ne-am aşezat pe o bancă. Genu a scos din buzunarul hainei o tabacheră de argint cu monogramă şi şi-a aprins ţigara.

— Fumaţi ? a întrebat.

Se angajase într-o poveste lunga cu o baletistă de la Cărăbuş cu care se iubise în anul'precedent şi care-l părăsise pentru un ofiţer de aviaţie, apoi ne-a relatat cum a căzut în vară la examenul de drept roman. îşi petrecuse un braţ pe după gîtul Mirei. O mîngîia distrat. Eram terorizată la gîndul că ar putea să treacă vreuna dintre profesoare. Parcul se afla în centrul tîrgului, Ia numai cîţiva paşi de şcoală.

— Eşti moldoveancă ? Se cunoaşte după vorbă, mi-a spus zîmbind. E plin oraşul de refugiaţi.

Aprecia vorbirea moale a moldovencelor, a declarat în timp ce-şi îndrepta atenţia spre mine. După precipitarea evenimentelor din vară, Alutela se dezmorţise, parcă, se populase cu o mulţime de fetişcane nostime, drăguţe. Păcat că, uite, stau ascunse în casă, în loc să iasă seara la plimbare pe Bulevard, sau să cunoască împrejurimile superbe ale oraşului.

— Ce-ar fi să ne vedem diseară ? Mîncăm o îngheţată la coana Miţa şi dăm o raită pe Terasă. Vin cu un prieten.

Ne-am privit. î-am spus că după-amiază plec. Că locuiesc la Ocniţa. Pe alee trecea o doamnă împingînd un cărucior. Stătea să plouă. Genu scotea mari rotocoale de fum pe care le risipea cu generozitate deasupra capetelor noastre. în ochii Mirei am citit reproşul şi nemulţumirea. O dezamăgisem. Regretam din suflet.

Vreo două zile nu m-a mai conclus la gară. Urcam în tren cu Graţiela şi Didina şi ne opream într-un vagon unde ni se părea că e mai puţină lume. Peronul era pustiu. Un ceas de tablă înţepenise pentru totdeauna la ora 5. Ne aşezam pe bancă şi pălăvrăgeam. Didina îşi sărbătorea peste puţină vreme aniversarea. Evenimentul o înnebunise pur şi simplu. Nu-şi mai putea încăpea în piele de bucurie. Părinţii îi permiseseră „să facă dans" şi-i cumpăraseră un patefon cu discuri. Tot drumul ne-a bătut la cap cu patefonul ei. Avea oprire automată şi braţ mobil. Şi căptuşeală mov, de catifea. Problema cea mai dificilă se dovedea a fi aceea a musafirilor. Pe cine să invite ? N-aveam băieţi. Părinţii îi puseseră în vedere să le prezinte în prealabil o listă.

— O listă ? a pufnit mirată Graţiela.

Discuţia s-a oprit în locul acesta. Didina şi-a scos puloverul la care lucra de o săptămînă, eu am deschis o carte, iar Graţiela a dispărut în celălalt vagon, unde obişnuiau să stea funcţionarii de la fabrica de ţigarete.

La coborîrea în staţie, îl aşteptam pe Nelu. Mergeam întotdeauna împreună. Mă lua de mînă. Tăceam. Aveam aproape un kilometru pînă acasă. Neluţu ţopăia neobosit, ceea ce mă irita teribil. Lovea cu vîrful ghetei în toate pietrele ce le întîlnea în cale. Treceam un pod de lemn, urcam un deal şi intram în strada principală. Din vîrful dealului puteam vedea stabilimentul balnear, grădina publică şi satul, năruit sub muntele de sare.

Pe tata nu-l găseam acasă. Venea tîrziu. Mă dezbrăcăm. Dezordinea din camere îmi făcea greaţă. Luam un capot pe mine şi mă apucam de treabă. Pe Nelu îl puneam să spele vasele. Dereticam prin casă, făceam puţină ordine în bucătărie şi ridicam capacele slinoase ale sufer
taşelor. Mîncarea, cu mici excepţii, era aceeaşi: ciorbă, şi tocană de cartofi, sau musaca, sau ţelină, sau varză cu o bucăţică de carne afumată. Ne aşezam la masă unul în faţa celuilalt, li potriveam şervetul sub bărbie. Neluţu îmi mărturisea că a mai luat un trei la matematică. Mînca fără să facă nazuri, li pregăteam pentru desert o feliuţă de pîine eu unt şi cu magiun sau îi dădeam o jumătate de pachet de ciocolată.

Ne apucam pe urmă să ne facem lecţiile. Neluţu nu răbda să stea cu un caiet sub ochi mai mult de un sfert ele oră. O zbughea afară. Trebuia să-i redactez compunerile şi să-i rezolv problemele la matematică. Se întorcea, pe întuneric. La porţile vecine, femeile se adunau în grupuri şi vorbeau. îşi

blestemau bărbaţii. Din cînd în cînd fintîna scîrţîia anemic. Sosise vremea adăpatului. Pe la ferestre apăreau luminile opaiţelor.

La ora nouă îl puneam pe Nelu să se spele, îi dam un blid cu lapte proaspăt şi îi băgăm în pat mai mult cu forţa, îl înveleam cu pătura şi-l sărutam. Deasupra patului veghea fotografia mamei înrămată în anul cînd ne părăsise. Stingeam lumina şi intram în camera cea mare îl aşteptam pe tata. Citeam o carte sau rămîneam cu ochii pironiţi în întunericul de afară. Pendula veche a bunicii măsura agale timpul. îl auzeam sosind încă din drum. Intra pe uşă şi-mi zîmbea. îl ajutam să se dezbrace. Se clătina uşor. îi luam cu grijă pălăria de fetru şi i-o atîrnam în cui.

— E bine ? mă întreba.

îi răspundeam că e bine.

Mă mîngîia pe păr. Făcea eforturi să se ţină pe picioare. Mînca un colţ de pîine cu salam şi se trîntea pe pat cu faţa în sus. După o vreme îşi amintea de mine.

— Poţi să te culci, zicea. Eşti obosită. Mîine începem o existenţă nouă.

3

De ziua regelui am fost chemate la liceu. S-au recitat poezii, o profesoară ne-a ţinut o alocuţiune, iar corul şcolii a intonat cinci-şase cîntece. Am înţeles din vorbele în
tortocheate ale profesoarei că trecem prin momente grele. 3-a pomenit despre primejdiile cu care se confruntă neamul, despre îndatoriri supreme, abnegaţie şi jertfă. în încheiere, directoarea ne-a invitat să mergem la serviciul divin de la Episcopie.

— Hai să-ţi arăt Zăvoiul, mi-a spus Mira trăgîndu-mă de rnînă prin curtea şcolii. în noiembrie, nimic nu mi se pare mai ispititor decît decorul sălciilor plecîndu-şi fruntea îngălbenită peste unde.

Oraşul arbora drapele tricolore. Se făcuse frig. Coloane de ostaşi cu armele lucind de curăţenie se îndreptau spre dealul cs urcă la Episcopie, pentru Te Deum. în centru, Mira mi-a atras atenţia asupra panoului ce anunţa programul de la cinematograful Colleoni,

— Un film e ca un vis frumos, filozofa colega mea. 'Odată ce s-a terminat, îi uiţi. Rămii doar cu regretul pe care-l ai cînd te trezeşti din somn. Că nu-l mai poţi trăi încă o dată.

Afişul arăta un tip cu un revolver în mînă şi o femeie aproape goală, sprijinindu-se de o coloană de bazalt. Deasupra, titlul, cu litere de-o şchioapă : Femeia fără suflet,

— Ai fost vreodată la cinematograful Colleoni ?

l-am spus că nu.

Şi-a îndreptat privirea spre mine, dojenitor. Am mers an timp fără să ne vorbim. La cafeneaua Ganţu trei-patru tineri fumau în dreptul intrării, mascată cu o draperie. Prin geamurile largi, acoperite cu perdele, se întrezăreau •contururi vagi de oameni aplecaţi asupra meselor de biliard.

Am rătăcit vreo câteva minute pe strada principală. De-a lungul şirurilor ele castani bătea un vînt de iarnă, îngheţasem. De la benzinărie am coborît pe strada Decebal. Vitrinele bogate ne arătau bijuterii, mantouri scumpe şi rochii de mătase strălucind în ape. Nu mai văzusem asemenea minunăţii de luni ele zile. Uitasem, că există.

— Ascultă, rn-a întrebat deodată Mira, ce e tatăl tău ?

î-am spus că e funcţionar la mină.

-— Ce-ar zice dacă i-ai propune să locuieşti în timpul iernii la oraş ? E greu al naibii să mergi atîtea ore în tren pe frigul ăsta. Şi ai avea mai multă vreme de învăţat.

Mă cerceta cu coada ochiului. Un avion biplan făcea «ocoluri mari deasupra Alutelei. Ne-am ridicat privirile
spre cer. Era de un albastru siniliu, bătînd în verde. Mi-am strîns jacheta în jurul trupului. I-am spus că mergem altă dată să vedem Zăvoiul. Biplanul a executat un luping, apoi s-a îndepărtat şi în cîteva secunde a dispărut pe după coama neagră a Capelei.

în gară am întîlnit-o pe Graţiela. Stătea în sala de aşteptare, chircită pe o bancă. Mai aveam o oră pînă la plecarea trenului. De partea cealaltă a băncii, o femeie îşi alăpta copilul.

— Nu şezi ? mi-a spus cu iritare în glas.

O clipă mi s-a arătat imaginea eterică a maică-sii, privindu-ne suav din pragul uşii. M-am aşezat. Pe linia a doua, o locomotivă se fîţîia de colo-colo. Pînă la urmă s-a oprit în faţa gării.

— Oraşul ăsta, a zis după o vreme Graţiela, e cea mai jalnică şi ticăloasă cocină din lume. O fundătură.

Se aştepta, probabil, să-i cer o explicaţie, dar am tăcut. Discuţiile despre Alutela mă deprimau. Constituiau motivul cel mai frecvent al lamentaţiilor noastre, cei ce sosiserăm din alte colţuri ale ţării.

— Imaginează-ţi, am căutat trei ore un acordor ! Mi s-a răspuns că singurul specialist în piane a sucombat cu zece ani în urmă. De atunci, familiile cu stare angajează acordori din Bucureşti.

Şi-a scos oglinda din sacoşă şi s-a privit. îşi despletise cozile şi îşi prinsese părul în coc. Părea mai matură. Femeia şi-a smuls ţîţa din gura ţîncului şi l-a trecut la. ţîţa cealaltă. Copilul a mîrîit nemulţumit, apoi s-a apucat să sugă cu nădejde.

— îl urmăresc de un sfert de oră pe omuleţul ăsta, mi-a spus în şoaptă Graţiela, făcînd un semn spre colţul băncii. Descopăr în gesturile lui hulpave atîta animalitate, o poftă devorantă atît de crîncenă, încît îmi face greaţă. Greaţă fizică. N-aş vrea să am copii...

După vreo cîteva momente s-a închis în ea şi n-a mai scos o vorbă. Locomotiva a şuierat. Mecanicul stătea plecat pe rama neagră de funingine a ferestrei. Purta cămaşă cadrilată, cu gulerul răsfrînt. Pe cap avea o şapcă veche. M-am uitat la ceas. Un impiegat trecea în fugă peste linii. Mi s-a părut că văd în ochii Graţielei lacrimi.

în fiecare vineri, la cinematograful din Ocniţa rula un film. Nu era de fapt un cinematograf, ci sala de spectacole a comunei, în care se organizau serbări şi baluri*
fî se dădeau reprezentaţii cu trupe ambulante sosite de aiurea. Neluţu nu lăsa să-i scape nici un film. Venea acasă seara. îmbujorat la faţă, şi se apuca să mi le povestească. Mi-era cu neputinţă să-l împiedic. La urma. urmei, cui să se destăinuie, dacă nu mie ? Mă prefăceam •că sînt atentă şi-mi vedeam de treburi. Neluţu nu se descuraja nici chiar cînd rezolvam probleme la algebră. Se aşeza la masă, lingă mine, şi-mi înşira neobosit năzbîtiile pe care le făcuseră la Oxford Stan şi Bran.

— ©e-nseamnă aia rector, Tami ? mă întreba acoperindu-mi cartea sau caietul, ca să-mi abandonez preocupările.

După epuizarea subiectului, trecea la comentarea secvenţelor mai palpitante. Avea o groază de impresii şi se încăpăţîna să mi le comunice pe toate. într-o împrejurare asemănătoare, m-am pomenit în pragul casei cu Didina. Şi-a scos paltonul şi l-a agăţat în cuiul de la uşă, destinat în exclusivitate pentru pălăria tatei.

— Voi n-aveţi un cuier în cameră ? a zis făcînd o scurtă inspecţie vizuală prin încăpere.

I-am spus să se aşeze. Neluţu a ieşit în curte. Prezenţa ei, fără să-mi fie absolut dezagreabilă, mă stînjenea. Eram nedreaptă. De cînd sosisem la Ocniţa, îmi arătase o simpatie dezinteresată, ba chiar compasiune. Se străduia pe cît îi sta în putinţă să nu mă simt străină.

— Ce fac cu invitaţii ? m-a întrebat frecîndu-şi palmele şi rezemîndu-se de soba rece în care nu ardea de două zile focul. N-avem perechi de dans. Sînt şase fete şi numai doi băieţi.

Am ridicat din umeri. Didina mă privea impacientă, •ca şi cum ar fi aşteptat să-i dau pe loc soluţia problemei. A luat caietul de matematică de pe măsuţă şi s-a uitat pe el distrată.

— Pusesem atîta suflet în petrecerea aceasta şi uite, o să fie o nlictiseală îngrozitoare. Tu nu cunoşti băieţi în Alutela ?

Stătea să plîngă. Venise îmbrăcată într-o rochie subţire, cu mîneci-scurte, şi tremura de-a binelea de frig. S-a văicărit vreo cîteva minute pe tema asta. A lipsei de băieţi. Comuna, în timpul iernii, era moartă. Doar vara se înviora. Soseau din toate colţurile ţării turişti, bolnavt la tratament, studenţi, şi uliţele căpătau o viaţă nouă, impresionantă. Duminica, în chioşcul parcului, cînta fanfara regimentului, iar sîmbetele era bal în sala comunală, fi delecta taraful lui Vasile Boereseu de la restaurantul Lynx din Alutela.

Am aprins lampa şi am aşezat-o în firida din perete. Didina se uita asupra unui sistem de ecuaţii cu trei necunoscute.

— îţi place să dansezi ? m-a întrebat.

Mi s-a părut că simt în glasul ei o coardă ruptă.

— Pe mine mă înnebuneşte dansul! Aş dansa de dimineaţă pînă seara. Zile în şir. Mămica rîcîe de mine cînd îi spun, dar mă înţelege. A dansat şi ea cînd era fată. Odată, acum un an, mă aflam cu tata în Alutela, şi ne-am oprit un pic în faţa ferestrelor iluminate ale Casei Ofiţerilor. O, Doamne ! Ce-am putut să văd ! Ce rochii de mătase lungi, alunecînd pe dalele de marmură strălucitoare, ce măşti frumoase, ce tineri ofiţeri în uniforme albe, cu epoleţi de aur şi fireturi, ce muzică divină ! Nu mi-aş mai fi desprins privirea de la ele. Eram atît de aiurită încît o clipă m-am simţit atrasă în iureşul ameţitor al valsului, şi chiar dansam, împresurată de foşnetul mătăsurilor diafane, şi mîna delicată a unui ofiţer îmi atingea uşor mijlocul, pluteam, zburam deasupra marmurii de gheaţă, pri~ vindu-mi partenerul, zîmbindu-i, avînd în simţuri parfumul fin ce exala deasupra noastră ca o vrajă. Dar visul a durat cît o clipită, şi tata m-a smuls de lîngă ferestrele iluminate şi am rămas de atunci cu nostalgia acelui bal în care m-am simţit măcar pentru vreo cîteva momente fericită...

Vorbea şi mîzgălea sub ecuaţiile mele siluete subţiri de tineri ofiţeri cu epoleţi de aur. Descopeream la ea o remarcabilă îndemînare de a desena veşminte şi zorzoane militare.

Am întrebat-o dacă vrea să o servesc cu o dulceaţă. Aveam cămara plină cu peltea făcută de mine în Moldova. M-a refuzat cu un gest al capului.

— Crezi că o să ajungem vreodată să dansăm la Casa Ofiţerilor ? a zis aproape în şoaptă.

A ridicat privirea ele pe caiet. În clipa aceea îmi devenise dragă. Neluţu fluiera prin curte un cîntec. Am luat caietul şi l-am aruncat deasupra cărţilor ce-mi trebuiau a doua zi la şcoală. Didina s-a sculat. Mi-a spus că mă aşteaptă cu dragoste la aniversare. Am ajutat-o să se îmbrace.

— Dacă găseşti pe cineva, invită-1! Contez pe tine. Cum vrei să ne distrăm fără băieţi ? Pe tata l-am convins să nu se mai amestece în treburile mele. Sîntem aproape domnişoare. Pe vremuri, bunica avea copii la vîrsta noastră...

4

Sra printre colege o fată, Elise, care mă atrăgea. N-aş fi putut să spun de ce. Stătea în banca a doua, în faţa mea. în recreaţii îi căutam tovărăşia. Mi-a declarat de la început că nu-i plac moldovenii. Sinceritatea ei m-a incîntat. La urma urmei, nici mie nu-mi plăceau oltenii, încît n-aveam nimic să-i reproşez. Citea literatură americană şi franceză, şi pe terenul acesta ne întîlneam. S-a minunat că ştiu atît de bine franţuzeşte, ca şi cum ml-aş fi depăşit condiţia şi m-aş fi furişat, necuviincioasă, în încăperi de taină, prohibite.

încetul cu încetul s-a obişnuit cu mine. Mă tolera. A început să-mi împrumute cărţi. Erau legate în pînză vişinie şi purtau sigiliul familiei. Am observat că are a bucurie aproape maladivă de a face daruri, de a-şi risipi nesăbuită generozitatea. Nu se interesa în legătură cu cărţile împrumutate şi nici în ce măsură mi-au plăcut. Considera, pesemne, că trebuiau să-mi placă, din moment ce mi le alesese ea.

Odată am ieşit din curtea şcolii împreună. Afară era ger. Purta palton de blană, singurul palton de astrahan din clasa noastră. în loc s-o iau spre gară, am condus-o.. Elise îmi povestea despre un văr al ei, student în anul trei la Arhitectură, cu care se afla în corespondenţă. Scria frumos. Se apropia, prin stilul său pasionat şi sobru, de Benjamin Constant. Apoi, se îndrăgostiseră, se îndrăgostiseră epistolo.r. Nu se văzuseră de ani de zile şi nici nu-şi trimiseseră fotografii, clar frumuseţea sentimentului consta tocmai în puritatea gestului, în spiritualitate şi mister. În ultima scrisoare, îi descria pe şapte pagini emoţia ce o avusese întîlnindu-se cu farmecul poeziei lui Rimbaud.

La colţul străzii se oprise.

— Vezi casa aceea ? Acolo locuiesc.

Clădirea, construită la sfîrşitul veacului trecut, părea a unei vechi familii boiereşti. Avea faţada simplă, cu coloane înalte şi scări de marmură şi o marchiză arcuită ca o cochilie. în faţa treptelor fusese presărat pietriş de rîu.

îmi întinsese o mînă înmănuşată.

— Sper că o să ţii secretul confesiunii mele. Aş fi dezamăgită dacă i-ai trăda.

Printre colegele care-mi plăceau mai exista o fată durdulie, bondoacă, poreclită Chantecler. Porecla n-avea nici o legătură cu literatura lui Rostand, venea de la pronunţia nefericită a cuvîntului, la una din lecţiile de franceză ale lui madame Dulong. Se chema de fapt Ecaterina, M-a invitat din prima zi să stau cu ea în bancă, un gest care m-a emoţionat. Noi, fetele refugiaţilor, eram primite cu rezervă, ceea ce, pînă la urmă, ar fi putut părea firesc.

Pe Katy o iubea întreaga clasă, încît nu e de mirare că m-am ataşat ele ea. Avea teatrul în sînge. Le imita pe profesoare în mod desăvîrşit, făcînd din fiecare imitaţie un „rol". Trăia aievea personajul. Dar Katy nu era bufonul clasei. îşi cîştigase, în decursul anilor, autoritate. Impunea. M-am întrebat adeseori de unde izvora atîta forţă de a-i stăpîni pe oameni. Nici o decizie importantă nu se lua fără participarea şi asentimentul ei.

în timpul orelor primeam ele la colega mea bilete cu comentarii scurte despre defectele de exprimare, metehnele sau ticurile profesoarelor. Era metoda ei de a atenua lungimea insuportabilă a clipelor. într-unui din bilete am întîlnit uimită textul : „Să n-ai încredere în bărbaţi. Am cea mai detestabilă părere despre ei." A fost, de altfel, singura confesiune pe care mi-a făcut-o. N-am auzit-o niciodată vorbind despre persoana ei.

Probabil că prezenţa Katyei mi-a dat puterea să înţeleg că se putea trăi oriunde cu puţin curaj. Mă aruncase soarta pe o insulă îndepărtată pe care n-apucasem s-o cunosc şi în care mă simţeam străină, singură, împovărată de neliniştile unui viitor nesigur, aburos.

Am întrebat-o într-o zi pe Katy dacă pe frate-său nu l-ar interesa să vină la Ocniţa, de ziua aniversară a Diclinei. Avea un frate în clasa a opta. Katy s-a uitat la mine lung.

— De unde îl cunoşti pe Silviu ? a mîrîit.

I-am spus că nu-l văzusem în viaţa mea.

A izbucnit în rîs.

— Tu o să te îndrăgosteşti de prima creatură în pantaloni pe care o s-o cunoşti şi o să i te devotezi cu trup şi suflet pînă la mormînt. Aceasta q ursita ta.

Agapa dată de Didina a reunit pînă la urmă trei băieţi şi şapte fete. Am fost primiţi în camera cea mare, „salonul", ce suferise modificări spectaculoase : un şifonier masiv fusese scos afară, iar patul, ridicat pe verticală, elibera o bună parte din suprafaţa încăperii. Covoarele de lînă dispăruseră. De-a lungul zidurilor, gazda rînduise scaune. Interiorul semăna cu orice sală destinată unui bal sătesc.

Ni s-au servit pateuri şi tartine cu salam. Oficiul îl îndeplinea o soră a Didinei, Victoriţa, ce-şi petrecuse în jurul mijlocului un şorţuleţ de pînză ajurat. Stăteam pe scaune cu mîinile în poale şi ne priveam. Un tînăr, Vidu, despre care bănuiam că e iubitul sărbătoritei, se străduia să înviioreze atmosfera făcîndu-i complimente Graţielei sau evocînd parada militară de la Bucureşti, de ziua regelui. Ne-a informat, modest, că e student la Drept şi că posedă un apartament pe strada Doamnei. Un alt băiat, pe care îl strigau Dinică, tăcea pe scaunul lui, închis în gînduri. Părea de-al casei, deoarece o ajuta pe Victoriţa să aducă sticlele cu vin şi

să aşeze platourile cu antreuri pe măsuţă. Pe cel de-al treilea, Sergiu, ni-l trimisese Mira în ultimul moment. Venise îmbrăcat în haine de culoare închisă, cu papillon şi guler tare şi plastron strălucitor. Deşi nu cunoştea pe nimeni, în scurtă vreme tutuia pe toată lumea, luîncl conversaţia pe contul lui. Se observa de la o poştă că e un profesionist al micilor sărbătoriri intime. Bria.

Didina alerga de colo-colo aferată. Se îmbrăcase într-o rochie de mătase roz şi îşi lăsase părul liber peste umeri. N-avea odihnă nici o clipă. „Doriţi ceva ?" spunea venind la cîte una dintre noi şi sprijinindu-şi graţioasă mîna pe spătarul scaunului. Părea o floare ce-şi deschisese cupa chiar în ziua aceea şi se grăbea să-şi pună în valoare farmecele mai înainte de a-şi pierde prospeţimea.

Pe urmă s-au adus paharele cu băutură iar Dinică a pus la patefon Maria Lu. Părinţii gazdei ne supravegheau
din pragul uşii, indulgenţi. Bătrînul era director administrativ al minei. Purta baston şi se întorcea acasă cu trăsura. Soţia lui se ofiiise prea devreme. De cîte ori îmi apărea, vedeam figura unei tinere cu părul lung şi despletit, privind nostalgic valurile albe ale mării, aşa cum mi se arătase, copil fiind, într-un volum de versuri, ilustrat de Lamartine.

De cum sosise, Sergiu şi-a propus să se ocupe de persoana mea. S-a aşezat pe scaunul de alături şi a început asediul prin complimente din repertoriul oricărui bărbat de lume. Vorbea frumos şi nuanţat, găsea prilejul să strecoare cu abilitate citate latineşti, şi nu punea întrebări. Această însuşire mi s-a părut nepreţuită. Din cînd în cînd se întorcea spre fata din partea cealaltă, pe care o mîngîia cu nonşalanţă, şi revenea apoi la mine credincios, cu o asiduitate bine temperată. M-a invitat la dans. Mi-a confiat că în intimitate i se spune Gili, dar că nu-şi deconspiră numele decît fiinţelor pe ale căror buze vocabula îşi găseşte tonalitatea ideală. Dansa superb. Părinţii gazdei dispăruseră iar Vidu o strîngea pe Dida, emoţionat,, la piept.

încetul cu încetul, petrecerea s-a animat. Paharele cu băutură s-au golit şi s-au umplut din nou, şi patefonul ne oferea acum Cest ă Capri. o melodie dulce pe care o fredonau toţi tinerii din Alutela.

— Azi eşti în vervă, mă uimeşti, a îngînat uitîndu-se ia mine Graţigla.

A ridicat paharul şi a sorbit o picătură.

— Mă plictisesc îngrozitor. Ruralitarea mă dezgustă. Am sentimentul că particip la o chermesă populară cu must şi mititei. Cine e tipul care te curtează ?

l-am spus că nu ştiu. Că l-am cunoscut în seara asta.

Pe buze i-a apărut un zîmbet palid. A mai băut o gură din pahar. Dinică i-a făcut o reverenţă şi a invitat-o să danseze. Didina plutea în braţele lui Vidu. O clipă am avut senzaţia că visez. Că sînt acasă. Afară nu se întune-case încă. M-am dus la geam. M-am rezemat cu fruntea •de fereastră. în zare se distingea conturul alb al muntelui de sare, strălucind în apele înşelătoare ale amurgului

Cam la o săptămînă după agapa Didinei, Gili mă aştepta în colţul Parcului. Eram cu Mira. Ne-a întrebat dacă ne poate conduce pînă la gară. Ninsese peste noapte şi pe trotuar se depusese un strat subţire do zăpadă.

Purtam pe mine un palton cu blana de la guler roasă. Altul nu aveam, dar faptul nu mă indispunea în mod deosebit. Sub braţ ţineam o mapă cu desene executate în orele de clasă.

Gili îşi pierduse volubilitatea de la aniversarea Didei, sau poate că îşi impusese o revizuire a planurilor ofensive. Vorbea puţin şi măsurat. Ne-a declarat că în curînd va face o călătorie în Capitală pentru reglementarea unor examene restante. Situaţia internaţională se arăta din ce în ce mai complicată. Vom avea război. După părerea lui, nu va dura prea mult, dar un război e un război, oricine poate fi lovit de coasa morţii. S-a oferit să-mi ducă mapa cu desene. Am refuzat.

— Nu vreţi să mergeţi duminică la o serată ? a zis. E dată de studenţii de la Litere, în cerc intim. Intraţi cu mine. La întoarcere, vă însoţesc pînă la gară.

Mira a dcclarat din capul locului că merge. Eu tăceam. Duminica dereticam întreaga casă şi făceam mineara. Şi spălam.. Aveam un coş întreg cu rufe izînite.

— Alaltăieri, spre dimineaţă, s-a sinucis Florida, ne-a informat cu precauţie Gili. A luat o doză mare de calmante. Bătrînul a înnebunit. Şi-a scos maşina din garaj şi a plecat fără să lase nici o vorbă. Poliţia a împînzit şoselele. Nu ştie nimeni unde să-l mai caute. Săraca doamnă Axinteanu e singură cu moarta în palatul lor fastuos de sub Capela.

Pe Mira au podidit-o lacrimile. Şi-a scos batista din poşetă. Mergeam încet, fără să scoatem nici o vorbă. La ora aceea Bulevardul zăcea încremenit în liniştea amiezii. Coroanele castanilor se împodobiseră cu promoroacă. N-o întîlnisem pe Florida decît o dată, la începutul lui noiembrie. Mă aflam cu Katy pe Terasă, tocmai ieşisem de la şcoală, şi în dreptul bisericii Buna Vestire s-a oprit un Chevrolet din care a coborît o tînără cu părul auriu, căzut pe umeri, lăsînd întredeschisă portiera, şi a trecut pe lingă noi ca o prinţesă, frumoasă, intangibilă, grăbită, întrînd pe uşa salonului de frizerie şi coafură Pompadour„

— Era cea mai bogată moştenitoare a Alutelei, a comentat evenimentul Gili, ce naiba o să facă Axinteanu cu atîţia bani ? Se zice că în ajun se îmbătase într-un bar din. Capitală şi declarase prietenilor că vrea să-şi cumpere un Klemm cu care să doboare recordul pe distanţa Roma-Brazzaville, trecînd peste Sahara. Au dus-o la hotel întinsă pe bancheta Chevroletului.

— De ce s-a omorît ? a zis printre suspine Mira.

Păşeam prin faţa cinematografului. Pe un panou imens se anunţa cu litere cle-o şchioapă filmul „Omul din Dakota" cu Wallace Beery. Simţeam un soi de ameţeală vagă. Povara mapei cu desene îmi devenise detestabilă. La un balcon, o doamnă îşi peria mantoul cu gesturi profesionalizate.

îl auzeam pe Sergiu vorbind, dar nu înţelegeam ce spune. Mi-am petrecut sub braţul celălalt mapa cu desene. Trebuia să calc atentă, să nu alunec. îmi revenea în minte imaginea vrăjită a Floridei plutind prin faţa noastră ca o nimfă. Pe stradă se simţea mirosul de funingine.

— Ei bine, mergeţi ? a zis Gili scoţîndu-şi o mănuşă şi netezindu-şi reverul impecabil al paltonului.

Eram în faţa gării. M-am uitat la Mira. îşi băgase batista în servietă. A zîmbit. Birjarul care aştepta acceleratul de la ora două moţăia pe capra jerpelită a trăsurii.

— Eu merg, a spus. Ne întîlnim în faţa pompei de benzină. Să vin în bluză, sau cu rochie de seară ?

în zilele geroase, călătoriile cu trenul deveniseră un calvar. Mă ghemuiam pe bancă, îmi ridicam blăniţa de la guler şi mi-o strîngeam în jurul gîtului. Didina suporta rnai bine frigul, era obişnuită cu vînturile aspre ale iernii, trăia de mică în această regiune deluroasă în care şapte luni pe an putea să vadă, la marginea de miază-noapte a zării, viroagele acoperite cu zăpadă ale muntelui.

Am încunoştinţat-o de sinuciderea Floridei. A scos un ţipăt ascuţit.

— O, Doamne ! a exclamat. Cu neputinţă ! E de neînţeles !...

Mă tot pisa la cap că e cu neputinţă, ca şi cum ar fî protestat că moartea îi jucase festa, luînd-o pe Florida fără asentimentul ei.

Vagonul era aproape gol. Doi inşi fumau mahorcă trîntiţi pe bancă. O femeie îşi lega broboada sub bărbie. În poală i se juca un puşti blonziu şi bucălat.

Diclina mi-a povestit cu ochii în lacrimi cum se afla ociată în magazinul cu delicatese al lui Safranian, şi cum intrase năvălind pe uşă Florida, trăgînd un setter după ea, şi o zărise, şi o mîngîiase în trecere pe cap şi îi spusese armeanului să-i umple o pungă cu smochine („îţi plac smochinele?" o întrebase) şi cum ieşise tot atît ele repede precum venise, fără să cumpere nimic, lăsînd în prăvălie un parfum subtil de lămîiţă.

— O, Dumnezeule ! a încheiat Didina, să se omoare tocmai ea !...

în ziua următoare a avut loc înmormîntarea. A fost evenimentul cel mai important al anului. Oraşul era în doliu. Pe străzi, în magazine, se vorbea în şoaptă. Un duh ai morţii plutea deasupra Alutelei. Bătrînul Axinteanu fusese descoperit într-o speluncă din Craiova, beat mort. A refuzat să se întoarcă acasă. în urma intervenţiilor făcute la Episcopie, ceremonia mortuară s-a desfăşurat cu tot alaiul arhieresc. La şcoală ni s-a anunţat că sîntem libere. O parte dintre fete s-au dus la înmormântare. Eu n-am avut puterea să mă cluc. Elise venise îmbrăcată în negru. Era plînsă.

A fost un ger cumplit în ziua aceea. Pe crengile castanilor se depusese praf de promoroacă. Mergeam cu Xaty de-a lungul pomilor pitici din Parc. Se auzeau bătăile de clopot de la biserica Toţi S inţii.

— Ce naiba taci? a mormăit cu glasul răguşit colega mea.

Pe străzile oraşului bătea un vînt de gheaţă. Ia Poştă l-am întîlnit pe Gîngu, nebunul tîrgului. Se rezemase de zidurile roşii. Privea cu ochi apoşi în zare. Părea că sprijină de mii de ani clădirea. Katy a scos din geantă un pumn de mărunţiş şi i l-a strecurat în buzunarul zdrenţăros.

— Eu plec acasă, a spus. Mi-e frig. Ai cunoscut-o ?

Am clătinat din cap că nu.

— Era studentă la conservator. La clasa de vioară. A dat concerte strălucite la Viena. N-o să mai traverseze Sahara niciodată...

Ne-am despărţit. Am zăbovit puţin în faţa Poştei, apoi în dreptul restaurantului Select. Salonul de coafură Pompadour era închis. Luminile strălucitoare dinăuntru dispăruseră în spatele perdelelor de catifea albastră. Am ocolit cofetăria şi cafeneaua Ganţu şi m-am oprit la pompa

de benzină. Din punctul acela, Bulevardul se desfăşura superb, curgînd domol la vale şi terminîndu-se la podul peste Hinţa. Dinspre Capela soseau acordurile unui marş funebru. Cortegiul părăsise casa moartei, în frunte cu fanfara militară.

6

în anul acela Crăciunul a fost trist. Neluţu a ţinut neapărat să facem pom. L-a împodobit chiar el, cu nuci şi globuri şi bomboane poleite. Pe crengi a prins bucăţi de vată şi cartonaşe colorate şi artificii. Era încîntat. Â fluierat tot timpul. Cu două zile înainte ninsese şi satul părea înveşmîntat în giu'giu.

Dacă am avut o bucurie ele Crăciun, a fost că am scăpat de şcoală. Călătoriile cu trenul mă exasperau. Stăteam în pat pînă la zece dimineaţa şi citeam romanele legate în pînză vişinie împrumutate cu mărinimie de Ellsc. Neluţu ridica în curte palate şi oameni ele zăpadă. Venea în casă ud şi trebuia să-l schimb şi să-i atîrn pe sobă ciorapii şi pantalonii bazonaţi la spate.

Didina mă vizita aproape zilnic. Se plictisea. M-a invitat la pomul de Crăciun, dar m-am văzut silită să o refuz, i-am spus că stau acasă cu tata şi cu Nelu. Îşi terminase puloverul de lînă şi căuta cît mai adesea prilejul să şi-l pună în evidenţă. „Aşa e că e frumos ?" mă întreba executînd o piruetă, ca să i-l pot vedea din toate unghiurile. Liacra acum mănuşi, apoi avea de gînd să-şi facă o jachetă, un manşon şi o fustă.

Cînd se ducea la Alutela, sosea cu ştiri. Ninsese mult, de o jumătate de metru. Terasa fusese înzăpezită. De Anul Nou se vor organiza concursuri de bob şi săniuţe pe Capela, cu participarea celor mai buni sportivi din tară. Municipalitatea lucra de zor la repararea pîrtiei de faeb. Platoul de deasupra foişorului de fee urma să fie
amenajat, se construiau trei trambuline mari ele schi şi chioşcuri pentru vînzarea produselor alimentare. în fine, pe strada Decebal se deschisese un magazin de giuvaericale foarte şic, ţinut de un sas refugiat din Transilvania. La poarta casei Axinteanu drapelele de doliu nu se ridicaseră. Bătrînului i se pierduse urma. Se bănuia că a plecat în Franţa.

— Chiar, zău, nu vii la pomul nostru ? mă întreba re.uînd aceeaşi temă, deşi ştia că mă irită.

Stătea de obicei o oră-două, împuindu-mi capul. Cînd întrecea orice măsură, îi declaram că intenţionez că plec în sat. Mă conducea.

— Ascultă, ţi-a plăcut Ovidiu ? m-a iscodit într-un a din după-amieze. Adică, e drăguţ ?

I-am zis că e drăguţ. Didina şi-a petrecut codiţa peste spate cu cochetărie.

— Mămica susţine că e o partidă bună pentru mine. Dar trebuie mai întîi să-şi ia licenţa. E abia în anul doi la Drept.

Neluţu îşi băgase capul prin deschizătura uşii. M-am răstit la el să iasă afară. Didina îşi mîngîia puloverul deasupra pieptului abia crescut.

— Pe urmă, a continuat, mi-e teamă să nu se îndrăgostească între timp de vreo colegă. în Bucureşti sînt fete multe. Şi toate umb'ă după măritiş.

Nu-şi încheia consideraţiile decît cînd izbuteam să născocesc un vicleşug : că m-a chemat un om la tata, la birouri, sau că mă pregăteam

să fac cumpărături în sat. Se ridica, îşi îmbrăca paltonul, îşi potrivea pe cap căciula şi mă aştepta.

— Te-ai mai văzut cu Graţiela ? mă întreba.

Pe Graţiela n-o mai văzusem de cînd primiserăm vacanţă. Mi se făcuse dor de ea. Se închisese în casă. Cinta la pian, probabil, sau citea, sau compunea scrisori pe care le expedia la post-restant la Bistriţa. Dar dacă era bolnavă ? M-am hotărît cu o zi înainte de Crăciun s-o vizitez.

Aveam întotdeauna un sentiment ele jenă, sau mai degrabă o retractilitate irepresibilă de îndată ce păşeam în casa lor. Am ciocănit la uşă. Am aşteptat, apoi am mai bătut o dată. Simţeam că fruntea mi se acoperă cu boabe de sudoare. După un timp a apărut în cadrul uşii maică-sa. Avea o mină speriată. M-a invitat să intru. Pă
şea uşor, parcă s-ar fi temut să nu trezească pe cineva din somn. Mi-a spus să mă dezbrac. Se aşezase în pragul uşii, exact în locul de unde c privea pe Graţiela cînd exersa la pian preludiile lui Bach.

— Te cheamă Mariana, nu-i aşa ? a zis abia articulînd cuvintele.

I-am spus că mă numesc Tamara...

— A, da ! Tamara !... a repetat cantabil. E un nume
slav.

Mă urmărea cu o perseverenţă ce mă descumpănea. Mi-a arătat un scaun. în ochi îi licărea, firav, un zîmbet..

— O cauţi, pesemne, pe fetiţa mea. E în oraş. Se întoarce abia diseară. Vrei s-o aştepţi ?

Ferească sfîntul ! Cum era să aştept pînă diseară ? Am protestat.

— Nu, nu ! a zis. Rămîi. Mi-eşti dragă. Graţiela te iubeşte mult. Sînteţi colege ?

S-a apropiat de mine şi m-a mîngîiat cu gingăşie pe obraz. Mi s-a părut o clipă că simt atingerea de gheaţă a morţii. Deodată m-a cuprins o spaimă îngrozitoare. M-am ridicat. Aş fi dorit să fug, să fug oriunde, cît mai repede. Să scap. Femeia mă privea cu cehi cuminţi, albaştri, de azur uri.

— Nu vrei să-ţi cînt la pian ? m-a îmbiat cu aceeaşi voce îngînată. îţi cînt ceva duios, sînt sigură că o să-ţi placă.

S-a instalat la pian, a ridicat capacul şi şi-a potrivit statura. Era frumoasă : o stampă veche, desprinsă din albumuri afumate. Vreo cîteva minute am trăit iluzia unui vis în care valuri înspumate izbeau domol şi ritmic faleza unui golf mirific. îşi aplecase capul pe spate şi închisese ochii. Părea căzută în transă. Aveam impresia că-şî retrăieşte cu intensitate viaţa, că vrea să se descătuşeze de o vrajă blestemată ce-i sîngerase trist destinul. Apoi a terminat şi a rămas cu degetele pe claviatură. S-a întors spre mine.

— Chopin. Nocturna în si major, a zis în şoaptă.

Mi-am scos batista din poşetă. Simţeam că o să izbucnesc în plîns. Trebuia să plec. Mă retrăgeam cu spatele spre uşă. Femeia mi-a făcut un semn să aştept. S-a dus în camera de alături şi s-a întors cu o cutiuţă învelită în catifea oranj.

— E clarul meu de nuntă. Păstrează-l ! Ai fost drăguţă. O să-ţi aducă fericire. Să nu-i spui Graţielei. Graţiela nu mă lasă să fac daruri. Îmi interzice chiar să cînt la pian. Nu cînt clecît în lipsa ei. Cînt rar, cînd vine cîte cineva. E atît de tristă viaţa în casa asta !...

Şi-a mai trecut o dată mîna fină peste obrazul meu. Mi se făcuse inima de gheaţă. Am ieşit. Fugeam. Zăpada scîrţîia sub tălpi. Nămeţii se ridicaseră deasupra gardurilor. Din coşurile caselor se furişau închipuiri de fum. în dreptul porţii am deschis cutia. Conţinea o splendidă brăţară de aur cu rubine.

La pomul de Crăciun n-am fost de faţă decît Nelu şi cu mine. îl îmbrăcasem pe Neluţu în haine noi, 3a două rînduri, cumpărate ele la magazinul lui Pătraşcu de pe Ştirbei Vodă. I-am pus cravată şi batistă albă în buzunarul de la piept. Stinsesem lămpile. Pe crengile de brad îşi istoveau puterea luminările colorate. Eu îmbrăcasem rochia de tul a mamei. O purtase, mi-a mărturisit, la primul bal al ei. Era atît de delicată încît nici nu-mi venea să o ating. Neluţu a cîntat colinde. Şi-a dat silinţa să cînte cît mai tare. Ştia o sumedenie. La pomul nostru, Moş Crăciun n-a mai trecut. Oficiul de împărţire a darurilor l-am făcut eu : cărţi, obiecte de îmbrăcăminte ieftine şi o puşcă mitralieră de care Nelu avea neapărat nevoie. Am intonat apoi O, brad frumos !

— Dar tatei, a zis Neluţu, tatei nu i-ai adus nimic ?

Ba da, cum ar fi fost posibil să-l uit ? li cumpărasem din oraş o pălărie şi un fular. Umbla cu gîtul gol. De pălărie eram sigură că o să se bucure. Purta o pălărie veche, cu borurile răpănoase.

La ora zece, aşa cum stabilisem, i-am spus lui Nelu să se culce. A rnai privit o dată, buimac, haloul fascinat al pomului de iarnă şi a trecut în camera cealaltă să se dezbrace. Cînta cu îndîrjire O, brad frumos !

Afară era întuneric beznă. Se auzeau în depărtare lăutari. La casele vecine clipeau lumini părelnice pe la ferestre. Mă cuprinsese frigul. M-am dus în cameră la Nelu. M-am aşezat pe patul lui.

— O, Tami, ce frumos a fost la pomul nostra !... a murmurat.

Stătea să doarmă. Ţinea în braţe puşca mitralieră. L-am. sărutat. Pe buze îi flutura un zîmbet eterat. în scurtă vreme i-am auzit suflarea ritmică. în camera cea mare focul se stinsese. Am aruncat un braţ de lemne şi l-am aprins. Am micşorat fitilul lămpii. Mi-am tras un scaun în dreptul geamului şi am rămas cu tîmpla rezemată de pervazul îngheţat. După vreo oră a sosit şi tata. S-a sprijinit cu precauţie de uşorul uşii.

— Nu te-ai culcat ? a zis.

îl aşteptam în fiecare seară, cu toate acestea întrebarea venea inevitabil, constituind un fel de scuză, un subterfugiu al lui. L-am dezbrăcat de şubă. S-a aşezat într-un fotoliu. Părea intimidat de frumuseţea stranie a pomului.

— O, brad frumos !... a murmurat cu vocea tremurată. Şi-a scos cravata de la gît şi a aruncat-o pe covor.

S-a întors spre mine.

— Eşti fericită, fata mea ?

Am dat din cap că da. I-am ridicat de jos cravata. Mi-a zîmbit.

7

în ziua a treia de Crăciun m-am pomenit în casă cu Graţiela. Eram singură. Citeam Lord Jirri, trîntită în pat. Am îmbrăcat în grabă un capot şi am invitat-o să ia loc. N-a vrut să se dezbrace. Mi s-a părut mai agitată ca de obicei. Pe plita din bucătărie lăsasem ceainicul să fiarbă.

— Ai fost la mine ? m-a întrebat.

îşi cumpărase un palton de stofă cu nasturi de sidef şi se rujase. N-o mai văzusem niciodată fardată. îi stătea bine. Am scos dintr-un sertar brăţara cu rubine şi i-am întins-e. Şi-a pus-o în poşetă cu o jenă rău disimulată.

— Ţi-a cîntat la pian ?

Am dat din cap că da.

— îmi pare rău de cele ce s-au întîmplat. E vina mea. Trebuia să te previn. Odată şi odată tot ai fi aflat.

Pe buze îi apăruse un zîmbet.

— Şi-a risipit toate bijuteriile. De patru ani de zile face daruri. I-au mai rămas vreo cîteva inele şi brăţara asta...

Am întrebat-o dacă vrea un ceai. A refuzat. Ar fi băut, în schimb, o citronadă, îi era greaţă. Mi-a spus că nu găsise lămîi în Alutela.

— Ascultă, Tami, crezi că o să rezistăm pînă la urmă?

S-a întors spre mine. în ochii ei mi s-a părut că văd
lumina azurie, rătăcită, a maică-si. Avea un fel de a privi ce mă neliniştea. în co'.ţul gurii i se desenase conturul unui rictus obosit, dezagreabil.

— Am tot mai des momente de descurajare. Timpul trece greu. Lucrează împotriva noastră. Din Bistriţa pînă la noi scrisorile fac douăzeci de zile. Sînt cenzurate. Ce bucurie îţi mai poate oferi un gînd pe care l-au terfelit cu ochii nişte cerberi ?

S-a ridicat să plece. îi preparasem citronada. A sorbit o gură şi a lăsat paharul pe masă aproape plin.

— Dacă se mai întîmplă să vii la mine şi să lipsesc de-acasă, s-o rogi să-ţi cînte sonata Walăstein de Beethoven. îi faci o mare bucurie. Pesemne, o să-ţi dăruiască şiragul de perle pe care l-a purtat bunica la căsătorie. Sonata aceasta a cîntat-o în seara în care l-a cunoscut pe tata...

După o vreme a început să bată un vînt din suci si timpul s-a încălzit. Ferestrele s-au dezbrăcat de stratul gros de gheaţă. Zăpada de pe case a scăzut. Pe drum zburau în plesnete de bice sănii încărcate cu bucăţi de sare. Afară răsărise soarele.

Într-una din aceste zile mi-am luat îngăduinţa să mă duc 1a Alutela. Trenul era gol. Mi se părea ciudat că nu aveam cu mine servieta. Pe banca alăturată stătea un domn în vîrstă care se cufundase în lectura unui ziar. Priveam pe geam. Mă iscodea un sentiment stupid de eliberare. Bătrînul m-a întrebat cît este ceasul, apoi a profitat de clipa de bunăvoinţă ce i-o acordasem ca să-mi destăinuiască gîndurile care-l frămîntau. Mi-a povestit că avea o fată căsătorită în Capitală cu un căpitan. Mergea la ei să-i vadă. De fapt, mergea la ea, fiindcă subunitatea
căpitanului fusese dislocată pe zonă, în Moldova. „Se pare că va fi război, spunea, deasupra Europei au început să se adune norii primejdioşi ai morţii..."

în Alutela, zăpada începuse să se moaie. Era plăcut. N-aveam nici un program. Oraşul se deschidea de-a lungul Bulevardului pînă departe, unde se întrezărea statuia Independenţei. Pe stradă, copiii se dădeau cu săniuţa. Era, în joaca lor, o exuberanţă contagioasă. Ferestrele ascundeau după perdele figuri zbîrcite de bătrîni ce urmăreau cu ochii aburiţi mirajul iernii. La cinematograful Colleoni rula un film cu Greta Garbo.

Am întîlnit în centru o animaţie puţin obişnuită pentru orele de dimineaţă. Am dat o raită pe la librărie, am cumpărat o carte, pe urmă m-am decis să intru în magazinul de giuvaericale al sasului. Patronul m-a primit la uşă, mi-a făcut o plecăciune şi s-a interesat cu ce-ar putea să mă servească. I-am spus că aş dori să văd brăţări de aur. După vreo cîteva momente aveam în faţă un adevărat tezaur : brăţări cu briliante, cu agate, brăţări lucrate în filigran, monturi bogate, de o frumuseţe stranie. Simţeam că ameţesc. Le-am luat pe rînd în mînă, le-am mîngîiat, atingerea de gheaţă îmi da fiori. Le-am pus la loc cu veneraţie şi spaimă.

— V-aţi hotărît pentru ceva ? m-a întrebat.

Nu, nu mă hotărîsem, i-am spus, îmi trebuia răgaz, voi trece în altă zi cînd o să am mai multă vreme, şi în timp ce părăseam grăbită încăperea mi s-a părut că mă apasă pe umeri privirea rece şi vîscoasă a neamţului, ce-şi rezemase trupul de una dintre vitrinele de sticlă ale prăvăliei.

Am mai intrat în magazinul de confecţii La Voaleta, într-o dugheană cu mănuşi şi cu umbrele şi într-un mic atelier pe Ştirbey Vodă, unde am probat vreo cîteva pălărioare de sezon. Mă plictisisem. Pe stradă lumea se foia fără încetare. în dreptul pompei de benzină oprise un Ford albastru, demodat, cu canapelele de stofă jerpelite.

Mă pregăteam să mă îndrept spre piaţă cînd am simţit o mînă sub braţul meu.

— în fine, pisicuţele s-au hotărît să vină la oraş ! l-am auzit vorbind pe Genu. E un eveniment ce trebuie sărbătorit...

Tocmai ieşise din cafeneaua Ganţu, lăsînd cu degajare uşa deschisă la perete. Un grup de tineri ne priveau zîmbind. I-am spus că nu sînt pisicuţa lui şi că prefer să-mi lase braţul liber. Mi-a dat drumul.

— Nu fi sălbatică, m-a sfătuit cu o blîndeţe de duhovnic. încearcă să te obişnuieşti cu oamenii, să-i înţelegi. Eşti tare neajutorată. Abia ai început să bîigui alfabetul. îţi pot fi de folos. încrede-te în mine ! îţi vreau binele. Trebuie să ieşi din fundătura aia odioasă, unde o să te măriţi pînă la urmă cu învăţătorul satului, căruia o să-i torni zece copii mai înainte de a te dumiri ce înseamnă viaţa.

M-a invitat în prima cofetărie ce ne-a ieşit în cale şi a comandat cafele. Şi-a pus pe masă tabachera de argint. îi ocoleam privirea. Mi-a repetat că-mi este prieten, că n-am motive să mă tem de el. Sînt prea naivă, n-am ieşit în lume, spunea. Cînd o să mă trezesc, o să-mi dau seama că viaţa a trecut pe lîngă mine şi că n-am rămas pînă 1a urmă decît cu un biet album de poze afumate.

Ni s-au adus cafelele. M-a întrebat dacă fumez. Şi-a aprins ţigara.

A abandonat moralizarea şi a trecut la subiectul zilei : campionatele de bob. Oraşul palpita de nerăbdare. Peste trei zile urma să aibă loc deschiderea oficială. Era întîia oară cînd Alutela găzduia o competiţie atît de grandioasă. Treizeci de ziarişti şi de reporteri fotografici sosiseră deja cu acceleratul de după-amiază. Fuseseră primiţi în gară de ajutorul de primar şi de o delegaţie de doamne în frunte cu soţia comandantului de garnizoană. Se întîlneau la prînz în holul hotelului Royal pentru o scurtă conferinţă. Mîine, cu trenul de la ora două, începea să vină întîiul lot de concurenţi. Oficialităţile au anunţat că se vor acorda nenumărate premii şi distincţii.

— Te plictisesc ? m-a întrebat învăluindu-se în fumul albastru de ţigară.

I-am spus că mi-e indiferent ce spune. A pufnit în rîs.

— Colega ta e mult mai înţeleaptă, mi-a declarat sentenţios. E fată de la ţară. Voi, intelectualele, aveţi credinţa că găsiţi în cărţi răspuns la toate nenorocitele de întrebări pe care vi le pune viaţa. Vă înşelaţi !

M-a mîngîiat pe mînă. Avea pe deget un inel de aur mare, fără piatră.

— Nu vrei să ne întîlnim peste trei zile ? Te asigur că n-o să-ţi pară rău. Ne ducem pe Capela, la concursul de bob-sleigh. E un spectacol unic, o feerie, n-ai mai avut •ocazia să vezi aşa ceva.

Tăceam. Purta aceeaşi haină uzată dar bine întreţinută. Mirosea puternic a parfum.

— Te aştept la era nouă dimineaţa la pompa de benzină. Să nu întîrzii ! Să vii îmbrăcată gros. Poţi să-ţi aduci şi un binoclu. în orice caz, să nu-ţi uiţi ochelarii de soare. Sînt absolut indispensabili la spectacole de acest fel...

Cafeaua rămăsese nebăută. Se răcise. Genu şi-a stins ţigara şi a aruncat-o în scrumieră.

— Vii ? m-a întrebat în timp ce-şi îmbrăca paltonul.

I-am răspuns că vin.

Deşi îi promisesem, n-am fost în stare să mă hotărăsc să merg. în schimb, s-a dus Didina. M-am pomenit cu ea intrînd în casă îmbujorată. Şi-a aruncat paltonul pe spătarul unui scaun şi s-a pornit să-mi povestească minunăţiile pe care le văzuse în dimineaţa aceea cu adevărat de basm, la care participase întreg oraşul („întreg oraşul, Tami, chiar şi copiii !"). Mi-a înfăţişat imaginea Capelei înveşmîntată în alb, şi farmecul discret al brazilor, şi clipele de taină cînd primul concurent a apărut ca o nălucă pe scocul serpentinelor, apoi mi-a relatat cum seînteiau pe pistă trupurile prelungi şi zvelte ale boburilor, şi cum se ridicau la curbe pe peretele de gheaţă şi dispăreau în clipa următoare ca să apară iar, la altă curbă albe în lumina transparentă a soarelui, şi cum o liotă de oameni se înghesuise de-a lungul pistei, din vîrful dealului şi pînă jos, sub zidurile mucegăiate ale Episcopiei, privind cu sufletul la gură primejdioasele viraje ale echipajelor.

Vorbea fără întrerupere, plimbîndu-se prin cameră, sau aşezîndu-se şi ridieîndu-se din nou, impacientă. Mă zăpăcise. Am întrebat-o dacă fusese singură. Mi-a spus că nu, o condusese Vidu.

— Ştii, Tami, se organizase un bufet în dreptul trambulinelor, şi după terminarea probelor de bob am fost cu el şi am băut un coniac. Nu mai băusem coniac în viaţa mea.

Mă ameţisem. Era atît de minunată pădurea, iar jocul de lumini şi umbre pe albul nepătat al dealului atît de încîntător, încît m-aş fi culcat acolo, în zăpadă, să dorm...

Pînă la urmă s-a decis să se aşeze pe un scaun. A tăcut. M-am dus să fac un ceai. Cînd m-am întors, privea pe geam. Îşi consuma în continuare preaplinul de impresii.

I-am pus o ceaşcă aburită în faţă. Didina şi-a îndreptat privirea către mine.

— Mă tem că m-am îndrăgostit de el... a zis în şoaptă.

Plecam din nou, în fiecare dimineaţă, spre gară, păşind năuci prin întuneric, abia ieşiţi din visurile nopţii, ferindu-ne să nu alunecăm, înfofoliţi în haine groase şi însoţiţi de hămăitul adormit al cîinilor. Ne aşezam pe bancă, În tren, şi ne strîngeam paltoanele în jurul trupului. Vagoanele neîncălzite şi murdare îmi repugnau.

în prima zi, nici n-am intrat în clasă bine, că am şi aflat evenimentul ce avea să tulbure mai multe săptămîni în şir monotonia searbădă a orelor : Petruţa Slătineanu se măritase. Colegele se adunaseră în grupuri mici şi comentau. Ni se părea de necrezut. Bătea un vînt de neastîmpăr şi curiozitate. Petruţa devenise doamnă ! O anumită incertitudine plana asupra identităţii soţului. După opinia cea mai creditată, acesta ar fi fost veterinar, dar existau şi alte presupuneri : că e învăţător sas angrosist de vinuri. Să te căsătoreşti cu un angrosist de vinuri, ei bine, nu era chiar o nimica toată !

Spre locul liber al Petruţei s-au îndreptat mai multe zile privirile încercănate ale colegelor. Figura insignifiantă a fetei devenise efigie şi simbol. în prima recreaţie am primit din partea Katyei un bilet pe care mîzgălise cuvintele : „Sesam, deschide-te !" Habar n-aveam ce intenţiona să spună. N-am întrebat-o.

Ceea ce le răscolise fetelor invidia şi nedumerirea nu era faptul că se măritase o colegă, ci că î se întîmplase acest lucru tocmai Petruţei, ce nu fusese văzută niciodată vorbind cu un băiat. Era o moacă.

Fiorul rece al surprizei a fost înlocuit treptat cu mîngîierea reveriei. îmi observam colegele. Stăteau la ore cu creionul în mînă, privind spre tabla acoperită cu formule, şi visau. Un zgomot brusc, sau vocea ascuţită a profesoarei le deştepta. O nebunie dulce pusese stăpînire peste toate.

Mă întorceam cu Mira de la şcoală, într-una dintre zile, şi Mira s-a oprit în faţa panoului de afişaj din colţul Parcului. Se anunţa turneul Cărăbuşului bucureştean.

— Tu ai fost vreodată la Tănase ? m-a întrebat suflîndu-şi agresivă nasul.

Nu fusesem.

— Nici eu. Se zice că e încîntător amicul. Are o trupă de fetiţe care dansează goale. Goale puşcă.

Expresia „trupă de fetiţe" o importase de la Genu. Tot el, probabil, o informase şi asupra vestimentaţiei balerinelor. Pe Mira o apucase dorul să se ducă la revistă, numai că n-aveam voie de la şcoală. Prezenţa la spectacolele interzise se pedepsea extrem de aspru.

M-a luat de braţ şi am pornit, dar se posomorise. Am mers un timp tăcute, pe sub castanii îngheţaţi ai Bulevardului. S-a apucat să-mi relateze cum petrecuse ea vacanţa. Nici vorbă de petrecere. Plictis îngrozitor. Fusese la un bal, atîta tot, o sală mare, îmbîcsită, plină de mitocănime. Orchestra n-avea decît un saxofon, o baterie şi un acordeon. La ora unsprezece a trebuit să plece. Băieţii se îmbătaseră.

— Ascultă, Tami, a zis deodată, de ce nu-ţi iei o cameră în oraş pe timpul iernii ? Eşti frîntă de oboseală. Te văd cum ţi se împăienjeneşte privirea în timpul orelor. Te-aş găzdui la mine pînă-ţi găseşti ceva ca lumea.

Treceam prin dreptul restaurantului Mercur. Luminile localului erau aprinse. Prin geamurile înalte se zăreau tejgheaua de metal şi mesele acoperite cu feţe albe. Patronul, plecat puţin înainte într-o poziţie obsecvioasă, purta o conversaţie cu un domn în vîrstă, în faţa căruia fumega o porţie de friptură cu cartofi prăjiţi.

— Ce naiba s-o petrece în capul tău cînd ţi se adresează cineva, iar tu te faci că nu auzi, şi taci, şi nu catadicseşti să dai un semn de viaţă ?

I-am spus că nu mă pot decide pe loc. Că sînt o sumă de dificultăţi care mă împiedică să iau o hotărîre. Că o să reflectez. Ne apropiam de gară. La barieră aşteptau vreo cîteva căruţe încărcate cu nutreţ.

M-a invitat la ea, pînă să vină trenul. În cameră era irig. Pe soba de metal zăcea o oală cu lapte pe jumătate goală. A aruncat o cuvertură jerpelită peste patul desfăcut şi a deschis ferestrele. Proprietăreasa discuta cu o femeie în fundul curţii.

— Hai să-ţi arăt ceva, a zis cotrobăind într-un sertar. Să-ţi dai părerea.

Era fotografia unui tînăr blond, cu părul lins şi ochii spălăciţi. Pe spatele fotografiei tînărul însăilase cu o caligrafie echivocă : „în amintirea zilei în care ni s-au încrucişat destinele." Semna Romică.

— îţi place junele ?

Ce era să-i spun ? I-am spus că-mi place. Mira m-a cercetat bănuitoare.

— E ultimul adorator al meu. L-am cunoscut la bal. Apei ne-am întîlnit la o petrecere familială. Mi-a făgăduit că-mi scrie. Urmează Politehnica.

Se străduia să aprindă focul în sobă. în încăpere se făcuse fum. Pe un perete lipise poza colorată a lui Carry Cooper.

— Nu vrei să bei un lapte ? E proaspăt. Ne aduce o femeie în fiecare zi.

Cînd a sfîrşit cu focul s-a îndreptat de şale şi a aruncat fotografia în sertar. Am ajutat-o să se spele pe mîini. Lavoarul, pestilenţial, mă dezgusta.

— De ce-mi ascunzi că te-ai văzut cu Genu ? bodogănea ştergîndu-se pe mîini. Aciim vreo două zile, întîlnindu-l pe Terasă, s-a interesat de soarta ta. Zicea că eşti „o femeiuşcă". Nu ştiu cu ce-ai putut să-l superi, fi-indcă e foc făcut pe tine. Te sfătuiesc să fii prevăzătoare, nu e bine să te iei în colţ cu el.

A închis ferestrele. S-a aruncat pe un scaun. Se uita absentă la găinile din curte ce se băteau pentru un pumn de boabe.

— Chiar crezi că e drăguţ ? şi-a reluat un gînd mai vechi. Poţi să-mi spui drept, fără ocoluri. Nu sînt îndrăgostită de el.

Am Încercat să o conving că o fotografie e o fotografie, Adică o bucată de carton. Nu-ţi dă decît iluzia realităţii.

Bolboroseala focului din sobă înviorase parcă atmosfera. Trebuia să plec. Mira stătea pe scaun, cu capul sprijinit În palme. Visa cu ochii larg deschişi la cine ştie ce ţinuturi depărtate, pierdute printre apele înşelătoare ale eeeanului.

în tren m-am ghemuit pe locul meu. în faţă se aşezase Graţiela. Citea o carte. Didina rămăsese în Alutela. Aveam o dispoziţie din cele mai nefericite. Vagonul se umpluse cu muncitori care ieşiseră din tură. Am şters cu dosul palmei colţul de fereastră dinspre mine. Aş fi dorit să dorm.

— Al auzit de Axintescu ? m-a întrebat colega mea pimîndu-şi cartea în poală.

Ne-am privit.

— E disperat. Colindă barurile şi restaurantele din Capitală şi bea pînă cînd cade pe sub mese. A comandat pentru Florida un cavou de marmură şi o sculptură în mărime naturală. A făcut contract cu unul dintre cei mai renumiţi artişti din Franţa. Lucrarea va fi gata peste un &n. Va fi plasată la intrarea principală în cimitir.

Şi-a potrivit codiţele pe spate. Avea o frumuseţe delicată şi o fineţe a trăsăturilor desăvîrşită. Semăna cu Carele Lombard.

— Se spune că poliţia a găsit fiole de morfină în camera Floridei de la hotel Ambasador. Cred însă că e scornealâ. întotdeauna neghiobia brodează fantezii exorbitante. Pe un bileţel scrisese cu stiloul : „La urma urmei, nu contează decît viaţa." Sînt ultimele semne pe care le-a lăsat posterităţii.

Şi-a aruncat privirea pe fereastră, apoi şi-a reluat lectura. Pe banca de alături, un moşneag trăgea dintr-o ţigară confecţionată din jurnal. Simţeam senzaţia da vomă. Doi inşi în spate discutau despre război. Nu le vedeam figura. Fuseseră chemate sub arme două contingente. Pe linia Bucureştilor treceau în timpul nopţii vagoane cu muniţii. în aer stăruia tot mai apăsător mirosul prafului de puşcă.

— Crezi că s-a sinucis din dragoste ? am auzit-o din nou pe Graţiela, ce-şi ridicase ochii de pe carte.

î-arn spus că n-am habar. Aş fi ieşit afară să vomit.

— Odată şi odată tot trebuie să mori. E bine, oricum, să-ţi fie limpede ideea aceasta...

9

lntr-o duminică, în timp ce tata se spăla în ligheanul din bucătărie iar eu îi turnam apă, l-am informat că am intenţia să mă mut în Alutela. Tăcea. I-am explicat că drumurile zilnice cu trenul mă extenuează. Pe urmă nu-mi mai rămîne suficientă vreme să învăţ. Peste un an aveam de dat bacalaureatul.

S-a şters pe faţă şi pe piept, apoi şi-a îmbrăcat maioul şi cămaşa. Se bărbierise. A luat o sticlă cu colonie de pe policioară şi s-a pulverizat. Şi-a apropiat obrazul de oglindă ca să constate dacă se răsese bine.

— Cînd vrei să pleci ? a zis.

Puteam să plec şi săptămîna viitoare.

— Eşti sigură că nu greşeşti ?

S-a întors spre mine. M-a privit. în punctul acesta nu eram atît de sigură. Cu tata aveam întotdeauna dificultăţi cînd îi ceream ceva. Era de acord, nu-mi refuza nimic, dar mă lăsa pe mine să port răspunderea, nu-şi asuma, ca şi în cazul acesta, nici un risc.

Şi-a sprijinit oglinda de rama policioarei şi s-a pornit să-şi tundă mustaţa cu gesturi cumpănite. în seara precedentă venise mai devreme. Se văitase de dureri ele cap.

— Probabil, îl vei lua cu tine şi pe Nelu, a mormăit.

I-am spus că nu. Urma să locuiesc cu o colegă. N-aveam loc. Pe urmă, Nelu e băiat, suportă cu mai multă uşurinţă drumurile. Şi în Alutela, cu cine care ar fi putut să se mai joace ?

Pe fruntea tatei a apărut o cută. în dimineaţa aceea arăta mai tînăr. Mi-am amintit de o zi de primăvară cînd am ieşit toţi patru la pădure şi am mîncat trîntiţi
pe iarbă şi am băut sirop de smeură din termosul pe care îl spărsese Nelu la întoarcere. 'Mama făcuse o albie de plăcinte iar tata ne-a cîntat din fluier pînă seara...

S-a apropiat de ciobul de oglindă şi şi-a mai cercetat o dată faţa.

— Bine, a zis. O să angajăm pe cineva să ţină casa. Vii sîmbetele ?

I-am spus că vin.

Cu aceasta, problema fusese practic rezolvată.

Neluţu, în schimb, n-a vrut în ruptul capului să înţeleagă. A protestat cu vehemenţă, a plîns. La prînz a refuzat să stea la masă. S-a dus în sat şi nu s-a întors clecît pe întuneric. S-a apropiat de mine şi m-a mîngîiat pe păr, făţarnic.

— De ce pleci ? m-a întrebat.

Nu accepta realitatea decît din unghiul propriilor sale interese. Absenţa mea din casă îl deruta. în fundul sufletului îi dădeam dreptate. O judecată nepărtinitoare m-ar fi condamnat. îl părăseam ca pe un pui de pasăre ce nu învăţase încă taina zborului. I-am spus că nu trebuie să se îngrijoreze, că o să ne vedem aproape zilnic, că stau la Mira, lîngă gară, iar sîmbetele, cînd mă întorc acasă, o să-i aduc de fiecare dată cîte un dar.

Se smiorcăia. Se aşezase pe covor, turceşte, şi plîngea.

— Ascultă, Tami, am descoperit la Alutela, într-un magazin, un tanc care se învîrteste cu cheiţă şi merge singur pe şenile şi scoate flăcări. Mi-l cumperi ?

M-am prefăcut că stau pe gînduri, m-am mai codit un pic, apoi i-am spus că clacă e cuminte, da, i-l cumpăr. Condiţia şi preţul evadării mele din Ocniţa au fost un tanc.

Aşadar, într-o bună zi mi-am luat un geamantan de lucruri şi m-am mutat la Mira. Entuziasmul fetei a fost de nedescris. Se bucura de parcă i-aş fi adus în casă raiul. Era victoria ei. Vom merge de acum înainte la cinema, ne vom plimba pe Bulevard şi pe Terasă la ora cînd se lasă întunericul, vom flecări prin Parc, şi ne vom pierde vremea prin magazinele din centru. Ne aştepta un viitor mirific.

Odaia Mirei, nu prea mare, era destul de încăpătoare. I-am clat de ştire că-mi trebuie un divan. Nu sufeream să dorm cu cineva în pat. M-a asigurat că lucrurile
se vor aranja, că va vorbi în privinţa asta cu proprietăreasa. Ţinea în casă o grămadă de lucruri netrebuincioase. Cu siguranţă că avea şi un pat. Era în stare să-mi făgăduiască, în exaltarea ei, şi baldachinul Măriei Antoaneta.

Mai dificilă se prezenta problema şifonierului. Abia încăpea în el îmbrăcămintea Mirei. S-a oferit să-şi scoată o parte dintre rochii şi să le atîrne pe perete, acoperite cu un cearşaf. N-am acceptat. În fine, camera se afla într-o stare de dezordine şi murdărie înfiorătoare. Simţeam că pe terenul acesta o să purtăm discuţii neplăcute.

Proprietăreasa Mirei fusese soţia unui plutonier major de infanterie. Am priceput din prima clipă că demnitatea gradului defunctului ei soţ constituia podoaba cea mai de preţ a inimii bătrînei doamne singuratice.

Creştea găini şi un porc pe care îl tăia, după tradiţie, înainte de Crăciun. Ne-a invitat în casă. Avea o locuinţă spaţioasă, cu patru camere. în dormitor trona deasupra patului figura mustăcioasă a plutonierului.

— Beţi e cafea ? ne-a întrebat.

A dispărut pe uşa care da în coridorul ce mirosea îngrozitor a gaz. Privirea Mirei iradia lumini ele bucurie. Mi-a făcut cu ochiul.

— I-ai plăcut. Mă cam temeam de întîlnirea asta. Bătrîna e ciudată. E prima oară cînd îmi face cinstea să mă invite în camera cea mare.

Pînă să vină, ne-am delectat privindu-i dormitorul. Mi-a atras atenţia pendulul din lemn sculptat, asemenea cu al bunicii. Aş fi jurat că e acelaşi. Perdelele erau lucrate cu croşeta. Pe pereţi, o galerie de fotografii ar fi putut să ilustreze istoria romanţată a familiei. Covoarele ajunseseră într-o stare jalnică. Un sorin cu lacul jupit depozita, probabil, toate suvenirurile gazdei.

Ne-a aşezat cafelele în faţă, apoi s-a instalat într-un fotoliu cu ciucuri de mătase. Mă cerceta cu luare aminte.

— Deci, eşti colega Mirei, a zis. Mă bucur. Mira e o fată foarte săritoare. O iubesc. Cum spui că te numeşti ?

I-am spus că mă numesc Tamara.

Plutoniereasa a sorbit cu zgomot din cafea. Ne-a povestit că soţul ei fusese detaşat pe vremuri în Moldova, şi că au trăit acclo patru ani.

— E-he ! a gîngurit. Ce tineri şi frumoşi eram ! Da, patru ani am stat... La vîrsta aceea, un an mi se părea o viaţă...

Mi-a luat un scurt chestionar despre familie, situaţia materială şi profesiunea tatălui. Răspunsurile, în general, au mulţumit-o. În sobă ardea un foc anemic. Noptiera fusese acoperită cu sticluţe de medicamente. Pe masă se zăreau un teanc de cărţi de joc, o scoică şi o revistă ilustrată.

Cînd am plecat, problema canapelei fusese rezolvată. Ne-a mai dotat cu o masă şi un şifonier nefurnirat, dar cu oglindă. Ne-a atras atenţia că oglinda e de cristal, să nu cumva s-o spargem. Ne-a avertizat să nu venim tîrziu acasă. Şi să nu facem zgomot. Iar la întoarcere, să închidem bine poarta.

Am revenit în cameră la noi. Ne-am aşezat pe pat. Lavoarul Mirei emana miros de tinichea coclită. Pe geamuri se prinsese chiciură. De pe perete, ne privea figura bărbătească a lui Garry Cooper.

Am întrebat-o dacă are lemne. Nu prea avea. Fura de la bătrînă.

— Fetiţo, trebuie să te obişnuieşti cu viaţa ! Nu e chiar atît de roză precum o întîlneşti în filme.

Recunoşteam ideile din repertoriul lui Genu. Mă cuprinsese teama. Mi-era frig. „Eşti sigură că nu greşeşti'?" îl auzeam pe tata. Afară, cîinele lătra bezmetic.

10

În prima seară după schimbarea domiciliului, Mir«, m-a luat cu ea „la promenadă".

— Trebuie să vezi oraşul, mi-a zis. E o ruşine să rai te fi plimbat pe Corso pînă astăzi.

Promenada constituia pesemne primul punct din planul pentru emanciparea mea. A fost o seară mohorîtă. Din dreptul Poştei şi pînă la statuia Independenţei un roi de oameni ale căror feţe le distingeam cu

greutate alunecau de-a lungul Bulevardului păşind domol, împinşi de valul următor, vorbind cu voce tare, spunîndu-şi glume, schimbînd priviri cu înţelesuri, asemănîndu-se atît de mult unul cu altul încît păreau un singur ins multiplicat în zeci de exemplare. Luminile restaurantului Gambrinus dominau autoritar o bună parte din traseul promenadei. De după marile perdele întunecate răzbăteau în stradă acordurile valsurilor cîntate de orchestra lui Vasile Bălăeţu.

— La noapte e nuntă, mi-a comunicat cu oarecare tulburare Mira. Se căsătoreşte fata lui Agopian. A luat un negustor de stcfe din Piteşti. Agopian i-a cumpărat Elvirei un Ford decapotabil, ultimul model. Era parcai azi-dimineaţă în faţa salonului de frizerie şi coafuri: Pompadour. Se adunaseră o sumedenie de gură-caseă să-l admire.

Ne-am fîţîit pe stradă o oră. Obosisem. începuse să se lase gerul. în dreptul cafenelei Ganţu stăteau plantaţi vreo patru tineri. Priveau apatici vînzoleala străzii. Fumau. Tipografia Gutemberg zăcea în întuneric. La cinematograful Colleoni rula un film fastuos cu Ginger Rogers.

— Ei, cum ţi s-a părut oraşul ? m-a întrebat acasă Mira, în timp ce-şi dezbrăca rochiţa.

Se necăja cu un fermoar pe care nu putea să-l mai deschidă.

— N-a fost grozav, a zis tot ea. Sînt seri plictisitoare cînd nu te întîlneşti cu nimeni. Dar nu e întotdeauna aşa. Oricum, am mai ieşit la aer. N-o să rămînem toată ziua zăvorîte în casă.

Proprietăreasa ne făcuse focul şi soba duduia. În cameră domnea o atmosferă îmbietoare. M-am aşezat la masă şi am deschis caietul cu probleme la algebră. îmi aruncasem un capot pe mine. Mira îşi studia un neg ce-i apăruse pe obraz. Mi se părea extrem de amărîtă.

— Mi-am dat din prima clipă seama că nu prea ţi-a plăcut Romică, boscorodea de una singură. Nu ştii să minţi. Te dai de gol pe loc. Cred, însă, că ai avut dreptate, fotografia e doar o bucăţică de hîrtie, nu izbuteşte decît arareori să prindă viaţa.

Şi-a tras un scaun în faţa mea. Şi-a pus o mină pe caietul de algebră.

— O să ne înţelegem bine, Tami. O să mă străduiesc să nu te supăr niciodată. Eşti o fiinţă admirabilă.

Făcea, într-adevăr, toate eforturile ca să mă simt bine. Am dăscălit-o că trebuie să dereticăm în cameră în fiecare zi, că trebuie să spălăm lavoarul şi să aerisim odaia.

Mă asculta docilă. L-am scos de pe perete pe Garry Cooper. Cu Garry Cooper lucrurile au mers ceva mai greu. Se obişnuise, zicea, să-i vadă zîmbetul cuceritor şi tandru. Mi s-a destăinuit că-i trimisese odată o scrisoare pe adresa de la Hollywood, dar că nu binevoise să-i răspundă. Probabil, secretara, fiindcă avea cu siguranţă o secretară, o aruncase, neînţelegind limba română. O să încerce să-i scrie în franţuzeşte.

Am mai avut dificultăţi cu raftul pe care îşi depozita ciorapii, lenjeria şi bluzele murdare. I-am explicat că rafturile sînt destinate cărţilor. Am luat de la proprietăreasă un cufăr pentru rufele murdare şi i-am cerut un covcraş de pus în casă.

— Ascultă, Tami, mi-a spus odată în timp ce-şi pomăda un coş pe faţă, tu o să ajungi o profesoară excelentă. Ai haruri pedagogice. Vocaţia ta e să educi copiii.

Pe Nelu îl aşteptam la tren în fiecare dimineaţă. Sărea din mers şi mi se arunca în braţe. Mă pupa. Se apuca să-mi povestească năzbîtiile din ziua precedentă. Avea întotdeauna sacul plin. Mă informa despre vecini, despre lucrările la mină, despre amicii lui de joacă. îl întrebam clacă-şi respectă programul de învăţătură pe care i-l făcusem. Ezita. Mă mîngîia pe mînă. Ar fi dorit să schimbe subiectul. îi presimţeam tristeţea ascunsă sub minciuna unui zîmbet. în dreptul panoului de afisaj din colţul Parcului ne despărţeam.

într-una dintre recreaţii, Elise m-a luat de braţ şi m-a condus pe coridorul împodobit cu glastre de muşcate şi cu portrete de savanţi cu barbă. Un grup de fete mici se hîrjoneau în faţa laboratorului de ştiinţe naturale.

— Am auzit că te-ai mutat în Alutela, mi-a vorbit. Mă bucur. Stai bine ?

I-am spus că stau cu Mira. Elise şi-a mîngîiat îngîndurată crucifixul. Pe frunte îi apăruse o cută fină, abia sesizabilă.

Ar fi interesat-o să ştie ce intenţionam să fac la anul, după încheierea şcolii. Aveam proiecte ? Era momentul să ne gîndim la lucrul ăsta. Pe ea, de pildă, o pasiona arhitectura, dar din păcate desena infect. Arhitectura putea constitui, neîndoielnic, un ideal. Să construieşti palate, drumuri, viaducte, să inventezi oraşe noi, să stai la masă cu planşeta în faţă şi să priveşti cu ochii minţii
o sală de concerte sau un teatru ce-ţi aparţin doar ţie, fiind un bun al tău, scornirea ta, ei bine, toate acestea sînt de natură să-ţi incinte inima şi să-ţi dezmiercle clipele de reverie.

Vorbea lipsită de entuziasm. Cita, probabil, pasaje din scrisorile primite de la vărul ei din Bucureşti cu care se iubea epistolar. Eram convinsă că se adresează sie însăşi, că-i foloseam doar ca un interlocutor de care avea nevoie ca să-şi alunge neliniştile ce o bîntuiau.

— Tu ce părere ai ? m-a întrebat cînd şi-a încheiat apologia arhitecturii.

Ne aflam exact în dreptul scărilor de la ieşire. De afară sosea spre noi un val de frig. Pe trepte se depusese un strat de gheaţă cristalină. Mi-am ridicat privirea. Am rămas înmărmurită. Elise plîngea.

— E mama grav bolnavă, a murmurat. Mă ierţi că te-am ţinut de vorbă cu prostii. Sînt răvăşită. Cred că e cazul să intrăm în clasă.

La două zile după convorbirea noastră, Elise m-a invitat la ea acasă. A pretextat că taică-său îi cumpărase operele complete ale lui Marcel Proust şi s-ar fi bucurat să mi le arate.

— Să vii la patru fix ! menţionase. La ora cinci soseşte medicul la mama.

M-a introdus în casă o fată îmbrăcată într-o rochie simplă, cu guler apretat şi şorţuleţ în faţă. Mi-a spus că domnişoara mă aşteaptă. Vorbea în şoaptă.

Din holul somptuos, acoperit cu stucaturi bogate şi cu portrete de familie, am nimerit într-un culoar de trecere unde am lăsat paltonul, apoi în camera Elisei. Stătea într-un fotoliu şi citea. A pus un semn la carte şi s-a ridicat. Plînsese. A schiţat un zîmbet.

— Credeam că nu mai vii. Cu tine nu ştiu niciodată ce se întîmplă. Eşti stranie, tăcută. Mă descumpăneşti.

Citea o carte a lui Gide, ceva grotesc şi insalubru, sînt scriitori care-şi dezvăluie în cărţi toate ordurile, cu sentimentul că oferă lumii un model de probitate şi candoare şi curaj.

Zîmbea.

— Aşază-te, te rog, Ileana a uitat să-ţi ia bereta. Ce zăpăcită ! S-a înamorat de un băiat de prăvălie care o să-i facă pînă la urmă un bebeluş.

Mi-a cercetat ţinuta. Venisem îmbrăcată în uniformă. În ochi i-am descifrat lumina unei ironii discrete. S-a dus ia geam şi a dat perdelele de-o parte.

— Să nu te superi că ţi-am spus că eşti stranie. Realitatea e că mă intimidezi. Există în fiinţa ta ceva ascuns, un teritoriu necunoscut, am sentimentul navigatorului ce poposeşte pe o insulă în care îl poate aştepta orice surpriză. E idiot ce zic, aşa e ?

Am tăcut, dar mă uitam la ea, simţeam că e foarte tulburată. Se aşezase în fotoliu. Cu degetele de la mîna dreaptă simula atingerea unei claviaturi imaginare.

S-a scurs aşa un timp. Imensitatea casei nu trimitea spre noi nici un ecou. încremenisem într-o linişte vrăjită. De afară se auzea arar hurducăiala vreunei căruţe rătăcite.

Şi-a revenit tîrziu. Mi-a spus că taică-său sosise de curlnd de la Paris şi-i adusese rochii scumpe, bijuterii şî cărţi. Dar boala mamei îi răpise orice bucurie.

— Pe tata îl cunoşti ?

Nu-l cunoşteam. Mi-a arătat cu un semn al capului portretul lui, în sepia, de pe bibliotecă. Pe rafturile lăcuite se lăfăiau ediţiile legate în pînză vişinie ce-mi deveniseră familiare. De partea cealaltă a bibliotecii se afla pianul.

— îl văd destul de rar. E încurcat cu fata unui senator din Bucureşti, mai mare decît noi cu patru an!. Au un apartament în Cotroceni. Revine în Alutela doar cînd pledează într-un proces de marcă. Acum s-a întors din cauza mamei. E afectuos cu ea. O mai iubeşte încă. Mama nu ştie absolut nimic despre această pasiune juvenilă.

A tras de un şnur şi după cîteva momente a apărut subreta.

— Cum se simte mama ? a întrebat-o.

— Se simte bine, domnişoară. S-a interesat de dumneavoastră. A cerut o linguriţă de sirop şi o felie de portocală stoarsă.

— Serveşte-ne cu o dulceaţă !

S-a întors spre mine.

— Ai vreo preferinţă ?

N-aveam.

— Să aduci dulceaţă de smochine. Şi apă de la gheaţă. Repede !

Subreta a ieşit.

— În faţa slugilor trebuie să ai întotdeauna preferinţe, ni-a sfătuit cu seriozitate. E una dintre regulile de ia care nu te poţi abate.

M-am uitat la ceas. îmi rămăsese un sfert de oră pînă la cinci. Aveam senzaţia că am furat ceva şi sînt pe cale să fiu prinsă.

— Părinţii tăi se înţeleg ? Se mai iubesc ?

Se oprise înaintea unui raft din care desprinsese un teanc de cărţi.

I-am spus că mama a murit de mult.

A aşezat pe masă cinci volume în octavo, apoi şt-a reluat locul în fotoliu. Mi-a întins la întîmplare o carte,

— E o ediţie de bună calitate. Cu gravuri în lemn. Pe tata nu-l interesează Proust. Susţine că e prea efeminat. Realitatea e că a început să îmbătrînească. A cantonat în universul sobru şi edulcorat al lui René Bazin.

Ediţia era într-adevăr superbă. Am mîngîiat coperţile legate în piele ale cărţii. Pe prima filă se distingeau în filigran iniţialele lui Marcel Proust.

Subreta a venit cu tava cu dulceţuri. Elise a concediat-o cu un gest discret.

— Deci mama ta e moartă... îmi pare tare rău. Ţi-am pus o întrebare stînjenitoare, dar cred că m-ai iertat, fiindcă am făcut —O 18.1*0. voie. La gîndul că mama ar putea să moară, îmi pierd minţile. De o săptămînă nu mai întreprind nimic.

S-a ridicat din nou şi s-a oprit lîngă fereastră. O rază rătăcită îi lumina o parte a chipului şi părul, Venise vremea de plecare. Am încercat să gust dulceaţa. Îmi era greaţă.

— Aş vrea să mă mai vizitezi. De pildă, joile, Ls patru. Fireşte, dacă te simţi bine aici, şi dacă joile eşti liberă. Azi n-am fost o amfitrioană ideală, dar îţi promit că data viitoare o să mă revanşez. Prezenţa ta mă odihneşte. îmi dă viaţă.

Pusesem cartea pe-ste celelalte cărţi.

— Poţi să le iei. Pe toate. Sînt darul mea. Gînd le citeşti, să te gîndeşti la mama.

În faţa casei se oprise o trăsură. M-am sculat. Pe fruntea Elisei se juca o umbră. A tras de şnurul de mătase al perdelei. Mi-a zîmbit. S-a auzit un ciocănit la uşă. Era subreta. îi anunţa sosirea medicului.

Mergeam pe stradă, mă aflam în dreptul bisericii Toţi Sfinţii, cînd mi-a ieşit în cale Gemi. Nu era singur. 11 însoţea un tînăr.

S-a oprit şi mi-a făcut o reverenţă.

— Deci, pisicuţele s-au hotărît să cucerească Alutela ! a exclamat. Ne bucurăm din toată inima ! Şi salutăm prezenţa lor încîntătoare !...

Mi l-a recomandat pe tînăr : Minei Costeseu.

— Această fermecătoare domnişoară, s-a adresat amicului, această creatură blajină şi ingenuă e, în realitate, mult mai rafinată decît i s-a putut părea unui bătrîn vulpoi naiv ca mine...

Era spre seară. Nu se întunecase. Pe stradă lumea îşi vedea de treburi. Aveam o poftă nebună să-l plesnesc, cu toată spaima ce-mi paraliza mişcările. Mi-am îndreptat privirea spre tînărul pe care-l cunoscusem. Zîmbea. L-a apucat de braţ pe Genu şi l-a împins înainte cu o autoritate evidentă. în grupul nostru se crease un echilibru care-mi clădea un provizoriu sentiment de siguranţă.

Am mers un timp tăcuţi. Pe urmă Genu a început să povestească minunăţiile de la campionatele de bob. Simţeam în glasul lui un sunet ameninţător. Zăpada se topise, trotuarele erau murdare, jilave. Trăsurile se îndreptau spre gară ca să întîmpine acceleratul de Sibiu.

— Hai să intrăm într-o cofetărie, a zis Minei. Pe stradă e urît şi nu putem vorbi în voie. Propun la Coana Miţa.

Băieţii s-au privit. Am traversat Terasa şi am intrat într-un local mărunt, cu şase-şapte mese, de o curăţenie îmbietoare. Ne-am aşezat. Minei m-a întrebat ce vreau. I-am spus că nu doream nimic. Patroana a venit spre noi. Era o fiinţă mare, obezã, cu figura bucălată şi trandafirie. Respira greoi.

— Serveşte-o pe duduia cu o savarină, iar nouă fă-ne o cafea cu ciocolată. Şi cîntăreşte un kilogram de portocale.

— Ce faci cu portocalele ? s-a interesat Genu. I le aduci ofrandă Beatricei ?

\

Minei, şi-a scos pachetul de ţigări din buzunar şi şi-a aprins ţigara. Părea extrem de tînăr. Nici douăzeci de ani. Purta pe sub palton o salopetă bleumarin acoperită cu pete de culoare. Pe frunte i se desena o cută transversală foarte pronunţată.

— Azi s-a făcut deodată cald, a zis. Peste o săptămînă-două terminăm cu iarna.

Se uita spre Genu, parcă de el ar fi depins sosirea primăverii. Patroana cîntărea bomboane cu cacao unei cliente. O fată curăţa posacă mesele de marmură, ştergîndu-le cu cîrpa udă, apoi uscindu-le cu un prosop.

— Ascultă, Minule, a spus Genu, tu cum ai proceda în locul meu, dacă ai avea întîlnire cu o fetişcană, iar dînsei pur şi simplu nici nu i-ar păsa că ai aşteptat-o ?

Minei şi-a aşezat o mînă peste braţul lui. Pe frunte îi apăruse o pată vineţie.

— Dacă ai intenţia să continui cu mitocăniile, să ştii că te pocnesc. Ai depăşit orice măsură. Imi pare rău că mă sileşti să procedez în felul ăsta. învaţă să te porţi cu o domnişoară !

în clipa următoare mă ridicasem. Minei m-a apucat ele braţ şi m-a constrîns să stau. Nu mai trecusem niciodată printr-o situaţie atît de incomodă. Patroana şi-a îndreptat privirile spre noi. Pe uşă intrau un domn în vîrstă şi o fetiţă blondă, dolofană.

Pe buzele lui Genu a apărut un zîmbet. Minei fuma. Se aşezase picior peste picior şi ne privea pe rînd, cu indulgenţă. La încheietura mîinii purta un ceas de aur. Avea pe degete, ca şi pe salopetă, mici pete de culoare.

•— Deci, a zis el, se pare că iarna e pe sfîrşite. Ce anotimp îţi place, domnişoară ?

Tăceam. Simţeam că dacă articulez o singură silabă, încep să plîng. Patroana a adus cafelele şi savarina.

— Pe mine, toamna mă seduce din pricina varietăţii coloristice. Oraşul nostru a fost creat de duhul vremurilor pentru a fi pictat.

Mi-a explicat că se ocupă în timpul liber cu pictura. Iar timpul liber e de dimineaţă pînă seara, nu-i aşa ? în artă, nu există respiraţie. Trăieşti lucrînd, sau nu trăieşti. O tuşă de culoare înseamnă o clipă vie sau moartă, după cum se întîmplă.

— Ai cunoscut vreun pictor ? m-a întreba/.

Nu cunoscusem.

— Cu atît mai bine. Artiştii sînt fiinţe dificile. Nu trebuie să te apropii prea mult de ei. Pot să trezească interesul doar de la distantă. Intimitatea lor e simplă şi vulgară. Şi primejdioasă, uneori. Sînt oameni. Oameni fruşti.

11 ignorase pe Genu cu desăvîrşire. Mi-a explicat că-şi instalase atelierul în podul casei. Spărsese acoperişul şi aşezase în locul ţiglelor un geam înalt. Schimbarea îl costase timp şi bani, dar ce contează banii ? Adevărata luptă o purtase cu familia. Părinţii lui nu cred în artă. Din artă nu se cîştigă mai nimic, iar rostul unui cm în viaţă e să cîştige, să cîştige tot mai mult şi cît mai repede.

Furna şi mă privea cu un soi de curiozitate infantilă, de parcă ar fi descoperit o jucărie al cărei mecanism îi scapă. Pe buze i se descifra conturul unui zîmbet trist. La masa de alături, bărbatul cu fetiţa dolofană mîneau ecleruri. Celelalte mese erau libere. în aer mirosea a zahăr ars.

— Ascultă, Minule, o să întîrzii de la întîlnire, i-a atras atenţia Genu cu graţioasă amabilitate.

Minei s-a întors spre el. Pe frunte îi revenise pata vineţie. Şi-a stins ţigara.

— Te obsedează, observ, loialitatea rendez-vous-urilor. S-ar zice că-n privinţa asta eşti cinstea întruchipată. Ce-ar fi să încerci să ne laşi singuri ? O să ne descurcăm şi fără tine.

Mă cuprinsese o oboseală grea, chinuitoare. Mi s-a părut că-l văd prin ceaţă pe Genu zîmbind, pe urmă ridicîndu-se, lăsînd pe masă o bancnotă şi ieşind cu demnitate din cofetărie. Bărbatul cu fetiţa dolofană dispăru-seră. O linişte sîcîitoare pusese stăpînire peste clipe. Coana Miţa număra preocupată bani pe marmura tijghelii.

I-am spus lui Minu că doresc să plec. în încăpere pluteau şuviţe leneşe de fum. Din spatele patroanei a apărut o fată cu o tavă de plăcinte, pe care a pus-o în galantar. Prin ţesătura rară a perdelei se zărea clădirea impunătoare a Casei Ofiţerilor. O sentinelă cu puşca la picior încremenise pe treptele de la intrarea principală.

Miriel s-a dus la casă, de unde s-a întors cu o pungă plină vîrî cu portocale. Mi-a oferit-o. Ne-am ridicat şi am ieşit afară. începuse să se întunece. Vitrinele îşi trimiteau în stradă lumina vlăguită. În dreptul librăriei ne-am despărţit. Am traversat Terasa, apoi Parcul. Am vrut să mă opresc pe Bulevard, m-am răzgîndit. Privirea mi s-a oprit asupra panoului de afişaj. La cinematograful Colleoni rula un film de dragoste cu Rita Haywortfe. Am luat o portocală, am descojit-o. Am rupt o fel iuţi;, îmi aducea parfum de primăvară. Peste castanii Bulevardului ningea, în fantezia mea, cu flori albastre.

12

în fiecare sîmbătă la ora trei mă întorceam acasă. Veneam de mînă cu Neluţu. Situaţia lui la matematică era din ce în ce mai dclicată. Mă întrebam neliniştită ce contribuţie de vină îmi revenea şi cum se vor desfăşura în continuare lucrurile. în ceea ce-l priveşte, nici nu-i păsa. Trăia în lumea lui frumoasă, iresponsabilă. Crescuse. Avea să ajungă un bărbat înalt.

Acasă o găseam pe Viorica. Era o fată de vreo paisprezece ani, bălaie, doar cu un an mai mare decît Nelu. Mi s-a părut isteaţă. Taică-său lucra de douăzeci de ani la sare şi bea cu tata, seara, în crîşmă. Viorica ţinea gospodăria toată. La ora de sosire a trenului îşi lepăda capotul dăruit de mine şi îmbrăca o rochie curată. Ne aştepta în poartă. Ne făcea cu mîna.

Cu tata ne vedeam abia spre seară. Ne aşezam tăcuţi în faţa mîncării încălzite în sufertaşe. Neluţu înfuleca grăbit, apoi se sprijinea cu coatele pe masă şi flecărea. îşi descărca năduful dintr-o săptămînă. Cel mai adesea se plîngea de Viorica. E îndărătnică, spunea. Nu vrea să-i lustruiască ghetele, deşi lui tata i le lustruia. Pe urmă, nu se poartă cuviincios. Cotrobăieşte prin lucrurile mele. Odată a surprins-o îmbrăcată într-o rochie de mătase, fîţîindu-se în faţa oglinzii de la şifonier. I-a spus că o bate. „încearcă, numai, şi o să vezi", îi răspunsese.

— Aş fi bătut-o, Tami, pe cuvînt, o băteam măr, dar m-am temut de tata. Ce-o să ne facem fără ea în casă ?

Pe Viorica o instruisem să nu-mi mai spună „domnişoară". Apelativul îmi amintea de fata cu sOrţuleţ şi guler apretat din locuinţa fastuoasă a Elisei. Făcea' în casă totul, de la spălatul vaselor şi curăţenia în camere pînă la despicatul lemnelor şi încălzitul sobelor de zid. 11 îngrijea pe tata cu devoţiune. îi curăţa pînă şi ustensilele de ras.

După-amiezele îi rezolvam lui Nelu problemele la matematică. Trebuia apoi să-i fac compunerile la română şi să-l ascult la geografie. îl chinuiam îngrozitor. Cu siguranţă, sîmbăta constituia cea mai nefericită zi a lui din săptămînă. Spre seară mă trînteam pe un fotoliu şi citeam. îmi adusesem la Ocniţa ediţia de lux din Marcel Preust. Mi-era penibil să mă văd silită să-i dau Mirei desluşiri privind provenienţa unor cărţi atît de scumpe.

Din ziua în care mă mutasem la oraş, am observat la Graţiela o anumită reticenţă. Mă ocolea. La şcoală, rar dacă schimbam o vorbă. Pe Mira nu putea s-o sufere, într-o duminică a ciocănit la uşa noastră. Am invitat-o, însă a refuzat să intre. Mi-am îmbrăcat paltonul şi am ieşit cu ea pe uliţă. Se afla într-o dispoziţie lamentabilă. Mă obişnuisem să-i apreciez umoarea după cadenţa în care îi soseau scrisorile la post-restant, în Alutela.

Am luat-o la întîmplare spre stabilimentul balnear. Zăpada se topise. Tot drumul era acoperit cu bălţi. în depărtare se zărea peretele abrupt al muntelui de sare. M-a întrebat cum mă descurc în noul domiciliu din Alutela. I-am spus că bine. Existau şi anumite dezagremente, dar nicăieri nu poţi găsi condiţii ideale. A fost de acord. S-ar fi mutat şi ea, însă situaţia lcr familială era precară. Era precară din cauza maică-sii. Nu o putea lăsa în casă singură. Cu două zile înainte îi dăruise unei femei din sat inelul de logodnă, montat cu diamante. Valora enorm. N-au identificat încă femeia. Le e jenă să pună la discreţia poliţiei un caz atît de delicat, de intim.

Am traversat grădina publică şi ne-am oprit în fata porţii stabilimentului. Printre zăplazuri se zărea bazinul de înot. Cabinele din jurul ştrandului erau închise. Doi brazi răzleţi vegheau cărarea care urca domol spre gura ocnei.

— Ce faci duminicile în comună ? s-a interesat, trecîndu-şi mîna pe sub braţul meu.

Simţeam în glasul ei inchietudine şi teamă. N-aveam program, i-am spus. De obicei citesc. Sau îl ajut pe Nelu să-şi pregătească temele.

Mergeam atente, străduindu-ne să ocolim băltoacele din cale. Ieşise soarele. Mi-am descheiat paltonul. Era o zi primăvăratică.

După o introducere confuză, mi-a declarat că vrea să-mi ceară un serviciu. Anume, să-mi sacrific o oră, duminicile, în cursul dimineţii, şi să

mă duc în vizită la ea. Va aranja în aşa fel încît să nu fie acasă decît maică-sa. Mă va primi în dormitor, voi asculta programul muzical obişnuit, îi voi zîmbi, voi căpăta apoi cadoul şi voi ieşi. îşi va salva în felul acesta puţinele bijuterii ce-i rămăseseră.

— Am observat că mama te simpatizează, a precizat. îşi aminteşte deseori de tine cu plăcere. Nu cred că rugămintea mea te poate ofensa.

Era la ora cînd femeile se întorceau de la biserică. Soseau în grupuri, fără grabă. Se opreau în faţa porţilor. Vorbeau. Sporovăiala lor mi se părea îneîntătoare. Reprezenta întruchiparea nevoii de comunicare. De a-şi transmite un gînd. De a se amăgi că nu sînt singure, că împărtăşesc destinul unei colectivităţi în care fiecare interpretează partitura sa, inconfundabilă.

— Eşti de acord ? am auzit-o ca prin vis pe Graţiela.

Tăceam. Ne aflam la cîţiva paşi de casă. S-a uitat
la mine. Mi-a surîs.

— Ştiam că n-o să accepţi. Nu te condamn. M-am umilit, fiindcă nu întrevedeam altă soluţie. Te rog să uiţi discuţia noastră. Şi să mă ierţi.

M-a strîns de mînă fără afecţiune şi s-a depărtat. Un stol de corbi plutea în cercuri mari deasupra satului. Din depărtare se auzea un şuierat prelung de tren.

Duminicile la Ocniţa mi se păreau pustiitoare. Ce-aş fi putut să fac ? Citeam, apoi ieşeam din casă şi alergam pe uliţe haihui. Plimbările de una singură mă înviorau. Mergeam spre mină sau spre fabrica de ţigarete. Mă atrăgeau în special cărările bătute ale salinei. Se lucrase pînă nu de mult cu deţinuţi şi faptul îmi dădea un sentiment ciudat de teamă. Aş fi putut intra oricînd la subteran, dar mă împiedica de fiecare dată această spaimă vagă,
ne justificată. Prin sat umblau legende despre /haiduci, tîlhari şi asasini teribili ce putreziseră pe vremuri sub bolţile de catedrală ale ocnei. Pe seama lor se născocise un adevărat folclor.

Odată, paşii m-au purtat spre circiuma unde obişnuia să-şi piardă vremea tata. M-am uitat pe geam. Era cu încă patru inşi la masă. Discutau. Le distingeam figurile cu greu, din cauza fumului din încăpere. Mi s-a părut că printre ei se află şi tatăl Graţielei. Un lăutar bătrîn cînta ia seripcă, apatic, încovoiat pe strunele viorii.

M-am depărtat. La marginea comunei era nuntă. Se auzeau chiuituri, trompete şi glasul impasibil al unui ţambal. Bătea un vînt călduţ, primăvăratic. Deasupra satului se aşternea, treptat, tăcerea nopţii.

Acasă îl găseam pe Nelu jucîndu-se prin curte cu cîte un băiat. Îl izgoneam înăuntru. îl dezbrăcăm şi-i pregăteam mîncarea. Mai aruncam în sobă o buturugă, în cui, deasupra unei laviţe, Neluţu îşi atîrnase puşca mitralieră. Mînca zorit. între înghiţituri, mi se plîngea de Viorica. Odată şi odată avea să-i demonstreze cine e el. Văzuse într-un film o lovitură la stomac extrem de eficace. Va exersa această lovitură şi i-o va aplica în clipa cînd o va stăpîni perfect. în fine, se ducea în camera cealaltă să-şi pregătească patul.

Mă aşezam la geam. Priveam afară. Odată cu sosirea primăverii, aveau să înfrunzească pomii. Castanii Bulevardului îşi vor întinde coroanele deasupra străzii. Terasa va înflori. Pe lacul din Zăvoi vor luneca din nou,

magnific, lebedele. La Casa Ofiţerilor vor străluci lumini de baluri. Iar oamenii, la rîndul lor, vor fi mai îngăduitori unii cu alţii.
lJ

Proprietăreasa mă îndrăgise. îşi făcuse obicerai, din tind în cînd, să mă invite la cafea. Am observat că mă o&ema cînd Mira nu era acasă. A accepta mi se părea 9 infidelitate din partea mea, dar îmi era cu neputinţă s-o refuz.

— Ce-ar fi să bem o cafeluţă ? zicea crăpînd sfielnic uşa şi petrecîndu-şi prin deschizătură capul cu părul pus pe moaţe şi legat cu o basma.

Ne aşezam în jurul mesei, în fotolii, şi tăifăsuiam. La drept vorbind, lua conversaţia pe seama ei. Eu ascultam. Avea un repertoriu preferat de subiecte, dintre care cel mai adesea reveneau serbările cie 10 Mai, plimbările pe malul Hinţei, duminicile, şi avansarea lui bărbatu-său Ia gradul de plutonier major.

— Ehei, fetiţo, dacă s-ar fi întîmplat să ai norocul să fii în tribună cînd defilau batalioanele de infanterie prin faţa Parcului, cu colonelul în frunte, călare pe un cal bălan, în timp ce toba şi trompetele fanfarei făceau să ni se umple inimile de emoţie, dacă ai fi putut să-i vezi pe ofiţeri trecînd călare, în pas egal, înveşmîntaţi în uniformele de gală, cu tunică bleumarin şi epoleţi de aur şl săbiile strălucind în razele firave ale dimineţii, ei bine, n-ai mai fi uitat în viaţa ta acest spectacol.

Sorbea o gură de cafea şi continua să-şi depene mişcată amintirile, privind cu ochii lăcrimoşi tabloul ce înfăţişa un ins posomorit, cu fruntea îngustă, umerii obrajilor proeminenţi şi cu o mustăcioară neagră, răsucită cu rafinament deasupra buzelor. Adesea scotea o ţigaretă dintr-un sertar ascuns al mesei, o frământa impacientă între degete şi surîclea. I se interzisese alcoolul şi tutunul, dar afecta că nu se sinchiseşte. „La urma urmei, tot groapa ne înghite, nu-i aşa ?" spunea cu un fel ele şiretenie naivă, şi se uita la mine aşteptînd să-i clau îngăduinţa să fumeze. I-o ofeream.

Bărbatu-său lucrase cea mai mare parte a timpului la manutanţă. Avea serviciu bun. Venea acasă mirosind a pîine. Mai mirosea şi a ţuică, e drept, dar nu întîrzia prea mult prin cîrciumi. Fusese un om cuminte, cumpătat. Se prăpădise prea devreme, răcind prin magaziile igrasioase ale regimentului şi îmbolnăvindu-se de oftică. Ar fi putut, cu conformaţia Iui robustă, s-o ducă pînă la 90 de ani.

îşi desprindea batista cu ajur din mîneca halatului de casă şi-şi sufla nasul. Trecea apoi la greutăţile gospodăriei şi la obsesiile vieţii singuratice.

— Să nu-ţi închipui, zicea, că ţin în gazdă fete pentru bani. Ferească sfîntul ! Am pensie frumoasă. Dar cum
să stau în casă, de dimineaţă pînă noaptea, fără să am un suflet lîngă mine ?

Se apleca deasupra mesei şi îmi şoptea cu ton de confidenţă :

— Mi-e frică ! Numai ţie mă destăinui. Mi-e frică noaptea ! Mă trezesc din somn şi nu mai pot închide ochii şi umblu cîte o oră-două prin camere, bezmetică, şi mă aşez într-un fotoliu şi ascult. Sînt vocile atîtor morţi pe care i-am înmormîntat, care mă torturează, nu mă îasă în pace!... înghit o doză de valeriană, aprind lumina şi mă culc pe pat. Abia spre ziuă dacă izbutesc să aţipesc un pic...

în zilele cu dispoziţie bună, alături de ceaşca de cafea îmi aşeza pe tavă şi o farfurioară cu dulceaţă de nuci zaharisite. în astfel de prilejuri îmi vorbea despre băiatul ei. Erau momentele cele mai dificile pe care trebuia să le îndur. Se prăpădise de copil, în clasa a cincea de liceu, fiind premiant pe şcoală şi preşedinte al societăţii literare „Alutela". Ca să-mi dau seama cît de mîndru şi frumos fusese, scotea albumul cu fotografii, îi netezea coperţile cu mîneca halatului şi mi-l punea în poală. Nu mă slăbea din ochi pînă nu-l parcurgeam filă cu fiîă. Simţeam că o nemulţumeşte modul meu de a-mi manifesta compasiunea, deşi mă străduiam să mă arăt înduioşată, şi adevărul e că sufeream, bătrîna, însă, aştepta să fiu la unison cu gîndurile şi simţirea ei, ceea ce, fireşte, îmi era peste putinţă. Mi-l lua pînă la urmă din braţe şi-l strecura la loc în scrinul vechi, cu lacul jupuit. Se aşeza tăcută în fotoliu.

— Dacă ar fi trăit Dorel, ar fi împlinit aproape 35 de ani... o auzeam vorbind printre suspine. Poate ar fi avut la rîndul lui copii şi i-aş fi auzit acum prin casă zbenguindu-se, jucîndu-se de-a v-aţi ascunselea sau plănuind atacuri temerare de cucerire a vreunei puternice cetăţi învăluite în mister.

într-una din după-amieze, în timp ce învăţam, am auzit un ciocănit la uşă. După o clipă a apărut proprietăreasa. Mă invita să bem cafeaua.

— Chiar astăzi am prăjit-o, mi-a spus trăgînclu-mă de mînă pe culoar. E proaspătă. Am cumpărat-o de la domnul Agopian.

Cînd am intrat în dormitor, pe unul din fotolii am zărit un tînăr pomădat şi roşu de emoţie. S-a ridicat, bătrîna ne-a recomandat, iar tînărul mi-a sărutat cu afectare mîna.

— E nepoţelul meu, Răducu, am socotit că o cafea băută în trei o să ne mai înviioreze gîndurile.

Fotoliul pe care mă aşezasem mi s-a părut îngrozitor de moale şi de incomod. Mă cufundam în el cu totul. Răducu se uita la mine galeş. Venisem îmbrăcată în capot, aşa cum mă aflam cînd auzisem bătăile în uşă ale gazdei, întiiului impuls, de a mă ridica şi a pleca lăsîndu-i baltă, i-a luat locul o nesăbuită şi odihnitoare nepăsare. Bătrîna ne supraveghea cu satisfacţie.

Discuţia a început cu aprecieri despre sosirea iminentă a primăverii, s-au evocat zăpezile frumoase de odinioară şi bunele tradiţii ale oraşului de a se sădi în fiecare an brădet pe coastele Capelei. Pe urmă atenţia s-a deplasat spre mănăstirile din jurul Alutelei, comori de artă şi locuri sfinte de plăcută reverie. Răducu contribuia modest cu cîte o observaţie măruntă, de bun simţ, dar greul conversaţiei îl susţinea plutoniereasa. Era în vervă. N-o mai văzusem niciodată punînd atîta suflet pentru o cauză iremediabil compromisă.

Răducu mi-a destăinuit că e funcţionar la Poştă. Primea salariu bun, iar taică-său ţinea în arendă o vie în apropierea Drăgăşanilor, ce-i rotunjea substanţial veniturile. Avea intenţia să-şi cumpere o casă în Ţigănie.

— Copii, zicea bătrîna, nu vă sfiiţi, serviţi prăjiturele, sînt eu alune şi stafide. Ţi se topesc în gură.

Pe Mira n-o informasem despre vizitele mele la proprietărească. Ce haz ar fi făcut dacă m-ar fi văzut în clipa aceea ţinînd farfurioara cu prăjituri în mînă şi străduindu-mă să nu mi se desfacă reverele capotului sub care se

vedea furoul. Răducu mă privea blajin, cu un soi de profesionalitate ce mă făcea să presupun că mai fusese invitat şi în alte case, pentru a bea cafea şi a cunoaşte tinere dispuse să-şi arunce pe umeri povara dulce a căsniciei.

— Să ştii, vorbea plutoniereasa, că nu găseşti în tot oraşul băiat mai harnic şi mai gospodar ca el. îi seamănă lui taică-său. Pe urmă e cuminte. Nu bea. Aşa e că nu bei, drăguţule ?

Răducu a confirmat că nu bea. Adică, bea doar cîte un pahar, la o ocazie. Plutoniereasa a clătinat din cap cu îngăduinţă. Şi-a amintit din nou de răposatul, care mai da şi el pe gît un păhărel, a evocat frumoasele duminici de odinioară, cînd se duceau cu decovilul la prins păstrăvi, pe valea Pletoriţei, şi a conchis că un păhărel, băut cu prieteni în situaţii fericite, îi e plăcut chiar şi lui Dumnezeu.

Şi-a şters o lacrimă. Răducu şi-a cerut permisiunea să aprindă o ţigară. S-a interesat din care parte a Moldovei vin. I-am spus că de prin zona Botoşanilor. Ne aflam într-o decentă atmosferă de familie.

Pe urmă m-am uitat la ceas şi am sărit în sus. l-am explicat proprietăresei că aveam la ora cinci o întâlnire cu un frate al tatei. Răducu a făcut un gest de înţelegere, privindu-mă timid şi binevoitor, şi rendez-vous-ul nostru a luat sfîrşit. Proprietăreasa m-a condus afară.

— Iţi place ? m-a întrebat în şoaptă.

Eram în faţa camerei. Afară cîinele lătra cu furie. Am informat-o că n-am intenţia deocamdată să mă mărit. Voiam să-mi termin şcoala şi să mă înscriu la facultate. Nutream ambiţii ce depăşeau condiţia unui funcţionar de poştă. În fine, existau şi alte considerente strict familiale.

Proprietăreasa s-a uitat la mine cu o privire plină de reproşuri.

— Nu ştiţi să vă cunoaşteţi interesele, a zis. Umblaţi cu mînecile lustruite, dar vă ţineţi mari, de parcă aţi coborî din cine ştie ce familie princiară.

M-a mîngîiat pe păr fără afecţiune. Se ofensase. Mi-am aruncat o rochie pe mine şi am zbughit-o în stradă Din ziua aceea nu m-a mai chemat să bem cafea, iar pe Răducu nu l-am mai zărit, deşi probabil că va mai fi po-posit în dormitorul ei cu iz de naftalină.

14

Acomodarea cu traiul nou din Alutela s-a petrecut pe nesimţite. După o săptămînă mă deprinsesem atît de bine cu colega mea încît aveam impresia că niciodată nu locuisem în alt loc. Mîncam la prînz într-un restaurant murdar de lîngă gară, iar seara ne preparam ceva în fugă pe plita din bucătărie a gazdei. Nici Mira şi nici eu nu eram gurmande.

Am stabilit de la început ca fiecare să-şi vadă singură de treburile sale. Aveam o viaţă proprie, i-am spus, nu era nt apărat nevoie să ne confesăm. A fost de acord. De asemenea, aveam preocupări şi gusturi diferite. Firesc era să nu călcăm nici una dintre noi pe teritoriul sentimental al celeilalte. Să ne păstrăm autonomia, pe cît posibil. Mira mă urmărea cu un aer de fetiţă pedepsită. Tăcea. Era uimită de harurile mele de legislator.

A înţeles din tot ce-i predicasem că seara trebuia să iasă singură la promenadă. Îşi pusese mari nădejdi în mine că o s-o însoţesc. A fost întîia mare deziluzie pe care i-am produs-o.

Mă aflam într-o după-amiază în librărie, căutam La Medeleni, ce apăruse într-o ediţie populară, şi am simţit pe braţ atingerea uşoară a unei mîini. Minei m-a tras de-o parte şi mi-a surîs. Purta aceeaşi salopetă pătată de culori, dar îşi schimbase paltonul cu un pardesiu uşor din stofă gri.

— Eşti singură ? m-a întrebat.

Am dat din cap că da.

Abia atunci am observat prepelicarul mare, cu ochii verzi, febrili, ce se lipise de piciorul lui. li ajungea pînă la şolduri.

— Acesta e Lord Finley. Te înştiinţez că numele nu i l-am pus eu. L-am cumpărat cu titlu de nobleţe cu tot.

Lord Finley a lătrat o dată scurt şi a făcut un pas spre mine. Mi-a întins o labă. L-am mîngîiat pe cap. Prepelicarul mă fixa de parcă ar fi dorit să mi se adreseze.

— L-ai cucerit, mi-a declarat Minei. în general, nu e prietenos cu oamenii. Sînt singura făptură pe care o iubeşte. Afecţiunea lui e odihnitoare. Ne înţelegem bine, ca doi bătrîni care au trăit o viaţă împreună.

Ne-am pomenit în stradă. Lord Finley a luat-o înainte spre pompa de benzină. Mă aflam în dispoziţia afectivă în care orice aş fi întreprins mi-era tot una. La ora aceea oraşul nu începuse să se populeze. în staţia de taxiuri din faţa Administraţiei financiare şoferul aţipise cu capul pe volan.

M-a întrebat dacă aveam vreo treabă prin oraş. A? fi putut să mă conducă. I-am spus că n-am nici un program. în clipa următoare am regretat, răspunsul meu
putea fi socotit o invitaţie la plimbare, şi chiar aşa era, o invitaţie adresată unui necunoscut despre a cărui existenţă nu ştiam mai mult decît despre a oricăror alţi oameni de pe stradă.

— Atunci, a zis, să ne lăsăm conduşi de bunul simţ ai lui Lord Finley. E bine educat. Nu caută niciodată cartiere dosnice sau rău famate.

Mergeam şi-mi povestea despre un unchi al lui care picta, pictase toată viaţa numai peisaje, şi avea un cîine lup ce-l însoţea aproape pretutindeni. Cînd lupul a murit de bătrîneţe, unchi-său s-a închis în casă si nu s-a mai atins de sculele cu care îşi înfrumuseţase existenţa. După un an s-a dus şi el în lumea drepţilor. Vreo cîteva tablouri de-ale lui se află în camera cea mare, unde doarme taică-său. Sînt scena de pe malul Hinţei, banale dar pline de simţire. Unchi-său nu depăşise niciodată limitele unui amatorism boem şi inocent.

La staţia de benzină ne-am oprit. Lord Finley ne aştepta. Şi-a consultat stăpînul din priviri, apoi s-a îndreptat spre monumentul Independenţei.

Plecasem pentru prima oară haihui cu un străin. Trebuia să se întîmple odată lucrul acesta, m-am gîndit. Acum sau mai tîrziu. Probabil, fiecare fată trece prin astfel de momente în care îi e indiferent ce se întîmplă. Minei preluase povara conversaţiei pe contul lui. Vorbea despre un pictor, Reynolds, de care nu mai auzisem. îşi desfăcuse pardesiul. Părea un muncitor ce se întoarce seara de la lucru.

L-am ascultat un timp, vorbea frumos, vorbea, neîndoielnic, pentru sine, ca să-şi alunge propriile-i gînduri şi frămîntări chinuitoare, şi astfel nici n-am observat cînd am trecut pe lîngă monumentul de piatră de sub

poalele Capelei. Mergeam pe o străduţă ce cobora în curbă spre Zăvoi. Lord Finley zburda înaintea noastră, fericit.

— Pesemne că te plictisesc, a zis scoţînd din buzunar pachetul de ţigări şi aprinzîndu-şi o ţigară. Să ştii că n-am talentul de a întreţine o conversaţie. N-am uzanţă. Din cauza asta prietenii mă ocolesc. în societate fac figură de ursuz.

A tras un fum şi s-a uitat la mine.

— îţi plac aşa cum sînt ? Ursuz ?

I-am spus că cla.

A izbucnit în rîs. Pe urmă s-a închis în el şi a tăcut. Am mers mult timp fără să scoată o vorbă. Fuma. Trăia o stare de surescitare ieşită din comun. Lord Finley se apropiase şi mergea înaintea lui, adulmecînd.

— M-am înţeles cu Genu să te lase în pace, a zis cînd ajunsesem în strada Ştirbey Vodă. E preferabil să n-ai de-a face cu indivizi ca el.

Mi-am ridicat privirea. îşi petrecuse o mînă prin blana moale şi catifelată a lui Lord Finley.

I-am spus că în principiu nu-mi plac sfaturile. M-am obişnuit de multă vreme să procedez aşa cum cred eu de cuviinţă, chiar clacă se întîmplă să greşesc.

Pe fruntea lui Minei se aşezase o cută verticală. A surîs. Prin dreptul nostru treceau căruţe îndreptîndu-se spre Olăneşti. Bărbaţii conduceau pe capră. Mi se părea că văd pe faţa lor zîbîrcită o demnitate aspră de stăpîn, de şef de trib.

— încotro mergem ? l-am auzit vorbind.

Am luat-o spre Zăvoi.

— Deci, n-ai nevoie de poveţe. E bine că priveşti în felul acesta lucrurile. Nici eu nu sufăr dădăceala. De fapt, nu-ţi oferisem sfaturi, ci un avertisment.

Lord Finley se desprinsese iar de noi şi o luase înainte. Aveam o poftă nesăbuită să-i spun că e un încrezut, că lumea se învîrteşte în jurul său orbită, fascinată de farmecele lui irezistibile, dar am tăcut. Îşi aruncase mucul de ţigară. Mergea cu mîinile înfipte în buzunarele murdare ale salopetei. Pe obraz i se zărea o tăietură fină de ia bărbierit.

— Aici, a zis făcînd un semn cu capul spre Zăvoi, am izbutit cele mai bune peisaje. Toamna. Lumina e distribuită cu o graţie desăvîrşită, din care cauză suprafaţa lucrurilor capătă dimensiuni surprinzătoare.

Mi-a arătat o linie imaginară ce demarca desprinde-' rea copacilor de cer.

— Iradiaţia luminii, seara, prin foşnetul frunzişului, e atît de vie încît îmi dă iluzia că o aud. Am sentimentul acesta. Că aud lumina. Ca şi cum ar sosi spre mine acordurile siderale ale unei fugi de Bach.

Ne rătăcisem pe o alee presărată cu pietriş. în dreapta noastră se deschidea imaginea întristătoare a lacului. Cinci
bărci stăteau legate cu odgoane de un pilon de lemn. Erau acoperite cu frunziş. Pe podul chinezesc se opriseră doi tineri înfioraţi de umezeala apei.

Minei s-a întors spre mine.

— Te plictisesc îngrozitor, sînt conştient, dar nu putem să stăm alături fără să simulăm un gest oricît de simplu de comunicare.

Mi-a surîs. Cînd surîdea. figura i se destindea şi căpăta o frumuseţe palidă, fragilă. I-am spus că-mi place să-l ascult, chiar clacă nu pătrund deplin fineţea gîndurilor sale. Sînt foarte obedientă, am adăugat.

M-a luat de mînă ca pe un copil şi m-a condus spre o bancă. Şi-a dezbrăcat raglanul şi l-a întins pe lemnul mucegăit şi umed. M-a invitat să mă aşez. Şi-a pipăit mecanic buzunarul salopetei. Lord Finley se oprise pe alee. Găsise un gheimotoc de cîrpă pe care-l cerceta cu circumspecţie.

— De două săptămîni mă tot gîndesc ce să întreprind ca să-ţi descopăr numele. Spre marea mea ruşine nu-l cunosc. Pe Genu mi-a fost silă să-l descos.

Şi-a aprins ţigara. Ii vedeam profilul şi venele albastre de la tîmplă. Sub salopetă purta o cămaşă de popim, murdară de asemenea de pete de culoare.

I-am spus că mă numesc Tarnara.

— Tamara, deci ? E un nume care-mi sugerează albastrul liniştit al mării. îl voi picta deasupra uşii atelierului. Cînd am pictat un nume, nu-l mai uit. Mi se întipăreşte în suflet. Crezi în semne ?

L-am întrebat ce fel de semne.

— Semne magice, fireşte. Simboluri. Eu cred. Popoarele sălbatice îşi însuşiseră o ştiinţă foarte avansată a semnelor. Păcat că noile civilizaţii au neglijat-o.

Vorbea cu o' convingere molipsitoare. Lord Finley sosise lîngă noi şi se încolăcise la piciorul băncii, în iarba putredă. Aveam senzaţia, de mai bine de o oră, că trăiesc nelegiuit, că încalc principii implacabile, într-o totală nepăsare de ceea ce o să urmeze. Mă simţeam bine. îmi savuram greşeala. Mi-am îndreptat privirea spre podul chinezesc. Băiatul şi fata ce se sărutaseră cu cîteva minute înainte dispăruseră.

L-am întrebat dacă în momentul cînd pictează un sume deasupra uşii din atelier îl şterge pe cel de dinain
tea lui, sau numele convieţuiesc în încăpere în bună înţelegere.

Minei a rîs.

— Ia uite ce idei pot să se nască în mintea unei domnişoare ! Desigur că îl şterg pg celălalt! Dar nu e regulă. Sînt şi situaţii cînd îţi vine greu să treci cu pensula peste un nume...

A tras un fum şi a aruncat ţigara pe pietriş. Lord Finley a clipit nelinişţit. îşi sprijinise capul pe pantofii mei.

— Nu vrei să vii într-o după-amiază pe la atelier ? O să-ţi arăt ce am lucrat în ultimele luni. Mai mult natură moartă şi portrete. Am un caiet de schiţe desenate la fereastră. L-am intitulat Vederi din fugă.

Deasupra noastră începuse să se lase seara. Era răcoare. M-am uitat la ceas. în depărtare, dincolo de lac, se întrezăreau terenurile pentru golf şi tenis, protejate cu un gard înalt de sîrmă. Prin ramurile sălciilor desfrunzite se jucau luminile amurgului.

L-am anunţat că trebuie să plec. Lord Finley a ciulit urechile. Aţipise. M-am ridicat. Minei şi-a aruncat raglanul pe spinare. Ne-am îndreptat spre lac. Zăvoiul mirosea a mîl şi a frunze veştede.

— Cînd vii la mine ? a întrebat.

I-am spus că nu ştiu. I-am explicat că sînt extrem de ocupată.

Ne-am despărţit în dreptul pieţii. Lord Finley rămăsese pe trotuar. Cînd mi-am întors privirea, l-am zărit exact în locul unde îl lăsasem. Se uita la mine.

15

Intr-una dintre dimineţi, în recreaţia mare, ne-am pomenit în clasă cu Petruţa. Venise îmbrăcată într-un deux-pièces din stofă bună, cu guler alb, răsfrînt, şi un batic subţire de mătase petrecut în jurul gîtului. Apariţia ei a fost electrizantă. Părea de nerecunoscut. A fost pupată, sufocată de îmbrăţişări şi mîngîieri, ca un sportiv care coboară de pe podiumul învingătorilor. Au urmat » mie da întrebări la care a răspuns grăbită, s-au consumat surîsuri, lacrimi, şoapte, gînduri nerostite. în fine, clopo ţelul a sunat, Petruţa ne-a trimis o sărutare din vîrful degetelor parfumate, şi a dispărut pe uşă. Pe coridor s-a încrucişat cu profesoara cie chimie.

O uitasem pe Petruţa. Şi iată, era din nou prezentă printre noi, înfloritoare, neîngăduit de veselă, fardată fin, şi etalînd un aer de neruşinată fericire. în timpul orei, Ghantecler mi-a scris pe un bileţel: „La toamnă se numără bobocii." Ceea ce mi se părea ciudat la Katy era severitatea cu care judeca pînă şi cele mai mărunte lucruri. Ce i se întîmplase oare, ce existenţă dusese în satul ei sărac, pitit la poalele unor coline împădurite, de căpătase o astfel ele încrîncenare împotriva vieţii ?

Un fapt nesemnificativ în aparenţă fusese totuşi remarcat de întreaga clasă : Petruţa nu ne arătase fotografia iubitului ei soţ. Era o obligaţie elementară, şi nu şi-o respectase. O ploaie de reflexii şi cuvinte rele s-a dezlănţuit din toate părţile. Părerea cea mai ademenitoare, că se căsătorise cu un bărbat în vîrstă, a cîştigat de la început sufragii. în scurtă vreme n-a mai existat nici o îndoială. Orice femeie tînără ce se mărită îşi expune fără ocolişuri temeiul fericirii sale. Fuseserăm mistificate. în sufletele simple ale fetelor s-a instalat încetul cu încetul liniştea. După vreo clouă zile, Petruţa a fost din nou uitată.

Aşa cum stabilisem, în fiecare joi la patru după-masă sunam la uşa casei cu coloane înalte şi scări de marmură. Eram primită de subretă, îmi dezbrăcăm demiul în vestibul şi intram în camera Elisei. O găseam trîntită pe o canapea, citind o carte.

— Oh ! exclama, ce bine îmi pare că ai venit!

Se ridica şi mă îmbrăţişa cu gestul unui senior care-şi primeşte generos vasalii. în încăpere mirosea a coji de portocale. Fotoliile stil ne cuprindeau cu generozitate între braţele acoperite de mătase fină. Ne priveam. Elise se îngrijea din timp să aranjeze pe biroul ei mici obiecte de jacî sau porţelan, de fiecare dată altele, care creau o atmosferă de intimitate.

îmi da la început un corupte rendue asupra sănătăţii mamei sale. Se simţea mai bine. Medicul o asigurase că e în afara oricărui pericol. îi trimisese o infirmieră de la spital care stătea cu ea în timpul nopţii. Infirmiera se dovedise a fi o toantă, dar ce puteau să facă ? N-aveau de unde să găsească alta care să o înlocuiască.

Fotoliul era comocl, stăteam în el împărăteşte. Mă îmbrăcam în rochia bleu cu anemone, sau în rochiţa bej, cu franjuri. Aceste două vestimente epuizau de fapt întreaga-mi garderobă. Elise îmi sugerase că e de preferat să n-o mai vizitez în uniformă. Uniforma, zicea, e semnul mediocrităţii, al locului comun. O porţi numai în cazul cînd eşti silită să te supui autorităţii.

Trecea clupă aceea la micile necazuri ale gospodăriei. Odată cu îmbolnăvirea mamei, întreaga răspundere a casei rămînea pe capul ei. Aveau bucătăreasă, subretă, vizitiu şi un majordom care, în lipsa tatei, nu făcea nimic. Trebuia să le supravegheze activitatea, să-i mustre, să-i strunească. Pe Alfred, majordomul, îl surprinsese bînd din sticlele cu whisky ale tatei. îl certase. Era atît de beat încît nu înţelegea o iotă. Se mulţumea să spună, invariabil, „Desigur, domnişoară", privind-o tîmp şi străduindu-se să se menţină într-o poziţie demnă. L-ar fi concediat, dar tata ţinea enorm la el. Cînd are oaspeţi, Alfred îi e indispensabil.

Trăgea de şnurul de mătase şi-i comanda subretei dulceţuri şi cafele. Ceream de obicei dulceaţă de smeură sau mandarine. Elise se arăta satisfăcută.

— E foarte important să ştii ce vrei, zicea, în societate şovăiala şi timiditatea sînt taxate adesea drept obtuzitate.

Mi se plîngea apoi de Lina, bucătăreasa. Fura. Se înhăitase cu un negustor de mărunţişuri de peste rîul morilor şi îi căra din casă, pe ascuns, tot ce-i cădea în mînă. Ce e drept, făcea mîncăruri excelente, lucrase înainte la generalul Petculescu, dar cum puteau să ţină lîngă ei o hoaţă ?

Se aduceau cafelele. Scotea dintr-o cutie o ţigaretă cu carton şi o aprindea cu afectare.

— Nu vrei să tragi un fum ? mă întreba, deşi ştia că o refuz, e cel mai inocent capriciu pe care mi-l permit. Fumez doar două-trei ţigări pe săptămînă.

îmi surîdea. Avea într-adevăr o viaţă complicată, chinuită de răspunderi şi de griji. în fiecare luni şi vineri o vizita Fräulein Augusta, profesoara de pian. Fräulein Augusta era o fiinţă uscăţivă şi severă, care-şi dădea silinţa să o transforme într-o adevărată virtuoasă. Credea în rolul eu misionar. Doi dintre cei mai buni elevi ai săi îşi continuaseră cu brio studiile la conservatorul din Paris, cu Margueritte Longue. Metoda de predare era nemţească : rigoare, exactitate, disciplină. Nu admitea nici o abatere de la program. Din cauza aceasta, zilele de pian o oboseau îngrozitor. Plîngea cu capul în perne după plecarea ei, plîngea în hohote, descătuşată de tirania clapelor de fildeş. Urmau după aceea lecţiile de franceză cu domnişoara Steriade şi cele de italiană cu domnul Enzo Marinetti, profesorul de la liceul de băieţi.

— L-ai cunoscut pe Marinetti ? spunea Elise trăgînd un fum şi aruncîndu-l spre tavan, cu capul sprijinită de spătarul moale al fotoliului.

în colţul buzelor îi apărea un zîmbet palid.

— E delicios ! Sînt singurele ore care-mi fac plăcere ! E un domn înalt, cu ochelari, manierat şi încîntător de neîndemînatic. Imaginează-ţi, îmi face curte ! Pe tonul cel mai delicat, fireşte. îl surprind, în timp ce încerc să pun un verb la subjonctiv, că mă priveşte din dosul ochelarilor, cu expresia idioată pe care o au bărbaţii cînd se aprind în faţa unei fuste. Odată, în timp ce-şi bea cafeaua, a vărsat mai mult de jumătate de ceaşcă pe covorul de Moşul cumpărat de tata din Bagdad.

După cafea, ni se serveau fursecuri sau tort de ciocolată. Elise nu se atingea de ele. Era îngrozită la gîndul că se îngraşă. îmi arăta o carte nouă, reviste franţuzeşti de modă, sau cîte o ilustrată trimisă de taică-său

de la Viena sau Milano. Despre studentul la arhitectură nu-mi mai pomenise. Asupra subiectului plana un aer de incertitudine şi taină.

într-o zi, după desfăşurarea ritualului cafelei, m-a înştiinţat că maică-sa ar dori să mă cunoască. Aveam ceva împotrivă ? A tras de şnurul soneriei şi i-a comuni* cat subretei să ne anunţe cînd doamna dispunea să ne primească. M-a pus în gardă să vorbesc cu vocea coborîtă şi să-i ofer bolnavei o mină optimistă. Era de preferat să-i spun cuvinte calde, încurajatoare. O vorbă bună ar fi putut să-i amelioreze starea depresivă, de angoasă care o tortura de luni de zile.

în fine, am fost chemate. Am traversat imensul hol de la intrare, apoi un coridor şi m-am trezit într-un interior intim şi bine luminat de două largi ferestre acoperite de perdele fine. în pat zăcea o fiinţă transparentă, încă tînără, cu părul alb la tîmple şi ochii stinşi, fără expresie. Mi-a întins o mînă albă. A schiţat un zîmbet.

Vorbea în şoaptă. Regreta că mă primeşte în condiţii condamnabile, de vină, însă, era boala. Făcea mari pauze între cuvinte. Ar fi dorit să aibă zile să o vadă pe Elise căsătorită, dar cine ştie dacă Dumnezeu îi va îngădui acest hatîr. îşi da perfect de bine seama că i se apropie sfîrşitul.

I-am spus, la rîndul meu, că arată excelent, că trebuie să aibă încredere în viaţă. Fiecare dintre noi parcurge uneori momente grele, dar zilele ceţoase trec, şi după ploaie se iveşte întotdeauna soarele. Simţeam că izbucnesc în plîns. Elise stătea în faţa mea, de partea cealaltă a patului. Pe frunte nu i se juca nici o lumină.

-— Nu vrei o băutură cu lămîie, mamă ? a întrebat-o.

Femeia a clătinat din cap. Şi-a îndreptat privirile spre mine.

— Eşti frumoasă... a murmurat cu glasul atît de stins încît abia am auzit-o.

Pe stradă tropotea un cal. Zăream pe geam clădirea în cărămidă roşie a liceului Mihai Viteazu, clopotniţa Episcopiei şi brazii de sub poalele Capelei.

M-a luat de mînă şi m-a ţinut vreo cîteva momente.

— îţi mulţumesc că ai venit. E neplăcut să stai în compania unui om bolnav. O să mai vii ?

I-am spus că o să mai vin, dacă o să-i facă, bineînţeles, plăcere.

M-a petrecut cu ochii pînă am ieşit pe uşă. Aveam senzaţia că o să leşin. Cînd am ajuns în camera Elisei, m-am sprjinit de lemnul lăcuit al pianinei. Lumina mă orbea. Elise m-a luat de braţ.

— Ţi-e rău ?

Am dat din cap că nu.

— Acum o săptămînă, mama a primit o anonimă în care i se dădeau detalii despre viaţa dublă a tatei. A rupt scrisoarea şi a aruncat-o pe covor. A fost convinsă că e o mistificare...

Sosise primăvara. Vremea se încălzise. Proprietăreasa punea răsaduri în grădină. în curtea noastră înflorise mărul. Stăteam cu Mira la fereastră şi admiram îndemânarea cu care mînuia bătrîna săpăliga. Găinile zburătăceau în jurul ei vioaie.

— Ieri l-am văzut pe Vidu, a zis. A întrebat de tine. S-a întors din Capitală. Mi-a spus că în maximum o lună avem război.

în cameră domnea o ordine fără cusur. Găsisem flori în piaţă şi cumpărasem cîteva garoafe pe care le pusesem într-o vază. Căzusem de acord cu Mira să ţină pe noptieră fotografia tînărului blond, cu părul lins şi ochii spălăciţi. Avea nevoie de un idol.

— E foarte îndatoritor, băiatul, a continuat colega mea. Ne-a invitat pe amîndouă, într-o seară, la cinematograf. Rulează un film cu Joan Crawford şi Melvyn Douglas. L-a văzut la Bucureşti. E admirabil. Mergem ?

I-am spus că nu mă duc. Mi se făcuse o poftă nebună să ies afară şi să respir parfumul delicat al primăverii. Mi-am aruncat o rochie pe mine. M-am pieptănat. Pe drum trecea o unitate militară.

Mira mă urmărea în tăcere. O dădăcisem să nu mă mai întrebe unde plec. Nici eu n-o întrebam pe ea. Era, îi explicasem, o chestiune de bună creştere. Mi-am pus puţin parfum prin păr şi pe jachetă. Sticluţa rămăsese pe jumătate goală. Se folosea fără sfială de bunurile mele, i se părea firesc să împărţim pînă şi obiectele cele mai intime. în privinţa aceasta se dovedea ineducabilă.

în stradă, eliberată de privirile iscoditoare ale Mirei, m-a copleşit un sentiment ciudat de uşurare. M-am îndreptat spre Bulevard. în curtea regimentului, un grup de militari strînseseră mormane de frunziş cu măturile. în aer se simţea mirosul caracteristic de gunoaie arse.

Am mers o vreme fără nici o ţintă. Afară era soare. Grădinile din faţa caselor se învioraseră, prinseseră culoare. Balcoanele înfloriseră. Era întîia primăvară petrecută în Alutela. Pierdusem sentimentul timpului. Mă so-coteam aici de totdeauna.

Castanii Bulevardului se împodobiseră în verde. Coroanele înfrunzite acopereau întinsul străzii. Prin curţi, bătrînii se aşezaseră în scaune de răchită şi tăifăsuiau. Era o oră a liniştii şi tihnei.

În colţul Parcului, avizierul anunţa sosirea în localitate a renumitului magician şi iluzionist Renato Barantini. Spectacolele urmau să aibă loc la cinematograful Colleoni. Fotografia marelui magician, acoperind mai mult de jumătate din întreg avizierul, îmi amintea prin nu ştiu ce asociaţie stupidă de portretul tatălui Elisei. Programul cuprindea, pe lîngă numere de iluzionism în masă, şedinţe de telepatie, hipnotism şi prestidigitaţie. Spectatorilor ce dovedeau curaj li se făgăduiau cadouri şi surprize.

La Poştă m-am întîlnit cu Graţiela. Era îmbujorată. M-a sărutat. Mi s-a părut frumoasă, diafană. Primise o scrisoare, o strecurase cu cîteva secunde înainte în poşetă.

— Nu vrei să ne tratăm cu o prăjitură ? a zis. E o zi fermecătoare, astăzi !

M-a luat de braţ. Purta sub braţul celălalt un vraf de note muzicale. Mi-a explicat că tocmai ieşise de la lecţia de pian. Făcea de două ori pe săptămînă ore cu o profesoară ce locuia pe lîngă catedrala luterană. Era extrem de obosită, simţea nevoie de puţină relaxare, ce fericire că mă întîlnise !

N-o mai văzusem niciodată într-o dispoziţie atît de afectuoasă. Exulta. Mi-a povestit că în ultimele luni muncise ca o roabă. Exersa aproape patru ore zilnic. Găsise o profesoară care o pusese serios la treabă. Era nemţoaică. O chema Fräulein Augusta.

Ne-am oprit în dreptul bisericii Buna Vestire.

— Ai preferinţe pentru vreo cofetărie ?

I-am spus că mi-ar plăcea la coana Miţa.

Terasa începuse să se populeze. Restaurantul îşi deschisese umbreluţele de soare. Vitrina salonului de frizerie şi coafură Pompadour ademenea pe trecătoare cu noile modele ele coafură şi ondulaţii permanente. Un vînzăto? de ziare striga cît îl ţineau plămînii ştirile ediţiilor de seară.

Ne-am aşezat la o masă în dreptul geamului. Am comandat o savarină, iar Graţiela un tort de ciocolată. Cofetăria era goală. Patroana conversa în şoaptă cu un domn cu pălărie şi monoclu.

— Şi despre ce-ţi vorbeam ? Despre Fräulein Augusta. Cînd a aflat că ştiu germana, s-a bucurat ca un copil, nici n-a mai vrut să audă să discutăm altfel clecît. nemţeşte. I-am cîştigat încrederea. E ferm convinsă că Germania va cuceri întreaga Europă. De altminteri, o bună parte a şi înghiţit-o. îmi împrumută cărţi, reviste ilustrate. Mă răsfaţă. E bavareză. Taică-său a emigrat după războiş şi s-a statornicit în Alutela. Era constructor. A murit acum doi ani, lăsînd-o sigură. De cîte ori vorbeşte despre el îşi caută cu discreţie batista şi-şi şterge lacrimile. Şi iată, anii au trecut şi a rămas nemăritată...

în ochii Graţielei licărea lumina unei răutăţi ascunse. Şi-a scos oglinda şi s-a privit o clipă. Mi-a surîs.

— Aveai vreo treabă anume în oraş ? m-a întrebat.

Mi-am cercetat mecanic ceasul.

— Ei bine, nu te ţin prea mult. Decît atît cît să mîncăm în tihnă prăjiturile. La şase am tren. Cînd mă gîndesc la satul în care ne-am împotmolit, îmi vine să mă arunc în Hinţa. De la o vreme, tata a început să bea. Se întoarce acasă mohorît. Miroase a ţuică. O mîngîie pe mama pe obraz şi îi promite că pînă la sfîrşitul lunii ne mutăm în Alutela. Dar ştiu că n-o să ne mutăm. Ştiu sigur. Mama zîmbeşte blînd, iar eu asist neputincioasă la această comedie şi simt că înnebunesc. înnebunesc de-a binelea.

Patroana a sosit cu prăjiturile. S-a interesat dacă mai dorim ceva. Mi s-a părut că ne surîde. Pe uşă tocmai intra un domn ferchezuit, ţinând în mînă un baston iar cu cealaltă strunind un cîine lup cu zgardă de argint. I-a spus jivinei să se aşeze pe podea. S-a îndreptat spre galantar şi a cerut fursecuri la pachet şi un kilogram de friscă proaspătă.

— Ştii cine e insul ? m-a întrebat în şoaptă Graţiela. E Axintescu...

Pălise. Se uita la el hipnotizată.

— S-a întors acum o săptămînă de la Paris. A adus de acolo un criminalist celebru. Are ideea fixă că Florida a fost asasinată. A sesizat parchetul. S-a deschis anchetă. Paharul cu care a băut tranchilizantele a dispărut. Ori, nu putea să înghită o cutie de pastile fără să bea măcar un pic de apă. De asemenea, băiatul care i-a servit la masă în noaptea aceea jalnică a decedat subit, la două zile după sinuciderea Floridei. Era tînăr. N-avea nici 25 de ani...

Bărbatul a plătit, şi-a luat de zgardă eîinele şi a ieşit. S-a auzit declicul unei portiere. Maşina s-a urnit din loc şi în clipa următoare a dispărut din orizontul nostru.

Graţiela s-a uitat la mine.

— Tu ce crezi ?

Mi-am exprimat părerea că orice supoziţie e inutilă. Rămîne faptul că a murit.

Figura Graţielei exprima nelinişte.

— Cînd cineva s-a hotărît să-şi ia viaţa, înseamnă că a ajuns la capăt. Că, practic, nu mai sînt soluţii. Că îi mai trebuie doar curajul să păşească dincolo...

întreaga bună dispoziţie în care o găsisem i se risipise. Privea pierdută pe fereastră. De partea cealaltă a drumului se înălţa clădirea Casei Ofiţerilor. în dreptul treptelor de la intrare staţiona trăsura regimentului.

— Plecăm ? m-a întrebat. 1

Cînd am ieşit afară, ne-a izbit o boare de vînt proaspăt. Ne-am despărţit în uşa librăriei. Paloarea de pe faţă i se accentuase. Mă cuprinsese o teamă tulbure, ca înaintea unui pericol iminent. Am urmărit-o pînă a dispărut în forfota de pe Terasă. M-am uitat la ceas. Era devreme. Băieţi şi fete se îndreptau spre centru ţinîndu-se de mînă. Privirile bărbaţilor mă rnîngîiau în trccere. Am respirat adînc. Lumina soarelui aluneca deasupra coamei înverzite a Capelei. Prin liota de lume de pe promenadă mi s-a părut că-l văd zburdî.nd zănatic pe Lord Finley.

17

Fragmente de jurnal

Joi

Zi mohorîtă. Plouă. Din cauza ceasului deşteptător aî Mirei, întîrziem la ora de franceză. Rămînem pe coridorul rece, în picioare, ca două deţinute. Mira îmi spune că a primit scrisoare de la Romică. O scoate din buzunarul rochiei de uniformă. Vrea să mi-o arate. Refuz. Intimitatea aceasta rustică mă îngreţoşează.

Lui Katy i-a murit un frate. Lipseşte de la şcoală. Didina s-a mutat în locul ei. în timpul orelor visează cu ochii pe fereastră sau desenează rochii lungi de bal.

— îţi mai aduci aminte de Dinică ? mă întreabă.

îi spun că nu.

— Băiatul pirpiriu şi săritor, care m-a ajutat să mă descurc de ziua mea. Ei bine, a fost mobilizat. La Timişoara. într-un regiment de infanterie. E sergent major.

Sîmbătă

Proprietăreasa mă cheamă în bucătărie. îmi dă cinci ouă.

— Sînt proaspete, mă asigură. Din săptămîna asta.

Mă mîngîie pe păr.

— Nu vrei să vii diseară în salon ? Am invitaţi. Sărbătoresc 50 de ani de la căsătoria mea cu Sandu.

O informez că sîmbetele plec la Ocniţa. A clătinat din cap. E îngrijorată serios de viitorul meu. Fiind singură, îşi revarsă generozitatea asupra creaturilor din jur : o pasăre,, o floare, pisicile şi cîinii de pe stradă. Adesea, obiectul generozităţii sale se întîmplă să fiu eu.

Duminică

Azi l-am bătut pentru întîia oară pe Neluţu. A spart serviciul de compot al mamei. A plîns o oră. De ciudă, mi-a reproşat că nu-mi respect făgăduielile. Are dreptate E vorba despre tanc.

Pe tata îl doare de la o vreme capul. Nu spune, dar îl simt sleit. Azi n-a băut. A stat întins pe pat, cu mîinile sub ceafă. îmi e o milă nesfîrşită de el.

Citesc Le cimetière marin. Impresie extraordinară. Halucinaţie, basm ?

Marţi

Mă plimb pe malul Hinţei, după-amiaza. Singură. Lumina soarelui, venind spre mine, adusă de oglinda valurilor.

E prima zi în care Alutela mi se pare ţărm de vis. E un semn de convertire ?

Aştept vacanţa Paştelui fără emoţii.

Miercuri

S-a întors Katy. Colegele vorbesc în şoaptă. Se zice că frati-său a fost ucis pe frontieră, în urma unui schimb de focuri. Era soldat în termen.

Muncesc enorm la matematică. Mira susţine că o supără lumina, noaptea, deşi are un somn adînc şi sănătos. Va trebui să-mi caut locuinţă.

Seara am întovărăşit-o în oraş, la promenadă. În dreptul Poştei ne-am întîlnit cu Minu. Era cu o fată înaltă, suplă, cu alură de ogar. M-a salutat. Părea jenat. însoţitoarea s-a interesat de mine. Am regretat din suflet că n-am rămas acasă. Notez : să-mi fie de învăţătură.

Joi

La ora de filosofie, profesoara ne vorbeşte despre freudism. Motiv de comentarii în recreaţie.

Elise mă anunţă să nu vin astăzi. E ocupată. Taică-său s-a întors din Capitală. Primeşte oaspeţi. A angajat doi chelneri şi un ober de la Elisée.

— Te superi ?

Are privirea mată, impersonală, pe care am mai întîînit-o o dată, în dormitorul maică-sii. îmi dă în compensaţie Poèmes saturniens.

Discuţiile cu ea mă obosesc. Dar nu întotdeauna.

Simbătă

Azi, Graţiela a primit scrisoare. Iradiază.

în tren, am conversat despre Chopin. Susţine că tot ce a compus emană dragoste.

A rezolvat problema bijuteriilor. E încîntată. Le-a depus în bancă. I-a povestit bătrînei că le furase un fost ocnaş, A plîns o săptămînă, maîcă-sa, acum s-a liniştit, „Ce-o să mai dăruiesc ?" şopteşte singură prin casă.

Citesc Flaubert. Lectura mea fără sistem e delectantă. îmi place să mă las în voia întîmplării.

Neluţu mă întreabă în timpul cinei dacă am şi eu, ca alte fete, un iubit. îi spun că n-am. Că dacă mă mai întreabă vreodată aşa ceva, îl plesnesc.

Luni

Vacanţa aceasta nu-mi aduce nici o bucurie.

Am fost la tata. Am coborît cu liftul în salină. Spectacolul m-a tulburat. Mi s-a părut că văd bărbaţi livizi,
legaţi în fiare, lovind cu tîrnăcopul în peretele de marmură al sării. Cînd am ieşit afară, am avut senzaţia că lumina soarelui îmi pingăreşte văzul.

La prînz, Neluţu îmi întinde un plic. Caligrafia mi-e necunoscută. îl desfac : „Lord Finley te aşteaptă." Semnează M.

Joi

E Joia Mare.

Seara am fost la slujbă. Femeile se îmbrăcaseră în port naţional. Costumele, aici, sînt foarte fine. Bărbaţii ascultă slujba într-o împietrire milenară. Par, toţi, îmbătrîniţi, mi-au dat iluzia că sînt născuţi bătrîni, că n-au fost tineri niciodată.

Pe tata îl găsesc acasă. Stă întins pe pat, cu ochii în tavan. Cînd am intrat pe uşă, nici nu s-a clintit. îl iscodesc dacă i-e foame. Tace. Neluţu se zbenguie prin cameră cu tancul. A înnebunit.

Simbătă

Mă vizitează Diclina, dimineaţa. Mă înştiinţează că Vidu s-a întors în Alutela pentru vreo două zile. A invitat-o la înviere, la Episcopie. Ce să facă ?

îi spun să meargă.

— Dar unde o să dorm la noapte ? se nedumereşte.

Nu pot să sufăr să se culce alţii în patul meu. Deci, tac. Aşteaptă un timp, nerăbdătoare, pe urmă pleacă, trîntind cu sete uşa. Şi-a uitat la mine baticul de mătase rose bonbon.

Duminică

M-am dus de dimineaţă să mă plimb prin sat. Am nimerit la puţul vechi de sare. Se aude că a fost pe vremuri exploatat de daci.

Zi tristă. Fără soare. Ciocnim ouă. Tata ne povesteşte cum a împuşcat în tinereţe un porc mistreţ. Neluţu îl ascultă ca prostit. De cîte ori ne spune istoria cu mistreţul, înseamnă că tata e în dispoziţie bună. Apoi m-a întrebat deodată de ce nu mă întorc în sat. Am fost atît de uluită de logica întrebării încît n-am replicat nimic. N-a insistat.

Marţi

Citesc de două zile Les Thibault. Impresia faclă. Nu e mediul meu.

Scrisoare de la Mira. Se plînge de plictis. Romică n-a venit de sărbători acasă. O soră a ei e însărcinată în luna a şasea. în vară au botezul. Cumnatu-său e veterinarul satului.

Plimbare, seara, în grădina publică. La întoarcere mă întîlnesc cu Graţiela. A cîntat la pian. Are figura hieratică a unui înger care pluteşte, palid, printre nori.

Miercuri

Mă duc, după-amiază, în Alutela. Am poftă să mănînc o prăjitură. „Bine aţi venit !" îmi spune coana Miţa, înainte de a apuca să intru în cofetărie. Am devenit persoană cunoscută.

Zăvoiul, primăvara, etalează o bogăţie nemaiîntîlnită de culori. Mă aşez pe banca unde am stat cu Minu. Pe court-urile din apropiere se joacă tenis. în aer stăruie parfum de flori.

La întoarcere, în tren, se nimereşte să am în faţă o pereche tînără. S-a întunecat. Mă ghemuiesc pe locul meu de lîngă geam. Mă învăluie încet tristeţea. Intenţionez să scot o carte din poşetă. Mi-aduc aminte că nu am.

Joi

Discuţie cu Viorica : o întreb ce intenţii are pentru viitor. Nu înţelege.

— Aha ! exclamă într-un tîrziu.

Vrea să se căsătorească, evident. Pînă la urmă o să se mute la oraş. Nu au pămînt.

Mă interesez pe cine i-ar plăcea să ia.

Rămîne un moment meditativă. Surîde.

— Aş vrea să fie băiat de prăvălie într-un magazin de porţelanuri.

Mi s-a părut frumos.

Vineri

Neluţu îmi aduce un nou bilet : „Lord Finley te aşteaptă duminică în Parc la ora patru."

— Cine e Lord Finley ? mă întreabă.

11 pun să-şi facă temele la matematică. Mă aşez pe pat. Citesc AdolpHe de Benjamin Constant. Mă plictisesc, în curte e răcoare. Mă plimb pe drum o vreme fără noimă. Ţăranii vin cu sapele pe umăr de la cîmp. Mă iscodeşte un sentiment ciudat de bucurie şi nelinişte şi teamă. Cînd mă întorc, pe la ferestre au apărut luminile opaiţelor.

Duminică

Găsesc pe o carte a mamei, din tinereţe, o adnotare j ₅,Să nu crezi niciodată în omul bun..." Ce o fi vrut să spună ? Comunicarea mea cu mama, peste ani, mă tulbură. Am pus un semn în carte şi am închis-o, dar am revenii După-amiaza îmi fac bagajul. Mîine începe şcoala. Spre seară, tata a venit cumplit de beat...

18

I-am vizitat atelierul într-o după-amiază de început de mai. Mă aflam în magazinul lui Agopian, armeanul îmi cîntărea un kilogram de zahăr, cînd am simţit pe braţ aceeaşi atingere uşoară, ca o mîngîiere. în stradă, s-a oferit să-mi ducă plasa cu cumpărături.

Am mers un timp tăcuţi. L-am întrebat unde e Lord Finley. A surîs. Mi-a spus că locuinţa lui era pe aproape, pe o stradă îngustă ce urcă spre Capela.

Am traversat o curte neîngrijită, năpădită de verdeaţă, şi am nimerit pe o scară şubredă, din scîndură, care suia spre cer. Atelierul constituise cu ani în urmă o latură a podului, dar suferise transformări şi căpătase înfăţişarea unei încăperi destul de spaţioase, avînd peretele dinspre apus acoperit cu sticlă. Era atrăgător.

M-a invitat să mă aşez pe unul dintre taburetele pitice pe care, susţinea, şi le făcuse singur din lemn de carpen. Prin cameră zăceau la întîmplare panouri, stive de cartoane, cutii şi pensule, borcane goale, cîrpe îmbibate de culoare. Pereţii erau împodobiţi eu pînze. Intrasem într-o lume nouă, miraculoasă.

— Ţi-e teamă ? m-a întrebat

I-am spus că da.

A izbucnit în rîs.

— Nu mă aşteptam să te întîlnesc. Intrarea ta aici aş fi dorit să aibă fast, să fii primită cu un braţ de flori şi să-ţi aşez pe frunte o cunună....

S-a întins într-un, fotoliu incomod, de forma unui jilţ de stranã, lucrat pesemne tot din lemn de carpen. îmi vorbea despre Lord Finley. Plecase de la ora patru dimineaţa la vînătoare. Se va întoarce seara, glorios. Pe el, uciderea jivinelor şi a păsărilor îl dezgustă. E singura problemă de morală în care au disensiuni. încolo, se înţeleg ca fraţii, prietenia lor e simplă şi curată.

Mi-a zîmbit. Mă străduiam să mă obişnuiesc cu atmosfera ciudată a atelierului. Deşi dezordinea era descurajantă, ansamblul mi se părea plăcut. Deasupra uşii pictase cu penelul patru litere de formă şi culoare diferite, care împreună alcătuiau numele meu. Dădeau impresia unor semne cabalistice.

Şi-a scos pachetul cu ţigări din buzunarul salopetei şi şi-a aprins ţigara.

— Te-am aşteptat. Te aştept de un secol. Am răbdare. Ştiam că odată o să vii.

I-am spus că aş fi dorit să-i văd tablourile. Minei mă observa atent, ca pe o jucărie interesantă.

— Atelierul îţi stă la dispoziţie. Aici, la mine, eşti stăpînă. Şi liberă să faci ce vrei.

Nu vream de fapt să văd nimica. Doream să plec. Aveam presentimentul că făptuisem un gest definitiv, irevocabil. Mă comportasem ca o femeiuşcă. îmi venea să plîng.

— îmi dau prea bine seama ce-ţi trece acum prin minte, a zis. Ce naiba, nu sînt mîncător de oameni ! De vreme ce ai intrat aici, comportă-te firesc ! Ai căpătat expresia unei fiinţe hăituite.

A scotocit într-un sertar infect şi a venit cu o portocală. Mi-a întins-o. Am clătinat din cap, că nu mănînc.

— Hai să-ţi arăt nişte desene ! Le-am făcut după plimbarea noastră în Zăvoi. Sînt fleacuri, dar or să te familiarizeze cu stilul meu.

Mi-a întins o mapă. Am deschis-o. Minei s-a aşezat în jilţul lui. Erau crochiuri, simple linii figurînd copaci cu ramurile frînte, alei pustii, şi bărci abandonate sub sălcii desfrunzite. Conturul a două trupuri tinere se reflecta sub arcul unui pod de lemn.

— Dacă îţi convin, ţi le ofer. O să-ţi aducă aminte de ziua cînd ai intrat întîia oară în sanctuarul meu.

Mă cuprinsese o ameţeală vagă, vedeam desenele ca printr-o apă tulburată, la drept vorbind nu înţelegeam nimica, ce-aş fi putut să-i spun ? Mi-am petrecut o mină peste frunte. I-am surîs. Aş fi dorit un pic de apă, am zis.

Scăunelul scund pe care stam era inconfortabil. Mi-am potrivit rochiţa peste genunchi. Prin geamurile mari se deschidea priveliştea Capelei. Doi brazi plantaţi în curte acopereau o parte a peisajului. Lumina soarelui cădea încet spre asfinţit.

Minei mi-a dat să beau dintr-un ulcior de lut pe care mîzgălise flori de cîmp albastre. Am înghiţit o gură. Apa era sălcie. Am pus ulciorul pe covor.

— Aş vrea să te simţi liberă, a declarat. Atelierul meu să fie casa ta. De ce nu-ţi scoţi jacheta ? E cald. O să-ţi arăt portretul mamei, în ulei. M-am chinuit cu el o lună. Cîţi ani ai, Tami ?

Şaptesprezece ani, am spus.

S-a aşezat pe un covoraş de iută, pe podea. Îşi luase scrumiera lîngă el. Fuma.

— Cred că-ţi dai seama că m-am îndrăgostit de tine, e limpede ca bună ziua, sinceritatea mea nu. trebuie, însă, să te oblige cu nimic. De altminteri, eşti foarte voluntară. Poţi pleca oricînd şi poţi veni oricînd. Numi datorezi nimic, nici chiar surîsul pe care te-ai străduit să mi-l oferi mai adineaori.

Tăceam. Minei fuma preocupat. Am constatat că are salopetă nouă, sau poate era aceeaşi, spălată de curînd. Purta pe buzunarul de la piept o monogramă.

— Fiindcă s-a spus ce era mai important de spus, te poţi uita acum peste tablouri. E o chestiune de uzanţă.

Tăceam în continuare, obstinaţia mea îi sîcîia. S-a ridicat şi mi-a adus o pînză ce reprezenta figura unei femei de o frumuseţe stranie. A pus-o lîngă jilţ, în aşa fel încît să poată primi lumină de afară.

— Această doamnă este mama. Portretul e convenţional, dar mama ţine mult ca un portret să semene leit cu originalul, şi m-am supus capriciilor ei. Şi totuşi, nu e entuziasmată. Nu crede în vocaţia mea.

A luat portretul şi l-a rezemat de un perete.

— Părinţii tăi te înţeleg ? Există armonie între voi ?

îmi petrecusem o codiţă între dinţi şi o rodeam cu poftă.

— De ce te ambiţionezi să nu rosteşti o vorbă ? Te-am ofensat ? Te-a iritat vreun gest al meu ? Nu m-am purtat cuviincios cu tine ?

I-am spus că nu am mamă. Că situaţia mea familială e complicată.

Minei a adus un vraf de pînze neînrămate şi le-a înşirat de-a lungul peretelui din faţa mea. Recunoşteam clădirea Poştei, Episcopia, podul peste Hinţa, un colţ din Parc. Predomina aproape obsesiv culoarea ocru.

Şi-a stins ţigara. A aruncat scrumiera pe o laviţă sculptată.

— îţi pare rău că ai venit ?

Am clătinat din cap.

— O, Doamne ! în ce încurcătură m-ai băgat ! Ce-ţi place din nimicurile astea ?

I-am arătat la întîmplare Episcopia. Minei a observat-o cu luare-aminte.

— Nu e rea. Am prins-o dintr-un unghi interesant, care o proiectează parcă în veşnicie. Mi-am dat din prima clipă seama că dimineaţa, în zori, lumina soarelui îi scoate în valoare frumuseţea mult mai pregnant decît în celelalte ore. Puneam să sune ceasul şi la ora cinci mă aflam sub brazii de pe pîrtia de bob. Acolo am lucrat.

Mi-a spus că întreprinderea i-a luat o săptămînă. Era pe atunci în vorbă cu o fată, Beatrice, care îl însoţea în fiecare dimineaţă, întindea o pătură pe iarbă, lîngă el, şi îl privea pictîncl. îi aducea pateuri, sanvişuri cu şuncă şi apă cu ulciorul de la fîntîna lui Turbatu. Pe urmă Beatrice s-a încurcat cu un sublocotenent, a mai continuat să se abată pe aici, venea o dată sau de două ori pe săptămînă, era îndrăgostită de atelierul lui. Pe sublocotenent l-au transferat la Slobozia. S-a măritat cu el.

A luat o pensulă de pe covor şi a băgat-o într-un dulap cu rafturi. M-am interesat dacă în locul sacru de deasupra uşii a fost înscris şi herbul Beatricei.

Minei a izbucnit în rîs. Rîdea deschis, firesc, simţeai că-i face realmente plăcere să-şi dezvăluie firea.

— A fost, desigur ! O să-ţi arăt portretul ei. Era extrem de dificilă la pozat. Avea temperament de primadonă. Se agita, vorbea fără încetare. Cînd pictez, detest pălăvrăgeala. Prefer să mă întorc în mine însumi.

Din stradă se auzea un zgomot de trăsură. Lumina soarelui pălise.

L-am întrebat de ce s-au despărţit.

— Ţi-am explicat. S-a îndrăgostit de un sublocotenent. Adică, nu ştiu exact dacă s-a îndrăgostit, femeile au suflet complicat, în orice caz un timp n-a mai venit la mine, iar cînd s-a întors, ştiam că n-o mai pot iubi. I-am spus-o. A continuat să vină, totuşi, şi legătura noastră a ţinut pînă a plecat. Mi-a scris alaltăieri o scrisoare. E însărcinată. O să aibă un copil.

A scormonit printr-un morman de rame şi panouri şi a scos o pînză de proporţii mari pe care a sprijinit-o de spătarul jeţului.

— Am intitulat-o „Bal la Casa Ofiţerilor". E o fantezie în bleu în care am încercat printr-o metaforă să mă îmbăt de fascinaţia iluzorie a fastului, a fericirii.

Uleiul reprezenta o sală largă, cu candelabre somptuoase aruncînd lumini înşelătoare asupra perechilor de dansatori care zburau pe marmura albastră, înlănţuiţi de o dementă vrajă a simţurilor, abandonaţi într-o iresponsabilă uitare de sine.

— I-am oferit-o la plecare. N-a vrut s-o ia. Consideră lucrarea o replică a mea la modul uşuratic în care şi-a croit destinul. Nu neg că ar putea să fie aşa. Respect opiniile oamenilor. Panoului i-ar conveni o cameră înaltă, cu stucaturi bogate, cu lumină multă şi mobilată în stilul rococo.

Minei a ridicat tabloul şi l-a depus deasupra stivei de panouri. Cînd s-a întors, pe buze i se desena un zîmbet. Şi-a pipăit mecanic buzunarul salopetei.

— Cu ce să te servesc ? Am un şerbet de caise. Hai să sărbătorim cu un pahar de apă sosirea ta aici !

I-am spus că trebuie să plec.

— Mai stai puţin ! Am neglijat să ţi-l arăt pe tata. Merită. Ţi-l scot imediat.

În timp ce se îndeletnicea să caute pînza, mi-am aruncat privirea prin atelier. în fund, în partea camerei opusă geamului, se aflau un pat şi o noptieră, despărţite de restul încăperii printr-un panou mobil. Alături de noptieră era chiuveta. Pe o măsuţă fuseseră îngrămădite o spirtieră, ceşti şi cîteva ibrice de cafea. Cuierul conţinea, pe lingă alte obiecte de îmbrăcăminte, şi un capot de damă, gen chimono.

• S-a întors cu un panou pe care l-a fixat în locul unde stătuse „Balul". S-a îndepărtat de el, ca să obţină perspectivă. Era executat în maniera celuilalt portret, fără tentaţia de degradare a liniilor. Asemănarea bărbatului de pe panou cu Minu mi s-a părut uluitoare.

Mi-a explicat că l-a lucrat acum doi ani, în perioada în care se înscrisese la Belle Arte. l-l arătase lui Pallady. Pallady a mormăit că „merge". Dacă ar încerca un nou portret al tatei, astăzi, l-ar gîndi cu totul altfel. Dar tata e refractar ideii de pictură. Nu are decît două pasiuni : baroul şi vînatul. Pictura, după el, e o joacă. O faci în timpul liber, ca divertisment.

Afară începuse să însereze. M-am ridicat. Mi-am luat sacoşa cu cumpărături. Simţeam nevoia să fiu singură, să stau întinsă în patul meu, cu mîinile sub cap, ca tata, şi să plîng. Ştiam că o să mai vin. O să mă reîntorc ca Beatrice, nerăbdătoare de fiecare dată, nestăpînită, febrilă, îndrăgostită de atelierul lui...

M-a luat de mînă şi m-a condus pe scările de scîndură. O dîră de întuneric tăia în două curtea. Păşeam cu precauţie. În spatele unei perdele

mi s-a părut că alunecă o umbră. Pe crestele Capelei se proiectau vitralii da lumină.

19

Ne aflam în perioada apăsătoare a tezelor. în clasă domneau neliniştea şi teama. în recreaţii, ne priveam tăcute. învăţam. Doar cînd şi cînd se auzea ecoul unui rîset.

O admiram pe Mira. Avea în privinţa şcolii o atitudine de un calm desăvîrşit. Mai rămăsese o dată repetentă în clasa a treia, era obişnuită cu dificultăţile. Acasă, învăţa o oră, pe urmă dispărea. Habar n-aveam unde se duce. Se întorcea pe întuneric. înfuleca ceva în pripă şi se trîntea pe pat.

— Cum naiba poţi să stai atîtea ceasuri cu nasul în carte ? mă întreba cu o uimire sinceră.

Cînd nu pleca, ieşea în curte şi stătea de vorbă cu proprietăreasa. O ajuta la treburi. îi pregătea mîncarea porcului sau îşi făcea de lucru prin grădină. De la o
vreme, fotografia lui Romică de pe noptieră dispăruse. În locul lui zîmbea acum, simpatic, Nelson Eddie.

— M-am întîlnit cu Genu, aseară, pe Bulevard, mi-a spus odată în timp ce răsfoia prin cartea de istorie. Am stat de vorbă. Insinua că te-ai fi îndrăgostit de un băiat care pictează, Minu.

Şi-a ridicat privirea. Mă chinuiam cu o problemă la trigonometrie.

— Există în Alutela un băiat cu numele de Minu ?

Am tăcut. Simţeam asupra mea privirea batjocoritoare a Mirei.

După vreo două zile, pe cînd ne îndreptam spre şcoală, m-a informat că se văzuse iar cu Genu. „Ce face pisicuţa ?" o întrebase. În continuare, i-a vorbit din nou de Minu, apoi de o fată, Beatrice, ce se căsătorise cu un sublocotenent de cavalerie, care fusese mutat disciplinar din garnizoană, încît i se învălmăşiseră în minte toate şi nu mai pricepuse nimic pînă la urmă.

— Ce e cu povestea asta, Tami ?

Am implorat-o să nu-mi mai pomenească niciodată numele lui Genu. I-am amintit apoi că stabilisem să nu se mai amestece în treburi ce mă privesc numai pe mine. Murea de curiozitate să ştie totul. Pînă la şcoală a fluierat în nervi o arie leşinată din Trcivicita.

îmi luasem obiceiul ca seara, după terminarea lecţiilor, să ies o oră să mă plimb. Mă îndreptam ele regulă spre Hinţa şi hoinăream prin lunca rîului pe o potecă ce şerpuia în preajma unui cimitir sătesc. Cînd se întuneca,, mă întorceam. Vedeam în depărtare luminile oraşului care urcau pe Bulevard, printre castani, pînă sub zidurile monumentului Independenţei.

în alte zile mergeam pe linia ferată, de-a lungul clădirilor mărunte ale regimentului, şi mă îndreptam spre Cetăţuia. Imaginea bisericii, clădită cine ştie cînd pe un moţ ele deal, mă emoţiona. Aflasem că acolo fusese omorît un voievod, cu secole în urmă. Aproape toate locurile purtau aici, în taină, legenda lor. Peste puţin, aveam să împlinesc un an de la sosirea pe meleagurile acestea. N-aş fi crezut că mă voi ataşa atît de repede de ele. Constituiau o parte din existenţa mea.

Odată, întoreîndu-mă din drumurile mele fără ţintă, am întîlnit-o în poartă pe proprietăreasă. Mă aştepta impacientă.

— E cineva la Mira, a zis. Te roagă să rămîi la mine pînă pleacă.

M-a introdus în dormitor. M-a întrebat dacă mi-e foame. Se învîrtea prin cameră fără astîmpăr. Din cauza vremurilor tulburi, zicea, e viaţa tot mai dificilă. în piaţă totul s-a scumpit. Nu mai găseşti, ca altădată, măsline,, untdelemn din Grecia sau peşte proaspăt. Chiriile, de asemenea, au crescut. O pensie modestă abia îţi ajunge s-o duci de azi pe mîine. Iar viitorul nu ne pregăteşte nici o bucurie. A trăncănit pe tema aceasta o oră. Aveam de învăţat. Eram îngrozitor de enervată. Abia pe la vreo nouă seara mi s-a comunicat că pot intra.

în cameră m-a întîmpinat un iz puternic de parfum de proastă calitate. Scrumiera era plină cu mucuri de ţigară. Noptiera Mirei adăpostea o sticlă de mastică goală. Am deschis fereastra. Pe masa mea de lucru, pe cărţi, pe bluza aşezată pe spătarul scaunului, pe unde te uitai zăreai un strat prăfos de scrum. Mi-am îndreptat privirea către Mira. Tăcea.

Am deşertat scrumiera în sobiţă. Mi-am scuturat bluziţa. îmi venea să plîng.

— Să nu-ţi închipui că o să-ţi cer scuze, a zis după o vreme Mira. Sînt sigură că asta vrei. Să-ţi fac frumos o temenea.

M-am aşezat la masă. Am deschis caietul de franceză. Ştiam că n-o să pot citi, dar trebuia să-mi caut o ocupaţie.

— Te-am învăţat cu mofturi. Cu răsfăţuri. în casa asta te-ai lăfăit cum ai poftit. îmi pot şi eu permite luxul,, o dată, să mă distrez. Nu crezi ?

I-am spus, cît am putut mai liniştită, că nu îi reproşez nimic. Că aş dori puţină linişte. Atît.

— Adică, a zis Mira, consideri că sînt toantă ? Că' nu-mi dau seama ce e în mintea ta ? La urma urmei, ce să-mi reproşezi ? Că am avut pe cineva în vizită ? Că a fost un prieten să mă vadă ? Pe tine te spionează cineva unde pleci serile ? Ce drumuri baţi ? M-am săturat de aerele tale de mironosiţă. Sînt sătulă pînă peste cap.

Părea turbată. Vorbea incontinent, rostind cele mai insalubre lucruri ce-i veneau la gură. M-am ridicat, mi-am luat puloverul şi am ieşit afară. M-am aşezat pe banca unde stătea proprietăreasa seara şi sporovăia cu vreo-; vecină. Pe cer ieşise luna. Era răcoare.

Simţeam că îmi plezneşte capul de durere. Aş fi plecat acasă chiar în clipa aceea, dar n-aveam tren. Mi se părea că sînt murdară, pîngărită. Nu eram obişnuită cu scene de o grosolănie atît de violentă.

Am stat în curte pînă în clipa cînd s-a stins lumina în cameră la noi. Mi se făcuse frig. Trompeta regimentului suna de stingere. Pe cer a lunecat o stea şi s-a pierdui t în hăuri.

M-am strecurat pe uşă, străduindu-mă să nu fac zgomot. M-am dezbrăcat pe întuneric. În aer stăruia mirosul de tutun şi de colonie ieftină. Din partea Mirei nu se auzea nici o mişcare. Mi-am aruncat la întîmplare lucrurile pe un scaun şi m-am băgat sub pătură.

— Ai adormit ? i-am auzit după o vreme glasul.

Tăceam.

A coborît din pat şi s-a suit în patul meu. M-a mîngîiat. Băuse zdravăn. Mirosea. Proprietăreasa pusese radioul tare. Se transmitea un buletin de ştiri.

— Ascultă, Tami, m-am cam pilit, acesta-i adevărul. Am vorbit prostii. Mă ierţi ?

Tăceam cu încăpăţînare. M-am răsucit cu faţa spre perete. Mi se pusese un nod în gît. Aveam senzaţia de greaţă.

— N-aş vrea să mă consideri cine ştie cum. A fost un prieten din copilărie. Trăim la vîrsta cînd trebuie să avem un prieten, nu ? Sînt singură, îngrozitor de singură, şi am băut în seara asta un pahar şi m-am simţit o oră fericită...

Mă mîngîia pe păr, plîngea, mă împresurase o tristeţe neagră.

— Ştii, Tami, o să simţi şi tu odată ce simt eu acum, şi o să fii mai îngăduitoare. O să vezi...

A plîns un timp tăcută, apoi s-a întors la ea în pat.

— Tamara ! m-a strigat. Mă auzi ?

I-am spus că o aud.

— Mă ierţi ? Aşa e că mă ierţi ?

I-am spus că o iert.

Proprietăreasa cea nouă era o fiinţă dolofană şi limbută. îmi fusese recomandată de o mătuşă a lui Katy. M-a cercetat din cap pînă-n picioare, cu ochii mici şi ageri de negustoreasă.

— Deci, vrei să închiriezi şi pentru timpul verii ?

I-am spus că vara o să vin mai rar, dar am nevoie de o locuinţă. Mă pregăteam să dau examen de admitere la. facultate.

M-a dus în cameră. Faţă de încăperea întunecoasă şi mizeră a Mirei, odaia mi s-a părut încîntătoare. Ferestrele amîndouă dădeau spre Parc. Avea pe jos covoare,, iar mobila, deşi modestă, era nouă. în geamuri se răsfăţaţi ghivece cu muşcate.

— Nu pot să-ţi fac reducere pe timpul verii, a precizat madam Cotigă. Am foarte mulţi solicitanţi, mai mulţi decît ai crede. La noi, sezonul călduros e plin de excursionişti. Ei bine, îţi convine ?

Ne-am înţeles. După-amiaza mi-am adus bagajele. L-am cunoscut cu acest prilej şi pe consortul gazdei. Ar», intuit imediat că omul nu se amesteca în treburile casei. Stăpînul absolut era soţia.

A doua zi, pe seară, proprietăreasa a bătut la uşa mea. Voia să afle cum mă simt. S-a aşezat pe un scaun. Se îmbrăcase într-un capot cu flori care lăsa să i se vadă pieptul opulent.

— Eşti ordonată, a constatat. Mă bucur. Te-ai aranjat destul de bine. Ca să ne înţelegem împreună, trebuie să stabilim mai dinainte nişte lucruri. în primul rînd, fiî atentă să nu loveşti sau să nu zgîrii mobila. Am cheltuit pe ea o groază de parale. Pe urmă, să menajezi cît poţi covoarele. îţi scoţi pantofii afară şi-ţi iei papucii. în felul acesta procedăm şi noi, şi nu ne cade rangul. în fine, să nu-mi aduci bărbaţi în casă. Eşti frumuşică, şi la vîrsta ta roiesc bărbaţii în jurul fetelor. Dacă aduci pe cineva,, îţi faci bagajele. Să fie clar. N-am chef să mă arate vecinele cu degetul.

S-a aplecat şi a cules o scamă de pe covor. Şi-a pus-o grijulie în poală.

— în ceea ce priveşte bucătăria, îţi stă la dispoziţie. Poţi să găteşti cît vrei. Mănînci acolo. E curat. Să nu vii cu mîncare în cameră. Dacă îţi trebuie lapte, îţi cumpăr.

Proprietăr'easa s-a foit în scaun, indiciu că nu îşi terminase lecţia. Mi-am aruncat privirea pe fereastră. Era o seară minunată.

— în general, acestea sînt pretenţiile noastre. Ia spune, de ce ai plecat de la plutoniereasă ?

I-am replicat că în obligaţiile mele nu intră şi confesiunile intime.

Madam Cotigă s-a uitat la mine drept.

— Cum zici că te numeşti ?

— Tamara.

— Ascultă, mititico, afară poţi să faci ce vrei. Nu mă interesează. În casa mea, eu sînt aceea, însă, care stabilesc Îndatoririle şi modul tău de comportare. E clar ?

S-a ridicat. Deşi era obeză, se deplasa cu o vioiciune incredibilă. A mai cules un fir de aţă de pe scaunul tapisat şi s-a îndreptat spre uşă, demnă.

— Dacă ai nevoie de ceva, sau dacă ai nemulţumiri, nu te sfii să mi le spui. Vreau să te ajut. îmi pari o fată de ispravă.

Relaţiile cu Mira n-au suferit, după mutare, schimbări esenţiale. M-am străduit să o conving că ţin la ea ca şi înainte. Am asigurat-o că scena petrecută în seara aceea am şters-o din memorie. După vreo două zile m-a rugat s-o duc la noua locuinţă.

— Oho ! a exclamat din uşă, te-ai boierit ! îţi mai lipseşte o cameristă şi gata, ai pătruns în societatea înaltă...

Simţeam că o irită noul meu confort. N-a vrut să se aşeze. A pipăit cu mina pluşul canapelei. Era îngîndurată.

— Vezi, Tami, cît de simplu se confecţionează iluzia fericirii ? Mă tem că n-o să ne alegem cu multe bucurii din viaţa asta. E dată naibii de cotită. De mincinoasă.

După vreo cîteva minute a plecat. Lăsase în urma ei o dîră de tristeţe. M-am trîntit pe pat. Mi se întipărise în minte figura Mirei, de ţărancă umilită ele necazuri şi frustrată.

Schimbarea locuinţei a avut, pe lîngă avantaje, şi neajunsuri. Mă depărtasem simţitor de gară. îl aşteptam pe Nelu, dimineaţa, în dreptul panoului de afişaj din colţul
Parcului. Mă săruta, îmi arunca în grabă o vorbă-două şi fugea spre şcoală. A trebuit să i-l prezint proprietăresei. L-a mîngîiat pe cap, l-a întrebat cum se numeşte şi ce e tata. Mi-era o teamă îngrozitoare să nu-i răspundă vreo obrăznicie.

—• O iubeşti pe surioara ta ? îl iscodea în timp ce arunca o mînă de orez în cratiţa de pe maşina de gătit.

Neluţu s-a comportat cum se cuvine. îi cumpărasem un pachet de ciocolată.

— Ascultă, Tami, femeia asta e foarte antipatică, îmi s-a destăinuit în stradă. Cum a putut să se îngraşe în halul ăsta ?

Ceea ce o fascina pe Mira, relativ la noua-mi reşedinţă, era apropierea ei de centru, de promenadă. Nici nu ieşeam din casă bine şi mă trezeam în inima oraşului. Acolo, seara, se întîlnea tot tineretul Alutelei. în schimb,

mă depărtasem mult de Hinţa. Plimbările pe malul Hinţei îmi deveniseră indispensabile.

într-o seară, cînd nu se întunecase încă, proprietăreasa a bătut la uşă. M-a invitat la ea. Odaia, după toate aparenţele, servea drept cameră de lucru. Maşina de cusut era deschisă. Pe masă se aflau vreo cîteva cearceafuri albe, călcate de curîncl. O stivă de cearceafuri necălcate zăcea pe o sofa acoperită cu o cuvertură.

— Stai jos. îmi pare rău că trebuie să purtăm discuţia asta, dar e mai bine să punem lucrurile la punct de la început. îmi place să vorbesc deschis.

S-a aşezat pe un taburet, lîngă maşina de cusut. Ţinea în mînă un tişlaifăr.

Mi-a comunicat că e informată despre purtarea mea necuviincioasă la fosta gazdă şi despre faptul că îmi plac băieţii. La urma urmei, eram tînără. Nu mă condamnă. Fireşte, dacă aş fi fost fetiţa ei, ar şti ea cum să procedeze ca să mă facă să înţeleg ce înseamnă o viaţă demnă şi cinstită, dar nefiind cazul, se rezumă la a-mi atrage atenţia că în casa sa nu tolerează libertinajul şi desfrîul. La ea nu este pension de dame.

A aruncat tişlaifărul peste maşina de cusut. S-a ridicat. îşi compusese o atitudine de generoasă îngăduinţă şi sobrietate.

— Şi eu am fost de vîrsta ta, a zis, şi ştiu ce înseamnă nebunia tinereţii. Nu am de gînd să-ţi fac morală Cred
că pricepi ce obligaţii ai. Pari dezgheţată. Dacă respecţi aceste îndatoriri şi ţii la onorabilitatea casei, o să ne înţelegem de minune.

Pe faţa unsuroasă i-a apărut un zîmbet.

Am întrebat-o cine o informase despre purtarea mea urîtă la plutoniereasă. Madam Cotigă m-a privit nedumerită.

— Cum cine ? Toţi vecinii ! La noi oraşul este mic, fetiţo. Se află totul. Hai, nu fi necăjită ! Cînd o să ajungi bătrînă, o să-ţi aduci aminte cu nostalgie de vremurile astea fericite.

Am înţeles după tonalitatea cu care debitase ultimele vorbe că întrevederea noastră se încheiase. Am ieşit. M-am dus în cameră la mine şi am deschis ferestrele. în faţa casei, la cîţiva paşi, se ridica un zid înalt de piatră,, cu contraforţi, ce trebuie să fi delimitat pe vremuri cetatea Alutelei. Era acoperit cu iederă şi iarbă. De partea cealaltă a zidului începea Parcul. Am respirat adînc. Pe stradă nu se vedea ţipenie de om. Cuvintele proprietăresei le uitasem. Nu mă priveau. în clipa aceea mi s-a părut că viaţa e frumoasă, şi chiar era, şi frumuseţea vieţii depindea de mine în primul rînd, aveam intenţia să trăiesc şi să mă bucur de darurile ei. Din Bulevard veneau un zumzet vag de voci, şi rîsete, şi glasuri ascuţite. Am stins lumina. Am rămas mult timp, în întuneric, cu ferestrele deschise.

21

Un vis pe care l-am avut la începutul lunii iunie : Eram la Cetăţuia. Mă aflam în vîrful dealului, de unde se vedea întreaga panoramă a Alutelei, ce se întindea de sub Capela pînă în lunca înverzită a Hinţei. Nu mai călcasem niciodată în locurile acelea. în curtea vechii mănăstiri crescuse iarbă înaltă. Biserica era deschisă. Un autobuz murdar de praf urcase pînă

sus, în moţul dealului. Parcase pe pajiştea din faţa mănăstirii. Şoferul citea în cabină ediţia de dimineaţă a Universului.

Mi-am luat inima în dinţi şi am păşit înăuntru. Era întuneric. Nu vedeam nimic. Treptat am început să desci
frez în beznă umbre cenuşii care stăteau în strane neclintite. Am auzit apoi un glas frumos de fată. Dădea detalii despre construcţia bisericii.

„Arhitectura, spunea fata, e simplă. Se observă stilul economic, fără ornamentaţii inutile, ba poate chiar sărăcăcios, al meşterilor din veacul al şaptesprezecelea. Construcţia, în plan treflat, pune în lumină altarul sprijinii: de patru stîlpi. Absidele au suferit, probabil, modificări în urma incendiului de la 1694. Catapeteazma, sculptată în. lemn de tei, e originală. Ar merita atenţie candelabrul de argint din naos, datînd din secolul al optsprezecelea, şi două iconiţe dăruite schitului de Brâncoveanu cu ocazia vizitei făcute în partea locului, prilejuită de festivităţile înscăunării episcopului de Rîmnie. Biserica a fost pictată de trei ori. Pictura actuală e recentă : 1876. Din vechea frescă se păstrează numai un fragment din capul mucenicului Dimitrie şi tabloul ctitorilor, scăpat ca prin minunss de cutremure şi de incendiul amintit."

S-a oprit şi a întins o mînă spre peretele pronaosului, pe care se jucau luminile a două sfeşnice lucrate în aur. în aer se simţea miros de ceară şi tămîie.

„Acum, o mică lecţie de istorie, a continuat eu vocea îngînată fata. Biserica a fost zidită de boierul Axintescu, mare vornic sub Constantin Şerban. Tabloul ne redă familia ctitorului : el, soţia şi cei trei băieţi. Se poate observa desenul primitiv, nesigur al figurilor, în special al doamnei (ochi inexpresivi, privire fixă, hieratică) şi încălcarea legilor elementare ale perspectivei. Pictura e interesantă, totuşi, numărîndu-se printre puţinele vestigii ce ne-au mai rămas de la zugravii populari din părţile Olteniei în secolul al şaptesprezecelea. Boierul trebuie să fi avut vreo patruzeci de ani cînd s-a zidit biserica. Era înalt, spătos. îşi alesese schitul drept loc de veci. în aripa din dreapta a pronaosului, sub fereastră, se găseşte piatra de mormînt cu inscripţia cioplită încă de pe cînd era în viaţă. Mormîntul e gol. La patru ani de la înălţarea mănăstirii a primit firman domnesc de la Stambul. în drum spre Dunăre, a fost surprins de cetele voievodului, tăiat şi aruncat la cîini. Ştefan, rămas ostatec la Stambul, a fost ucis la insistenţele boierilor potrivnici şi azvîrlit în apele Bosforului. Vlăduţ a fost măcelărit chiar în incinta schitului (pe locul infamiei s-a înălţat o cruce), iar trupul
i s-a risipit în cele patru vînturi. Avea pe atunci vreo opt sau nouă ani. Doar Dan, cel mai nevîrstnic dintre ei, s-a bucurat de un destin ferice. A reuşit să scape de urgia domnitorului, să treacă în Transilvania şi să ajungă în Italia, unde a fost crescut de un văr ai lui Costache Axintescu, Manea, mare demnitar la Padova. S-a întors la. Bucureşti sub Gheorghe Duca şi a urcat pînă la demnitatea de paharnic. Din spiţa lui se trage neamul Axinteştilor, care au jucat un rol de seamă în istoria acestor locuri,, în secolele următoare."

S-a întrerupt ca să se odihnească. Şi-a potrivit o buclă blondă ce-i căzuse rebelă peste frunte.

„Acum, puteţi să mergeţi să vedeţi chiliile din curte şi crucea care aminteşte de uciderea nefericitului Vlăduţ."

Statuile din strane au prins viaţă. S-au ridicat şi au ieşit afară, tîrîndu-se într-un convoi de trupuri înveşmîntate în pelerine negre. în biserică am rămas cloar eu şi fata.

„Doreşti să vezi mormîntul ?" m-a întrebat cu o voce de cristaluri.

S-a apropiat. M-a mîngîiat pe faţă. Avea o mînă fină, parfumată.

„Nu mă cunoşti ? Eu sînt Florida. Ultimul din descendenţii Axinteştilor. Te-am întîlnit o dată pe Terasă, în timp ce mă îndreptam grăbită spre salontd de frizerie şi coafură Pompaclour."

Mă cuprinsese teama. Simţeam pe frunte broboane îngheţate de sudoare.

„Acestor biete fiinţe (a arătat cu mîna spre umbrele ce părăsiseră biserica) le trebuie poveşti cu crime, cu dragoste pasionale, cu intrigi de culise, trădări şi lespezi de morminte goale. îi pasionează fleacurile astea. Trăiesc din ele. Sînt hrana lor. Le-o ofer în fiecare zi cu dărnicie, înfăptuiesc un act de caritate. Nu le pretind nimic în schimb..."

M-a îmbiat să stau într-una dintre strane. Era frumoasă ca un înger. în părul blond îi strălucea un ac cu diamante.

„Ca să le satisfac plăcerea, exagerez pe ici pe colo realităţile. în fond, tot una este. Sînt nişte troglodiţi. Abia coboară dealul Cetăţuii şi uită tot. Se întoarce fiecare ia poftele şi aspiraţiile sale triviale. De pildă, rolul Axinteştilor în secolul al optsprezecelea a fost neînsemnat. Un mare vornic a murit decapitat de Mavrogheni. în rest, persoane insignifiante. Pe asemenea, ce înseamnă demnitatea de paharnic suta Gh°orghe Duca ? Nimic ! Mormîntul, însă, într-adevăr e gol. 1 roblema l-a preocupat mulţi ani pe tata. Voia să se înmormînteze aici, dar are temeri. A fost zidit pentru Costache Axintescu şi încălcarea voinţei ctitorului ar fi o profanare."

M-a luat de mînă şi m-a condus în faţa lespeclei de piatră. Inscripţia cu litere chirilice îmi era inaccesibilă. A aprins o luminare şi a aşezat-o la capătul mormîntului. A stat o vreme nemişcată. Mi s-a părut că doarme.

„L-ai cunoscut pe tata ?" m-a întrebat după o vreme.

Am dat din cap că nu.

„E singura făptură care m-a iubit cu adevărat. Avea încredere în mine. Ar fi sacrificat orice ca să mă ştie fericită. Dacă am plecat, doar pentru el îmi pare rău. A suferit cumplit. în fine, nu mai e nimic de îndreptat."

Se aşezase pe lespedea îngheţată. Lumina slabă a luminării îi aşeza pe faţă umbre stranii. A pipăit cu mîna textul criptic. Părea o vrăjitoare în timpul săvîrşirii ritualului.

„Inscripţia pe care o vezi închide în ea destinul meu şi al familiei. Dacă aş fi ştiut s-o descifrez, poate aş fi avut •o altă soartă..."

Mi s-a părut că desluşesc în ochii fetei un surîs. Mi-a arătat tabloul votiv ele pe peretele pronaosului.

„Măceluri, crime făptuite noaptea, în taină, trădări, ". ¡oluri, spolieri, cam asta este viaţa. Familia noastră e veche, a dăinuit prea mult, trebuia odată şi odată să se stingă.."

Şi-a scos cu graţie acul din părul auriu şi a lăsat să-i «cadă pletele pe umăr. Splendoarea frumuseţii ei mă fascina.

„S-au răspîndit pe seama morţii mele o sumedenie de istorii indecente. Jurnalele au anunţat că m-aş fi otrăvit cu sedative. Ei bine, n-am luat în viaţa mea un sedativ ! Lucram la pian cinci-şase ore zilnic. Primisem o ofertă pentru trei concerte în Austria. Eram îndrăgostită. Aveam cloar douăzeci de ani. De ce să-mi fi scurtat de bună voie viaţa ?"

S-a apropiat de mine şi mi-a şoptit cu vocea tulburată.

„Iubeam un tînăr ! O, Dumnezeule, cît l-am iubit ! Trăiam cu el în gînd şi fiecare clipă i-o dăruiam ca 0
ofrandă. Mă răsfăţa, ¿ram a lui. Mergeam odată cu căderea serii pe potecile misterioase ale Hinţei şi ascultam tăcuţi cadenţa timpului. Sau ne plimbam prin preajma Cetăţuii. Strămoşii îmi urmăreau destinul de pe pereţii afumaţi ai schitului. îmi numărau minutele şi clipele..."

Feştila luminării clipea din ce în ce mai slab. Pronaosul zăcea în întuneric. Abia mai distingeam caligrafia ciudată a literelor încrustate în piatră.

„Vrei să privim o clipă cripta ?" m-a întrebat Florida.

Nu ! am strigat.

Mă cuprinsese o teamă îngrozitoare. Voiam să fug. Florida şi-a trecut o mînă peste obrazul meu de ceară.

„Să nu te sperii ! N-ai nici un motiv. Istoria Axinteştilor nu te atinge cu nimic. E privilegiul nostru..."

A împins cu mîna lespedea. Părea uşoară ca o frunză veştedă. Feştila se stinsese. îmi auzeam bătaia rară a Inimii.

De ce ai căzut atunci sub zodia morţii ? am întrebat-o.

„Cum ? Tot n-ai înţeles ? în spiţa mea străveche n-a eadstat nici o femeie care să iubească. Am fost întîia dintre ele. Şi ultima. A trebuit să ispăşesc această cutezanţă. Am Murit din dragoste..."

Mi-am aruncat privirea în criptă. într-un sicriu de saur zăcea o fată tînără, de o frumuseţe răpitoare, cu părul blond, căzîndu-i peste umeri. Mi-a surîs. Pe fruntea-i palidă îi apăruse semnul morţii...

22

în ultimele săptămîni de şcoală am învăţat aproape fără întrerupere. Eram de capul meu. Puteam să ţin lumina aprinsă toată noaptea. îmi cumpărasem o veioză şi citeam în pat. Cînd oboseam, stingeam lumina şi deschideam ferestrele. Parfumul Parcului mă ameţea.

întrerupsesem plimbările de seară. în schimb, ieşeam din cînd în cînd după-amiaza. îmi cumpăram de-ale mîncării, fleacuri. La prînz luam masa în continuare la birtul pestilenţial de lingă gară. Odată, m-am întîlnit pe stradă cu plutoniereasa. Purta în mînă o sacoşă. M-a oprit. M-a sărutat cu zgomot pe amîndoi obrajii. Mi-a reproşat că
sînt cea mai ingrată fiinţă de pe lume, că am uitat-o, că plecarea mea o întristase pînă în fundul sufletului. M-a invitat în casă. Am refuzat. Părea mîhnită sincer. Pînă la sfîrşit am fost silită să accept.

M-a introdus în dormitor. A vrut să-mi dea dulceaţă, i-am spus că nu mănînc. Aveam senzaţia de vomă.

— O, Doamne ! Ce frumoasă te-ai făcut ! zicea din cînd în cînd uitîndu-se la mine ca la o minune. Ai mai crescut.

M-a înştiinţat că scroafa îi născuse cinci purcei, că preţul laptelui e în creştere, că şeful garnizoanei se schimbase şi că Răducu, nepoţelul ei, s-a însurat cu fata şefului de post din Armăşeanca.

După un sfert de oră i-am declarat că plec. A protestat, şi-a şters o lacrimă şi m-a condus pînă la poartă. N-aveam nimc cu ea. Dar nu puteam să-i mai suport prezenţa. Mă dezgusta.

într-o după-ainiază m-am întîlnit cu Genu. Eram În dreptul bisericii Buna Vestire, mă îndreptam spre piaţă, şi m-am trezit cu el în cale. Mi-a zîmbit.

M-a întrebat dacă-i permit să mă conducă. Tăceam. A mers un timp cu mine fără să-mi vorbească. Pe urmă a deschis discuţia despre război. Primise ordin de mobilizare. Era sergent major de infanterie.

— Peste o săptămînă plec. Nu pot să spun că nu mi-e frică, dar sper. într-un război nu moare toată lumea. O parte scapă. Nădăjduiesc să mă prenumăr printre aceştia.

Am observat în tonul lui, de obicei ironic, un sunet vag de disperare. îşi aprinsese o ţigară. Fuma.

•— Vezi, pisicuţo, viaţa poate fi şi veselă şi tristă. Acum a început să fie tristă. O vom trăi şi noi aşa cum e.

în dreptul magazinului lui Scorobete m-am oprit.

— Sînt nevoită să te părăsesc, l-am anunţat. Am de făcut o groază de cumpărături.

Ştiam că n-o să scap aşa uşor de el. M-a luat de mînă. M-a mîngîiat.

— Dacă am fost vreodată necuviincios cu tine, a şoptit, îţi cer iertare.

Mă privea cu o duioşie de care nu-l credeam capabil.

l-am spus că nu-l urăsc.

Pe stradă era aglomeraţie. Mi se părea că toată lumea ne observă, că sîntem centrul atenţiei tuturor.

— Cînd pleacă cineva la luptă, e obiceiul să-i urezi noroc. Să-i adresezi o vorbă bună. Nu merit nici atîta lucru de la tine ?

Am repetat că nu-l urăsc.

Pe buzele lui Genu a răsărit un zîmbet.

— Iţi mulţumesc. Să ştii că o să mă întorc ! Pe mine, moartea nu mă găseşte aşa uşor. O să ne mai vedem. Poate o să mergem, totuşi, odată, împreună, să urmărim campionatele de bob...

în piaţă îmi plăcea să mă opresc în faţa tarabelor cu mărunţişuri şi să privesc diversitatea inimaginabilă de obiecte ce se ofereau doar pentru cîţiva lei. în dreptul pescăriei era coadă. Din dreptul bisericii Sfîntu Dumitru şi pînă la hală se întindeau dughenele prăvăliaşilor care-şi scoteau un scaun în stradă în aşteptarea clientelei. Vorbeau unul cu altul. în aer mirosea a peşte, a ceapă şi a zarzavaturi proaspete.

— Domnişorieă, hai să-ţi ghicesc i striga cîte-o ţigancă îmbrăcată într-o rochie largă, înfoiată, pictată într-o mie de culori. Hai să-ţi vrăjesc de dragoste ! Hai să-ţi aduc iubitu-n casă !

Pe una din străzile înguste ce pătrundeau în furnicarul pieţei se afla o prăvălie mică de stofe şi materiale pentru doamne, a fraţilor Cotigă. Intram. Patronul mă întîmpina cu un zîmbet îndatoritor şi-mi arăta un scaun răpănos pe care mă aşezam. Probabil, unul dintre fraţi murise, fiindcă de cîte ori mergeam în prăvălie, nu-l găseam decît pe soţul

proprietăresei mele. Dugheana lui era mai totdeauna goală. Cred că se plictisea îngrozitor.

Cotigă îmi vorbea de obicei despre război. Avea opinii proprii, emitea păreri, făcea prognoze. Războiul însemna pieirea omenirii. Noi învăţasem la istorie despre lupte şi încăierări între popoare, încît războiul care abia începuse nu însemna mai mult decît o luptă în plus. Odată şi odată trebuia să se încheie.

Plăcerea lui Cotigă de a mă vedea în prăvălia lui era învederată. îmi arăta materiale de rochiţă, stofe de taioare. fulare, baticuri, cordoane şi eşarfe. îi cunoşteam întreaga prăvălie din fir a păr. Deşi ştia că nu cumpăr nimic, îşi răvăşea metodic rafturile, ca să-mi arate totul. Uza de întregul repertoriu al elocvenţei sale profesionale, fără să facă economie de efort şi folosind expresiile cele mai alese pentru a-mi arăta bunăvoinţa sa. Mă emoţiona.

— Mai treceţi pe la mine domnişoară, îmi striga din uşă, şi îi simţeam privirea urmărindu-mă pînă la debitul de după colţ.

Intr-una din după-amieze, venind din piaţă, am trecut pe lîngă librărie, pe urmă paşii m-au purtat spre staţia de benzină şi m-am trezit pe strada ce suia în pantă spre Capela. Mă stăpînea un sentiment de oboseală şi inutilitate.

Am urcat cu sufletul la gură treptele de scîndură. În capul treptelor mă cuprinsese ameţeala. Am ezitat o clipă, am bătut.

Minei nu era singur. Pe pat, zăcea un tînăr îmbrăcat într-un tricou cu mîneci scurte. Fuma. Lord Finley mi-a sărit în braţe. încăperea se învîrtea cu mine şi am simţit nevoia să stau jos. M-am aşezat pe jilţul negru ce semăna cu o strană.

Mi-a trebuit un timp pînă să mă dezmeticesc. Lumina soarelui se revărsase asupra atelierului, venea din spate, mă avantaja. Mi-am pus poşeta pe covor. Bărbatul continua să stea trîntit pe pat. Avea alături un pahar cu băutură. Se comporta ca şi cînd n-ar fi observat sosirea mea. Minei s-a apropiat ele mine.

— S-a întîmplat ceva ? m-a întrebat îngrijorat.

I-am spus că am venit să-l văd. Atît. Acum, că îl văzusem, puteam să plec.

— Jenică, a strigat Minei spre tînărul întins pe pat, vii mîine. Ai face bine să constaţi că am musafiri.

Mi-am potrivit codiţele pe spate. Da, am repetat, trecusem doar să-l văd. Nu mai ştiam nimic de el. O parte dintre tineri au fost mobilizaţi. Se pare că războiul a început cle-a binelea.

Lord Finley se lungise pe covor şi mă privea. Bărbatul s-a sculat şi şi-a băut paharul. Părea mai vîrstnic decît Minu, poate din pricina mustăţilor bogate ce-mi aminteau de Taras Bulba, aşa cum îl ştiam de pe coperta cărţii citită cu vreo patru ani în urmă.

— Cine e fata ? a zis uitîndu-se la mine.

— Jenică, a mîrîit Minei, ţi-am spus că am musafiri. Treci mîine după-masă. Să-mi aduci culori ! Şi pensule !

Jenică m-a cîntărit din ochi o clipă, fără prea mare interes, şi a ieşit. Lăsase în urmă un iz de ţuică şi de tutun de proastă calitate.

N-am stat decît vreo cîteva minute. L-am întrebat dacă primise ordin de mobilizare. Nu primise.

— Te-am aşteptat în fiecare zi, a zis. Iar zilele sînt lungi şi triste. De cînd ai fost la mine, n-am mai pus mîna pe penel.

Mi-a aşezat în braţe mapa cu desene pe care o uitasem. M-a întrebat dacă am nevoie de ceva. Nu, nu îmi trebuia nimic. L-am anunţat că mă mutasem, stăteam într-o căsuţă de sub Parc.

— Ascultă, Tami, ne vedem prea rar, mi-e dor de tine, de cîte ori aud în curte paşi, tresar şi mă reped în capul scărilor şi aştept. Atelierul meu e plin de schiţe de-ale tale făcute din memorie, te desenez şi în vis. Te port în mine.

Mi-a spus o mie de cuvinte de dragoste. M-a sărutat pe păr, m-a mîngîiat.

Am apăsat pe clanţa uşii.

•—• Cînd vii ? m-a întrebat

l-am spus că nu ştiu.

Lumina soarelui incendiase atelierul. Am ieşit. Am eoborît în fugă treptele, am traversat peluza acoperită cu un strat de iarbă şi am ajuns în stradă. Simţeam că mi se taie respiraţia. Mi-am ridicat privirea. Pe cerul alb alunecau cinci avioane în formaţie.

23

Se îmbolnăvise tata. Am renunţat la şcoală şi am rămas acasă, să-l îngrijesc. Avea dureri abdominale. Am apelat la un medic din comună. L-a consultat, i-a spus să stea la pat şi i-a prescris vreo două feluri de drajeuri, pe urmă a plecat cu cabrioleta, lăsînd pe drum un nor de praf.

Pe tata nu-l auzisem niciodată văicărindu-se. Răbda în tăcere. Durerile recente m-au alarmat. L-am sfătuit să stea cu mine o săptămînă, în Alutela, pentru a-şi face analizele şi a fi supravegheat de un medic bun. A refuzat.

Cînd şî-a mai revenit, s-a ridicat din pat şi a plecat la mină. Mi-a spus că pot să merg la şcoală. L-am ascultat.

În clasa noastră, fetele aşteptau nerăbdătoare vacanţa mare. Majoritatea dintre ele se duceau la ţară. în recreaţii se vorbea cu glasul coborît. Un sentiment de plictiseală şi pustiu plutea pe coridoare. Pe fetele din clasa a opta le observam îngrijorate, aveau de dat bacalaureatul.

— Vii astăzi pe la mine ? m-a întrebat Elise într-una dintre pauze. Doresc să ţi-o prezint pe verişoara mea, Cristina, este elevă în Bucureşti, la Carmen Sylva. Stă numai două zile.

M-a luat de braţ. În ultimele săptămîni nu-i mai făcusem vizitele obişnuite din cauza tezelor. Ne-am aşezat pe o bancă în curtea şcolii.

— E un lucru deranjant ce vreau să-ţi spun. Dar iată ce e : m-aş bucura clacă ai veni îmbrăcată cu o rochie mal ca lumea. Cristina e puţin cam snoabă. Bucureştencele au altă educaţie decît noi.

Tăceam. Elise şi-a scos de sub bluziţă crucifixul. Şi l-a băgat nervoasă între dinţi.

— Probabil, n-ai. Nu-ţi fă probleme. îţi pot împrumuta o rochie de-a mea. Ne potrivim la talie. O vei primi la ora trei prin cameristă.

l-am spus că nu pot accepta aranjamentul.

Elise s-a întors spre mine. M-a privit. Mi s-a părut că plînge, dar nu plîngea. Era într-o stare de excitaţie neobişnuită.

— Cred că m-am exprimat greşit. Nu e vorba de împrumut. Ţi-o fac cadou. N-ai dreptul să refuzi un dar făcut din inimă de o prietenă.

Pe coridoare, clopoţelul anunţa sfîrşitul recreaţiei. M-am ridicat. I-am declarat că hotărîrea mea e luată. Sînt lucruri care nu ţin de mîndrie, ci de instinct. Mi-e teamă să apar în haina altuia. Există riscul de a nu fi confundat.

De învăţat, în ultimele zile ale şcolii, n-am mai învăţat. Situaţia şcolară fusese încheiată. După-amiezele citeam sau mă plimbam de una singură de-a lungul Hinţei. Plimbările îşi pierduseră fiorul de odinioară. Eram extrem de obosită, dormeam puţin, mă ridicam în capul oaselor în timpul nopţii, şi rămîneam mai multe ore în şir, cu ochii treji, privind desenele indescifrabile ale tapetului.

O luam cu mine, în unele după-amieze, pe Mariela, o colegă ce locuia pe aceeaşi stradă. Era o fiinţă liniştită şl naivă. Vorbea tot timpul, îi plăcea să se asculte, se confesa, şi, ceea ce mi se părea mai important, nu mă solicita*..
tmi lăsa deplina libertate de gîndire. Visam alături, una lîngă alta, pe traiectorii ce n-aveau să se întilnească niciodată.

Veneam la ea la poartă şi o strigam. Se îmbrăca în fugă şi apărea îmbujorată.

— Vai, draga mea, cît te-am făcut să aştepţi ! Te rog din suflet, iartă-mă !

Ne îndreptam de regulă înspre Capela, deoarece Capela intra în favorurile ei. Urcam pe treptele de la statuia Independenţei şi ne aşezam pe o bancă, de unde se vedea întregul Bulevard, pînă la podul peste Hinţa.

Cel mai adesea îmi vorbea despre iubitul ei, Horaţiu. Mi-l imaginam, după descrierea înflăcărată a Marielei, ca pe un Siegfried blond, înalt, purtînd pe frunte însemnul gloriei şi nemuririi. Era locotenent de infanterie. Fusese avansat cu o lună înainte. Scotea înfrigurată din poşetă fotografia tînărului şi mi-o arăta. Mi se părea drăguţ. Il cunoscuse la o serată la Casa Ofiţerilor, unde îşi făcuse, după expresia ei, „intrarea în lume".

— Ai fost vreodată la Casa Ofiţerilor ? mă întrebase,

O, Doamne ! Cum era posibil ? Nu-i venea să creadă.
Adică, nu mă invitase nimeni pînă acum ? Ei bine, nu-i nimic ! Vom merge împreună. Mă va aduce ea şi cu Horaţiu. Fireşte, va trebui să aşteptăm puţin, e vreme de război, cît poate ţine un război ? Va trebui să avem un pic răbdare.

Cînd pomenea despre război, privirea i se împăienjenea de lacrimi. Peste o lună, unitatea lui pleca pe front, cu destinaţie necunoscută. Fixaseră logodna în decembrie, cu ocazia sărbătorilor Crăciunului. Se va întoarce oare pînă în decembrie ?

— Vezi, Tami, banca aceea ? îmi spunea de fiecare dată făcîndu-mi semn cu capul spre o bancă de lîngă monumentul Independenţei. Acolo, într-o seară neuitată de sfîrşit de martie, ne-am sărutat întîia oară...

îmi relata apoi despre părinţii săi. Bătrînul era jude cător la secţia I-a. îl iubea. Se opusese la început căsătoriei cu Horaţiu, zicea că n-agreează

militarii, însă Horaţiu îl sedusese, plăcea oricui, avea un farmec unic, irezistibil. Se împrieteniseră. Jucau în fiecare seară domino sau table pe terasă şi beau cafele tari, iar tata îi povestea despre
Isprăvile din celălalt război, luptase la Oituz şi Mărăşeşti, şi-şi desfăcea cămaşa şi-i arăta un semn la umăr, unde primise un glonte de şrapnel.

— Oh !. Tata e o fiinţă adorabilă ! Se spune despre oamenii dreptăţii că sînt severi, dar el este blîndeţea întruchipată...

în ceea ce o privea pe maică-sa, entuziasmul Marielei era mai ponderat. O cunoscusem. Avea figura palidă, emaciată, a unei fiinţe suferinde de o boală grea. Vorbea puţin, mai mult tăcea, părea absentă, pierdea controlul clipelor. Prezenţa ei mă stînjenea.

Odată, urcînd cu Mariela pe o cărare şerpuită, spre Foişor, acoperită cu frunziş şi bălării, mi-a declarat că a rămas însărcinată. Ne-am aşezat pe iarbă. în jurul nostru se întindea pădurea nesfîrşită. Mariela gîfîia uşor.

Părinţii ştiu ? am întrebat-o.

Nu ştiau. Abia de trei sau patru zile şi-a dat seama. Şi-a scos batista şi şi-a şters o lacrimă răzleaţă.

Se sfătuise cu Horaţiu. îi propusese să se căsătorească acum, înainte de plecarea regimentului. Horaţiu ezita. Un om, cînd pleacă la război, zicea, nu ştie dacă se va mai întoarce. De ce să o lase văduvă cu un copil ? De ce să-i strice pentru totdeauna viaţa ?

Vorbea şi-şi frămînta nervoasă mîinile. Era drăguţă, îşi tăiase părul scurt. în iarnă îşi serbase aniversarea de optsprezece ani.

— Ce fac, Tamara ? Ce să fac ?

Habar n-aveam ce-ar fi putut să facă. Nu mă gîndisem niciodată la aşa ceva. Mă cuprinsese un sentiment de milă, de nelinişte, de jenă. I-am luat o mînă şi i-am mîngîiat-o. Plîngea încet, cu ochii aburiţi de lacrimi.

în perioada aceea, prin oraşul nostru au început să treacă tancurile.

24

Madam Cotigă mă chema în fiecare seară în bucătărie să-mi dea laptele. Cu acest prilej stăteam de vorbă. Discuţiile cu ea erau chinuitoare, însă le suportam din •obligaţie, altă cale nu aveam de ales. Făcea la început o scurtă apreciere asupra vremii (ploioasă, călduroasă...),, apoi trecea la subiectul ei festiv : copiii. Ar fi dorit să aibă un copil, dar Dumnezeu nu se îndurase să le binecuvîntase căsnicia. Glosa pe această temă minute în şir. Simţeam că înnebunesc. Fusese în Bucureşti, la doctori mari, făcuse o intervenţie chirurgicală, urmase tratamente, băi, dar fără nici un rezultat. Şi anii au trecut iar azi speranţa de a mai veclea în casă un prichindel se risipise cu desăvîrşirc.

Ofta. îşi strecura o mînă în buzunarul capotului cu flori, scotea batista şi-şi sufla cu zgomot nasul. Dacă făceam vreun gest că vreau să plec, mă reprima autoritară :

— Stai ! Unde fugi, fetiţo ? Nu vezi că îţi vorbeam ?

Era bolnavă, ca şi plutoniereasa, de singurătate. Cu soţul ei epuizase în lungii ani de căsnicie, întregul repertoriu, iar cu vecinele se săturase să pălăvrăgească. Eu însemnam în viaţa ei un debuşeu, o piaţă nouă de desfacere a gîndurilor şi simţirilor atîta vreme tăinuite. Mă ispite i ideea să cred că închiriase camera cu acest scop : ca să mă prindă în capcană. Să se descătuşeze prin intermediul meu ele interdicţiile de care ne vorbea la

şcoală profesoara de psihologie, şi de tăcerile chinuitoare ale clipelor. Eram izbăvitoarea ei.

Cînd am atins o anumită cotă de intimitate, discuţiile s-au deplasat, aşa cum prevedeam, spre proprietarul magazinului ele stofe pentru dame. Se cunoscuseră la o mătuşă a ei (ea fiind orfană) şi neavînd avere şi nici dotă, se măritase pînă la sfîrşit cu mitocanul. Cînd pronunţa cuvîntul mitocanul, îşi îndrepta privirile spre dormitor, unde obişnuia Cotigă să-şi citească ziarul la ora aceea. În douăzeci ele ani de căsnicie, îi transformase viaţa într-un calvar. N-a dus-o niciodată la un teatru, la un bal, n-au fost măcar o dată să se plimbe pe Capela. Nu-i cumpărase un bilet la circ ! O închisese în casă ca pe o roabă, ţinînd-o departe ele toate bucuriile ce pot să facă fericită o fată tînără şi pMnă de temperament ca ea.

— Mă asculţi ? se repezea la mine, cînd observa că-mi scapă privirea pe fereastră.

Discuţiile ţineau în general o oră. Intram la mine în cameră sleită. Mă trînteam pe pat. Erau momente cînd mă gîndeam să-mi caut o nouă gazdă, clar cine-mi garanta că o să găsesc ceva mai bun ?

Se întîniplau şi seri în care o găseam în dispoziţii duioase, confesive. îmi povestea că se îndrăgostise odată ele un tînăr care lucra ca grefier la tribunal. Era distins şi educat. Dar legătura lor sentimentală n-a durat decît un an, fiindcă tînărul fusese transferat la Caransebeş. Se iubiseră platonic. îşi scriau. Păstrează şi acum pachetul cu scrisori, ascuns în fundul şifonierului cu haine.

îmi surîdea sfioasă. îşi potrivea reverele capotului deasupra pieptului ce-şi revărsa preaplinul cu generozitate.

Cu o zi înainte de plecare, o invitase în apartamentul lui din bulevardul Elisabeta. S-a comportat ca un gentlemen. Nici n-a încercat măcar să o sărute. Au stat pe scaune, unul în faţa celuilalt, şi s-au privit tăcuţi. Au plîns. în ziua următoare a plecat definitiv din Alutela. De atunci nu-l mai văzuse niciodată.

— Pe vremea noastră, a comentat madam Cotigă, femeile nu-şi ridicau juponul în faţa primului bărbat care—i ieşea în cale. Mai exista ruşine, credinţă în Dumnezeu. Azi, fetele nici nu aşteaptă să le crească bine sînii şi se pudrează, ies pe Bulevard şi-şi mişcă aţîţătoare şoldurile, aşteptînd să-i cadă în braţe vreun băiat.

Se uita la mine mustrătoare, fiind una din reprezentantele categoriei înfierate.

Mă ridicam să plec.

— Te rog să nu-ţi duci laptele în cameră ! îl bei aici. Şi să mai controlezi o dată poarta, înainte de culcare, să vezi clacă e închisă bine.

într-o dupâ-amiază am auzit un ciocănit la uşă. Citeam. Madam Cotigă nu venea ele obicei la ora asta.

—• Hai, scoală-te ! a zis. Trec tancurile !

Deşi nu mai văzusem tancuri decît la cinema, problema nu mă interesa în mod deosebit. Dar cu maclam Cotigă nu se puteau purta discuţii în contradictoriu. M-am îmbrăcat.

în colţul Parcului, în dreptul panoului de afişaj, dar şi pe partea cealaltă a Bulevardului, se adunaseră un roi de oameni. Priveau buimaci. Dinspre

statuia Independenţei coborau la vale în direcţia Hinţei coloane verzi ele tancuri cu ţeava tunurilor îndreptată înainte, ameninţător, aliniate într-o ordine perfectă, zmulgînd din caldarîmul străzii bucăţi de smoală şi aruncîndu-le aiurea, spre marginea trotuarului, ornată de municipalitate cu pansele.
Turelele erau deschise. în fiecare nişă, un soldat german înveşmîntat în uniformă cenuşie, cu arma petrecută peste piept, stătea încremenit, formînd acelaşi trup cu masa de oţel strălucitoare. Un zgomot infernal de fiare acompania spectacolul.

Ceea ce m-a emoţionat a fost senzaţia de forţă oarbă» dezlănţuită, imposibil de oprit, şi disciplina exemplară a maşiniior care soseau la intervale regulate, una după alta,, lăsînd impresia unui teribil mecanism al morţii, de neînvins.

Au tot trecut vreo două ore. Cînd ultima maşină a dispărut în zare, deasupra străzii s-a aşternut o linişte funebră. Nu ne venea să credem că oraşul e din nou pustiu. Asfaltul Bulevardului părea arat cu plugul. în aer stăruia miros de fum şi de benzină.

M-am strecurat prin gloata curioasă şi am ieşit în centru. În faţa bisericii Buna Vestire vreo trei trăsuri dădeau de veste că înăuntru se oficia o nuntă. Restaurantul Parc de pe Terasă era aproape gol. La o masă, doi domni în vîrstă jucau table. Purtau bastoane şi pălării, de pai cu boruri tari.

Am traversat Terasa, apoi am luat-o pe strada Ştirbey Vodă. La librărie m-am oprit doar un moment, ca să-mi arunc privirea peste romanul Lorelei ce apăruse în vitrină. Aveam un sentiment de spaimă şi de gol. Contactul cu maşinile blindate mă ameţise. Aş fi băut ceva..

Ştiam că pînă la sfîrşit o să ajung la el, dar amînam. Afară începuse să se întunece. Oraşul aţipise. Oamenii mergeau pe stradă vorbind în şoaptă. O conspiraţie a spaimei pusese stăpînire peste tot.

Am ciocănit la uşa lui. Am aşteptat. După vreo cîteva momente mi-a deschis. Lord Finley nu era acasă. M-a luat de mînă, m-a aşezat pe un scaun. Atelierul zăcea în semiîntuneric. Pe şevalet se afla o schiţă de portret a unei fete. Aş fi putut fi eu.

— Rămîi în noaptea asta aici ? m-a întrebat.

l-am spus că nu.

Minei s-a aşezat în jilţ. Şi-a scos pachetul de ţigări din salopetă. Şi-a aprins ţigara.

Tăcea, tăcerea lui venea spre mine, mă învăluia. Mise părea odihnitoare. l-am declarat că vreau să beau ceva.. Mi-a adus un păhărel pe jumătate plin. L-am ridicat, l-am dat pe gît. Simţeam că-mi arde gîtul. Am zîmbit.

-— Ţi s-a întîmplat ceva ?

Nu. Nu mi se întîmplase absolut nimic. M-am rezemat cu ceafa de pervazul geamului.

Crezi că o să mă iubeşti întotdeauna ca acum ? l-am întrebat.

Mi se părea stupidă întrebarea, dar toate fetele o pun. Eram o fată, ca oricare, o fată singură. Jucam scenariul pe care îl joacă oamenii de mii de ani.

— Mai vrei să bei ? a zis Minei.

Am dat din cap că nu.

Minei fuma. Aveam impresia, aşa cum sta chircit şi incomod, că se găsea în jilţul lui de totdeauna. Că acolo îl voi găsi fumînd şi mîine, şi poimîine, oricînd.

Azi după-masă au trecut coloanele nemţeşti de tancuri, am spus. Mi-e teamă că într-o zi o să îmbraci f haină ostăşească şi o să pleci. încerc să-mi şterg din minte gîndul ăsta.

Lumina din atelier scăzuse. Abia îi distingeam figura. Minei a scăpărat chibritul şi a aprins o lampă cu petrol. A aşezat-o pe măsuţă. A tras perdelele. Nu-l mai văzusem niciodată pînă atunci atît de mohorît.

— Rămîi în noaptea asta aici ? a repetat.

Tăceam.

Şi-a stins ţigara. Şi-a umplut paharul. Pe sub fereastră se auzea un zgomot de căruţă.

— Cred că o să te iubesc întotdeauna, a murmurat. Chiar dacă o să greşesc. Fiindcă sînt om, şi pot greşi. Dar niciodată n-o să mai iubesc o fiinţă aşa cum te iubesc pe tine, acum.

M-am ridicat. Mi-am potrivit codiţele pe spate. Simţeam arsura tare a băuturii prin tot trupul. Ameţisem.

— Mai vii ? m-a întrebat.

L-am mîngîiat pe faţă. I-am spus că o să mai vin.

25

Aproape nici nu mi-am dat seama cînd s-a încheiat anul şcolar. Era o zi ploioasă, rece. O parte dintre fete plecau la ţară chiar în ziua aceea. Veniseră îmbrăcate în fulgarine. Stăteau pe coridoare în grupuri mici. Tăifăsuiau. Mai toate aveau pe cineva în familie care se ducea pe front. Dar nimeni nu vorbea despre război. Războiul era o ficţiune. Un loc îndepărtat şi straniu, unde se aud bubuituri de tun iar oamenii mănîncă în tranşee din gamele.

— Prevăd o vară ticăloasă, mi-a spus Mira. Nici o distracţie. O să primesc bătaia ele la tata chiar din prima zi. Dacă mă bate, se simte cu conştiinţa împăcată. O face mai mult din obligaţie. Se duce după aceea la circiumă şi bea un kilogram de ţuică, şi mă iartă.

S-a uitat la mine. Mi-a zîmbit. Ţinea în mină un fir ele crizantemă. Rămăsese corigentă la matematică şi la franceză.

— Plutoniereasa închiriază camera pe timpul verii unui student la medicină care efectuează practica în Alutela, la spital. M-a invitat la ea în dormitor să mi-l prezinte. Studentul seamănă puţin cu Robert Taylor.

Mi-a făcut cu ochiul. în firea Mirei exista ceva ce mă atrăgea. Avea un mod tenace, sănătos de a înţelege viaţa. Şi de a o trăi. Ştia să-ţi dăruiască • un zîmbet exact în clipa cînd simţeai nevoia ele afecţiune. Şi era complet lipsită de prejudecăţi.

— Ce faci la vară ? m-a întrebat.

Am ridicat din umeri.

— Ştii, Tami, îmi pare rău şi astăzi de ziua idioată în care am băut mastică. Ţi-am dus lipsa. Mă învăţasem atît de mult cu tine, că dimineaţa, cînd mă uitam spre patul tău şi mă trezeam de-a binelea şi-mi aduceam aminte că ai plecat, plîngeam ca o neroadă, singură.

A izbucnit în rîs. Purta un trenci jegos şi ros la guler. So înălţase. Rochia de uniformă îi rămăsese mică.

Vreo cîteva din fete plecaseră la ţară cu o zi sau două înainte. Veniseră părinţii cu căruţele sau cu şaretele ca să le ia. Nu-i mai păsa nici uneia din noi de şcoală. Se discuta despre par.fumuri, rujuri, rochii şi taioare pentru toamnă.

În recreaţia mare, Elise m-a luat de braţ şi m-a conclus pe coridorul întunecos şi umed ce ducea la cancelarie. Ne-am stabilit lingă fereastră. Ploua mărunt. Femeia de serviciu desfunda burlanele în curte.

— N-ai mai venit la mine, mi-a reproşat cu indulgenţă.

Am şters cu palma geamul aburit din dreptul meu. Era o vreme de octombrie.

— De o săptămînă, mama se simte iarăşi rău. Întreabă în fiecare zi de tine.

I-am spus că îi doresc din suflet sănătate. Ce puteam să-i spun ? Mi-am amintit figura ei lividă, pe care abia licărea un semn de viaţă. Mi-am amintit şi zgomotul trăsurii ce trecea pe strada I-'raporgescu. Şi uitătura stranie a Elisei.

M-a înştiinţat că taică-său sosise ieri din Bucureşti. Stă patru zile. Ar fi dorit s-o interneze la clinica lui Haţieganu, clar mamei îi e o frică îngrozitoare de spital. Se teme să 11-0 opereze.

Şi-a petrecut o mină mîngîios pe după gîtul meu. Parfumul ei mă incinta, schimba întotdeauna nuanţele, pentru varietate.

— Ce-ai mai citit ? m-a întrebat.

Tăceam. Mă străduiam să-i sesizez intenţiile. Voia ceva anume şi nu găsea o breşă prin care să pătrundă în sistemul meu ele apărare.

— Eu am citit în ultimele zile Joyce, Ulysses, într-o traducere franceză. E o carte delicioasă. N-am înţeles nimic !... Papa mi-a adus din Bucureşti un vraf de cărţi. Nu vrei să treci poimîine pe la mine să le vezi ?

I-am spus că plec din Alutela. Elise îşi retrăsese mîna. Şi-a potrivt cochetă gulerul imaculat al uniformei. Purta peste rochiţă o jachetă fină, croită impecabil.

•—• Nu poţi rămîne o zi în plus ? a insistat. Pe mama ar bucura-o extraordinar prezenţa ta.

în ochi îi apăruseră lumini de lacrimi. I-am promis că vin.

M-a îmbrăţişat. M-a sărutat pe amîndoi obrajii.

— Te-aştept atunci la ora patru. Uitasem să te informez că am concediat-o pe Ileana. Am o subretă nouă, stilată. A lucrat în casa lui Vereanu, subsecretarul do stat de la Agricultură.

La prînz ne-am despărţit. S-au consumat efuziuni, făgăduieli că ne vom scrie, ne-am dăruit garoafe rămase din buchetele pe care le oferisem profesoarelor. S-a plîns. Pe urmă şcoala a dispărut definitiv din sfera tulbure, neliniştită a gîndurilor noastre.

în drum spre casă am venit cu Mariela. De cînd stăteam pe aceeaşi stradă, obişnuiam să ne întoarcem împreună. Era grozav de abătută.

— Ascultă, Tami, nu vrei să mă acompaniezi la gară mîine dimineaţă ? Pleacă regimentul.

Ţinea în mînă o sacoşă plină cu caiete. De ce le-o mai îi luat la şcoală ? Ploua. Pe stradă se formaseră băltoace.

— Nu pot să mă duc singură. Nu e chic. Pe urmă, cu tine o să mi se pară mai uşoare clipele..

Ne oprisem în faţa avizierului din colţul Parcului. La cinematograful Colleoni rula un film italian cu Gino Cervi.

Am întrebat-o ce-a făcut cu sarcina. A ridicat din umeri. Ce era să facă ? Exact ceea ce se face în astfel de situaţii. Horaţiu fusese nespus de afectuos. O însoţise personal la doctor. A prezentat-o drept soţia lui. E un doctor nou, sosit abia de două luni în Alutela.

Mi-a surîs. Mi s-a părut că îmbătrînise... Pe reverul stîng al pelerinei îşi prinsese o garoafă albă.

— Vin să te iau, mi-a declarat la despărţire. Te strig din stradă pe la ora nouă. Horaţiu a fost aseară în vizită la noi. A rîs cu tata, am jucat pinaclu, ne-a spus glume... Nici n-ai fi zis că pleacă a doua zi pe front. S-a stabilit definitiv logodna în decembrie.

În ziua următoare, gara îmi oferea priveliştea cea mai neaşteptată. Nu mi-aş fi închipuit vreodată că pe peronul îngust, cu acoperiş de tablă, unde aşteptasem singură un an de zile să plece trenul de Ocniţa, putea să încapă atît puhoi de oameni. îşi clase întîlnire acolo toată Alutela. Pe linia a patra staţiona o garnitură lungă cu vagoane pline cu ostaşi. în dreptul liniilor, gradaţi cu arma în bandulieră alergau fără încetare, într-un du-te-vino ameţitor.

— Cum crezi că o să-l găsesc în îmbulzeala asta îngrozitoare ? se văicăra pierită Mariela.

Soldaţii stăteau de vorbă şi glumeau în uşile deschise ale vagoanelor. Lumina soarelui cădea pieziş, venind din dreptul Hinţei. Pe feţele persoanelor de pe peron citeam durerea şi îngrijorarea. Ici-colo cîte o femeie vîrstnică plîngea.

în fine, Mariela şi-a zărit iubitul şi a zburat spre el, lăsîndu-mă în mijlocul mulţimii de oameni împietrite. Mi-am petrecut codiţele pe spate. Deşi eram înconjurată de atîta lume, nu mă simţisem niciodată aşa de singură. Fanfara militară intona un marş eroic.

Acesta era războiul, ra-am gîndit. Un tren care se duce, o mare de priviri care aşteaptă, apoi incertitudinea, hazardul. Mă cuprinsese un soi de oboseală. Soldaţii discutau de la distanţă cu rudele de pe peron. Comunicau mai mult prin semne. Rîcleau. Cîntau din frunză. Fluierau.

Deodată am simţit o mină strîngîndu-mă de braţ şi m-am trezit cu Genu lingă mine.

— Deci, ai venit să mă petreci, pînă la urmă...

M-a mîngîiat pe păr. în haine militare, îşi pierduse strălucirea pe care o arbora pe Bulevard. Mi se părea exagerat de vesel. Era băut.

— Ascultă, pisicuţo, trăieşte-ţi viaţa, mi-a spus sentenţios. Războaiele ne aduc aminte că viaţa trebuie trăită. Trebuie trăită pe nerăsuflate, abuziv, din plin.

M-a mîngîiat din nou. I-am dat de-o parte mîna. Aveam senzaţia de frustrare, simţeam că sînt murdară de sus şi pînă jos, ca în ziua cînd discutasem cu madam Cotigă.

— Fii rezonabilă, Tamara, în două-trei minute trompetul o să sune de plecare. Ostaşii care merg să lupte pentru patrie trebuie să fie încurajaţi măcar cu un surîs.

I-am spus că îi doresc din inimă să se întoarcă teafăr. Ă zîmbit.

— Pot să te pup pe frunte, pisicuţo ?

Am dat din cap că da.

în clipa următoare dispăruse în mulţime. M-a podidit deodată plînsul. Mi-am scos batista. Plîngeam prosteşte, plîngeam ca o nebună. în jurul meu, aproape toată lumea lăcrima.

Gornistul a sunat apoi plecarea. Gradaţii s-au urcat pe treptele vagoanelor. Un ofiţer fugea pe lîngă garnitură, gîfîind. Striga ceva, dar nimeni dintre noi nu înţelegea ce spune. în fine, trenul s-a urnit din faţa gării, s-a auzit un fluierat prelung, fanfara intona acelaşi marş eroic, mulţimea înghesuită fremăta. De-a lungul peronului murdar s-au ridicat deodată sute de batiste, ca nişte steaguri triste ale speranţei. După vreo cîteva clipite, trenul a dispărut. Lăsase în urmă mirosul caracteristic de cărbune.

Pe Mariela am găsit-o rezemată de zidul cenuşiu al gării. Plîngea. Ţinea în mînă o garoafă ofilită. Gînd m-a văzut, s-a înviorat. Pe buze i-a apărut un zîmbet palid.

— Crezi că o să se întoarcă, Tami ? m-a întrebat.

Mă pieptănam. întotdeauna mi-a făcut plăcere să mă pieptăn. Purtam cosiţe lungi, care-mi cădeau pînă la mijloc. Mi-am apropiat obrazul de oglindă. Probabil, orice fată se întreabă dacă e frumoasă. Sînt zile cînd întrebarea devine obsedantă. Există în viaţa fiecărei fete astfel de zile. Nu multe. O, Dumnezeule, nu multe !...

Mi-am pus furoul. Mi-am petrecut o mînă peste sîni. Mi-era o teamă îngrozitoare să nu fac sînii mari. Femeile cu sînii mari mă dezgustau. Am scotocit prin garderobă. Aveam de ales între rochiţa bej şi rochia cu anemone. Mi s-a părut că rochia cu anemone e mai potrivită. Am scos c'în cutiuţa cu cosmetice o sticlă de parfum cu pulverizator. Mi-o dăruise tata, în toamnă, de ziua mea. N-o folosisem niciodată. M-am parfumat pe rochie, pe păr.

Am stat un timp în cumpănă dacă să pun cordon sau nu. Mi-am pus. Cordonul îmi făcea o talie subţire. M-am m-ai privit o dată în oglindă. în camera de alături, proprietăreasa pălăvrăgea de zor cu o vecină.

Cam asta e, mi-am zis. Mai trebuie să hotărăsc un lucru : să mă rujez, sau nu ? Mi-am desenat conturul buzelor cu rujul şi m-am uitat atentă cum îmi stă. Mi s-a părut că aduc cu una din fetele pe care mi le arătase Mira, odată, în faţa hotelului Ambasador. M-am şters cu o batistă. în linii mari, nu mai aveam probleme. Puteam pleca.

Mi-am aruncat privirea pe fereastră. Afară era soare. Pe stradă trecea un domn bătrîn ţinîndu-se în urma unei doamne. Păşeau cu o demnitate impresionantă. I-am urmărit pînă au dispărut în dreptul panoului de afişaj din colţul Parcului.

La ora asta trebuia să fi sunat de mult la uşa casei cu coloane a Elisei. Subreta îmi va fi ieşit în cale, mi-ar fi făcut o reverenţă, m-ar fi introdus în holul somptuos şi mi-ar fi spus cu graţie că domnişoara mă aşteaptă. Era în.tîia oară cînd nu-mi ţineam cuvîntul. Elise se va înfuria teribil. Va face criză. Dar nu-mi păsa. Nimic nu mai avea vreo importanţă pentru mine în clipa aceea.

M-am strecurat pe uşă, am încuiat cu cheia, am ieşit. Afară m-a întîmpinat parfumul proaspăt al glicinei de pe zidurile Parcului. Am respirat profund. Castanii de pe
Bulevard înnebuniseră. Mergeam încet, de teamă să nu-mi tulbur bucuria. Oraşul îmi îăcea impresia că doarme adînc.

Cu şase luni înainte, mă gîndeam, oraşul mi se arăta străin. Şi iată, acum mă încîntă să privesc clădirea roşie a Poştei, cafeneaua Ganţu, în faţa căreia fumează tinerii cîte o ţigară seara, restaurantul Elisée, unde se duce protipendada Alutelei, cofetăria de lîngă cafenea, Terasa, Palatul de justiţie... în capul Bulevardului trona ca o regină femeia dăltuită în piatră care simboliza obţinerea Independenţei.

M-am aşezat pe banca unde se sărutase prima oară Mariela cu Horaţiu. Mi-am amintit de ochii plînşi ai Marietei, în gară. îi vine rîndul fiecăruia, odată, să plîngă, mi-am zis. Pe o bancă alăturată se aşezaseră doi tineri. Se priveau tăcuţi. Băiatul trebuie să fi fost student, îl observasem în grupul din faţa cafenelei Ganţu. Pe fată n-o văzusem niciodată. Am mai rămas un timp şi am plecat. Apropierea 'lor îmi devenea stînjenitoare.

Lumina soarelui mă îmbătase. Mi-am potrivit rochiţa peste pulpe. Mă ispitea un sentiment de fericire şi de teamă. Mă îndreptam spre casa lui.

Am mers pe strada Carol, pînă în dreptul bisericii Toţi Sfinţii, apoi am luat-o pe străduţa care urca domol spre cer. Am traversat peluza acoperită cu verdeaţă. M-am pomenit deodată la capătul de sus al treptelor de lemn.

Cînd am intrat în casă, l-am găsit pe Minu în faţa şevaletului. Picta. S-a întors spre mine. A aruncat penelul într-o cană. Mi-a surîs.

M-am aşezat pe un scaun. L-am rugat să-mi dea ceva. să beau. Mi-a adus acelaşi păhărel cu băutură, pe jumătate plin.

— Ai vreun necaz ? m-a întrebat îagrijorat.

I-am spus că îl iubesc. I-am spus că mi-era teamă, dar dacă o să beau o gură, o să-mi treacă.

Minei şi-a scos pachetul de ţigări. L-a aşezat pe masă. M-a privit.

— Şi mie îmi este teamă, a zis atît de încet încît abia i-am descifrat cuvintele.

Am dat paharul repede pe gît. Simţeam arsura rea a băuturii. Am surîs.

O să mă iubeşti întotdeauna ca acum ? l-am întrebat.

Mi-era indiferent dacă o să mă iubească întotdeauna. Era suficient că mă iubeşte acum. M-am ridicat. Atelierul se clătina uşor. Tablourile rezemate de perete se perindau prin faţa mea bezmetic. Da, nu-mi păsa dacă o să mă iubească întotdeauna. Acest cuvînt, întotdeauna, nu exista.

Minei şi-a aprins ţigara. Mă urmărea.

I-am spus să-mi umple încă o jumătate de pahar cu băutură. M-am îndreptat spre pat. Am tras perdeaua paravanului. Pe pat zăcea o cuvertură neînfăţată. Noptiera era murdară de scrum şi mucuri ele ţigară. Mi-am scos rochiţa. Am aruncat-o pe podea. Simţeam că mă îneacă plînsul. Nu-mi pasă, mă gîndeam, dar îmi venea să plîng şi în timp ce îmi scoteam ciorapii, Minei a apărut cu băutura.

— Mai bei ? a zis.

I-am spus că nu, că nu mai e nevoie să mai beau.

trecem. Ideea de a face o petrecere asemănătoare cu aceea a Didinei mă dezgusta. I-am înşirat metodic toate neajunsurile ce decurgeau din întreprinderea aceasta hazardată, l-am implorat, am plîns. A fost cu neputinţă să-l conving.

—[1] O să-ţi comand o rochie frumoasă pentru aniversare, a zis. Te duci în Alutela şi o lucrezi la cea mai bună croitoreasă din oraş.

Vorbea de rochie de parcă mi-ar fi cumpărat o vilă la Sinaia. Am surîs. Era atît de suferind încît mi se părea o infamie să-l mîhnesc. Pînă la urmă am cedat.

în timpul verii, tata s-a simţit ceva mai bine, dar ia începutul lui septembrie durerile i-au revenit. îl surprindeam din ce în ce mai des întins pe pat, cu mîinile sub cap, privind absent spre ochiurile înguste ale ferestrei. Mă întrebam ce raţiune îl va fi determinat să mă sărbătorească, de vreme ce-l ştiam indiferent la astfel de mărunte vanităţi. De cînd murise mama, în casa noastră se aşternuse doliul. Nu ştiu cît a iubit-o, dar mi-am dat seama cît a suferit în urma dispariţiei ei. în fond, durerea «e o virtute la fel de nobilă ca şi iubirea. Pentru această suferinţă tăcută, trăită în taină, i-am purtat întotdeauna stimă.

Beleaua organizării „dansului" mă indispunea N-aveam experienţă în domeniul acesta. Pe urmă, casa noastră era mică. Odaia tatei nu putea adăposti mai mult de şase invitaţi. Am construit diverse scheme, am rînduit ¡mobilierul în fel şi chip, dar spaţiul rămînea acelaşi. Nici arhitectul cel mai ingenios n-ar fi putut să mă ajute. Proib Ierna nu-şi găsea soluţie.

Mă aflam în tren, mergeam spre Alutela, ploua, pe geamurile negre de funingine şuvoaiele de apă formau desene cabalistice, şi în timp ce deschisesem o carte cu ghidul să citesc, m-a fulgerat ideea ele a o consulta în privinţa aniversării pe Didina. Stătea pe bancă, în faţa mea. Lucra o jacheţică pentru Victoriţa.

— Oh ! Tami ! e extraordinar ! a exclamat. Vei împlini, deci, optsprezece ani !

Şi-a continuat efuziunile un sfert de oră, ca şi cum cine ştie ce pricopseală era că împlineam o vîrstă pe care şi-o sărbătorise ea însăşi, cu un an înainte. A evocat fiorul clipelor aniversare, speranţele şi nostalgia feciorelnică ce pîlpîie timid în inima adolescentă, şi-a amintit momentul solemn cînd taică-său a sărutat-o emoţionat pe frunte, şi multe altele. Intrase în domeniul poeziei. Cînd şi-a epuizat imaginaţia, am deplasat discuţia pe terenul arid ai greutăţilor de organizare. Didina a căzut pe gînduri.

Colega mea era dintre făpturile ce-şi risipeau entuziasmul tot atît de repede pe cît se aprindeau. Avea un suflet bun şi tandru. Fusese destinată să iubească şi să-şî împărtăşească dragostea ursitului fără rafinamentele obişnuite sexului frumos. După un timp de meditaţie, a hotărît să-mi pună la dispoziţie camera cea mare.

— Va trebui să obţin consimţămîntul tatei, a subliniat, clar tata nu-mi refuză niciodată o dorinţă.

Era atît de fericită că putea să-mi facă un serviciu şi atît de emoţionată de generozitatea ei, încît pînă la Alutela n-a mai tricotat deloc. Şi-a înghesuit în geantă lucrul şi s-a pornit cu mine la taifas. Mi-a împărtăşit în primul rind reţeta unui tort cu nucă extraordinar pe care o primise de la o

verişoară a maică-si, apoi a stabilit meniul : tartine, crap cu maioneză, friptură la cuptor, pateuri calde, prăjituri şi vin. De vin se va îngriji ea însăşi. Un frate al tatei poseda podgorie la Drăgăşani. S-a oferit să mă ajute la bucătărie. Mă copleşise. Problema aniversării fusese rezolvată.

— Ei bine, dar băieţii ? Ce facem cu băieţii ? a întrebat.

Se întorcea din nou, după un an, la delicata chestiune a dansului. Fiindcă o petrecere fără băieţi, adică fără clans, nu-şi avea rostul. Iar azi, din pricina războiului.
problema se complicase şi mai mult. O parte dintre tineri plecaseră pe front. Băieţii constituiau, fără îndoială, dificultatea cea mai importantă.

Se întristase brusc. Pesemne, se gîndea la Viciu. A rămas un timp fără să scoată o vorbă. Fusese atît de aprinsă la gîndul că se va distra, că va îmbrăca din nou rochiţa bleu ou volănaşe şi va zbura nebună în ritmul unui vals de Strauss, încît acum, cînd jocul iluziilor se destrămase, căzuse într-o stare de prostraţie.

Am luat de pe banchetă cartea şi am deschis-o. Citeam o carte despre război, de Duhamel. Mă fascina.

— Ce facem ? m-a întrebat cu un fel de disperare în
glas.

I-am sugerat că am putea organiza un ceai, doar între fete. Am sta de vorbă, am servi o prăjitură, o cafea, şi am bea un păhărel de cherry-brandy. Didina se uita la mine de parcă aş fi fost bolnavă. Cum să petreci la o aniversare fără dans ? Cînd am ajuns în Alutela, chestiunea rămăsese exact în punctul în care ne împiedicasem.

Din cauza stării sănătăţii tatei, îrni luasem obiceiul să mă întorc acasă, la Ocniţa, şi joia, în afara sîmbetelor si duminicilor. Mi se părea istovitor, clar nu-mi venea să-l las pe tata prea mult singur. Viorica intenţiona să se angajeze în AÎu'tela, la fabrica ele pielărie, şi numai sporirea substanţială a salariului a convins-o să nu ne părăsească. Mi se plîngea de Nelu. A ameninţat-o într-o zi că o va ucide.

— Zău, domnişoară, credeţi-mă, nu vă mint ! Mi-a spus că o să mă pîndească o dată, cînd dorm, şi o să-mi dea în cap cu târnăcopul.

Neluţu îşi luase corigenţa la matematică şi tata era în culmea fericirii, li dăruise un Stukas şi îi cumpărase un costum de haine bleumarin. Am constatat că începuse să se uite după fete. Scria scrisori de dragoste pe care le ascundea stîngaci într-un caiet de geografie. Se adresau unei fiinţe numită Costinela. L-am descusut cine e Costinela. S-a uitat la mine drept.

— Eu te întreb pe tine cine e Lord Finley ?

Am înţeles că deschisese fără ruşine bileţelele pe care mi le trimisese Minu. în clipa aceea l-am urît.

De cînd îl părăsisem, mutîndu-mă în Alutela, afecţiunea lui faţă de mine scăzuse mult. Pe vremuri n-ar fi îndrăznit să-mi pomenească de Lord Finley. Am observat, apoi, că revederile din fiecare dimineaţă, din colţul Parcului, pierduseră din spontaneitatea şi căldura de odinioară. Se transformase. Se ferea de mine. îmi devenise, într-un fel, ostii.

într-o duminică, în timp ce-i rezolvam o ecuaţie la matematică, m-a întrebat dacă n-aş vrea să-l iau în cameră cu mine, la Alutela. Aveam pe lîngă pat, şi o canapea, pe care ar fi putut să doarmă foarte bine. îmi aducea şi argumente de morală : de ce pe mine tata mă privilegia, în

vreme ce pe el, deşi era mai mic, îl obliga să facă zilnic două drumuri şi să se scoale la ora cinci în fiecare dimineaţă.

Probabil, se gîndise multă vreme p-înă să-şi formuleze noile revendicări. Mi-am ridicat privirea de pe carte. L-am mîngîiat pe creştet. I-am explicat că nu pot învăţa cu ei în cameră. Că nu pot învăţa cu nimeni. Şi că în anul acesta aveam de dat bacalaureatul. Pe urmă, trebuie să ţină cont că eu sînt fată, iar el băiat, ba încă băiat mare, din moment ce în locul compunerilor la română, pe care i le făceam de altfel eu, se îndeletnicea cu redactarea unor scrisori de dragoste pe cît de idioate, pe atît de agramate.

Neluţu şi-a băgat creionul în nas. Era semnalul că urma să spună o obrăznicie.

— Ascultă, Tami, mă consideri tont ? Crezi că nu ştiu de ce-ai plecat la Alutela ? Voiai să scapi de noi. Ai un iubit...

în clipa aceea l-am pocnit. Am dat cu sete. L-am lovit peste ureche. S-a aruncat pe pat şi a început să urle. Plîngea cu disperare. Am ieşit în curte. Era o dimineaţă minunată de septembrie. Simţeam în palmă dogoarea loviturii. Era întîia jertfă pe care o aduceam iubirii mele. Vor mai urma şi altele, probabil. Vor continua să vină una după alta, fără încetare. Aceasta e regula, gîndeam. Fiindcă şi în dragoste, ca şi în viaţă, trebuie să existe reguli. Implacabile.

1X2

Cu toate că în timpul verii venisem foarte des în Alutela, încît prezenţa mea a continuat să-i fie tot atît de obişnuită ca şi înainte, madam Cotigă a ţinut să celebreze începutul anului şcolar făcînd în cameră o curăţenie generală. Mi-a declarat că nu putea să se abată de la nişte habitudinii pe care şi le impusese singură de ani de zile. A curăţat parchetul, l-a dat cu ceară, a scos covoarele îrs curte, punîndu-l pe Cotigă să le bată şi să le perie cu grijă, a lustruit noptiera, patul, şifonierul, masa. Era în odaia mea o curăţenie strălucitoare.

În prima zi de şcoală m-a chemat la ea în sufragerie. Intram acolo pentru întîia oară. Mi-a spus să stau. Se instalase într-un fotoliu încăpător, eare-i îmbrăţişa cu generozitate formele.

A început cu un elogiu, în care recunoştea că-mi respectasem în general angajamentele şi că ar trebui la drept vorbind să fie mulţumită de comportarea mea. Şi chiar era. Veneam devreme acasă, nu-i tulburam programul, n-o deranjam, păstram odaia în deplină curăţenie. în fine, nu auzise nici o vorbă prin vecini. Vecinii sînt cîinii credincioşi ai casei. Latră de fiecare dată cînd nu e în ordine cîte ceva.

Ajunsă în punctul acesta s-a oprit şi m-a întrebat dacă doresc dulceaţă de smochine. I-am mulţumit, i-am spus că nu doresc.

— Faci rău, fetiţo ! E excelentă. Deşi am fiert-o acum un an, nu s-a zaharisit deloc. Şi şi-a păstrat parfumul fin, de fructă proaspătă.

Se îmbrăcase într-un capot bleu-ciel, cu stele mici şi albe, ca un deicor de operetă, eare-i punea în valoare sinii, planturoşi şi talia măreaţă. S-a aşezat temeinic în fotoliu. Mi-a surîs.

— Ei bine, după cum ziceam, nu pot să-ţi reproşez nimic. Ar însemna să-ţi fac o nedreptate. Există însă un lucru ce mă deranjează îngrozitor. Hai să vorbim deschis ! E vorba de bărbatu-meu...

Şi-a scos batista din mîneca halatului şi şi-a şters nasul. M-a privit. în ochi îi apăruse o lacrimă.

I-am spus că nu înţeleg la ce anume se referă.

— Fetiţa mea, ştiu că între voi nu e nimic. L-am dus pe mitocan la Bistriţa, acum o săptămînă. L-am pus să jure pe moaştele sfântului Grigore Deeapolitul. Din partea mea nu mai există nici o bănuială. Dacă ar exista, am discuta problema în alţi termeni. Dar lumea are gură şi vorbeşte. Se zice că-i faci vizite la magazin. Eu n-aş avea nimic să calci din cinci în eînd pe acolo, eşti tînără, îţi place, poate, să vezi o stofă, un ¡batic, dar sînt destule magazine în Alutela, slavă Domnului ! Cotigă nu e singurul. Aş vrea, deci, să te rog, ca începînd de astăzi să nu mai dai prin prăvălia lui. Mi-ai lua o piatră de pe inimă.

M-a învăluit într-o privire drăgăstoasă. Asigurările Decapolitului mă ridicaseră în ochii ei. Mi-am luat poşeta. M-am sculat. Am întrebat-o dacă pot să plec.

— Chiar nu vrei să serveşti o linguriţă de dulceaţă de smochine ? zicea în timp ce mă împingea spre uşă. E delicioasă. îmi pare rău că mă refuzi. Ai grijă să nu laşi prea mult ferestrele deschise. Intră praful. Şi să n-atingi perdelele cu mîna. Le-am spălat alaltăieri.

Deci, începusem încă un an de şcoală. Ultimul. Eram în clasa a opta literară. Gineta, o fată subţirică şi timidă, şi-a exprimat dorinţa să stea cu mine în bancă. M-am consultat cu Katy. N-a obiectat nimic.

La fiecare început ele an aveam de suferit din pricina mirosului de gazolină cu care se spălau podelele. Simţeam că-mi intră în pori, în sînge. Mă otrăvea.. Nu rezistam mai mult de patru ore. Plecam acasă. Deschideam ferestrele şi mă trînteam pe pat. Zăceam bolnavă. Abia după-amiază îmi reveneam. Beam lapte. Aveam credinţa că laptele îmi face bine. Că mă purifică.

Gineta mi-a arătat de la început o afecţiune stingheritoare. Ceea ce mă deranja erau exploziile de admiraţie şi complimentele exagerate cu care mă asedia. I-am declarat că modul acesta de a mă trata îmi repugnă. Gineta şi-a cerut iertare. Mi-a promis că o să se poarte exact cum îmi convine mie. Ciudată fiinţă, am socotit. în anul precedent, nu cred că discutasem împreună mai mult de trei sau patru ori.

Elise, în schimb, mă evita. Deşi îi cerusem scuze, nu-mi putea ierta impoliteţea de a o fi lăsat să mă aştepte. Mi-a amintit, ceea ce nu mai făcuse niciodată, că-md împrumutase cărţi pe care nu i le restituisem. Am asigurat-o că a doua zi i le aduc.

— Trimit subreta, nu te deranja, a spus. Sînt grele-. Fixează o oră. Subreta mea e foarte punctuală.

Faţă de anul precedent, lipseau din clasă cinci eleve.. Trei dintre ele căzuseră la corigenţa la latină. Celelalte două se retrăseseră, fiindcă taţii lor muriseră pe front şi le lipseau mijloacele materiale de a continua liceul.

Războiul începuse să devină o realitate pentru fiecare dintre noi. în urma măsurilor de camuflaj, oraşul se cufundase în întuneric. Fusesem obligaţi să punem la ferestre hîrtie neagră. Pe stradă, becurile îmbrăcaseră acelaşi strai de doliu. De două ori pe săptămînă, garnizoana organiza cu populaţia exerciţii de apărare antiaeriană. La, ora zece dimineaţa începea să se audă urletul de groază al sirenelor. întîi pornea să

sune sirena fabricii de pielărie, apoi aceea, stridentă, a fabricii de cherestea. Ieşeam din clase împreună cu cadrele didactice şi năvăleam în pivniţele reci ale liceului, ce folosiseră pe vremuri drept depozit al unui angrosist de vinuri. Mirosul de alcool se impregnase în pereţii umezi, amesteeîndu-se cu cel de mucegai. Stăteam în întuneric. Aşteptam. Se auzeau o glumă,, un suspin, un ¡rîset. Adeseori femeia de serviciu aducea în beci o lampă de petrol, şi atmosfera de mister şi taină serios trărna, pierdea o parte din fiorul său irezistibil. Pe urmă sirenele anunţau că exerciţiul s-a încheiat. Ieşeam din pivniţă tăcute şi intram în clasă, clar pînă la sfîrşitul' orei nimeni nu mai era în stare să asculte ce vorbeşte profesoara. Ne cuprinsese un sentiment de ostilitate faţă de şcoală, ca şi cum şcoala ar fi pus la cale jocul primejdios, de-a moartea şi războiul.

Pe la începutul lui octombrie s-au înfiinţat şi la liceul nostru cursuri de iniţiere sanitară. în fiecare vineri sosea un doctor de la secţia de chirurgie a spitalului şi ne învăţa să curăţăm o rană, să punem un bandaj, să oprim, hemoragii uşoare. Ni se părea interesant, iar doctorul era. drăguţ şi tînăr, şi fetele se înamoraseră de el. Vorbea frumos. Pînă atunci, nici un bărbat nu mai urcase pe podiumul de la catedră. Aveam în şcoală numai profesoare. Pe urmă, însă, am trecut la partea practică. Mergeam pe grupe la spital, cu rindul, şi aplicam pe viu învăţăturile predate. Contactul cu bolnavii m-a răvăşit. Cînd mi s-a. arătat întîia plagă deschisă la stomac, am leşinat. Am fost: adusă acasă cu trăsura directoarei. Din ziua aceea n-am
mai călcat pe coridoarele spitalului. Am obţinut permisiunea de la direcţiune să fiu scutită de cursurile de iniţiere sanitară.

Sirenele, iniţierea sanitară, camuflajul nu arătau decît o faţă a războiului. Cealaltă faţă era cu mult mai tristă, mai respingătoare. În fiecare săptămână poştaşul suna la uşa cîte uneia din casele modeste, ¡cu parter şi curte largă, împodobită cu straturi de pansele, şi aducea un plic închis şi sigilat. În poartă apăreau drapele negre. Femeile îşi ştergeau o lacrimă. Se închinau. Pe urmă, drapelele se •ridicau şi se mutau la poarta altei case. încetul cu încetul,, Alutela intrase în hora nebunească a. morţii.
3

în prima săptămînă, Mariela lipsise de la şcoală. Cînd a venit, m-a invitat la ea. Mi-a spus că are să-mi comunice o sumedenie de lucruri. Avea întotdeauna sacul plin cu veşti.

— Azi am primit scrisoare de la Horaţiu, m-a anunţat de cum trecusem pragul. O, Doamne ! Ce frumos îmi scrie î Dar nu vreau să anticipez. Ia loc. Aşază-te pe canapea ! E mai comod. Sînt singură acasă. Tata s-a dus la Tribunal iar mama e în vizită la o mătuşă. Stă mult. Ce bine că putem pălăvrăgi în voie !

Ne aflam în dormitorul ei. Ferestrele dădeau spre Parc. Odaia semăna cu cea în care locuiam, cu singura deosebire că era mai mare şi fusese mobilată cu mai mult rafinament. A scos dintr-uti sipet un teanc de plicuri legate cu o panglică albastră şi mi-a adus mobilul fericirii sale : scrisoarea. Era o biată bucată de hîrtie mototolită şi mîzgălită în grabă cu creionul. Fusese scrisă în tranşee, mă gîndeam. A vrut să mi-o citească. Am refuzat. I-am spus că mă jenează intimităţile, iar pe de altă parte nici lui Horaţiu

nu i-ar conveni să afle că rîndurile sale au căzut sub ochii altei fiinţe decît aceia ai alesei inimii. La argumentul acesta a cedat.

— O, Tarni, ce fericită sînt! a suspinat. Trăieşte !..

Şi-a pus scrisoarea în deschizătura rochiei. Mi-a povestit că unitatea lui înaintează, că timpul e frumos, deşi au început să bată vînturile iernii, că seara se distrează fumînd ţigări Plugar şi bînd cîte un pahar de coniac cu căpitanul, că au moralul ridicat...

— Cred că moralul contează cel mai mult, şi-a dat cu presupusul Mariela.

S-a ridicat, a dat ocolul camerei, apoi s-a aşezat din nou. Şi-a pipăit scrisoarea de la piept cu afecţiune.

— în perioada de refacere (nu prea pricep ce înseamnă „perioadă de refacere") subunitatea e cartiruită în sat. Atunci se taie păsări, se frig pe jar mărunt, se pregăteşte o oală de mujdei, se face mămăligă şi seara, după ce se stinge jarul, ofiţerii se aşază în jurul meselor şi joacă poker. Din cînd în cînd se auide răpăind cîte o rafală îndepărtată de mitralieră.

Probabil, mă gîndeam, ştia pe dinafară textul punct cu punct. N-ar fi putut să înveţe pe de rost nici patru versuri din Virgiliu, dar proza junelui locotenent o memorase. Cînd şi-a încheiat discursul, a respirat adânc. S-a întors spre mine.

—[1] Ce-ai zice, Tami, dacă am bea şi noi un păhărel de coniac ? Nu-i spunem tatei. La urma urmei, băutura nu e apanajul exclusiv al ofiţerilor.

Rîdea. Era drăguţă. Aşa cum se purta, cu părul scurt, tăiat rotund la spate, părea cel mult în clasa a şasea. înflorise.

A dat o fugă în sufragerie şi s-a întors cu o tavă pe care se aflau paharele, o sticlă şi o farfurioară cu fursecuri.

— îţi place coniacul ? m-a întrebat.

Am dat din cap că nu.

— Nici mie. N-am băut decît o dată, cu Horaţiu, în ziua cînd m-am dus la el întîia oară

Mi-a zîmbit.

— A fost mult mai uşor aşa. Horaţiu are experienţă, în preajma lui mă simt puternică, vitează.

M-a invitat să iau fursecuri. A umplut paharele. Din camera vecină se auzea cîntatul singuratic al unui canar.

—• M-am învăţat să tot vorbesc de mine, de bucuriile şi de necazurile mele, dar despre tine niciodată nu discutăm nimic. Tu nu iubeşti pe nimeni, Tami ?

în clipa aceea aş fi dorit să-i spun că da, că orice fată care are optsprezece ani iubeşte, clar am tăcut. Am luat paharul. Am ciocnit. Am pus pe buze o picătură. Semăna la gust cu băutura îngrozitoare înghiţită în atelierul lui Minei.

Colega mea golise între timp o jumătate de pahar. S-a sprijinit cu spatele în fotoliul îmbrăcat în catifea albastră. Pe buze îi strălucea un zîmbet.

— Tu ştii ce înseamnă bivuac ? am auzit-o ca prin vis. De cînd îmi sicrie de pe front, vocabularul meu s-a îmbogăţit cu o mulţime de cuvinte şi expresii : atac de noapte, avangardă, cuib de mitralieră, recunoaştere... O să devin extrem de doctă în prtobleme militare. Eu mă amuz, dârei,

sărmanul, îşi duce viaţa cu aceste cuvinte curioase. Sînt pîinea lui de fiecare zi...

Mi-a povesltit că acum o lună primise o scrisoare în care, pe o pagină întreagă, se aflau doar două vorbe : te iubesc. A sărutat scrisoarea. A fost cea mai frumoasă epistolă primită de la el.

Şi-a înlăturat cu mîna o buiclă de pe frunte.

— Cînd o să te îndrăgosteşti şi tu, o să înţelegi ce înseamnă aceste două vorbe simple, te iubesc.

A ridicat paharul şi l-a dat pe gît. A izbucnit în rîs. A dleveniit apoi deodată serioasă. Vreo cîteva momente n-a mai rostit nimiic.

— Ascultă, Taimi, nu ţi-am mărturisit un lucru... De cînd am fost atunci la doctor, visez a-prcape în fiecare noapte băieţelul. Era copilul meu. Al nostru. Voiam atît de mult să-l 'am ! Să-l simt cum creşte în mine, cum prinde viaţă... Doream atît de nebuneşte un copil !...

Se ridicase. Se uita la mine cu o expresie hăituită, de fugar.

— Tu ştii ce simte o femeie cînd îşi omoară propriul copil ? E imposibil de descris ! E înspăimîntător !...

Pe obraji i se scurgea o lacrimă. Şi-a mai turnat o jumătiate de pahar de băutură. Şi-a petrecut distrată mîna peste etiicheta sticlei de coniac Martel.

— Hai să vorbim de lucruri vesele, a zis.

Mi-a ¡povesltit că începuse să-şi croiască toaletele pentru logodnă. în fond, cît mai era pînă în dbcembrie ? Un fleac ! îşi comandase o rochie de seară lungă, din lamé, şi două rochii simple, dar fine, de o distincţie discretă, pentru interior. Considera că e de ajuns. La nuntă, fireşte că problema va fi mai complicată, clar pînă atunci avea tot timpul isă-şi făurească planuri. Nu se grăbea. Judecătorul îi promisese că-i dăruieşte un inel ou briliante şi că o va trimite să-şi facă Dreptul la Paris. Ea nu ţinea atît de mult să facă Dreptul, era ideea fixă a tatei. De patru generaţii avusesteră în familie jurişti. Cu ea îşi încheia ursita dinastia. Pesemne, îl dezamăgise îngrozitor ,că se născuse fată, dar o 'iubea şi aşa. Se consola cu gîndul că o fată poate deveni la urma urmei un as al barei. Ştia o sumă de exemple. Le oferea cu bucurie oricui.

A izbucnit din nou în rîs. Deşi era gripată, mi se părea atrăgătoare, agreabilă. N-avea nimic din aerul vulgar al fetelor care au băut un păhărel în plus.

— Tu nu bei, Tami ? m-a întrebat cu o mihnire sinceră.

I-am spus că nu mă simt laşa de bine. În realitate, băutura îmi da senzaţia de greaţă. Am ridicat paharul şi am sorbit o înghiţitură.

— Datoă ar intra acum pe uşă tata, cred că ar rămîne înmărmurit. Iubita lui fetiţă, nevinovată şi curată, stînd aşezaftă cu coatele pe masă şi dând paharele pe gît ca un salahor...

Şi-a pipăit cu mina broşa de la piept şi a găsit scrisoarea. A tresărit de pairică atunci ar fi descoperit-o prima oară.

— Cît timp voi mai primi Scrisorile acestea ? m-a întrebat cu glasul răguşit. Există cineva care ar putea să-mi spună cît timp ? Şi dacă într-o zi poştaşul îmi va şopti cu mutra ponosită că gata, nu vor mai sosi scrisori de

dincolo, că misiunea lui e încheiată ? Dacă se va întâmpla ca într-o bună zi să-mi spună lucrul ăsta ? Ce mă fac ?

Plîngea. Am încercat s-o mingii. Făcuse o criză. Plîngea în neştire, ou capul sprijinit pe masă. O mînă îi atî-roa de-a lungul scaunului. Mototolise în pumn scrisoarea. M-am ridicat. în clipa aceea a intrat pe uşă judecă-torul. A cîntărit situaţia dintr-o privire.

— I-e rău ? m-a întrebat.

I-am spus că a-băuit puţin. Dar o să-i treacă.

A luat-o în braţe ca pe o păpuşă şi a dus-o în camera cealaltă. Paharul Marielei se vărsase. Rămăsesem singură.

În după-amiaza zilei următoare, m-am dus la Minu. L-am găsit în jilţul lui episcopal, fumincl. Lord Finley mi-a făcut obişnuita manifestaţie de simpatie. Minei i-a poruncit să iasă afară. Cîinele şi-a întors privirea către mine, trist, a apăsat cu laba pe clanţa uşii şi s-a trîntit pe trepte umilit.

Mi s-a părut că Minu e în dispoziţie proastă. Din august îşi găsise un post la fabrica de pielărie, care fusese militarizată, şi se întorcea acasă obosit şi fără chef. Nu mai lucra la şevalet deloc. Făcea desene în tuş şi în cărbune, şi acuarelă. Se plictisea.

— Azi ne îmbătăm, a declarat ritos. Am luat salariul.

S-a tras cu jilţul lingă mine. Mi-a petrecut o mînă
după umeri. Mna sărutat.

— Eşti necăjită ?

I-am spus că tata ţine eu tot dinadinsul să-mi sărbătoresc aniversarea, la Ocniţa. Aveam preocupări. Toalete, invitaţi, bucătărie... Ai vrea să vii ? l-am întrebat.

Minei a izbucnit în rîs.

— Vă arde de petrecere şi tunurile bubuie. N-o să rămînă din micuţa noastră Europă decî-t o ziare neagră, infectă, de funingine.

Mi s-a părut că e băut. Dar nu băuse. Fuma şi se uita la rotocoalele de fum cum se înălţau spre bîrnele de lemn ce susţineau acoperişul.

Aseară se certase cu bătrînul, mi-a mărturisit. îl îngrijorau purtările şi viitorul său. Preocuparea pentru viitorul unicului său moştenitor era mai veche ; de la o vreme, însă, nu-l mai lăsa să doarmă, îi tulbura odihna. Îl obseda.

Aici Minei s-a înitrerupt ca să-mi explice că în concepţia tatei viitorul nu e un timp determinatt, nu e o noţiune temporală, ci înseamnă pur şi simplu carieră, căpătuire, rost.

„Aşa încît, băiete, ce-ai de gînd să faci ? îl iscodise. Te-ai întrebat vreodată serios ce gînduri ai ?" Deşi îi explicase bătrânului de mii de ori că este pictor (şi nici n-aivea nevoie la o adică să-i explice, putea şi singur să-şi dea scama), nu izbutise să-l convingă că şi pictura face
parte din ceea ce înţelege el prin viitor. Ii găsise o profesiune : inginer. Sau arhitect. Arhitectura, ca şi pictura, era o artă, dar o artă din care se cîştigă bani.

M-a mîngîiat pe păr. Atelierul zăcea într-o dezordine cumplită. O rază rătăcită de soare căclea pe şevaletul gol.

— Ce facem, Tami ? Ce ne facem ? Fiindcă acuma sîntem doi...

îmi mai pusese şi în alte rînduri întrebarea. Situaţia noastră nu se arătă încântătoare. Dar nu ne prea păsa. Minei era o fire care trăia în viitor, nu

în prezent. Ştia că o să ajungă un pictor mare. N-avea în privinţa asta nici o îndoială. Mă emoţiona credinţa lui. Oricum, îi da o şansă. Pe miine, deocamdată, mă interesa un singur lucru : să trăiască. Şi în vremurile noastre, problema vieţii se dovedea destul de complicată.

S-a ridicat şi a luat de pe un raft o pungă cu bomboane de ciocolată. A pus-o lîngă scaunul meu.

Bătrînul, şi-a continuat Minei confesiunea, parcurge o criză. îmbătrîneşbe. Ideea că îmbătrâneşte îl îngrozea. Pierduse săptămâna asta u:n proioes răsunător la Curtea de Casaţie şi două zile a refuzat să mai mănânce. înfrângerile îl umileau. Aparţinea familiei orgolioşilor. Duminică fusese cu Lord Finley la prepeliţe şi nu se întorsese cu nimic. Eşecurile lui trebuiau să le suporte maică-sa şi el. în primul rînd, fireşte, maică-sa. îl ateiculta, în timp ce croşeta un guler de dantelă, şi tăcea. Sau ridica spre el privirea răbdătoare, credincioasă, a lui Lord Finley. I se părea greţos.

—• Serveşte-te, mă îrnbia, sînt de la coana Miţa.

Serveam. Minei mă lua în braţe, se învîrtea ou mine prin atelier ca un nebun, înconjurând un taburet sau şevaletul, frecând prin faţa geamului înalt, se învîrtea cu mine pînă ameţeam, apoi mă depunea pe scaun cu afectare.

—• ConJtesă, domnul conte vă iubeşte, declama.

îmi trebuia un timp ca să-mi revin. Mă îndrăgostisem ele un smintit. Am înţeles din prima clipă că o să-l iubesc, şi tot din prima clipă am ştiut că e un smintit. N-aveam de ce mă plânge. Problema mi se oferise rezolvată.

— Ce-ar fi să merg la aniversarea ta ? a zis scoţîndu-şi pachetul de ţigări din buzunarul salopetei. Ce lovitură aş da ! Imaginează-ţi, dacă vrei, privirile smerite, curioase şi impaciente ale domnişoarelor din clasa a opta îndreptate asupra mea, imaginează-ţi drăcuşorii de gînduri ne astâmpărate ce le vor tulbura căpşoarele drăguţe, pieptănate, ondulate, şi parfumate ou parfumuri fine, apoi discuţiile şi comentariile nevinovate şi suspinurile în legătură cu destinul nostru... Imaginează-ţi toate astea, şi mărturiseşte dacă spectacolul nu merită un fotoliu de orchestră.

îşi aprindea ţigara. îmi da să trag un fum. îl auzeam în dosul uşii pe Lord Finley, scărpinîndu-se. Schelălăia uşor, ca să înţelegem că nu e mulţumit de modul în care e considerat.

— Ia spune-mi, Tami, ai mai iubit pe cineva ? mă întreba.

Tăceam. îmi mai pusese întrebarea de zeci de ori. Zioea că se amuză să-mi vadă mutra indignată, fiindcă de fiecare dată mă înfuriam. îmi lua o ooaUă şi mi-o despletea. îşi cufunda obrazul în părul mătăsos. Mă parfumam cu un parfum pe care îl primisem de la el.

— Mă tot gîndesc de la o vreme să-ţi fac portretul şi nu mă pot decide. Ca să pictezi femei frumoase îţi trebuie şcoală. De pildă, aş Ucenici un timp la PraLio, copiind după Velâsquez sau Murillo. Acum un an primisem o bursă ele studii pentru Franţa, dar Franţa mu mai este. Războiul mi-a ucis toate speranţele. Adică, nu chiar toate,, exagerez, păstrăm, oricare dintre noi, naivi, cîte o revervă tainică, din oare consumăm, prevăzători, o raţie, zi de zi.

îmi suirildea. Mă lua din nou în braţe şi alerga cu mine prin atelier, bezmetic, pînă obosea. Mă aşeza pe pat. îngenunchea pe duşumea şi mă privea.

— Alaltăieri, mama mi-a vorbit întâia oară despre tine. Eram la ea în cameră. Lucra. Şi-a ridicat privirea ostenită de pe dantelă şi m-a întrebat cu simplitate dacă te iubesc. Drăguţ din partea ei ! M-a emoţionat. O marnă se gîndeşte întdtldeauna la primejdiile dragostei. Ea ştie ce pericole îi pîndesc pe bieţii tineri, asediaţi din toate părţile de fete deşucheate, ce urmăresc să-i prindă în laţul lor şi să-i subjuge pentru totdeauna. „Tu ai iubit vreodată ?" am întrebat-o A pălit. O clipă am crezut că o să leşine. Pe frunte i se zbătea o venă fină. Mi-a spus să ies afară. Am ieşit. La oină, a venit cu ochii plînşi.

Fuma şi-şi scutura ţigara pe podea.

— Mai vrei să-ţi dau un furn ? mă întreba.

îi reproşasem odată că miroase groaznic a tutun şi-mi luasem obiceiul să trag un fum, ca să suport mirosul mai uşor. îşi petrecea o mînă pe sub capul meu.

— Dacă am fi trăit vremuri normale, aş fi fugit cu tine în lume. Ai fi venit cu mine ? 'L'a urma urmei, puţin îmi pasă, te răpeam. Dar e război şi sîaitatn înmatriculaţi ca nişte răufăcători. Nu pot să fac un pas fără să dau de ştire unde mă găsesc. Nu mi-a rămas nici libertatea de a dispune de propria-mi persoană...

îmi da să trag un fum. Strivea ţigiara de noptieră.

— Ascultă, Tami, ai mai iubit pe cineva vreodată ?

îmi surîdea. Afară se auzea schelălăitul trist al lui Lord Finley. îl cuprindeam cu braţele p3 după git.

Nu vrei să mă mai învîrteşti puţin prin cameră ? îl întrebam.

5

I-am spus în recreaţie Mirei că duminică îmi sărbătoresc aniversarea la Ocniţa. Am nugait-o să-mi facă bucuria şi să-mi fie oa'spete.

S-a depărtat de mine, privind'UHmă cu luare-aminte.

— Cîţi ani ai împlinit fetiţo ?

Se minuna că împlinisem optspreze'ce ani, ele parcă cine ştie oe ispravă făptuisem.

Mi-a promis că vine. Cum naiba să nu vină ? Vin şi băieţi ?

Problema era că nu veneau băieţi. Se întristase.

— întotdeauna ai fost sucită, a zis. N-am mai văzut în viaţa mea aniversare fără dans. Pînă şi babalîcii de şaptezeci ele ani pun oîte o placă la gramofonul rablagit şi se mai fîţîie puţin prin cameră, valsînd. Păi dacă nu dansăm, ce facem ?

La despărţire, oua anunţat să trec cTupă-amiază pe strada Gării. Primise un pachet de acasă.

în ziua aceea au sunat din nou sirenele. Se adăugase, la cele două, şi sirena Primăriei. Direcţiunea a luat măsuri să se monteze reţea eledtrică în pivniţă, aşa încît pe timpul cffit dura alarma arldea un bele ce lumina anemic fostul beai al angrosistului de vinuri. Se adusese şi o bancă, pentlru cadrele profesorale.

Nu mai fusesem în odaia Mirei de cînd o părăsisem. Am regăsit-o exact în balul în care o văzusem cînd am intrat pentru înt'îia oară acolo. Divanul meu fusese scos. Fusese scos şi şifonierul cu oglindă. Pe scaune atîrnau furouri, sutiene şi ciorapi jegosi. Fotografia lui Gary Cooper se lăfăia

victorioasă deasupra patului. Pe preşuri, zăceau gunoaie şi resturi de mîncare. Impresia ce mi-o făcea odaia era de promiscuitate.

M-am aşezat pe un scaun. Simţeam că mă pîndeşte plînisul. Colega mea se afla într-o dispoziţie exuberantă. Şi-a scos rochiţa şi a rămas într-un combinezon murdar.

— Ascultă, Tami, sper că nu te-am ofensat că l-ara repute în drepturi pe Gary Cooper, dar nu pot sta cu zidurile goale. îmi trebuie un divertisment, în fine, un decor...

l-am declarat că n-am nimic cu Gary Cooper.

Am observat că raftul pe care-l folosisem drept bibliotecă fusese încărcat cu alimente, papuci de casă şi obiecte ele uz casnic. Pe masă se găsea un număr din revista Adler. Coperta arăta un tînăr şi drăguţ ostaş german stînd în fotoliu picior peste picior, alături de soţie, fumînd şi răsfoind o carte. Zîmbeau.

— După cum vezi, s-au mai produs schimbări în cameră, dair atmosfera a rămas în general aceeaşi, a zis Mira. E plăcut, aşa e ? Dacă ştiam că vii, dădeam puţin cu mătura prin casă. Dar să lăsăm nimicurile. Să-ţi spun o noutate de zile mari. O să rămîi năucă. S-a măritat plutoniereasa...

Se aşezase în faţa mea, de partea cealaltă a mesei, şi se uita la mine, pentru a savura efecitul loviturii. S-a scărpinat la umăr. Mirosea de la distanţă a transpiraţie.

M-a informat că noul soţ fusese proprietarul unui magazin de fierărie, lîngă Piaţă, pe care-l lichidase cu ani în urmă, ca să se odihnească la bătrîneţe. Avea, după părerea ei, mai mult de 75 de ani. Se instala'se la plutoniereasă de o săptămînă. E foarte nostim. E prototipul bunicului hazliu şi cumsecade, care aduce bomboane nepoţeilor şi îi sărută drăgăstos pe frunte.

•— Fetiţo, dacă i-ai vedea pe la vreo şase seara stînd pe bancă în curte şi tăifăsuind, te-ai emoţiona pînă la lacrimi. Sînt delicioşi ! Proprietăreasa a întinerit. Şi-a cumpărat capioate noi, pantofi, rochie de seară, ciorapi de lux şi o pălărie cu voaletă de toată frumuseţea. Alaltăieri au ieşit pe Corso să se plimbe. Au plecat de braţ. Benone.,
aşa îl cheamă pe bătrîn, făcea eforturi disperate să-şi menţină o ţinută bărbătească, li reuşea cu greu. Cînd mă întîlneşte, îmi zice „păpuşică" şi mă mîngîie pe păr. Are o nepoată de la fiică-sa, de treizeci şi doi de ani. E farmacistă la Tîrgovişte.

Se oprise să se odihnească. Neîndoielnic, nu-mi plasase clecît o părticică neînsemnată din veştile pe care avea de gînd să mi le împărtăşească. S-a auzit un fluierat de tren. Sosise personalul de la ora patru.

— Ceea ce mi s-a părut mai amuzant e că plutoniereasa a ţinut să facă nuntă la biserică. E exact ce-ţi spun ! S-au cununat acum o lună la biserica Buna Vestire. Mi-a arătat fotografiile, sînt piese de album. Benone îmbrăcat în frac, plutoniereasa în rochie albă, feciorelnică. Cînd m-am întors de-acasă, din vacanţă, m-a invitat la ea în dormitor. Mi l-a recomandat. Bătrînul mi-a făcut o reverenţă, sărutîndu-mi mîna cu curtoazie. Abia m-am abţinut să nu pufnesc în rîs. Plutoniereasa supraveghea atentă scena. Ne-a servit cafele. Mi s-a plîns că vi'aţa singuratică e dificilă, că vremurile sînt din ce în, ce mai grele,, etcetera,

etcetera. Bătrînul aproba din cap la fiecare propoziţie a nevestei. „Ce zici, îţi place s'oţul meu ?" a zis. I-am spus că e un domn distins. Cuvîntul ăsta, distins, a înnebunit-o. S-a dus şi a mai pus să fiarbă de o cafea. Intre timp, Benone mi-a declarat amabil că sînt manierată, frumuşică şi alte complimente răsuflate. Nu ţi le înşir că n-are rost. Cînd a intrat nevastă-sa cu tava cu cafele, şi-a suspendat elogiile şi a trecut la preţul mereu în creştere al zarzavaturilor pe piaţă. E mare pezevenghi, babacul. A fost o seară reuşită.

După epuizarea subiectului cu nunta, Mira a cotrobăit în şifonier şi a pus pe masă doi pui fripţi, o jimblă şi o sticlă cu vin roşu. A rupt picioarele şi aripile de la pui şi le-a întins pe farfurie. M-a invitat să mă servesc. Ca să-mi arate cum să procedez, a luat cu mîha un picior şi a început să înfulece din el cu poftă. Se murdărise de' grăsime pînă la urechi.

— Hai, nu mănînci ? mi-a zis cu gura plină.

Prînzisem doar cu două ore înainte. I-am spus că nu mi-e foame. Pe faţa Mirei se citea o indignare sinceră.

— Să ştii că-mi sare ţîfina, m-a ameninţat. Eu nu te-aş refuza chiar dacă m-ai servi cu broaşte.

M-a asigurat că iau fost tăiaţi aseară. I-ia adus de la ToneştI un văr al ei, car'e trecuse pe la taică-său. Bătrînul avusese în toamna asta o redoltă de struguri cum nu mai pomenise din moşi-strămoşi. Era îin toane bune. I-ia făgăduit că-i face două rtoohii nioi, palton, un pardesiu la primăvară, şi clacă ia bacalaureatul, o trimilte un an la Buoureşti, la facultate. De probă.

Am rupt o aripă şi am gustait din ea, ca să n-o supăr. Mira s-a şters pe mîini cu un şervet soios şi a umplut paharele. Vorbea fără întrerupere, cu a poftă nepotolită, contagioasă.

•— M-am întîlnit acum vreo două zile cu Gili, în faţa cafenelei Ganţu. A reuşit să scape deocamdată de război. Er!a îmbrăcat în haine militare. M-a informat că e mobilizat la partea sedentară. Şi-a luat examenele toate cu bile roşii. M-a întrebat de tine. Spunea că ar vrea să te "întâlnească. Eu nu mă bag în chestii de-ăstea, i-am zis. Chiar nu mă bag. Aşa e că e bine cum i-am zis ?

Am ridicat paharele. Am ciocnit. Pusese sticla exact deasupra tânărului ofiţer german ce răsfoia destins o carte în atmosferă de familie.

— Oh ! Am uitat să-ţi spun o veâte trils'tă ! A murit Puomică... A căzut în august, la Odesa. Aouim, cî'nd ştiu că nu mai e, îmi pare rău că m-iam certat cu el. Avea un suflet bun, curat. De mortuis nil nisi bene.

Şi-ai băut paharul. A plescăit din buze, mulţumită. A luat apoi din farfurie un alt picior. Pînă diseară, mă gindeam, va teirmina cu puii şi cu tott ce-i trimisese •taică-său în pachelt.

— Tu te-nţelegi cu gazda ? E de treabă ? m-a întrebat.

I-am spus că e de treabă.

— Hm ! a făcut cu tâlc colega mea.

În cî'teva momente a devorat şi celălalt picior de pui. Avea un stil de a mînea dezagreabil, care-fcni anihila intenţiile bune de a termina bucata de aripă pe care mi-o pusese în farfurie.

Mira se Ocupa aoum de vin.

— Benone îl cunoaşte bine pe Cotigă, a zis în vreme ce-şi umplea paharul. Au stat cu magazinele alături douăzeci de ani» îl căina pe bietul

oim. Nevastă-sa a fost o poamă. Dar nu o pomiştină oarecare, ci una din acelea
îndrăcite, cum rar au oamenii norocul să găsească în viaţă, oare pleca de-acasă şi lipsea cu săpităminile, ba chiar cu lunile, şi cînd se întorcea, Cotigă o primea plîngînd şi-i săruta papucii şi o acoperea cu măgulele şi cu. daruri. Pe urmă, femeia s-a îmbolnăvit de glande, a naibii, boală, cum s-b fi legat torimai de ea, şi s-a îngrăşat aşa cum vezi că e, şi şi-a pierdut din trecere, fireşte, însă îşi mai dă din cînd în cînd în petec şi acum, dar de plecat de-iacatea nu mai pleacă, şi bietul domn Cotigă e fericit.. în casa ldr domneşte liniştea şi înţelegerea.

Pe coridor se auzea un zvon de glasuri, înltre care se distingea tonalitatea dominantă a plu'tonieresei. Ieşeau în curte. Mira s-a' ridicat în grabă, m-a tras de mînă şi m-a dus lîngă fereastră.

— Hai ! Hai să-i vezi ! Sînt o. Comoară !...

Ne-am dat după perdele. Iutii a coborît plultoniereasa, apoi Benone. Plutoniereasa s-a aşezat pe bancă. Benone a dat o raită pe la coteţul câinelui, l-a mîngîiat pe cap şi a vorbit cu el vreo citeva momente. Dulăul dădea satisfăcut din coadă. Nu prea fusese de multă vretene răsfăţat.

— Aşa e că e nostim ? mi-a spus în şoaptă Mira.

Era un bătrinel oa toţi bătrînii.

6

Sărbătorirea aniversării mele l-a decepţionat pe tata. Nu ştiu ce senitimente şi speranţe investise în această zi festivă, dar mi-am dat seama că-şi imaginase cu totul altfel lucrurile. Trăia au gîndul în trecut. Nu recepţiona evenimentele prezente, sau îi lipsea capacitatea de a le evalua.

Aniversarea am. organizat-o pînă la sfârşit la noi acasă, în camera cea mare. Am fost ou totul şa'se fete. Surpriza zilei ne-a oferit-o Graţiei a, oare a condus cu tact şi însufleţire conversaţia. Ne-a povestit despre adoratorii ei din Bistriţa, despre cenaclurile literare la care luase parte, despre misterul zidurilor vechi ale oraşului şi câte şi mai cile. Era îndrăgostită, după cum presupuneam, de un medio os se ooupa în timpul liber de literatură. Il chema Septiimiu. Scria sonete şi poeme în metru
antiic. Compunea probabil şi epistole, pe oare le depunea din, cinci în cînd la post-restanlt cu destinaţia Aluitela. Cînd se întknpla să fie în dispoziţie bună, Graţiela era cu adevărat tulburătoare. S-ar fi puitut îndrăjgositi de ea orice bărbat. Avea un farmec straniu, mă gîndeam că e descendenta îndepărtată, pe una[1] dintre ramuirile spiţei, a cine ştie cărei vechi familii ele grofi maghiari, ce-i dăruiseră rafinamentul artei şi mentalitatea aristocrată de stăpîn.

Discuţia a gravitat, în cea mai mare parte a timpului, în jurul dragostei. S-au enunţat păreri şi aforisme, s-au strecurat înţepături răutăcioase, s-au auzit suspinuri, confidenţe. Didina ne-a anunţat că în toamna viitoare se mărită. Colegele aiu aplaudat. A fost îmbrăţişată. Paharele cu vin de Drăgăşani au fost golite şi s-au umplut din nou. Urmau să locuiască în Bucureşti, într-un apartament din cartierul Cotroceni, pe care t>aică-său îl arvunise, ca să nu-l piardă. Avea terasă cu vedere spre grădinile palatului. Părinţii lui Ovidiu se obligaseră să-l mobileze.

Didina ne debita aceste amănunte cu un entuziasm ce depăşise cota ei obişnuită. Băuse trei pahare. Dar băuserăm cu toate, încît luptam în luptă dreaptă, cu aceleaşi scuturi şi aceleaşi spade.

O vreme, donversaţia s-a oprit asupra mobilării unei locuinţe de noi căsătoriţi. Răspunderea şi-a asumat-o Mariela, care trecuse prin mai toate casele de vază ale Alutelei. Dar fetele aveau şi ele opinia lor, încît o chestiune atît de delicată, cum ar fi alcovul, a stîrnit nenumărate controverse şi a rămas pînă la urmă nesoluţionată.

în fine, s-a vorbit despre toalete, despre materiale de paltoane, despre umbrele, pălării, poşete şi despre articole cosmetice. Cosmeticele fine se găseau din te în ce mai greu, din pricina războiului. Pe piaţă, predominau parfumurile mediocre, importate din Germania. Fiindcă venise vorba de Germania, Gineba, care tăcuse mai tot timpul, ne-a informat că în octombrie soseşte în Alutela un regiment de geniu, nemţesc. Va fi încazarmat, probabil, în clădirile şcolii normale, ce se desfiinţase. Un regiment echivala în ochii fetelor cu un număr oarecare de tineri ofiţeri simpatici, spilcuiţi, ce beau un coniac la
Ganţu şi se plimbă seara pe Terasă în uniforma lor călcată impecabil, schimbînd surîsuri şi promiţînd din ochi discreta şi înfiorate speranţe viitoare.

— Ei bine, dar cum te înţelegi cu neamţul ? intervenise Mira, oare vedea întotdeauna pa'rtea practică a chestiunii. În şcoala noastră nu se predase pînă atunci limba germană.

Din vreme în vreme, Viorica ne aducea platouri cu tartine, pateuri şi plăcinte. Aproape nimeni nu se atingea ele ele. Didina îmi împrumutase patefonul. îşi alesese cîteva din discurile preferate : Rcimona, Amazon<as, Vivere, cîntat de Tito Schipa, şi canţonetele lui Tino Rossi.

— Vă place Amazoncis ? ciripea 'Didina, ca să ne aducă aminte că fusese prima melodie pe care o dansase cu Ovidiu, acum doi ani, la aniversarea unei vorişoare a ei din Alutela.

Cînd spiritele s-au mai încălzit, au început confesiunile în grupuri de oîte două sau trei fete. Gineta a mărturisit că nu se sărutase pînă atunci cu nici un tînăr. Băieţii, în general, sînt încrezuţi şi se gîndesc numai la lucruri josnice. Cînd pronunţase expresia „lucruri josnice", şi-a coborit privirea, ruşinată. Didina a mărturisit că ea se sărutase cu mai mulţi băieţi, ba chiar fusese îndrăgostită prin clasa a şasea de un tînăr care e acum student la matematică, dar nu vedea nimic urît sau compromiţător în faptul că te plimbi cu un tînăr.

— Ce ziceţi fetelor, nu am dreptate ? striga ca s-o audă toată lumea, iar fetele dădeau din cap aprobator şi mai sorbeau o gură din paharul cu licoare.

Problema care a absorbit o parte a conversaţiei a fost aceea a carierii universitare. Mariela şi Didina au declarat de la început că se mărită. Graţiela urma Conservatorul, iar eu am spus că merg la Litere. Cu Mira chestiunea era mai complicată. Nu se decidea dacă să facă Dreptul sau Academia de comerţ. La Drept, zicea, băieţii sînt mai fini, au maniere, ştiu să se poarte cu o fată. Gineta s-a destăinuit că o să se facă profesoară ele latină.

— De ce ai invitat-o pe netoata asta ? mi-a reproşat în şoaptă Mira. îmi strică cheful. Auzi idee, să vrea să ajungă profesoară de latină !...

Pe la vreo şapte seara Viorica a venit cu tortul. Apariţia tortului a fost întâmpinată cu strigăte de veselie.

Făcusem tortul după reţeta indicată de Didina. Glazura purta iniţiala T şi cifra 18. S-au ridicat cu toate în picioare, i-au admirat fineţea, perfecţiunea şi strălucirea formei. Didina s-a oferit să-I taie.

— Ferice de bărbatu-tău, a exclamat entuziastă Mira. Eu nu m-aş chinui pentru al meu să-i fac asemenea construcţie de ciocolată, chiar dacă m-ar îmbrăca de sus şi pînă jos în aur.

— N-ai nici o teamă, n-o să te îmbrace în aur nimeni, a ricanat Didina în timp ce depunea pe farfurie prima porţie.

—• Mai bine ai fi mai grijulie cu arvuna apartamentului din Cotroeeni. Să nu răiriîi pînă la urmă cu buza arsă, a zis Mira.

Didina şi-a întrerupt activitatea şi s-a întors spre ea. Ţinea cuţitul în mînă. O fată a vărsat paharul din greşeală. Vreo cîteva momente am rămas încremenite, pe locurile noastre. La patefon se auzea o canţonetă datată tremolat de Tino Rossi.

— Hai, daţi-o naibii, n-are voie omul să glumească ? a spus Mira. Ce staţi aşa ca nişte paparude ?

S-a ridicat şi a pupat-o pe Didina pe amînd'oi obrajii. Didina a izbucnit în plâns. A aruncat cuţitul pe masă şi s-a aşezat. Scîncea ca. un copil bătut. Vreo două fete au sărit s-o liniştească. Petrecerea alunecase pe o pantă proastă.

Intre timp paharele au fost umplute şi farfuriile cu tort îşi aşteptau admiratoarele. Didina s-a şters la ochi cu colţul batistei ajurate.

— Oh ! Draga mea ! a suspinat, ce proastă sînt ! Să plîng tocmai la ziua ta aniversară !

Neluţu îşi introdusese capul prin deschizătura uşii. I-am poruncit să plece. Fetele au ridicat paharele şi au cîntat „Mulţi ani trăiască !" în ochii tuturor sclipea o lacrimă.

— Nu ţine nimeni o alocuţiune ? a întrebat uşor grizată Mariela.

— O cuvîntare ! Da ! O cuvîntare ! a strigat şi Mira.

S-au invitat una pe alta. Am izbucnit în rîs. Paharele au fost golite.

Cînd au plecat, la ora nouă,, se chercheliseră de-a binelea. Am mers în grup pînă la gară. Plecau doar Mariela şi Gineta. Pe Mira o găzduia Didina. Insistase. Voia să-i dea dovadă că o iubeşte, că nu-i mai poartă pică.

-— Ei, cum a fost ? m-a întrebat acasă tata.

M-am aşezat pe pat. Eram strivită de oboseală. Mi-am despletit codiţele.

— V-aţi amuzat ?

Am dat din cap că da.

— Sînt uneori petreceri la care te mâhneşti, în loc să le distrezi, şi-a spus în continuare gîndul.

Tăceam. Se rezemase de perete. Avea dureri abdominale.

—• Ascultă, Tami, eşti îndrăgostită ? m-a întrebat.

Voia să se apropie de mine. S-a oprit. De afară se a u/.ea lătratul adormit al cîinilor.

— Tată, am zis, te rog să nu te superi, aş vrea în sear,: asta să mă laşi în pace. Sînt foarte obosită.

În clipa aceea l-am privit. Plîngea. Şiroaie mari de lacrimi i se scurgeau pe faţă. Neluţu deschisese uşa. Ne observa. Aveam senzaţia ciudată că sînt străină, că nu-i <•uno.se Că nu mă leagă absolut nimic de ei.

M-am ridicat şi am ieşit în curte. Era întuneric. Mi-aş fi băgat obrazul într-un lighean cu apă rece.

7

Fragmente de jurnal

Marţi

Azi după-masă, madam Cotigă şi-a permis să facă un control inopinat la mine în cameră. Lucram un comentariu pe un text de Tacit. Am invitat-o respectuos ca altă dată să ciocănească întîi la uşă, aşa cum se obişnuieşte.

— Credeam că ai ieşit, s-a bîlbîit.

Minţea. Aude întotdeauna cînd plec de-acasă.

—• E adevărat că fosta ta proprietăreasă s-a măritat cu boşorogul de Benone ? m-a întrebat.

I-am spus că nu ştiu.

A scotocit într-un sertar al şifonierului. Se prefăcea că are nevoie de un ghem de aţă.

Gineta mi-a cerut să-i dau o poză. La ce îţi foloseşte ? am întrebat-o. A rămas năucă. Nu se aşteptase la întrebare. I-am promis că-i dau.

Sub streaşina de-afară am un greier. îmi cîntă în fiecare seară.

Joi

Sîntem chemate în recreaţia mare în careu. Ni se comunică să aducem bani. O să primim în schimb mască de gaze. Profesoara de chimie ne face o demonstraţie elocventă asupra modului în care se utilizează masca. Seamănă perfect cu un cimpanzeu.

Elise :

— Am auzit că ţi-ai sărbătorit aniversarea.

N-a fost chiar o agapă, încerc să mă justific. Ci o întîlnire între fete.

— Te felicit. O să-ţi trimit prin Vera „Operele complete" ale lui Verlaine, într-o ediţie foarte bună.

Mă îmbrăţişează.

îi spun că-mi vine greu să mai primesc cadouri de la ea, cînd eu nu pot să-i dau în schimb nimic.

— O, draga mea, păstrează-ţi orgoliul pentru situaţii în care merită să-l risipeşti. Cadourile mele sînt nişte fleacuri. Doar nu-ţi închipui că ţi le ofer ca să te umilesc...

Vineri

Neluţu a fost la mine după ore. Am lucrat cu el la matematică. Nu înţelege. Mă exasperează.

— Ascultă, Tami, chiar eşti convinsă că sînt prost ?

Ii spun că nu e prost.

— Dacă m-aş face pictor, de exemplu, crezi că aş mai avea nevoie de trigonometrie ?

Il cercetez atentă. Şi-a introdus creionul în ascuţitoare. Efectuează operaţia cu un calm desăvîrşit. A scotocit cu siguranţă în sertarele de la noptieră şi a descoperit desenele lui Minu.

Dacă te mai amesteci în treburile mele, îl avertizez, să ştii că nu te mai iubesc. Te las de capul tău. Mă spionezi. Te porţi în modul cel mai josnic cu putinţă.

Neluţu ridică spre mine o privire îngerească.

— Cum crezi tu, Tami, că e posibil să nu mă mai iubeşti ?

Duminică

Tata mă anunţă că intenţionează să se interneze în spital. A stat întreaga zi întins pe pat.

— Ce facem cu Neluţu ? mă întreabă.

La mine nu pot să-l aduc. N-ar accepta madam Cotigă. În două zile ar răsturna întreaga casă.

Il văd pe tata clătinînd din cap mîhnit.

— îi scriu chiar astăzi Marianei. Sînt sigur că o să-l ia la ea. E un suflet bun, deşi e rea de gură.

După-amiaza mă cluc în vizită la Graţiela. Mi-a cîntat mici piese de Chopin şi Liszt. Mă înştiinţează că în maximum o lună se mută în Alutela. L-a convins pe taică-său să iasă din groapa asta murdară şi sărată.

— De unde ai ediţia splendidă din Proust ?

îi spun că am primit-o cadou de la Elise.

— „Timoo Danaos..." o aud pe Graţiela rostind ca pentru sine.

Sur Ide apoi amar.

— în toată lumea asta pestilenţială, doar mama e capabilă să facă daruri fără să pretindă în schimb nimic...

Miercuri

De două zile plouă fără încetare. A sosit toamna..

Aştept ceva şi nu ştiu ce. Am fost la Minu. Mi-a spus că vrea să se înroleze în aviaţie. E nebun. Susţine că moartea, sus, aproape de albastrul cerului, e mai decentă.

Şi-a dat demisia de la fabrica de pielărie. S-a certat cu şeful. S-a angajat la Banca de comerţ. N-am înţeles exact ce face acolo.

Cînd cobor pe trepte, presimt în spatele perdelelor privirea tristă, de o frumuseţe stranie, a maică-si.

Vineri

Continuă să plouă. E frig.

Alarmă. Din nou în pivniţă. O profesoară a căzut pe scări şi s-a lovit. A fost o scenă de un comic trist.

Gineta m-a invitat la ea acasă. N-am refuzat-o, dar nici nu i-am promis. Afecţiunea ei exagerată mă descumpăneşte. Nu sînt obişnuită să fiu tratată astfel.

Proprietăreasa mi-a confirmat căsătoria dintre plutoniereasă şi Benone. Benone, zice, e un pungaş. A fost salvat de faliment, în timpul crizei, cîe Cotigă. De atunci îl ponegreşte pe unde poate.

— Dacă ai şti ce ticăloasă e lumea ! suspină dîndu-şi ochii peste cap.

Citesc Plutarh.

Sî?nbătă

Se zice că mîine soseşte regimentul de geniu nemţesc. În şcoală, agitaţie.

La ora de latină, profesoara mă elogiază în faţa clasei. A fost penibil. Traducem din Virgiliu.

în tren, Didina lucrează un flanel pentru Ovidiu. Mi-l tot arată, ea să-i spun că e frumos. Ovidiu îi scrie în fiecare săptămînă.

— Ascultă, Tami, tu ai trăi cu un tînăr, înainte de a te căsători cu el ? mă întreabă din senin.

îi spun că nu mi-am pus problema aceasta.

Stătea cu lucrul în poală şi se uita pe geam. Trenuţul se oprise în cîrnp. Ieşise soarele. în zare se contura o pădurice. Aş fi dorit în clipa aceea să fiu cu Minu şi să mă plimb cu el prin iarba necosită, Didina a suspinat. A început să tricoteze.

Duminică

Plimbare la gura de salină părăsită, cu Graţiela. Mi-a vorbit despre Septimiu. E prima oară cînd îmi face confidenţe. Mi-a spus că s-a mutat la Cluj. Lucrează la clinica de neurologie. Am întrebat-o de ce a rămas în teritoriul ocupat. Nu mi-a răspuns.

S-a plîns de maică-sa. De cînd i s-au sustras bijuteriile, oferă bibelouri, cărţi, argintărie, tot ce găseşte mai ele preţ în casă. Alaltăieri, îi dăruise femeii care le aduce lapte ceasul cu brăţară, din aur platinat.

— Ştii ce e curios ? Că pare un om perfect normal. Iar tata o iubeşte aşa cum o iubea la douăzeci de ani î Situaţia depăşeşte puterea mea de înţelegere...

Pe Nelu l-am oprit în casă. Nu-şi face temele. L-am întrebat ce-ar zice dacă ar trebui să stea o vreme la Craiova, la tanti Mariana. S-a uitat la mine speriat.

— Vreţi să mă daţi ?

I-am explicat că numai obiectele se dau, nu oamenii. E vorba doar de o scurtă perioadă, în cazul cînd tata se internează în spital. A refuzat să mai înveţe. S-a dus în odăiţa lui şi a început să tragă cu puşca mitralieră. A tras »¡iai mult de un sfert de oră. Asasinatul, m-am gîndit, ca şi războaiele, este o modalitate de defulare a instinctelor. A celor mai urîte dintre ele.

Azi tata a stat întreaga zi întins în pat.

Luni

M-am dus la Minu. Am dat cu ochii de tînărul rufos cu care mă mai întîlnisem o dată, în primăvară. Ne-a prezentat. Era îmbrăcat în haine militare.

— Poimîine se îmbarcă, mi-a explicat Minei după plecarea tînărului. Se duce cu un regiment de moto. E mort de frică. Mi-a adus tablourile lui, să le păstrez. Mi-a spus că, dacă nu se mai întoarce, să le dăruiesc Pinacotecii. E dement.

Era în dispoziţie proastă. Cu o zi înainte, maică-sa l-a întrebat din nou de mine. O interesa familia mea. O asigurase că n-are intenţia să se însoare. S-a liniştit.

— Chiar vrei să ne căsătorim ? m-a întrebat.

I-am spus că dacă mă iubeşte, nu mai vreau nimic.

L-a dat afară pe Lord Finley. Ş'.-a aprins ţigara. A rămas mult timp tăcut.

Marţi

Sofica n-a venit la ore. Ni s-a comunicat că taică-său a căzut pe front.

În recreaţie, Mira m-a tras lîngă fereastră.

— Diseară e o piesă cu Birlic la cinematograful Colleoni. Vii cu mine ?

I-am spus că am de învăţat.

— Ascultă, am o prietenă în clasa a şaptea, Sonia, care te vede trecînd pe strada ei. Stă pe o uliţă de sub ©apela. Susţine că intri la un pictor, Minu. Ce naiba cauţi «colo ? Minte ?

Am tăcut. Afară, un electrician se căţărase pe stîlp şl controla reţeaua. Mira s-a scărpinat sub braţ.

— în fond, ce mă privesc pe mine treburile tale ?

Madam Cotigă m-a ţinut de vorbă o oră, ca să mă informeze cu lux de amănunte despre sosirea regimentului nemţesc. M-a asigurat încă o dată că Benone e un tîlhar şi un colportor de veşti. Am reuşit să mă sustrag spunîndu-i că mă doare capul.

Am învăţat pînă tîrziu. Mă simt grozav de ostenită.

Miercuri

Elise mi-a împrumutat o carte, Le Grcind Meaulnes. A zis că trebuie s-o citesc.

Stau la fereastră şi privesc cum pleuă. Sub ochii mei se află zidurile Parcului, acoperite cu muşchi şi plante agăţătoare. Ici-colo cîte un contrafort. Visez castele bîntuite de fantome, cu săli de bal în care dansatorii cu peruci pudrate părăsesc la ora douăsprezece noaptea imensele încăperi, lăsindu-le pustii. Mă plimb atunci pe dalele de marmură şi îmi ascult ecoul paşilor, bătînd în ritm cu inima. Mă plimb prin beznă, pînă încep să apară zorile.

Seara am dat o fugă după cumpărături. Oraşul cufundat în întuneric mă deprimă.

Vineri

I-am dat Ginetei o fotografie veche, de cînd aveam vreo paisprezece ani. M-a sărutat. A zis că e extraordinară. M-a invitat din nou la ea. Susţine că maică-sa doreşte mult să mă ¡cunoască. I-am promis că săptămîna viitoare s-ar putea să vin.

Sofica se retrage de la şcoală. A trecut prin clasă să ne vadă. Ne-am îmbrăţişat. Era în doliu. E cea mai mare dintre şapte fete. Trebuie să o ajute pe maică-sa la cîmp.

Pe Minu l-am găsit în faţa şevaletului. Lucrează un afiş pentru municipalitate. Vrea să-i arate tatei că se cîştigă bani şi din pictură. Nu e sigur, însă, că o să-l convingă.

— Ce-ar fi să ţi-o prezint pe mama ? a zis în timp ce-şi aprindea ţigara.

Se uita la mine. Vorbea cu toată seriozitatea. E uneori atît de aiurit încît mă apucă frica.

— Iubită mamă, priveşte-o, e prinţesa T., din spiţa ilustră a Cantacuzinilor. Iţi cer consimţămîntul şi binecuvântarea de a ne uni pe veci destinele...

A delirat vreo câteva minute în acest registru. L-am implorat să înceteze. Mă enerva. Părea în transă.

M-a luat în braţe.

— N-o să mi te răpească nimeni, a zis. Nici moartea...

Sîmbătă

Mariela m-a înştiinţat că a primit scrisoare de pe front. Horaţiu a avut o inflamaţie la un picior dar i-a trecut. La ei a nins. Nu e sigur că o să se poată întoarce în decembrie pentru logodnă. Nu se dau permisii. Era cu ochii în lacrimi.

După-amiază i-am făcut lui Nelu o compunere nenorocită la română. Stă lîngă mine. Mă supraveghează. Ba uneori chiar intervine, are ideile lui proprii.

— Ce-o să mă fac eu fără tine, Tami, în cazul că o să ne despărţim ?

L-am întrebat dacă îşi mai aduce aminte chipul mamei. A stat să se gîndească. Da, şi-l aduce aminte, vag. De pildă, odată îl îmbrăca în pijama şi i-a cîrpit o palmă, fiindcă îşi băgase picioarele amîndouă pe acelaşi crac.

O mal iubeşti ? am insistat.

— Ascultă, Tami, rîzi de mine ? Cum poţi să mai iubeşti o fiinţă care nu mai e ? Care a murit ?

Duminică

Plouă. Cînd plouă la Ocniţa, peisajul e de o tristeţe disperantă.

Tata a stat în pat. L-au mai lăsat durerile. M-a înştiinţat că îi scrisese Marianei. Soseşte săptămîna viitoare. O să ne anunţe ziua telegrafic.

— Dacă o să anor, va trebui să intri în serviciu. Ce faci cu facultatea ?

I-am spus că n-o să moară. A surîs.

După-amiază m-am pomenit cu Graţiela. Exulta. Peste cinci zile se mutau în Alutela. închiriaseră o casă pe strada Praporgescu, în apropierea liceului de fete. A fost s-o vadă. Trei camere, un hol, bucătărie, dependinţe. Şi-a ales şi camera. Ba chiar şi locul unde îşi va pune pianul. Ferestrele odăii dau spre grădină. Vor trebui să-şi cumpere covoare noi. Şi mobilă. Şi o sumedenie de nimicuri.

— Tami, sînt fericită ! Mă înţelegi ?

Am stat pînă tîrziu în compania lui Grand Meaidnes.

Trăiam o toamnă umedă şi rece. Castanii de pe Bulevard păliseră. Trotuarele se acoperiseră cu frunze veştede, murdare. Nu mai mersesem să mă plimb de-a lungul Hinţei de luni de zile. Nu mai fusesem nici la Cetăţuia. De eînd se îmbolnăvise tata, mă cuprinsese o spaimă rea, stăruitoare.

Aproape toată vremea învăţam la greacă şi latină. Erau materiile principale pentru bacalaureat. Citeam pînă la două noaptea, cînd simţeam că pleoapele mi se lipesc, şi adormeam de multe ori cu cartea în braţe.

Apropierea tezelor ne strecura în suflet o îngrijorare nouă. Ne construiam proiecte, strategii, pentru a depăşi momentul. Se fabricau fiţuici. Ne aranjam în bancă după modele prin care puteam obţine rezultate optime.

Intr-una din acele zile am fost acasă la Gineta. Locuia pe o străduţă liniştită ce duce la Zăvoi. Ideea pe care mi-o făcusem despre modul ei de viaţă s-a dovedit cu totul eronată. Stătea într-o vilă impozantă, construită în piatră, urcînd cu graţie, în terase, spre coastele împădurite ale Capelei. Pe lingă ea, clădirea cu coloane a Elisei părea o casă oarecare.

Gineta mă aştepta la poartă. Ne-am sărutat.

— Nu mai speram să vii, mi-a zis, te-aştept de-atîtea săptămîni încît credeam că ziua asta e mincinoasă.

M-a introdus în hol, apoi într-o încăpere mare, impunătoare, la uşa căreia vegheau doi cavaleri înveşmântaţi de sus şi pînă jos în zale. în mînă ţineau cîte o halebardă. încăperea adăpostea armuri din diferite epoci s pistoale, arbalete, arcuri, buzdugane, hangere, săbii, sul iţi, iatagane, ba chiar şi un mortier. întreg mobilierul era lucrat din. lemn sculptat.

— Dacă te deranjează, putem să mergem în bibliotecă, e mai intim. Aceasta e camera de arme a tatei,

I-am spus că aş prefera biblioteca.

Gineta părea puţin dezamăgită. Am traversat un coridor, o încăpere populată cu o întreagă menajerie de animale împăiate, apoi o alta, cu scaune rînduite ca la teatru şi cu un pian cu coadă cocoţat pe un podium („E camera
de muzică", mi-a explicat), şi am ajuns în fine în bibliotecă. Aveam senzaţia că trăiesc în vis.

Biblioteca era o încăpere înaltă, avînd o scară în spirală ce urca pe o platformă prin care se făcea accesul Ia rafturile de cărţi superioare. O masă stil şi cîteva fotolii capitonate completau ansamblul. Pereţii fuseseră acoperiţi cu cărţi.

Ne-am aşezat. Gineta mă privea cu ochii ei albaştri, buni, de cîine credincios. Deşi se îmbrăcase într-o rochiţă fină, de mătase, nu intra în rezonanţă cu decorul somptuos. Părea un musafir sărac, ca mine.

Mi-a spus că locuieşte aici doar de doi ani. Ea e născută în Bucureşti. Dar taică-său fiind militar, a colindat cu el prin toată ţara. Ostaşul, mi-a explicat ca unei şcolăriţe, n-are niciodată un domiciliu permanent. Se duce acolo unde îl trimite ţara.

— Dacă ai ştii prin cîte locuri n-am umblat ! La Timişoara, la Braşov, la Iaşi, la Tîrgu Mureş... Acuma e pe front. Conduce o divizie de infanterie.

S-a apucat să-mi povestească viaţa ei de la liceul Hienei Cuza din Craiova, unde urmase clasa a şasea. Intre timp, îi admiram biblioteca. Avea mai mult de 20 de mii de cărţi, în cea mai mare parte legate în pînză. Nu mai privisem niciodată o asemenea minunăţie. Nici chiar biblioteca liceului n-ar fi putut-o concura.

— Din cauza nestatornicirii într-un loc, vorbea Gineta, a vagabondajului continuu, nu m-am apropiat de nici o fată, eşti prima mea colegă cu care am simţit că pot să stabilesc o legătură afectivă. Ai o naturaleţe, o puritate sufletească rară. M-am îndrăgostit de tine...

A surîs. în cameră era răcoare. Datorită uşilor capitonate, nu ajungea la noi nici semnul cel mai slab de viaţă. Păream abandonate într-o criptă tapetată peste tot cu cărţi.

Ca să schimb vorba, am întrebat-o ale cui sînt miile de tomuri, adică cine le citeşte.

Gineta a rămas o clipă descumpănită.

— Ştii, Tami, cărţile n-au totdeauna destinaţia de a fi citite. Pot fi privite, numai, admirate, aşa cum ai considera un tors de Michelangelo. E o bibliotecă de familie, cea mai mare parte a tomurilor sînt tipărite în secolul al optsprezecelea şi al nouăsprezecelea, dar posedăm şi exem plare mult mai vechi, avem şi incunabule. Bunicul dinspre tată coboară clintr-o spiţă de boieri şi cărturari împătimiţi, agoniseala lor s-a adunat cu timpul şi a format această catedrală de volume, care a devenit un bun ce

se transmite din tată în fiu. Nu cred că tata a citit mai mult de zece cărţi din tot ce vezi aici. Nici n-are timp. Citeşte mama, în schimb. De altfel, mama trăieşte mai mult în lumea fantezistă a cărţilor decît în cea reală.

M-a privit. Părea jenată că o determinasem să-mi dezvăluie taine de familie. Căzusem, fără să fi prevăzut, pe o planetă nouă, şi încercam să mă dezmeticesc, să-mi temperez emoţia şi teama în faţa acestei lumi misterioase, incredibile.

De eîte ori se mută, vorbea, părinţii cheamă o echipă de specialişti din Bucureşti care împachetează cărţile şi demontează construcţia complicată a stelajelor. Mutatul îi costă o groază de parale, fiindcă în afara cărţilor, mai au probleme delicate şi cu celelalte două săli, de arme şi de vinătoare. O ordonanţă (generalii au două ordonanţe, mi-a explicat Gineta) e selecţionată dintre tehnicienii care se pricep să întreţină armurile şi animalele împăiate. Tata îşi petrece cea mai mare parte a timpului în sala armelor. Şi-a instalat acolo un divan şi o masă. Primeşte musafirii tot acolo. Doar cînd avem recepţii, se foloseşte salonul mare, situat în aripa cealaltă a vilei. Existenţa lor, în rest, e tristă, trăieşte fiecare pe cont propriu. Tata e foarte ocupat. Călătoreşte mai tot timpul. Plecarea lui pe front nu a modificat prea mult relaţiile familiale. Cînd stă acasă, se retrage în sala armelor şi scrie. Se întîlnesc la masă. Mănîncă în grabă, le spune „poftă bună" şi le părăseşte. Nu ţine minte să se fi purtat vreodată altfel.

Mi-a surîs. Spunea aceste grozăvii ca şi cum mi-ar fi povestit o carte. Mi se făcuse frig. Am întrebat-o dacă nu poate să-mi împrumute o jachetă. A apăsat pe clapa unei sonerii şi în cîteva momente a apărut pe uşă Ileana, fosta subretă a Elisei. Era îmbrăcată în acelaşi şorţuleţ imaculat, cu guler alb, şi arbora un zîmbet cuviincios şi pudic.

— Da, domnişoară, a zis.

I-a poruncit să caute în şifonier jacheta bleu cu care ieşise aseară pe terasă.

— La noi, a spus Gineta, e întotdeauna frig, chiar şi în august. Clădirea e construită sub poalele Capelei. Dar m-am obişnuit. Mă acomodez uşor cu clima, cu oraşele, cu oamenii...

Ileana a adus jacheta şi a întrebat-o dacă domnişoara mai are şi alte dispoziţii. Pe faţă nu i se putea distinge nici un semn că m-ar mai fi văzut vreodată. Gineta a concediat-o.

— Şi cum ziceam, pe tata îl vedem destul de rar. Nu mă iubeşte. Se poate să fi avut o deziluzie în tinereţe care să-i fi marcat destinul. Pe mama o tratează eu o politeţe rece. Doar cînd avem recepţii, şi recepţii am avut din ce în ce mai rar în ultimii doi ani, dansează primul dans cu ea şi îi acordă o oarecare consideraţie, de ochii lumii. Ţine la demnitatea, la prestigiul casei. Am uneori presentimentul că ne urăşte...

Mi-am strîns jacheta în jurul umerilor. îngheţasem. Prezenţa apăsătoare a cărţilor mă înfricoşa. Eram obişnuită oa ele să-mi vorbească, să comunice cu mine... Atîtea mii de cărţi încremenite în rafturi ca nişte piese de muzeu mumificate, aliniate într-o ordine perfectă, expunîndu-şi orgolios cotoarele acoperite ou pînză aurită, pe care nici o fiinţă să nu le mîngîie, să nu le întoarcă paginile înfiorată !...

Tu le-ai citit ? am întrebat-o.

Gineta a tresărit. Era cu gîndul în lumea ei ceţoasă, învăluită în mistere.

— Oh ! Te referi la cărţi ? Cum crezi că aş fi putut să ie citesc ? Sînt scrise în latină, în germană, în engleză... Şi în franceză, bineînţeles. Eu am biblioteca mea particulară, cu ediţii bune, apărute în ultimele trei decenii. De cărţile acestea nu se atinge nimeni. Chiar ordinea în care se găsesc în rafturi e stabilită. Cînd nu e tata acasă, îmi place să-mi petrec aici o oră-două. Le scot din raft, le răsfoiesc, le adulmec izul vag de mucegai şi de vechime... Făptuiesc un lucru nepermis, ştiu bine. Am sentimentul de impietate faţă de şirul lung de cărturari care s-au delectat atîtea secole cu ele.

Şi-a potrivit rochiţa peste genunchii descărnaţi şi firavi. La gît purta un lănţişor de aur.

—• Trebuie să ţi-o prezint pe mama. Vrea să te cunoască. Dar aş mai amina, intimitatea noastră îmi e mai agreabilă.

Mi-a povestit că prima serată la care a participat s-a petrecut în casele de la Craiova. Cu o zi înainte împlinise şaptesprezece ani. Acolo, la Craiova, a fost pentru întîia oară fericită. Locuiau într-o clădire mult mai somptuoasă decît aceasta, aveau grădină mare, eîteva hectare, şi bazin de înot. Dar nu confortul o interesa, şi nici plimbările cu mama, seara, pe Unirii, sau toaletele pe care i le comandau la Bucureşti, ci faptul că se îndrăgostise. Se îndrăgostise de un tînăr sublocotenent, ce absolvise chiar în anul acela şcoala militară.

A urmat povestea dragostei înflăcărate dintre ei, biletele pe care şi le trimiteau în taină, suspinele în singurătate şi întîlnirile fugare în pronaosul bisericii Sfîntu Dumitru, unde, la lumina palidă a luminărilor, şi-au spus cele mai sfinte cuvinte de iubire. S-au hotărît să se căsătorească. Băiatul avea înaintea lui o carieră strălucită. Era în anul doi la Drept. Dorea să intre în justiţia militară.

Gineta s-a sculat, a scos un tom din rafturile lustruite ale bibliotecii şi mi-a întins o poză de mărimea unei cărţi poştale.

— Ştii, Tami, eu l-am omorît. Şi cînd omori un om pe care îl iubeşte, e foarte greu să-ţi mai imaginezi că viitorul îţi mai poate rezerva vreo bucurie...

Se rezemase de spătarul fotoliului şi mă privea. Figura tînărului sublocotenent mi se juca prin faţa ochilor în ape tulburate. Am aşezat-o pe masă, ca pe un obiect casabil.

— O ţin aici fiindcă mi-e teamă să n-o găsească tata. Dacă o descoperă, mă internează din nou la ospiciu. Acolo, chiar dacă e vorba de un stabiliment ele lux, e foarte tristă existenţa. Mai tristă chiar decît în casa asta...

Şi-a ridicat spre mine ochii albaştri.

— Mă ierţi că-ţi spun aceste lucruri, Tami. Nu le mai ştie nimeni, afară de părinţii mei. Dacă ar afla colegele, ce subiect drăguţ le-aş pune la dispoziţie.

M-a întrebat clacă îmi place tortul de lămîie. îl făcuse special în cinstea mea. A pus fotografia în carte şi cartea în bibliotecă. S-a întors spre mine.

— Spuneam că hotărîsem să ne căsătorim, dar hotărîrea noastră n-avea nici o valoare fără încuviinţarea tatei. Ştiam că n-o să accepte. E

foarte dur. Şi inflexibil. Dar speram. Cînd eşti îndrăgostită, speri orice. Chiar lucrurile cele mai extravagante. Şi într-o bună zi, Dorel s-a pre zentat în uniformă de paradă la noi acasă, a fost primit în sala armelor, şi-a prezentat omagiile respectuoase şi cererea în căsătorie. Tata l-a ascultat impacient, iar la sfîrşit l-a întrebat dacă mai are ceva de adăugat. Nu mai avea nimic. I-a spus că este liber. în ziua următoare, primise ordin de mutare în altă garnizoană.

Gineta mi-a zîmbit. Se aşezase în fotoliu. în dreptul meu se afla un raft cu operele lui Erasm în latineşte.

Mi-a povestit în continuare că luaseră decizia să se omoare. Ideea, însă, îi aparţinuse ei. Dorel abia împlinise douăzeci de ani. La vîrsta asta, poţi face orice nebunie de dragul unei fete pe care o iubeşti. în plus, era la mijloc orgoliul lui de militar. S-au dus în parc, se înserase, s-au aşezat pe o bancă în apropierea podului de piatră, aleile erau pustii, s-au mai îmbrăţişat o dată, şi-au spus adio, pe urmă şi-au alăturat în veşnicie capetele, tâmplă lîngă tîmplă, Dorel a scos pistolul şi a tras. S-a prăbuşit în iarbă. Glonţul n-a mai avut puterea să o ucidă şi pe ea...

Gineta s-a apropiat de mine şi şi-a înlăturat o buclă ce-i acoperea urechea dreaptă.

— Vezi semnul ăsta ? E urma glonţului. S-a înţepenit în osul temporal...

Simţeam cum mă împresoară spaima. Am scos din raft Elogiul nebuniei. Era o ediţie englezească editată la Cambridge în secolul al şaptesprezeeelea. Purta pe pagina de gardă semnătura unui prinţ Bibescu.

— Te plictisesc ? m-a întrebat Gineta.

Am dat din cap că nu.

— Ba da ! Dar trebuie să mă confiez cuiva şi singura făptură căreia pot să-i spun aceste lucruri eşti tu. Sînt zile, săptămîni în şir, cînd viaţa mi se pare foarte greu de suportat. Dealtminteri, mă întreb cum: mai trăiesc. Am fost cinci luni de zile internată într-o casă de sănătate în Elveţia. Expresia aceasta, casă de sănătate, nu trebuie să te înşele, înseamnă balamuc. Cînd am ieşit de-acolo, uitasem totul. Totul, înţelegi ? Abia treptat am început să prind putere, să-mi revin, şi să-mi aduc aminte de trecut. Pe urmă ne-am mutat în Alutela. Sosisem din Elveţia de două luni.

A apăsat pe clapa soneriei.

— Cu ce să te servesc ? Maman o să se supere grozav dacă o să audă eă nu ai Juat nimic.

I-am spus să-mi dea o feliuţă din tortul cu lămîie.

— Ileana, serveşte tortul, i-a poruncit subretei care apăruse în cadrul uşii. Şi spune-i mamei că dacă vrea să o vadă pe Tamara, e liberă să vină. O primim.

9

Pe la sfîrşitul lui octombrie a sosit de la Craiova Mariana. Am aşteptat-o în gară. A eoborît din tren cu trei valize mari.

— Vai, Tami, ce înaltă te-ai făcut! a fost întîia exclamaţie pe care a formulat-o.

Mătuşa Mariana se exprima în aforisme şi în exclamaţii. Nu semăna deloc cu mama. Era mai tînără ca ea cu patru ani. I-am spus că ne aşteaptă o căruţă.

— Cum o căruţă ? s-a mirat.

A trebuit s-o vadă ca să ge convingă. Mi-a fost cu neputinţă să-i explic că în Ocniţa nu exista deeît o singură trăsură, a directorului întreprinderii de exploatare a sării.

Hodorogitul monoton şi tropotul egal al cailor au mai calmat-o. Şi-a potrivit cu graţie pălărioara. Stătea pe capră ca o prinţesă în emigraţie. Se înserase, dar încă mai era lumină.

— E chiar atît ele grav bolnav Mihai ? s-a interesat cu aerul naiv pe care-l au femeile cînd vor să-şi deghizeze neîncrederea.

I-am spus că nu ştiu. Trebuie să se interneze. E vorba de o operaţie la stomac.

— Şi în ce clasă este Nelu ? a mai întrebat.

Pînă am ajuns acasă, a aflat cu amănunte tot ce dorea să ştie despre situaţia din familia noastră. Era pe cale de a săvîrşi un adt de generozitate şi intenţiona să ştie dinainte în ce măsură binemeritam favorurile ei şi capitalul pe care urma să-l investească.

Pe tata l-a găsit întins pe pat. L-a sărutat. I-a spus să nu se scoale. S-a dezbrăcat de pardesiu şi mi l-a aruncat în braţe. Mirosea a apă de colonie Chanel.

— Deci, iată-ne după doi ani din nou împreună a glăsuit, scoţîndu-şi pieptenele şi aranjîndu-şi părul ondulat. N-aş zice că v-aţi ales o locuinţă strălucită. Cum naiba staţi înghesuiţi în chichineaţa asta care stă să cadă ?

A făcut o scurtă dar severă inspecţie prin toată casa. A ridicat chiar şi capacele de oală din bucătărie. S-a întors profund nemulţumită. S-a aşezat pe scaun şi l-a chemat pe Nelu lîngă ea. De fapt, problema pentru care bătuse atita drum era Neluţu. îl lua sau nu îl lua ? Aceasta era întrebarea.

Cu o zi înainte, avusesem o discuţie lungă eu Neluţu despre plecarea sa. De modul cum se va purta cu tanti Mariana depindea într-o măsură decisivă hotărîrea ei. Neluţu, din păcate, era extrem de indecis şi circumspect. N-ar fi dorit să plece, dar nici cu mine nu i-ar fi plăcut să stea. Ştia ce îl aşteaptă. Eram cicălitoare şi pretenţioasă. 11 bruftuiam. Pe urmă, noutatea şi seducţia unui oraş mai mare, cum e Craiova, îl ispiteau.

Mătuşa Mariana l-a mângîiat pe cap şi l-a supus unei anchete ce gravita în jurul situaţiei şcolare. Răspunsurile lui Neluţu au satisfăcut-o. Avea aproape zec!e la toate obiectele. Minţea cu o neruşinare ce mă înspăimînta. L-a întrebat apoi dacă o iubeşte. Aici, Neluţu s-a gîndit puţin şi a zis „depinde".

— Adică, cum „depinde" ? s-a răţoit la el mătuşa Mariana.

Neluţu a reflectat din nou şi i-a răspuns că daeă-l ia cu ea, cum ar fi fost posibil să n-o iubească ?

Avea un ton atît de inocent şi natural încît mă emoţionase şi pe mine.

— Băiatul e inteligent, a decretat eu gravitate Mariana. Seamănă cu maică-sa.

S-a stabilit să-l ia peste trei zile. între timp, urma să rezolvăm problema tatei.

În general, spitalele mă înfricoşează. Fusesem internată doar o dată, cînd avusesem scarlatină, la patru ani. N-am amintiri precise din perioada aceea, dar am rămas cu o repulsie instinctivă pentru mirosul de dezinfectante. Din întîmplare, spitalul se afla pe strada unde locuiam în Alutela.

L-am dus pe tata la un medic pe care mi-l recomandase Mariela. L-a consultat sumar, i-a spus că are ulcer şi că probabil trebuie operat. L-a internat la secţia de chirurgie, ce se afla într-unui din pavilioanele centrale ala spitalului. Aveam permisiunea să-i Vizitez în fiecare miercuri: şi duminică.

— Vii miercuri ? m-a întrebat cu disperare tata.

Cum naiba gă nu vin ? L-am sfătuit să stea cuminte în pat, să fie curajos şi să mă aştepte. Era un sfat ridicol, dar nu găsisem altceva mai bun. Probabil, toată lumea foloseşte trucul acesta, e greu să inventezi ad-hoc formule de încurajare. în cameră cu el :se mai aflau două persoane. Nu le-am văzut. Ştiam doar că există. Mi se făcuse e greaţă îngrozitoare. L-am sărutat pe tata în grabă şi am fugit. Simţeam că dacă mai rămân o clipă, vomit.

Mai dificile au fost momentele cînd a plecat Neluţu. Intrase în panică. Jucase un rol, un rol eare-i plăcuse, dar piesa se sfîrşise şi se afla acum în faţa realităţii Implacabile.

— Ascultă, Tarni, cît stă tata în spital ? mă întreba în timp ce-i aranjam hăinuţele în geamantan.

Se învârtea în jurul meu, sărind într-un picior. Avea un dar deosebit de-a scoate omul din sărite.

— Pe urmă, dacă moare, cu mine ce se-ntîmplă ? Rămîn definitiv la tanti Mariana ?

I-am spus că tata n-o să moară. Se va face bine în curînd. Iar el se va întoarce, şi la anul îi vom găsi şi lui o gazdă în Alutela.

Neluţu mai dădea o raită prin grădină, fugărind găinile vecinilor, şi se întorcea din nou pe capul meu,

— Şi dacă totuşi moare, zicea, ce gind aveţi cu mine ?

L-am ameninţat că dacă mai vorbeşte despre moartea tatei, îl plesnesc.

S-a oprit din ţopăială. Ne-am privit. în camera vecină, mătuşa Mariana fluiera o arie dintr-o operetă,

— Tami, ştiu bine că tata e grav bolnav, a spus în şoaptă. De ce mă mai minţiţi ? De luni de zile geme noaptea. Eu dorm aici cu el, nu tu !

Am angajat, pentru plecare, acelaşi căruţaş. Mătuşa Mariana s-a cocoţat pe capră. Eu şi Neluţu ne-am trântit în fîn. Plouă mărunt. Mătuşa Mariana şi-a deschis umbrela. Cu o zi înainte fusese în Alutela. îşi luase pudră, ruj de buze şi parfum.

•—• în tîrgurile astea prăpădite găseşti mai repede un lucru fin decît la noi. îmi pare rău că nu mi-am cumpărat perdele.

Pe drum s-a întreţinut cu căruţaşul. L-a interogat cum e recolta în anul acesta, cum stau cu ţuica şi dacă are vreun flăcău pe front. Avea. Mătuşa Mariana a clătinat din cap înduioşată.

— La urma urmei, cine n-are ? a suspinat.

S-a apucat să-i povestească despre un frate al lui bărbatu-său care murise în septembrie la Odessa. Lăsase acasă un băiat şi o fată. Acum, copiii au rămas orfani» săracii !... E atîta suferinţă şi nenorocire în lumea asta !...

Căruţaşul o aproba din cap cu înţelepciune, în timp ce-şi mîngîia cu vârful biciului bălanii. La gară am ajuns muraţi. Mătuşa Mariana a coborît cu sprinteneală de pe capră. Ne-a surîs.

Până să vină trenul, mi-a dat o sumedenie de indicaţii în privinţa organizării raţionale a gospodăriei. Trăiam în mod intolerabil. Ca nişte troglodiţi. Aveam nevoie de o casă mare, luminoasă, şi pentru numele lui Dumnezeu, ne trebuia puţin confort ! Neiuţu îşi scosese puşca mitralieră. în câteva secunde lichidase un acar, trei pasageri, de altfel singurii ce populau peronul, şi îl pândea de după colţul gării pe impiegatul de mişcare, ce aştepta în faţa telegrafului, sosirea trenului.

— Tami, o să-mi seri'? m-a întrebat cu ochii în lacrimi de la fereastra vagonului! de clasa a doua.

I-am spus că da, fireşte că o să-i scriu.

Mătuşa Mariana îmi făcea bezele.

— Găsiţi-vă o locuinţă omenească, a mai apucat să glăsuiască, şi în timp ce trenul se îndepărta,, numai mînuţa slabă a lui Neiuţu am mai văzut-o un timp, ca o bătaie de aripă rănită.

10

Mi se întâmpla adeseori, venind la ora prînzului spre casă, să văd trecând pe Bulevard formaţiuni de trupe sub drapel german. Mă opream să le privesc. Cântau frumos. Era atâta simetrie şi exactitate în sistemul lor de a măr-

şălui încît păreau un mecanism desăvârşit. Cîntau de obicei aceeaşi melodie, cîntau chiar şi pe ploaie. Mă gândeam că ar fi cîntat chiar dacă s-ar fi cufundat pătaiîntul, primiseră un ordin, îl executau. Trotuarele se populau imediat eu oameni curioşi să-i vadă. Cu vremea, prezenţa lor intrase în atmosfera anodină a urbei.

Din toamnă, renunţasem la birtul pestilenţial de lîngă gară. Luam prînzul la un han din preajma pieţii, La Mărunţelu, Birtaşul mă aştepta. Îmi rezervase o masă lîngă fereastră, curată ca oglinda. Se apropia ele mine şi îmi spunea obsecvios „sărut mînuţa domnişoară". Era plăcerea lui. îmi aducea el însuşi felurile de mîncare, deşi avea un personal destul de numeros. Cînd se întîmpla să nu-l găsesc în han, îi resimţeam absenţa.

La Mărunţelu lua masa uneori şi Mira, deşi la gară îi venea mai la îndemână. Susţinea că îi e urât să stea cu blidul în faţă, fără să aibă cu cine să mai: schimbe o idee.

— Noi, îmi spunea, eram în jurul meisei, acasă, zece guri. Se auzea o hărmălaie nemaipomenită. Mîneam în fugă, să nu se termine mînearea. Dacă ne tîndăleam, sau dacă stam de vorbă, rămîneam flămînzi.

Intr-aclevăr, îşi isprăvea mînearea din farfurie cu o repeziciune extraordinară. De obicei, mai lua c porţie, între timp mă informa despre relaţiile Conjugale dintre proaspeţii însurăţei. Plutoniereasa îi sptmea bărbatului Bubicu, iar el o alinta Puicuţa. Bubicu făcea piaţa, spărgea butuci de lemne, săpa grădina, hrănea găinile şi porcul. Puicuţa se ocupa doar cu bucătăria. Duminicile, Bubicu şi Puicuţa se îmbrăcau în straie noi şi se duceau la cimitir să aprindă cîte o luminare la mormîhtul foştilor consorţi. Mormintele erau aproape. Destinul le hărăzise această mică înlesnire. Bubicu o învăţase table pe Puicuţa şi seara, după ce dădeau

hUroaie porcului, jucau o linie sau două în dormitor, ca să le treacă vremea.

— Ascultă, mi-a zis Mira într-o zi, în timp ce devora o porţie de rîrnaţi pe varză, am auzit că Genu ar fi murit pe front. Să fie adevărat ?

Patronul venise lîngă masa noastră şi se interesa dacă dorim să mai servim ceva. l-am spus că nu.

— Eram în recreaţie, şi o moacă dinitr-a cincea, din satul meu, mi-a zis că ş'tie ea de la o fată că maiică-sa ar fi primit scrisoare. Dar nu cred. Genu nu e omul care să-şi vîndă pielea atît de ieftin.

Mi-am amintit figura lui în gară. Într-adevăr, nu era dintre bărbaţii ce se predau aşa uşor în faţa miorţii.

— Ştii, Tarni, cu Genu am fost în seara aceea la plutoniereasă, cînd am băut mastiică... Nu pot să zic că l-am iubit. Dar am ţinut la el. Era întotdeauna vesel. Şi mie îmi plac băieţii veseli...

S-a şters la gură cu şervetul. Şi-a introdus o scobitoare în dinţi.

—• De tine îmi vorbea cu o oarecare aversiune. Habar n-am eu ce îl supăraseşi. Spunea că eşti o muieruşcă rafinată şi primejdioasă. Sînt realmente expresiile iui. Rafinamentul ca rafinamentul, să zicem. Dar nu înţeleg, de ce primejdioasă ?

Am pus banii pe masă şi m-am ridicat.

— Te-ai supărat ? a murmurat posomorită Mira.

În ziua aceea mă invitase Graţiela s-o vizitez în noua reşedinţă. Mă aflam într-una din dispoziţiile mele negre, dar apucasem să-i promit. Stătea la cîţiVa paşi de poarta şcolii. N-a trebuit să sun fiindcă am găsit-o în curte. Citea într-un fotoliu de răchită, acoperită cu un pled.

S-a bucurat. Mi-a spus că sînt întîiul oaspete al ei în casă nouă. li adusesem un buchet de crizanteme.

— Oh ! Tami ! De ce ai cheltuit atîţia bani ?

M-a introdus în camera de lucru. îşi cumpărase un birou, fotolii, scaune capitonate şi o canapea. Pereţii tapetaţi în roz purtau tablouri de Petraşcu şi Tonitza. Interiorul era de o distincţie fără cusur. Un teanc de partituri de Bach zăceau pe o măsuţă lîngă pianină.

Mi-a povestit întreaga aventură a mutatului, dezagrementele acestei întreprinderi, enervarea... Cum taică-său era extrem de ocupat, pe seama ei căzuse rezolvarea mai tuturor dificultăţilor. Ea cumpărase mobila, tot ea o aranjase, pusese galerii, perdele noi, se ocupase de repararea instalaţiei în baie. Fireşte, clidltuiseră enorm, dar banii au tendinţa să se devalorizeze, la urina urmei, pentru ce să-i ţii ?

—• Ca să-ţi dai seama dîtă muncă m-a costat, imaginează-ţi că de două săptămâni n-am apucat să cânt la pian măcar o oră ! Sînt dezolată ! Pe deasupra, Fräulein
Augusta s-a îndrăgostit de un maior german. De cînd s-a încartiruit în ALutela regimentul, nu-şi mai găseşte un pic astimpăr. A înnebunit de tot. Şi-a comandat toalete noi, a început să iasă seara la plimbare, vorbeşte de serate şi de baluri. „Acum ori niciodată !" par să grăiască ochii ei albaştri-ispălăeiţi.

S-a aşezat la pian şi a executat vreo cîteva măsuri dintr-o tocată.

•— Mi-a spus o fată că eşti îndrăgostită de un pictor, * zis în timp ce-şi ridicase mâinile de pe claviatură.

Tăceam.

A mai cîntat vreo cîteva minute, apoi s-a întors spre seine cu taburet eu tot.

— De ce te ascunzi ? Nu e o ruşine să iubeşti. Tăcerea ta e jignitoare.

I-am replicat că nu vreau să jignesc pe nimeni, dar socotesc că sentimentele intime nu sînt bijuterii de pus În galantar.

A închis capacul pianinei şi s-a ridicat. S-a dus la geam şi a dat perdelele de-o parte. Se înserase.

— Doreşti isă vezi şi restul casei ? m-a întrebat.

Doream, am zis, dar aş fi preferat să vin în altă zi..
Nu mă simţeam aşa de bine.

Graţiela a mai rămas o vreme în cadrul geamului. S-a aşezat apoi într-un fotoliu, lingă mine. Şi-a sco's din buzunarul rochiei de casă o ţigară, a aprins-o. Făcuse gestul cu atît aplomb de parcă ar fi fumat de totdeauna.

— De două săptămâni n-am mai primit nici o 'scrisoare de la Cluj. Poate ¡că sînt oprite la cenzură, mă gândesc, dar ştiu că e o fantasmă, o amăgire. Bărbatul acesta este viaţa mea...

Şi-a petrecut o mînă în deschizătura adîncă a rochiei de casă. îşi mîngîia, probabil, crucifixul.

— E groaznic să te duci în fiecare zi la poştă şi să întrebi dacă la numărul cutare a sosit ceva, iar fata din spatele ghişeului să-ţi spună, în timp ce ştampilează nişte plicuri, că nu, drăguţă domnişoară, n-a sosit nimic, mai treceţi, fără să-i pese că vorbele acelea zise în fugă poate că ţi-au pecetluit destinul.

A tras un fum şi a stins ţigara în scrumieră. Abia © aprinsese. Obrazul îi căpătase o paloare ca de ceară.

— Ce vrei să-ţi Cînt la pian ? m-a întrebat.

I-am spus să cînte Bach. Pe fruntea Graţielei a apărut o cută. A vrut să se ridice, s-a răzgândit.

— Uitasem să-ţi comunic sfîrşitul procesului iul Axihtescu. S-a judecat acum o săptămînă la Curtea de Casaţie. N-a existat nici o dovadă certă de asasinat. Au fost aduşi experţi de la Berlin. 3-a deshumat cadavrul. Florida s-a sinucis cu o doză uriaşă de ciclobarbital...

S-a aşezat la pian.

— Iţi cînt tocata în do major de Bach-Busoni.

11

Fragmente de jurnal

Marţi

La prima oră, m-am pomenit cu Mira în banca mea. Piîngea.

— A murit Genu, a zis. Am fost la el acasă. E doliu.

Am încercat s-o potolesc. înnebunise. Se uitau colegele la ea.

—• Puţin îmi pasă de colege. A fost ucis un om... Pricepi ? E mort...

După-amiază, stau cu Eneida în faţă fără să pot traduce un vers. Deci, Genu a dispărut... „Vezi, pisicuţo, viaţa poate fi şi veselă şi tristă", mi-a spus odată, în dreptul bisericii Buna Vestire. în clipa asta viaţa nu mai e nici veselă nici tristă pentru el. Fiindcă, pur şi simplu nu mai e.

La prînz a nins. Pe urmă, zăpada s-a topit. Abia e jumătatea lui noiembrie.

Miercuri

Gineta m-a înştiinţat că mamei i-a plăcut de mine. A insistat să vin mai des la ele. S-a interesat ce e tatăl meu.

— Vai, Tami, ce ruşine, la întrebarea asta, n-am ştiut ce să răspund ! Am zis, la întâmplare, arhitect. Te supără ?

I-am spus că mi-e indiferent.

S-a apropiat jenată şi mi-a mărturisit cu glasul coborît că maică-sa o surprinsese pe Ileana pupîndu-se cu una dintre ordonanţe, în sala armelor. („Se aflau chiar pe divanul tatei !"). A avut un şoc. E foarte ambarasată. Cînd o să afle tata, îl va trimite imediat pe front pe bietul om. Pe fată, însă, n-o putem concedia. E vrednică. Stilată. Şi în vremurile astea grele, pe cine mai găseşti în Ioc ?

La tata la spital.

Mă aşez pe patul lui. Se simte mult mai bine decît acasă. E chiar vesel. Mi-a prezentat vecinii de salon : un muncitor la fabrica de pielărie, operat la un rinichi, şi un funcţionar de bancă. Funcţionarul, ca şi tata, aşteaptă ziua operaţiei. E înspăimîntat. Se teme de un cancer la plămîn. Se plimbă prin salon cu mîinile la spate, ca un animal într-o menajerie.

Ii întreb pe tata dacă are vreo dorinţă. Zîmbeşte. Ar dori să se întoarcă acasă, evident.

Azi m-am simţit extrem de obosită. Am învăţat, pe urmă m-am trântit pe pat, cu un roman infect de Gide în braţe.

Mi-e teamă că am rămas însărcinată

Vineri

Am fost la Minu. L-am găsit pictînd.

M-am aşezat pe un scaun. Ştia de Genu. Aflase de trei zile. M-a întrebat dacă nu vreau să beau ceva. I-am spus că nu. Era într-o dispoziţie păcătoasă.

— Mă tot gîndesc, cînd stau pe patul ăsta mizerabil, şi n-am ce face, şi afară plouă, şi ceaţa se aşază pe ferestre ca io rîie, cum o să arate bărbatul care o să te strîngă în braţe şi care o să-ţi spună că eşti iubirea şi speranţa şi destinul lui. Fiindcă odată şi odată o să plec. Iar tu o să-ţi trăieşti în continuare viaţa...

A sCos o sticlă din dulap şi şi-a umplut paharul.

— Chiar nu doreşti să iei o înghiţitură ?

Am dat din cap că nu.

— Dacă o fi să mor, de un singur lucru îmi pare rău. Că nu-l cunosc. Că n-o să am prilejul să-i văd mutra. Aş vrea să-ţi urmăresc oidată viaţa la cinematograf. A doua viaţă, cea de după mine. Ar fi un spectacol nu numai interesant, dar şi extrem de trist, la urma urmei...

S îmbată

încerc să învăţ. N-am chef. Pe Bulevard e întuneric. Ne-am procurat cu toţi lanterne. Lanterna a devenit un obiect la fel de necesar ca ochelarii.

Vitrinele întunecate sînt dezolante. Chiar şi la Ganţu e întuneric. Găsesc la librărie Rusoaica, într-o ediţie nouă. O cumpăr. De dîte ori mă aflu în librărie, îmi aduc aminte de Lord Finley, de ochii lui frumoşi, patetici.

Merg singură prin negură. E frig. La o fereastră se aude o nocturnă de Chopin. Mă opresc să ascult. Îmi place să-mi imaginez o cameră înaltă, în care arde focul, lumina delicată a canclelabrului, şi mîinile prelungi şi fine ale unei femei, alunecînd pe clape.

Pe stradă, lumea care trece se uită curios la mine. Sînt nevoită să mă urnesc din loc. Am sentimentul de clandestinitate.

E prima sîmbătă în care nu mă urc în trenul de Ocniţa.

Citesc Tit Liviu.

Duminică

Mă vizitează Mariela. E veselă. Se pare că Horaţiu o să vină totuşi de Crăciun. E în funcţie de dispoziţia generalului.

— Ştii, Tami, cine e comandantul diviziei în care luptă el ? Nici n-o să crezi ! Tatăl Ginetei !

E agitată, nu-şi găseşte locul. O informase o colegă dintr-a şaptea. Susţine că e un monstru, o gorilă, că e complet lipsit de suflet. Iar ea, o fată atît de gingaşă, de delicată !

Rămîne un timp pe gînduri.

—• Ce-ai zice dacă aş ruga-o să-i scrie generalului în legătură cu permisia lui Horaţiu ? E vorba de logodna noastră !

Am opinat că n-are nici o şansă.

Mariela mă priveşte cu ostilitate. Mai stă puţin şi pleacă. Trîntеşte uşa.

La tata la spital.

Mirosul de medicamente îmi produce greaţă... îl găsesc pe tata jucînd table cu funcţionarul de la bancă, îi luase un marţ. Mi s-a părut că-l deranjez. Era în zaruri.

— Cum merge şcoala ? m-a întrebat, în timp ce îşi făcea o poartă în casă.

I-am spus că bine.

Marţi

Scrisoare ele la Nelu. Detalii despre cameră (e „drăguţă") şi despre viaţa în familie. Şi-a uitat acasă tancul. E disperat. Mă imploră să i-l trimit imediat cu poşta. Cît despre şcoală, nu suflă nici o vorbă. învaţă la colegiul Car ol.

Scrisoarea e însoţită de un bileţel al Marianei. Băiatul e zburdalnic, zice. Se vede că a fost lăsat de capul lui. Dar cît va sta la ea, nădăjduieşte să îndrepte lucrurile. Mă întreabă dacă se găsesc în Alutela nasturi de sidef pentru palton. Să-i cumpăr zece-douăzeci de nasturi. Şi nişte aţă albă, fină, pentru cusut perdele.

Afişele anunţă sosirea trupei lui Tănase. în clasă & zarvă. Direcţiunea ne-a interzis spectacolul. Deşi nu mă interesează genul, sînt solidară eu indignarea clasei.

— Eu merg, mi-a declarat decisă Mira. Or să mă elimine o săptămînă. Cu atît mai bine. Tot intenţionam să mă mai odihnesc un pic. Trimestrul ăsta parcă nu se mal ifîrşeşte.

Nu pot să învăţ. Privirea îmi zboară pe fereastră. Aş vrea să îxnbătrînesc cu un an sau doi. Să, sar în timp. Mi-e foarte greu să-mi mai trăiesc prezentul.

Joi

Mă aflu în atelierul lui Minei. Minei piletează. Din eind în cînd se întoarce către mine. îmi surîde.

— Dacă te plictiseşti, pot să renunţ, îmi spune.

Mă bucură să-l urmăresc pictînd. Impresia e aceea pe care o aveam cînd eram mică şi priveam prin geamurile luminate, seara, interioare

umile de subsol. Mi se dezvăluia o lume adevărată, frustă, o lume văzută ca prin gaura cheii. Nefalsificată.

L-am întrebat ce-ar face dacă aş rămîne însărcinată.

— Cred că voi fi un tată bun, a zis.

Ies seara, singură, o oră, şi mă plimb pe străzi întunecate. Un tînăr fluieră Lanterna. Mă gîndesc la tata. De eind s-a internat, se simte mult mai bine. L-au lăsat du-
serile. Se pare că 11-0 să fie necesară intervenţia chirurgicală. Am încercat să stau de vorbă, ieri, cu medicul salonului, dar l-a chemat exact în clipa aceea directorul spitalului.

Stau noaptea în compania lui Plutarh.

Vineri

Am dat întîia teză, la geografie. Profesoara a venit în doliu. Nu ştie nimeni cine i-a murit. Probabil că un frate. A stat tot timpul la catedră, cu ochii pe fereastră. S-a copiat, fireşte.

Didina m-a căutat în recreaţie. Era îngrijorată. Ovidiu primise ordin de chemare. Divizia lui e în ţară, dar poate să se deplaseze oricînd în zona frontului. E sublocotenent de infanterie.

— De cînd nu mai veniţi la Ocniţa, mă simt atît de părăsită ! Merg singură cu trenul. Acasă n-am cu cine să mai schimb o vorbă. Oh, Tami, ce nefericită sînt! Peste trei zile trece Vidu să mă vadă.

Cotigă a scuturat covoare întreaga după-masă.

Sîmbătă

Discuţie cu Elise.

— Am auzit că ai fost acasă la Gineta

l-am spus că da.

— Pe mine de ce mă ocoleşti ? Sînt şase luni întregi de cînd n-ai mai binevoit să-mi faci o vizită...

Mergeam de braţ pe coridor. Simţeam instinctual că trebuie să tac. Fiindcă ţin la ea şi nu vreau s-o jignesc. În faţa cancelariei ne-am oprit.

— E cazul să interpretez tăcerea ta ca un refuz ?

în glasul ei sunau ecouri triste.

Cînd vrei să vin ? am întrebat-o.

Elise m-a sărutat. Mi-a spus că mă iubeşte, că duce dorul conversaţiilor noastre lungi, copilăreşti.

— O să te anunţ. O să te anunţ îndată ce o să ¡pot.

M-a mai pupat o dată. Probabil, maică-sa e iar bolnavă.

După-amiaza am făcut cumpărături. Cînd merg în Piaţă, trebuie să dau un mic ocol, ca să nu nimeresc pe strada lui Cotigă. I-am luat lui Nelu o căciulă pentru iarnă.

La întoarcere, am trecut prin faţa Casei Ofiţerilor» apoi am traversat Terasa. Salonul de frizerie şi coafură Pornpadour îşi camuflase vitrinele cu mari perdele negre. Biserica Buna Vestire era deschisă. Am intrat. Nu se afla ţipenie de om înăuntru. Am cumpărat o luminare. Ara aprins-o. „într-un război, nu moare toată lumea, o parte scapă", îl auzeam pe Genu. Mă podidise plînsul. Am plîns un timp nestingherită, în pronaos, cu gîndurile risipite în voia sorţii, atît de singură cu mine însămi, atît de liberă de orice spaime, încît aveam impresia că aud bătaia nesfîrşită a vremii.

Duminică

Azi l-am găsit pe tata deznădăjduit. Stătea întins pe pat, cu perna ridicată. Nici nu m-a sărutat. îl anunţaseră că trebuie să se opereze. Că operaţia e singura soluţie de scăpare. Funcţionarul de la bancă fusese operat alaltăieri. Murise în ziua următoare. Patul era gol.

— Acum trei zile am jucat cu el o tablă, chiar în locul ăsta. îmi luase o partidă. Jubila. Cine ar fi crezut că omul obţinuse ultima victorie penibilă din viaţa sa ?

Nu-şi mai venea în fire. Se răsucea pe pernă. Se apleca şi bea o gură dintr-un pahar cu ceai de pe noptieră. Mă privea.

I-am spus cuvinte de îmbărbătare. Mi se făcuse o milă nesfîrşită ele el. L-am mîngîiat pe păr.

— Ascultă, Tami, dacă mor, să ai grijă de Neluţu. Să nu-l laşi în străini. E singura dorinţă pe care ţi-o transmit cu legământ.

M-a strîns de mînă.

— Miercuri vii ?

Am dat din Cap că da.

-—• Mă operează săptămîna viitoare. Mi-e teamă că am cancer la stomac...

Marţi

A nins aproape toată ziua.

Teză la latină. Un text din Pliniu cel Bătrîn.

Mă simt sfârşită.

Lui Mira i-a murit un frate în Rusia. A plecat acasă,

M-am dus la Minu, la atelier. Nu l-am găsit. Am colindat nebună prin oraş. Oraşul sub zăpadă, frumos spectacol !

La coana Miţa, cofetăria goală. Am comandat un tort cu ciocolată. Am încercat să gust o linguriţă. Mi se făcuse greaţă. Am ieşit.

Acasă, întinsă în pat. Văd pe fereastră fulgii de zăpadă zbenguindu-se deasupra Parcului.

N-am nici o îndoială. Sînt însărcinată.

12

— Corespondenţa noastră, spunea Elise, frumoasa noastră dragoste epistolară a durat trei ani. A fost un vis duios, cum n-o să-mi mai rezerve viaţa, poate, niciodată. Mi-am consumat în anii aceştia toată pasiunea mea, trăiam în fiecare zi cu gîndul la scrisoarea următoare, ca în romanele foiletoane din vremea lui Balzac. Eram întotdeauna suspendată între scrisoarea ce mă răscolise cu o zi înainte şi cealaltă pe care o aşteptam înfiorată, pîndind poştaşul în spatele perdelelor din camera de lucru.

A luat o linguriţă din tortul de lămîie. M-a privit.

— Hazardul a făcut ca tatei să-i cadă în mînă una din scrisori. Tata e un om de o distincţie desăvîrşită. Nu mi-a comunicat nimic. A pus un detectiv particular să-i cerceteze viaţa lui Valeriu. Individul i-a întocmit o fişă amănunţită în care figura desfrîul în barurile cele mai deşucheate ale Bucureştilor, libaţii şi orgii prin case rău famate şi, ceea ce m-a dezgustat la culme, pederastia. Avea atracţie pentru băieţi de cincisprezece-şaisprezece ani... într-una din după-amieze m-a chemat la el în cameră şi mi-a întins hîrtia. ,,Fetiţa mea, a zis, e prima indelicateţe pe care o comit faţă de tine, dar am crezut că e de datoria mea s-o fac. Consideră, dacă

doreşti, că n-am luat cunoştinţă ele această fişă. Eşti liberă să-ţi hotărăşti destinul cum doreşti."

în timp ce îmi vorbea, îşi plimba distrată privirea pe filele unui volum de Valéry. Părea că-mi povesteşte o întîmplare de demult, pe care o uitase şi de care-şi adusese aminte întîmplător.

— Adesea mă gîndesc ce tristă ar fi viaţa dacă am avea la dispoziţie, fiecare dintre noi, o fişă a semenilor noştri. Probabil, iubirea ar deveni un sentiment uitat...

Stăteam de vorbă de o oră. În şemineu ardeau butuci de lemn ce aruncau lumini ciudate pe covor. Eram extenuată. Învăţasem pînă la patru dimineaţa.

— Interesant e faptul că îl iubesc şi astăzi, deşi nu ne-am văzut de patru ani. Fireşte, nu-i mai scriu. Nici el nu-mi scrie. Dar am trăit atît de plin iubirea noastră, încît oricîte murdării aş mai afla în legătură cu viaţa lui particulară, nu mi-ar schimba întru nimic pornirile şi firea.

Ml-a surîs. A mai servit o linguriţă de tort, apoi a împins pe masă farfuria. I-am comunicat că trebuie să plec. A protestat.

— Nici n-ai gustat măcar din porţia ta ! Ce s-a întâmplat cu tine ? Eşti bolnavă ?

Tăceam.

— Nu mi-ai vorbit nimic despre Gineta. Cum stă ? Se zice că locuieşte într-un adevărat palat, cu sală de recepţie, cu chioşc de vînătoare, bazin de înot, etcetera, etcetera...

I-am spus că sînt într-adevăr bolnavă.

M-a luat de braţ şi m-a însoţit în hol.

—• Cînd mai vorbim ?

Era întâia oară cînd nu-şi suna subreta să mă conducă. M-a sărutat pe amîndoi obrajii. A rămas pe trepte. Ningea.

Am mers un timp pe stradă fără ţintă. sSe înserase. Contactul cu aerul de-afară m-a înviorat. Aveam senzaţia de greaţă. Zăpada se aşezase pe trotuar de două degete. Am nimerit pe strada Decebal, pe urmă la benzinărie. Găsisem Bulevardul în plină animaţie. în faţa cafenelei Ganţu, cîţiva băieţi stăteau de vorbă şi fumau.

Am zăbovit o clipă în dreptul unui magazin de încălţăminte, apoi am coborît spre librărie. Pe bască mi se aşezase un strat de nea. Cînd am intrat pe uşa librăriei, m-am pomenit că-mi sare în braţe Lord Finley. Mi-am ridicat privirea instinctiv să-l caut pe Minu. Stătea de vorbă în faţa unui stand de cărţi cu Graţiela.

După un schimb sumar de vorbe, ne-am lămurit că sîntem cunoştinţe vechi. Ne-am spus cuvinte drăgălaşe. Ne-am zîmbit. Pe Graţiela o preocupa o carte de Camil Petrescu. N-o găsea. Minei îl mîngîia pe ceafă pe Lord Finley.

— Nu poţi afla nimic ca lumea în librăria asta, o auzeam pe Graţiela, utilizînd tonalitatea cea mai seducătoare a vocii sale.

Minei tăcea. îl deranja vădit prezenţa noastră.

În fine, am ieşit afară. Continua să ningă. Lord Finley pornise înainte spre pompa de benzină. Am mers toţi trei pînă la colţ, pe urmă Graţiela s-a scuzat că trebuie să plece acasă.

— Ce facem ? m-a întrebat Minei. Treci pe la mine ?

Am dat din cap că da. Simţeam că-mi vine să vomit. Ml-era o teamă groaznică să nu vomit pe stradă.

CSnd am intrat la el în casă, m-am lăsat să cad pe primul scaun ce mi-a ieşit în cale. Atelierul fusese măturat. Probabil, trimisese maică-sa pe cineva să-i. facă puţină curăţenie. Pe Minu nu-l preocupa problema asta.

— Ţi-e rău ? m-a întrebat.

A îngenunchiat în faţa mea. îngălbenise.

— Sînt însărcinată, i-am spus.

Minei şi-a sprijinit o mînă de genunchii mei. M-a mîngîiat. în ochi îi apăruse o lacrimă. A stat mult timp tăcut, atît de mult încît credeam că niciodată n-o să mai vorbească. în fine, s-a sculat. Mi-a dezbrăcat paltonul. L-a aruncat pe o laviţă. M-a ridicat în braţe şi m-a culcat pe pat. M-a sărutat pe frunte. S-a dus apoi să aprindă focul.

— Aş vrea să beau ceva, am zis. Mi-e greaţă.

În cîteva momente focul a început să pîlpîie. Minei « aşternut pe mine un pled. Mi-a adus un păhărel cu coniac. L-a pus pe marginea noptierei.

— Ţi-e mai bine ?

Am dat din cap că da. Am luat paharul. L-am băut.

— Ştii, Minule, aş fi dorit grozav să am copilul ăsta. E un dar al cerului. Dar nu se poate. Trebuie să termin clasa a opta. Micuţul vine în primăvară.

Minei se aşezase pe podea. Din cînd în cînd mai arunca un lemn în sobă.

— Adică vrei să zici că hotărîrea ta e luată ?

S-a scotocit prin salopetă şi şi-a scos pachetul cu ţigări. Şi-a aprins ţigara.

— O hotărîre ca aceasta nu se ia de unul singur. Sîntem doi.

Da, i-am răspuns, dar trebuie să-mi termin studiile. Trebuie să-î întreţin pe frate-meu la şcoală. Problema aceasta este exclusiv a mea.

Mi-a dat să trag un fum. M-a mîngîiat pe frunte.

— Ascultă, Tami, pînă la urmă o să faci cum vrei. Nu pot să te opresc. N-am mijloace la îndemînă. Dar clacă o să ucizi copilul, te avertizez că grozăvia aceasta o să se ridice întotdeauna între noi...

I-am spus să-mi umple încă o jumătate de pahar. Simţeam că mă pîndeşte plînsul. Eram deconcertată. Nu mă aşteptasem să întîmpin o rezistenţă atît de înverşunată din partea lui.

Minei mi-a adus paharul. Mi-a surîs.

— E prima oară cînd nu ne înţelegem, a constatat. Nenorocirea e că e vorba de o problemă foarte gravă.

M-am ridicat în perne.

— Contează chiar atît de mult în viaţa ta acest copil ? l-am întrebat.

— Ascultă, Tami, boa-ţi paharul ! Nu trebuia să faci din mine un complice. N-aveai dreptul... Puteai să termini cu copilul singură. Mă simt de pe acum murdar de sînge...

Mi-a pus paharul în mînă.

— Bea-l ! a zis.

13

în săptămîna aceea l-au operat pe tata. Am alergat tot timpul între şcoală, casă şi spital. Am dat o teză la istorie şi una la filosofic. Eram năucă.

Pe tata l-am mai vizitat o dată, înaintea operaţiei. Pe urmă mi s-a interzis să-l văd. I s-a găsit un cancer la stomac, metastazat. L-am întrebat pe doctor ce semnificaţie are cuvîntul acesta. M-a luat galant de braţ şi m-a condus spre uşa cabinetului.

— Trebuia să fie operat acum un an, a zis. I-au mai rămas puţine şanse. Ai mamă ?

I-am spus că nu.

— îmi pare foarte rău, duduie. Cred că mai are maximum o lună de trăit...

Pe stradă fulguia. Am intîlnit în drum o florăreasă şi am cumpărat un bucheţel de crizanteme. Afişele de pe panoul de sub Parc îi îndemnau pe cetăţeni la respectarea
cu rigurozitate a dispoziţiilor în privinţa camuflajului. La cinematograful Colleoni rula o comedie muzicală cu Kristine Soderbaum.

Acasă am găsit în crăpătura uşii o scrisoare de la Nelu. Mă informa că o duce bine, că tanti Mariana e drăguţă, că-l iubeşte, că a rugat-o să-l sărute noaptea, înainte de culcare. Cu unchiul Sandu se înţelege de minune. L-a învăţat să demonteze şi să monteze un aparat de radio. Ii face problemele la matematică, dar la română trebuie să se descurce singur. Nu au specialişti în casă. Seara, ies cîteodată să se plimbe toţi trei în parcul public. „Ce face tata ?" mă întreba. „Cînd sînt speranţe să se întoarcă acasă ?"

Nu suferisem de singurătate niciodată. Simţeam, de rîndul acesta, că sînt singură. Mă învîrteam prin cameră fără să pot lega un gînd. Mă agăţam de amintiri, căutam cîte o lumină în anii dinainte, ai copilăriei. Cel mai ades îmi revenea în minte chipul mamei, dar izbuteam cu greu să reconstitui imagini limpezi. Aveam impresia stranie că nu trăise aievea niciodată, că existase doar în viziunile închipuirii mele.

M-am dus în după-amîaza aceea la Mariela. Se chinuia cu un text din Pliniu. M-a ajutat să-mi. scot paltonul şi mi l-a pus pe umăr, în cuierul din antreu. M-a invitat să stau. Era mirată că venisem fără să-i fi dat de ştire.

— Ţi s-a întîmplat ceva ? m-a întrebat. Eşti palidă

I-am spus că tata a suportat o operaţie. Că nu sînt
şanse să mai scape. Că trebuie să stau de vorbă cu un om.

— O, Doamne ! a zis în şoaptă. Ce nenorocire !

Mi-a povestit cît suferise ea cînd i-a murit bunica
Plînsese două săptămîni aproape fără contenire. Bunica o crescuse. Era o fiinţă bîîndă, drăgăstoasă. N-a fost în stare nici măcar să meargă la înmormântare. A stat bolnavă în pat. Avea pe vremea aceea cincisprezece ani...

Căzuse într-o stare de duioasă şi ingenuă melancolie Caietul cu traducerea din Pliniu zăcea în faţa ei, deschis. Din camera alăturată se auzea un zvon. de glasuri. Pe masă se zărea un bucheţel de crizanteme aidoma aceluia pe care-l cumpărasem eu.

— Ai rochie de doliu ? m-a întrebat cînd a ieşit din starea de prostraţie.

I-am spus că nu.

— Hai să încercăm dacă îţi vine rochia mamei ! Aveţi aceeaşi talie. Nouă nu ne trebuie. De ce să cheltuieşti atîţia bani ?

Am refuzat. I-am explicat că tata nu murise. Şi nu obişnuiesc să pun pe mine lucruri de împrumut.

— Cum vrei, a zis. în vremurile noastre, toaletele de doliu s-au scumpit. Croitoresele sînt ocupate pînă peste cap. Nu e atît de simplu să te îmbraci în negru, adică să ai o rochie decentă.

Mă înăbuşeam. în cameră era prea cald. Uşiţa de la sobă se înroşise. Mi-am descheiat un nasture la bluză. Uitasem să rnă pieptăn. Arătam, probabil, îngrozitor.

Mariela îmi povestea despre demersurile pe care le făcuse în legătură cu permisia lui Horaţiu. Se hotărîse să se ducă la Gineta. Trebuia să încerce. N-avea astîrnpăr. Dacă destinul îi va fi cumva prielnic ? A sunat la uşa unei vile înzorzonate, construită fără gust. A apărut o fetişcană cu şorţuleţ şi rochie scurtă. ,,Pe cine să anunţ ?" zisese. În fine, a intrat. Gineta o primise într-o sală mare, în care se aflau tot soiul de armuri şi arme, un fel de expoziţie militară. în şemineu ardeau cîţiva butuci. Ii expusese în detaliu situaţia. Gineta, care la şcoală e o elevă blîndă şi modestă, se transformase, printre cavalerii aceia îmbrăcaţi în zale, într-o făptură rece, gravă, cu principii ipocrite şi prejudecăţi de mare doamnă. A ascultat-o pînă la sfîrşit cu o bunăvoinţă prefăcută, apoi i-a explicat ca unei şcolăriţe în clasa întîi că la armată există o disciplină intangibilă, pe care laicii, adică ea, n-aveau cum s-o înţeleagă. Iar taică-său fusese pus exact ca să vegheze respectarea acestei discipline. Că niciodată n-a făcut concesii.

— Ascultă, Tami, îmi venea să-i ard vreo două palme, îmi venea să-i strig în gura mare că e o mironosiţă, că e o zdreanţă umedă, scîrboasă, îmi venea să scot din panoplie un iatagan şi să lovesc cu el în geamuri, în ziduri, în mobilier, să risipesc prin încăpere toate uneltele acelea ingenioase născocite de om ca să omoare oameni. Cînd am plecat, m-a întrebat dacă doresc să-mi dea trăsura. Am refuzat. I-am spus că pot să merg la fel de bine şi pe jos.

S-a dus în camera de alături şi a venit cu o farfurioară cu dulceaţă. Am rugat-o, dacă se poate, să deschidă un pic fereastra. A deschis-o.

— Ce e cu tine, Tami ? Eşti bolnavă ?

Am asigurat-o că n-am decît o vagă indispoziţie trecătoare.

— Aşa încît, logodna noastră a rămas un vis. O să no logodim de Paşte. Războiul trebuie să se termine odată. Toate războaiele se termină. Toaletele sînt gata. Am scăpat de-o grijă. Să ştii că sînt într-adevăr o grijă, o să vezi ! Fiindcă o să-ţi vină şi ţie odată rîndul. Rămîne doar să nu mă îngraş în lunile acestea. Ştii, Tami, de cînd am fost atunci, la doctor, am o tendinţă supărătoare de îngrăşare. Ţin regim.

A rîs. Simţeam că greaţa mi se accentuează. M-am dus la geam. Ninsoarea încetase. Pe stradă trecea cîntînd o unitate militară.

— Tu cum te înţelegi cu Pliniu, draga mea ? îţi vine greu ?

Nu. Nu-mi venea prea greu. Sînt obosită, asta-i tot.

Iar boala tatei îmi fură toate clipele.

M-am ridicat să plec. în timp ce-mi îmbrăcăm paltonul, am întrebat-o de adresa doctorului unde fusese cu Horaţiu. îmi trebuie pentru o servitoare a unei prietene a gazdei.

în poartă, Mariela s-a uitat la mine cu ochii ei frumoşi, albaştri.

— Eşti însărcinată, Tami ?

O, Doamne ! am exclamat. Ce gînduri îţi mai trec prin minte !... Cum o să fiu însărcinată ?

14

Cînd s-a întors la şcoală, Mira m-a întrebat în primul rînd ce face tata. Purta o rochie neagră, ponosită. îi murise fratele cel mare. îi ziceau „nenea".

— A fost o înmormîntare fără mort. Colivă, popă. luminări şi bocete. Dar tocmai mortul nu era. Aveam în locul lui o bucăţică de hîrtie ştampilată. Am mai înmormîntat doi fraţi, dar niciodată n-am simţit durerea de a nu putea să-i mai privesc măcar o dată figura galbenă şi rece a celui drag. îl dau în moaşe-sa pe gheaţă ele război ! Iţi ia şi viii, şi îţi ia şi morţii...

163

Lipsise între timp la două teze. Mi se plîngea că n-area chef să înveţe. Plutoniereasa pune radio tare, seara, probabil că Bubicu aude prost. Ar vrea să-şi schimbe gazda. De cînd se măritase baba, mai toate treburile îi mergeau pe dos.

Mi s-a permis să-l văd pe tata abia după o săptămînă de la operaţie. îl transferaseră într-o rezervă cu un pat.

— Era să mor ! mi-a spus cînd am intrat pe uşă. Nici nu speram că o să mai pot scăpa...

Slăbise îngrozitor. Avea figura descărnată şi ochii mari, lunatici. Articula cuvintele cu greutate. S-a interesat cum. merg cu şcoala, ce veşti am de la Nelu, dacă se împacă bine cu tanti Mariana. Pe urmă, mi-a povestit cum decursese operaţia. Priveam pe geam. Făceam eforturi să-mi ţin plînsul.

— Sînt toţi drăguţi cu mine. E o soră, Marioara, care a lucrat la Ocnă. Are doi copii. Stă aici, pe pat, unde sta? tu, şi-mi povesteşte despre dragostele ei din tinereţe. A fost iubeaţă foc. „Ce facem unchiule ? îmi zice. O păcălim pe tînăra cu coasă ?". Aici, la noi în secţie, aproape în fiecare zi se duce un om...

A dat deoparte pătura. Mi-a arătat bandajul. Un bandaj enorm, pătat cu iod. Dintr-un salon alăturat s-a auzit un strigăt de durere. Pe urmă s-a făcut tăcere. Pe coridor trecea o targă cu rotile.

I-am spus că trebuie să plec. Mi se pusese în vedere să nu-l ţin decît cinci minute. Minţeam. Simţeam că-mi vine să vomit.

—• Cînd te mai văd ? m~a întrebat.

în uşă apăruse sora cu o trusă de injecţii. L-am sărutat. M-a prins de mînă şi m-a mai reţinut o clipă.

— Tamara, nu uita de Nelu ! a zis.

Aceasta e situaţia, mă gîndeam. Mă aflam într-un punct mort. Mergeam pe stradă, cu mîinile în buzunarele paltonului, într-o deplină libertate a spiritului, apropiată de starea de beţie. Era o oră la care lumea nu ieşise încă la plimbare. în faţa cafenelei Ganţu domnea pustietatea. M-am

apropiat de geamurile înalte, acoperite cu perdele. Doi tineri se aflau în jurul unei mese de biliard. Loveau o bilă roşie cu nişte beţe.

M-am îndreptat pe urmă spre Terasă. Terasa era goală. Zăpada se topise şi formase băltoace mari, murdare. La agenţia de bilete Bertolucci se anunţa turneul
|H»r/e.l din Bucureşti, cu Traviata. M-am hotărît deodată :ntru în salonul de frizerie şi coafură Pompadour. Nu lirăznisem să pătrund acolo, pînă în clipa aceea, nici cu udul. Am apăsat pe clanţă, am intrat. Iv'1-a izbit aroma imbStfitoare de cosmetice. Sub căşti se aflau doar două doamne. Coafezele se aşezaseră pe scaune, la fereastră, oirwrsau.

— Cu ce să vă servim ? s-a adresat, politicoasă o femeie de vreo patruzeci şi cinci de ani, extrem de elegantă, : irtînd pe pieptul halatului imaculat o monogramă.
î-am spus că m-ar interesa să ştiu în ce măsură mă «varitajează tăiatul cozilor.
Femeia m-a invitat să mă aşez pe un scaun. A dat ' o parte casca. Mi-a desfăcut o coadă, apoi pe cealaltă.

-a pieptănat. S-a învîrtit în jurul meu, considerîndu-mă •în toate unghiurile. Mi-a strîns apoi tot părul în coc şi l-a [1] 'gat cu o panglică. S-a mai uitat o dată, privindu-mă din /aţă şi din spate. A lăsat să-mi cadă părul jos.

— Duduie, cred că tunsoarea scurtă vă vine excelent. Ce virată aveţi ?

l-am spus ce vîrstă am.

Pe buze i-a apărut un zîmbet profesional. Dar nu mi se părea vulgară, dimpotrivă, mă atrăgea, avea un fel seducător de a discuta cu mine.

— Si bine, v-aţi decis ? Vă tundem ?

Am dat din cap că da.

Mi-am prins un pumn de. păr în mînă. îmi venea să piîng. O doamnă din cele două de sub cască se sculase. Se examina atentă în oglindă. Avea vreo şaptezeci de ani. Cealaltă i-a cerut coafezei o ţigară.
Femeia s-a oprit în faţa mea cu foarfecele în mînă. M-a. mîngîiat pe faţă.

-— Să ştiţi, dacă vă pare rău şi nu mai vreţi să vi-i tăiaţi, eu nu mă supăr. Am mai avut situaţii asemănătoare. E greu să te desparţi de nişte cozi aşa frumoase.

A rîs.

— Odată şi odată tot o să le daţi jos. Consideraţi că acesta s momentul cînd v-a sosit sorocul. Vă asigur că astăzi o să vă vină mai uşor să suportaţi.

S-a apucat de treabă. în citeva minute, pe podea se adunase un morman de aur. Stăteam înţepenită, ca la fotograf. Obrajii mi se udaseră de lacrimi. N-aveam puterea să gîndesc. Nu regretam. Plîngeam, atîta tot. în
timpul acesta, coafeza îmi povestea că are şi ea o fetiţă, ceva mai mică decît mine, pe care o tunsese. Azi, doamnele nu se mai poartă cu cosiţele curgînd în rîuri peste umeri. La modă este părul scurt.

M-a pieptănat. A luat o sticlă cu pulverizator, m-a parfumat, apoi m-a pieptănat din nou. S-a depărtat de mine, ca să mă vadă în perspectivă.

— Cum vi se pare ? m-a întrebat.

Din cauza lacrimilor nu vedeam nimic. I-am spus că bine.

— Vă vine minunat. Vă rog să aveţi încredere În mine. O să-i produceţi o surpriză deosebită prietenului dumneavoastră. Cînd vă mai tundeţi, să ştiţi că sînt în tura de după-amiază. Mă numesc Clarisse.

M-am ridicat. Mi-am petrecut o mînă peste părul scurt. Plîngeam. M-am dus la casă. Am plătit.

Pe urmă am ieşit afară, pe Terasă, şi aerul de seară m-a înviorat. Mi-am scos batista şi m-am şters pe faţă. Era lumină încă. Am coborît spre Piaţă. În dreptul coanei Miţa se opriseră doi tineri. Mi s-a părut că-l văd pe Minu. Aş fi dorit să stau cu el de vorbă, dar nu în seara asta. în seara asta nu !

Am mers o vreme în neştire, am traversat podişca peste rîul Morilor şi am trecut pe lîngă un şir de case cu etaj, cochete. Ferestrele se luminaseră.

Mergeam încet. Un tînăr s-a ţinut în urma mea un timp. M-a întrebat ceva. Mi se făcuse frig. Urmam o cale al cărei capăt îl ştiam prea bine. în depărtare se auzea sunînd trompeta regimentului.

Urcam acum pe strada care duce spre monumentul Independenţei. Am mers pe Ccirol, am depăşit răscrucea ele unde se vedea biserica Toţi Sfinţii şi am ajuns la seminar. în dreptul unei case mici dar graţioase m-am oprit. Era o casă cu parter şi cu verandă, în stilul oltenesc. Pe stîlpii care susţineau acoperişul se ridicau tidpine de glicină. Am încercat la poartă. Era deschisă. Am intrat în curte. Aveam doar şase trepte de urcat. Am pipăit cu mina butonul soneriei. Am ezitat. Din curtea alăturată a început să latre un cîine. Ferestrele erau cu toate luminate. Mă cuprinsese teama. Pe stradă a trecut un domn. Mi s-a părut că se opreşte şi se uită lung la mine. Am apăsat pe sonerie.

După un timp, în uşă a apărut o fată. M-a invitat în casă. M-a ajutat să-mi scot paltonul. Mă aflam într-un antret, ce mirosea puternic a dezinfectante. S-a uitat la mine.

— Poftiţi înăuntru, a zis. Aţi prins o seară bună. Înaintea dumneavoastră sînt numai trei persoane.

15

Am fost o zi bolnavă. Am stat în pat, în pijama, uitîndu-mă pe geam. Aproape toată ziua a plouat. Aveam ;>e pătură o carte de Dos Passos. Citeam o pagină sau două şi o închideam. Realitatea lui mă dezgusta. Mă dezgusta în general realitatea.

Odaia mea era plăcută. în sobă ardea focul. Mi-l aprinsese madam Cotigă în persoană. Venea din sfert în sfert de oră să mă vadă. Nu bănuiam ca într-o inimă Încercată de mari şi nemiloase intemperii să fie atîtea resurse de afectivitate.

— Fetiţo, acopere-te bine ! mă boscorodea. Pe vremea asta mizerabilă trebuie să fii cu ochii în patru. Mai vrei să-ţi fierb un ceai ?

Trebuia să-i spun că da. Cînd dispărea pe uşă, deschideam fereastra şi îl vărsăm în curte. Procedeul mi se părea ignobil, dar n-aveam ce să fac. îmi adusese şapte ceaiuri.

— Mi-aduc aminte cît de sensibilă am fost şi eu la vîrsta ta. Săraca mama se temea să nu fac oftică. Dar n-am făcut. N-aveam decît treizeci şi cinci de kilograme ! Cînd mă curta Cotigă, eram subţire ca o căprioară.

Cînd pomenea de talia ei din tinereţe, îşi mîngîia mijlocul cu un soi de nostalgie tragică. Mă îngrozeam la gîndul că aş putea ajunge vreodată de

proporţiile ei. Dar ea, madam Cotigă, se obişnuise, nu se mai sinchisea, îşi plimba grăsimile prin casă cu o dezinvoltură şi sprinteneală demne de invidiat.

A doua zi m-am ridicat din pat şi am plecat la şcoală. Se apropia vacanţa de Crăciun. în clasă se vorbea de balul organizat la Casa Ofiţerilor de sărbători, în cinstea aliaţilor germani. în mintea fiecărei fete se legăna, măcar pentru o clipă, speranţa unei invitaţii.

Sosirea mea la şcoală fără cozi a provocat senzaţie, cum era de aşteptat. S-au pronunţat păreri contradictorii. Majoritatea fetelor au declarat că sînt „încîntătoare". Am fost pupată, întoarsă şi pe faţă şi pe dos. Mai rămăseseră în clasă doar şase fete cu codiţe.

într-una dintre recreaţii, Elise s-a aşezat în banca mea. Citeam un text din Titus Livius.

— Arăţi extrem de chic, a zis. Ai fost la Pornpaăour f

Am dat din cap că da.

— Probabil că te-a tuns Clarisse. E stilul ei. La ea mă tund şi eu. E o profesionistă foarte bună. A lucrat în tinereţe la Bucureşti, pe Academiei. Se zice că era de e frumuseţe rară. S-a încurcat cu un escroc care a plecat în Franţa cu toată agoniseala lor, lăsînd-o singură, eu două fete şi fără para chioară.

S-a uitat pe cartea mea. A răsfoit-o. Părea extrem de iritată.

— De altminteri, voiam să-ţi spun cu totul altceva L-au arestat acum o săptămînă pe Valeriu, sub acuzaţia de pederastie şi proxenetism. Are un dosar atît de bine ticluit, încît primeşte cel puţin cinci ani de închisoare. Fireşte, operaţia a condus-o, din umbră, tata. Mi-e greu să exprim ce sentimente ii port din cauza aceasta. Alaltăieri, după o lungă chibzuială, am luat pachetul de scrisori, mai mult de două sute, şi l-am ars. Am ars cu ele toată adolescenţa, şi speranţele, şi clorul, şi credinţa, şi puritatea mea. A fost un autodafé în toată regula. Am plînş de dimineaţa pînă seara. A doua zi n-am mai putut să merg la şcoală...

Şi-a aşezat o mînă pe braţul meu.

— îmi pare rău că nu ţi-am arătat vreo cîteva din ele, să le citeşti. Scria divin. Avea idei de o mare adîncime şi expresivitate. Purta în sînge arta. E incredibil ca un suflet ca al lui, atît de fin şi de sensibil, să poată fi mînjit de un dosar cu probe. Dar asta este. Trebuie să privim realitatea aşa cum e. Le-am ars, şi o să-mi pari rău, fiindcă erau dovada unică, irepetabilă, că poate să existe fericire. E greu de presupus că o să arn puterea să-mi clădesc cu timpul un alt castel la fel de mîndru şi de nobil...

Dintre colege, cea mai afectată că mi-am tăiat podoaba cozilor a fost Gineta.

— Cum, Tami, să arunci la coşul cu gunoi un dar atît de preţios ca părul ? Erai ca o icoană ! îmi vine să înnebunite de supărare.. De ce nu mi-ai cerut şi mie sfatul?

I ara spus că. obişnuiesc de multă vreme să hotărăsc şii singură asupra vieţii melet.

Gineta a tresărit, de parcă aş fi lovit-o.

— Tu ai trimis-o pe Mariela la mine,.acum o săptămînă ? m-a întrebat.

Am dat din cap că nu.

M-a sărutat. în ochi i se ivise o lacrimă.

— Te rog din suflet să mă ierţi ! Te-am bănuit pe me. A fost acum cinci zile tata. A stat puţin. Venise
i ntr-o misiune specială. L-am rugat cu lacrimi să-l ajute |.je Horaţiu. L-arn implorat. I-am spus că Mariela e cea mai bună prietenă a mea. Că mă ajută să-mi fac lecţiile. Că o iubesc. Ei bine, rezultatul a fost că-l va trimite raediat în linia întîi, ca să mă înveţe minte să nu mă mai amestec altă dată în treburile sale personale.

S-a uitat la mine. Plîngea de-a binelea.

— Dacă o să moară, bietul băiat, o să mai port o iaţă pe conştiinţă...

După-amiază m-am dus să-l văd pe Minu la atelier. Picta. A aruncat penalul şi m-a ridicat în braţe. M-a privit. Stăteam într-o poziţie foarte incomodă, suspendată în aer, am ţipat, smintitului nici nu-i păsa, s-a învîrtit cu mine prin cameră o vreme, a valsat, s-a învîrtit pînă n-am mai ştiut ce se întâmplă, şi m-a depus apoi în jilţul său episcopal.

— Prinţesă, graţiile excelenţei voastre m-au înrobit. Vă cer să-mi acordaţi cu generozitate mîna. Să ne unim destinele pe veci...

Mi-a trebuit un timp ca să-mi revin. Avea momente rind părea nebun şi chiar era, probabil, dar îl iubeam aşa cum e, sminteala constituia o parte din personalitatea lui.

— Te anunţ solemn că astăzi sărbătorim logodna noastră. Iar în ianuarie ne căsătorim. Am şi găsit o locuinţă drăguţă, pe o alee ce coboară prin spatele Episcopiei. Un pod, de fapt. Dar pentru început, e bun şi ăsta.

A scos o sticlă şi pahare şi le-a pus pe masă. Pe urmă s-a uitat la mine lung.

— Eşti splendidă ! O să te plimb în limuzină prin tot Parisul, şi o să înnebunesc Parisul cu frumuseţea ta. O să devin cel mai invidiat bărbat din lume...

L-am întrebat dacă băuse. A surîs.

— Dacă aş fi ştiut de ia început că eşti aşa frumoasă, nu mi-aş fi îngăduit vreodată să mă gîndesc la tine, ca ia iubita mea. Nici n-aş fi îndrăznit măcar să te privesc ! Eşti mai atrăgătoare decît modelele lui Botticelli. Nu te merit...

Cînd şi-a sfîrsit elogiile adresate indirect Clarissei de la salonul de frizerie şi coafură Pompadour, m-a anunţat că avusese ieri o convorbire cu doamna Lavinia Costescu, mama sa, şi că aceasta îşi dăduse consimţămîntul să ne căsătorim.

Am ridicat paharele. Am ciocnit.

— Nu vreau să crezi că aveam nevoie de consimţămîntul ei, puţin îmi pasă de aura burgheză a familiei, sînt liber, o ştii (Dine, dar am făcut-o ca să te conving să ţii copilul. Să nu te simţi străină în familia noastră.

Am dat paharul tot pe gît. L-am aşezat pe masă. Era un vin dulceag şi tare.

Copilul nostru nu mai este... i-am spus.

Minei ţinea paharul în mînă. Nu-l băuse. Se uita buimac.

— Adică vrei să zici... s-a bîlbîit.

Simţeam privirea lui asupra mea şi nu îndrăzneam să-i spun că nu de mama sau de familia lui depinde fericirea noastră, ci de noi înşine. Că dacă ne iubim, nimic nu mai contează. N-aveam curaj să-i spun aşa ceva.

S-a dus la geam şi a rămas acolo un timp, privind cum plouă. Mi-am umplut paharul.

În cazul în care ţii să plec, chiar plec, i-am spus.

Tăcea.

M-am ridicat. Mi-am îmbrăcat paltonul. Minei s-a întors spre mine.

— Nu ţin să pleci! l-am auzit strigînd. Te aştept de două zile ca pe o regină, mă uit din sfert în sfert de oră pe fereastră, bezmetic, pîndesc momentul în care să te aud urcînd pe trepte, turbez de nerăbdare să te văd, şi tu susţii că ţin să pleci ?

S-a apropiat. Mi-a smuls paltonul şi l-a aruncat pe un scaun. Era atît de iritat încît mi se făcuse frică.

— Stai jos ! a zis.

M-am aşezat. Minei şi-a luat paharul şi l-a băut. Şi-a ridicat spre mine ochii verzi şi umezi.

— Copilul acesta o să rămînă totdeauna între noi... a murmurat.

După o jumătate de oră, băuse toată sticla. M-a invitat la dans. I-am spus că nu dansez.

— Dacă ai fi văzut-o pe mama ce emoţionată era cînd a aflat că e bunică ! a zis.

A izbucnit în rîs.

— Ştii, Tami, m-am înscris la o şcoală de piloţi de vînătoare. în martie plec cu destinaţie necunoscută. Ai ratat ocazia de a deveni o văduvă frumoasă, cu copil. Culoarea neagră îţi stă bine. O să încerc să fac portretul unei văduve cu părul blond şi cu zăbranic. Ideea asta îmi scăpase. O să-l intitulez „Pierduta".

A scotocit într-un dulap şi s-a întors cu o sticlă plină. A umplut paharele. M-a îndemnat să beau. Băusem două. Eram suficient de ameţită.

— O ! Tata ! Am uitat să-ţi spun de tata ! Venise de la tribunal, se dezbrăca, se cunoştea după figură că obţinuse un succes de bară, exulta, şi în momentul acela i-am comunicat că mă însor şi că iubita-i noră îi va face un moştenitor. „Da, da, a zis, bine băiete, poate că în felul ăsta o să înţelegi mai bine viaţa", şi s-a grăbit spre dormitorul mamei, ca să-i comunice cum a decurs procesul. Săracul tata 1 În clipa aceea mi-a fost aşa de milă de modul jalnic în care a ajuns, încît realmente am avut senzaţia de greaţă.

Şi-a băut paharul. I-am spus că a băut prea mult.

M-a mîngîiat pe păr. Pe trepte se auzea scîncitul trist al lui Lord Finley.

L-am întrebat dacă e adevărat că pleacă.

A rîs.

— Ţi-e teamă că o să mor! Fireşte!... Voi fetele purtaţi, faţă de sexul nostru, povara asta în plus : trăiţi continuu în spaimă şi nesiguranţă. Veniţi pe lume cu vocaţia nădejdilor deşarte, a aşteptării... Sînteţi nişte martire în felul vostru. îmi sugeraţi imaginea frumoaselor prinţese palide şi triste, cu fruntea sprijinită de zidul rece al castelului, ce adăstau odinioară, cu ochii plini de lacrimi, să audă goarna izbăvitoare ce anunţa sosirea cavalerului din Cruciade...

E adevărat că pleci în martie ? am insistat.

Minei a tresărit. Pe buze i se desenase un zîmbet.

— A fost destul de veselă logodna noastră. De fapt» toate logodnele sînt vesele. îmi pare rău de podul pe care-l arvunisem. Cu harul tău de gospodină, l-ai fi transformat în două luni într-un palat.

M-a mîngîiat pe păr, pe faţă.

— Iubito, ce fericit aş fi dacă aş putea să te iubesc mereu aşa cum te-am iubit şi te-am dorit în clipa în care te-am văzut păşind pe uşă, astăzi...

16

Tata a trecut în lumea drepţilor eu patru zile înainte de Crăciun. îl vizitasem în ajun de a muri. Avea speranţe încă. Credea că o să se întoarcă de anul nou acasă. Mi-a dat şi indicaţii ce cumpărături să fac pentru revelion.

— Păcat că n-o să fie şi Neluţu, a zis în şoaptă. Ne-aaa fi văzut din nou toţi trei împreună...

Mi s-a comunicat că a murit în somn. A doua zi. îi găsiseră în pat, cu ochii închişi şi cu o mină petrecută pe sub cap. A fost scutit de chinurile spaimei.

L-am dus la Ocniţa. L-arn aşezat pe masă, în camera cea mare. Vecinele s-au ocupat de toate cele necesare într-o astfel de împrejurare. Din partea mea, eram complet neajutorată. în poarta casei au apărut drapele negre. Printre atîţia tineri ce cădeau pe front, decesul tatei a trecut neobservat. Era un mort lipsit de importanţă.

I-am telegrafiat mătuşii Mariana. Consideram că nu e bine ca Neluţu să participe la îranormintare. Mi-a răspuns că vine singură. Am aşteptat-o în gară. Purta o rochie de doliu foarte elegantă şi pălărie cu voaletă. Tot drumul mi s-a plîns de Nelu. Era teribil de neastfaapărat. în-gro-zi-tor ! I-a spart serviciul de ceai din porţelan de Saxa, i-a zugrăvit cu acuarele covorul mare din salon, si; bate cu băieţii din vecini şi, în plus, e de o obrăznicie intolerabilă. Acum vreo săptămînă i-a spus fără neruşinare că ştie el că tata o subvenţionează, că nu-! hrăneşte de pomană.

— Auzi ce lucruri extravagante îi trec prin minte l E un copil extrem de dificil. Nu ştiu cum o să te descurci cu el pînă la urmă.

I-am dat asigurări că o să mă descurc. În vară, după terminarea şcolii, îmi iau serviciu. Şi îl aduc la mine.

Mătuşa Mariana s-a mai liniştit puţin. Ii era teamă că o să-l las în vecii vecilor la ea. M-ă mîngîiat duios pe
falâ.

— Sărmanul Mişu ! Ce repede s-a dus ! Cine ar fi crezut aşa ceva ? Ce vîrstă avea ?

I-am spus că patruzeci şi cinci de ani.

A clătinat din cap. Şi-a ridicat voaleta şi şi-a şters o lacrimă fugară.

— Sper că o să-i faceţi o înmormîntare simplă. Doar nu sînteţi nababi. Avea ceva bănet depus la bancă ?

Problemele financiare ale tatei îmi erau necunoscute. Consideram, i-am spus, că nu e momentul să discutăm acum de bani.

Înmormîntarea a fost într-adevăr o înmormîntare simplă. Au participat zece colege din clasa a opta literară.

O parte dintre ele nu-l cunoşteau pe tata. Au venit şi oameni din comună. Administraţia salinei a trimis o impresionantă coroană cu garoafe. Sicriul era complet acoperit cu flori.

în timpul slujbei a început să ningă. Crăpase gerul. Deasupra cimitirului zburau în roată ciori. Un domn pe care nu-l văzusem niciodată a vorbit despre însuşirile deosebite ale tatei. Citea, şi uneori se împleticea penibil, şi cînd a terminat, şi-a scos batista şi s-a şters pe frunte. Ostenise.

Am stat pînă cînd ultima fărîmă de pămînt s-a aşezat pe trupul tatei. Rămăsesem singură în cimitirul mic, culcat pe un crîmpei de deal, mi se făcuse frig. Mă pregăteam să plec, cînd l-am zărit pe Minu aşteptîndu-mă lingă o cruce. M-a sărutat pe păr. Ningea frumos. Mi-a spus că-i pare rău că nu îl cunoscuse. Pe urmă a tăcut. Am mers o vreme fără să vorbim. Minei fuma. Era un timp de basm. Deasupra satului se aşezase înserarea.

Cînd ai venit ? l-am întrebat.

— Ce importanţă are ?

A surîs.

— Ascultă, Tami, nu trebuie să te consideri singură. Ţi-am rămas eu. Poate că Dumnezeu va vrea să mă întorc. Să te gîndeşti la lucrul ăsta, îţi va face bine...

Ne-am despărţit în capul uliţei. M-a sărutat din nou pe păr şi a plecat. L-am urmărit ipînă a dispărut pe drumul înspre gară.

La ora nouă, praznicul supravegheat cu competenţă de tanti Mariana s-a încheiat. Nu-mi amintesc nimic din cele ce s-au discutat în seara aceea. S-au risipit cu teţii în sat. Colegele au plecat la gară. Cu ele a plecat şi Mariana.

— Ce iaci cu chiţimia asta, o păstrezi ? m-a întrebat la poartă.

Am dat din cap că da.

Şi-a ridicat voaleta şi m-a pupat pe frunte.

— Sărmana fată ! a suspinat. Ce greu îţi va veni de acum încolo !...

Rămăsesem singură în toată casa. Am aruncat în sobă doi butuci şi am deschis fereastra. Deasupra satului domnea o linişte de moarte. Doar cîte un cîine mai lătra zănatic. În camera cea mare rămăseseră vestigiile praznicului. Am stins lumina şi am trecut în camera cealaltă. M-am trîntit pe patul unde zăcuse tata atîta vreme. Am stat un timp. Nu ştiu cît timp am stat. Poate să fi trecut de miezul nopţii. M-am ridicat. Am tras sertarul de la noptieră. Deasupra, am găsit fotografia mamei, apoi o altă poză, cu ei doi, din ziua în care se căsătoriseră. Pe o bucată de hîrtie scria : „Palton pentru Tamara". Am scos un teanc cu plicuri. Am desfăcut un plic, şi încă unul. Erau scrisori de dragoste ale mamei trimise tatei înainte de căsătorie. Le-am pus la loc. Mă cuprinsese teama. Simţeam că intru într-un teritoriu al umbrelor.

Sertarul conţinea chitanţe, bonuri, recipise. La fund, am dat de nişte plicuri al căror scris nu-l cunoşteam. Am luat la întîmplare o scrisoare. Avea un scris mărunt, frumos, de fată crescută în pension, aidoma caligrafiei graţioase a Elisei. Mi-am petrecut în grabă privirea peste rînduri. Aparţineau, fără îndoială, unei femei ce avusese legături de dragoste cu tata. O chema Josette. întreg pachetul conţinea vreo treizeci de scrisori, acoperind doi ani din viaţa tatei, din perioada în care se născuse Nelu. Am mai găsit o poză a mea, cu cozi, la zece ani, şi una a lui Neluţu, fotografiat în braţele lui tata.

Le-am rînduit la loc şi am închis sertarul. M-am dus la sobă. Am mai pus un lemn. Mi-am strecurat privirea pe fereastră. Ninsoarea încetase.

M-am aşezat pe pat. Pendula veche a bunicii a bătut de două ori, prelung. Deodată mi-a venit o poftă nesăbuită să citesc scrisorile femeii aceleia necunoscute. Le-am scos din nou. M-am ridicat în perne. Scria frumos, cuvintele curgeau ca un şuvoi de gînduri limpezi, distilate. Erau în ele atîta pasiune caldă, atîta gingăşie, atîta dragoste curată, încît mi-era cu neputinţă să le resping, să mi le smulg din suflet. Citeam, obrajii arşi de febră mi se udaseră de lacrimi, citeam cu o exaltare frenetică, bolnăvicioasă. Probabil, am citit pînă spre ziuă. Simţeam un soi de fericire vinovată, izbăvitoare.

Am adormit cu ele în braţe.

17

Fragmente de jurnal

Duminică

Madam Cotigă m-a chemat la ea în sufragerie.

— Fetiţo, trebuie să discutăm un lucru serios. în urma morţii tatei, Dumnezeu să-l ierte, se ivesc, cum e firesc, probleme noi. E vorba de chirie. Poţi s-o mai plăteşti ?

Am dat din cap că da.

Părea deconcertată. Se gîndea, probabil, că o s-o părăsesc.

Şi-a petrecut o mînă în deschizătura largă a rochiei.

— Cotigă şi cu mine dorim să-ţi facem de Crăciun un mic cadou. Ne-am hotărît pentru o rochie de seară. Eşti tînără. Ai vârsta dansului, a balurilor...

Mi-a surîs.

— Vrei o dulceaţă de cireşe amare ?

I-am spus că nu.

După-amiază am fost la Hinţa. Rîul e acoperit de un strat subţire de zăpadă îngheţată. Potecile au devenit inaccesibile din pricina nămeţilor.

Trec şiruri lungi de corbi dinspre Goranu.

Luni

Mormîntul tatei, înzăpezit, s-a integrat prea repede în peisajul desuet al cimitirului. Nu-l mai deosebeşte nimic de celelalte. Mi se oferă o mică lecţie de eternitate.

Ani convenit cu Viorica să aibă grijă cînd şi cînd de casă. Se angajează la fabrica de pielărie.

Seara, citesc în patul tatei Hecuba de Euripide.

Marii

Mă pomenesc de dimineaţă cu Gineta. Mă invită să facem Crăciunul împreună.

—• Sîntem la fel de singure amîndouă, îmi argumentează.

Are dreptate, dar refuz.

— În primăvară ne mutăm la Bucureşti. O să termin acolo şcoala... M-am perindat pînă acum prin cinci licee !...

Mă plimb pe Bulevardul pustiit. Sînt sărbători. Nu e ţipenie de om pe stradă. Oraşul e practic troienit, sub valurile albe de zăpadă. La cafeneaua Ganţu ard lumini în spatele perdelelor. Pe drum mărşăluieşte o formaţie militară.

Scrisoare de la Nelu. îmi reproşează că nu a fost chemat la înmormîntare. Că l-am considerat întotdeauna un puşti, care nu merită să stea la masă cu cei mari. „E inadmisibil că mi-aţi interzis să-mi iau adio de la tata. Ascultă, Tami, o să mi-o plăteşti odată !" scrie.

Sînt sigură că se va ţine de cuvînt

Joi

La Minu în atelier e cald. Miroase a răşină.

De la înmormîntarea tatei, mă tratează cu mii de precauţii, ca pe un om bolnav.

Mi-a spus că maică-sa ar vrea să mă cunoască.

De ce ? l-am întrebat.

Pe Minu, întrebările de genul acesta îl derutează. Redevine, instinctiv, copil.

— Eu ştiu ? a zis

Apoi :

— Trăiesc între voi doi. Trebuie să vă cunoaşteţi.

Mi-a spus că trece în fiecare zi să vadă casa arvunită..
A botezat-o casa noastră. La începutul lui ianuarie mai plăteşte o rată. Cocioaba a devenit în ochii lui un simbol.

— în ianuarie, am fi putut să ne căsătorim... a murmurat.

Nu vrea să înţeleagă că trebuie să-mi termin şcoala. Vocaţia mea îl lasă rece. N-are nevoie de nevastă cu titluri academice. A fi soţia unui geniu ca el e mai presus de orice năzuinţă.

L-ara întrebat dacă-i mai scrie Beatrice.

Minei stă tolănit în jilţ, învăluit în fumul de ţigară.

— Fireşte ! Bărbatu-său e plecat pe front. A ajuns pe undeva, prin Ucraina. Imaginează~ţi cum freamătă o inimă de fată cînd 11-are un suflet să o mîngîie...

La uşă şi-a petrecut un braţ pe după gîtul meu.

— Ce facem ?

Nu înţelegeam.

— Cu mama...

— I-am spus că o să mă gîndesc.

Vineri

Am pe măsuţă un teanc de telegrame de condoleanţe. Printre ele, se află una de la profesoara de latină. Un gest neaşteptat din partea ei. E profesoara cea mal austeră.

Afară e un ger cumplit.

M-am dus să văd spitalul. Am privit din stradă fereastra camerei unde zăcuse tata. în camera aceea se află, acum, alt om.

Am stat pînă am simţit că înţepenesc de frig.

Am scos din raft Les Oraisons fúnebres. Am citit pînă la miezul nopţii. Se poate face artă fină şi din îmbălsămarea unor sărmane fiinţe moarte.

Aştept să se întîmple ceva, orice. Dar nu se întîmpîă.

Duminică

Mă vizitează Graţiela. A venit într-un palton cu o croială impecabilă. îşi scoate pălărioara şi o atîrnă în cuier.

•— Cum poţi trăi în căldura asta infernală ? se revoltă.

în cameră nu e cald deloc. E chiar mai frig decît de obicei. Mi-am dat din prima clipă seama că e într-o dispoziţie proastă.

S-a plîns din nou de maică-sa. Alaltăieri dăduse unei fete de pe stradă o vază de lapislázuli de o frumuseţe rară.
La Ocniţa o cunoştea tot satul, îşi recuperau imediat cadourile, dar cum să mai găseşti în Alutela pe fata care luase vaza ?

S-a aşezat pe scaun. Şi-a potrivit coafura. Era fardată fin. Ştia să-şi pună în valoare frumuseţea.

— Unde-ţi petreci revelionul ? m-a întrebat.

Aici, îi spun.

— Nu vrei să vii la mine ? Mai stăm de vorbă. O să ••fim singure. Noi două. Pe mama o culcăm ia ora douăsprezece.

Mi-e greu să mă decid. La drept vorbind, n-am chef să stau de vorbă cu nimeni. Nici chiar cu Graţiela.

— Am înţeles. Te duci la pictor. E drăguţ. Pictează bine ? M-ar fi interesat să-i văd atelierul.

Ii spun că nu mă duc la pictor.

Graţiela mă priveşte neîncrezătoare.

— Sînt foarte deprimată, mi se destăinuieşte. Septimiu, cum ţi-am spus, nu mi-a mai scris. În schimb, primesc acum trei zile o anonimă de o impertinenţă incalificabilă, în care sînt informată că Septimiu s-a logodit cu o doctoriţă şi că în ianuarie fac nunta. Nenorocirea e că totul pare verosimil. Istoria unei iubiri trădate nu e nouă, •îmi judec foarte limpede situaţia, cu sînge rece. în fine, o suport. Dar ceea ce mă chinuieşte e singurătatea. Cu tata nu pot sta de vorbă. Iar mama e absentă de la viaţă. Stau într-o închisoare în care cînt la pian de dimineaţa jpînă seara, ca o nebună...

A mai rămas vreo cîteva minute şi a plecat.

Luni

Scriu noaptea. Peste o jumătate de oră se încheie anul.

De obicei, sfîrşitul anului e însoţit de un bilanţ. Bilanţul meu e trist. O singură lumină : Minu.

Aproape toată seara au trecut pe stradă urători. Am auzit colinde, plezniturі de bice. Am ieşit să-i văd.

îmi scrie Nelu. Mă felicită de anul nou. E corigent la patru obiecte. „De ce să te mai mint ? Tot o să afli de la tanti Mariana..." E în relaţii din ce în ce mai proaste cu mătuşe-sa. Nu înţelege situaţia dificilă în care ne aflăm.

Nu pot să-l chem la mine pînă nu termin şcoala. Nu
pot.

Miercuri

Haihui, pe stradă. Gerul s-a muiat. E prima zi a anului cînd ies din casă. Avizierul din colţul Parcului anunţă un film cu Theo Lingen şi Hans Moser. N-am mal văzut un film de luni de zile...

Terasa e animată. Toalete elegante, căciuli de astrahan, paltoane vătuite, blănuri scumpe.

Comand, la coana Miţa, o savarină. Îmi surîde. La masa de alături, un domn extrem de aferat. Mi-a trebuit un timp ca să-mi aduc aminte cine este : Axintescu. Ţinea de zgardă un cîine lup enorm.

Am fost la Minu. Nu l-am găsit acasă.

Joi.

— Eşti o nesuferită, îmi reproşează Mariela, să nu treci pe la mine măcar un sfert de oră !... Parcă am locui la zeci de kilometri.

Stă în fotoliu, îmbrăcată în palton. S-a îngrăşat. Ii sade bine. E frumoasă. îi spun că e frumoasă. Rîde.

— Unde ţi-ai petrecut revelionul ?

Aici, răspund, în cameră la mine.

— Oh ! Ce păcat că nu mi-a dat prin minte ! Trebuia să te invit la noi. Au fost şi cîţiva tineri. Am dansat.

S-a ridicat să plece. Mergea după cumpărături.

— Ţi-a folosit adresa doctorului ? m-a întrebat.

Nu ştiu, i-am spus. I-am dat-o persoanei care mi-o ceruse. N-am descusut-o dacă s-a dus la el.

Despre Horaţiu nu mi-a vorbit nimic.

Ies seara. Trec din nou pe la spital. Sînt toantă, ridicolă, îmi dau seama, dar asta sînt! Privesc minute în şir fereastra luminată a camerei unde a stat tata...

Noaptea. Am recitit scrisorile Josettei. Pe toate. Pînă la viltimul bilet în care îşi clădeau o întîlnire. Le-am strîns şi le-am băgat pe foc.

Vineri

Gineta vine cu sufletul la gură şi mă anunţă că mi-a găsit o meditaţie la latină. E vorba de fetiţa comandantului de regiment P.S.

— Să-i ceri o sumă mare, mă sfătuieşte, au bani •mulţi...

Am petrecut-o pînă în stradă. Venise cu trăsura. O lăsase în dreptul casei de alături, ca să n-o văd. Se îmbujorase toată de ruşine.

Pe îvlinu îl găsesc pictînd. îi spun că-l mai căutasem.
S aride.

— Mă duc din cînd în cînd la casa noastră. Am început să o amenajez. Am angajat un parchetar. Trebuie schimbate cercevelele ferestrelor. Sînt putrede. Nu vrei să vii într-o zi să o vezi ?

Ezit. Nu am încredere în casa asta. Mi-e teamă. E legată de plecarea lui.

— M-am întîlnit cu Graţiela, mă informează în timp ce-şi caută pachetul de ţigări în buzunarul salopetei. M-a înştiinţat că vrea să-mi viziteze atelierul. Ce fel de fiinţă e ?

Nu ştiu, îi spun. Sînt oameni care nu ţi se dezvăluie, pe care nu-i cunoşti, deşi ai stat mult timp cu ei. Ea aparţine acestei specii.

Minei fumează în jilţul lui episcopal,

— Te-ai mai gîndit ?

La ce?

— La mama...

Cum să mă îmbrac ? întreb. în rochie de seară ?

Minei pufneşte în rîs.

— I-am spus că ai pierdut copilul. Mi s-a părut dezamăgită...

Sîmbătă

Aprind o luminare Ia mormîntul tatei.

E frig. în cimitir nu e nimeni. Ici-colo, licărul părelnic al unei candele răzleţe.

Mă plimb prin sat, pînă la gura de salină părăsită

La gară, e razie militară. Ni se cer legitimaţiile. Noroc că am la mine carnetul de elevă. Un sublocotenent supraveghează desfăşurarea acţiunii, trăgînd din cînd în cînd dintr-o ţigară.

În tren se aşază lingă mine. Mă priveşte insistent. Deschid o carte şi citesc, dar nu văd literele. Sînt nevoită să-mi schimb locul.

Luni

La ora nouă, alarmă aeriană. Rămîn în cameră.

Madam Cotigă îmi face o vizită neprevăzută. Se aşază în fotoliu. După o introducere ridicolă şi inutilă, mă anunţă că la începutul trimestrului al doilea o să închirieze camera vecină cu a mea unei eleve de la ţară. din clasa a şasea.

— E foarte cuminţică, mă asigură. O să constaţi N-o să te deranjeze. N-aveţi comun decît closetul, baia şi antretul.

Aşteaptă circumspectă reacţia mea. Cum n-am nici 8 reacţie, continuă :

— E o nepoată a finei mele. Nu pot să o refuz. Pi urmă, vremurile sînt grele. Mai câştigăm un ban la plus..

Seara mă plimb prin Parc. Zăpada a început să se topească. Biserica Buna Vestire e deschisă. Lateu. B nuntă. Rămîn vreo cîteva minute. Mireasa e tîiaără, bărbatul cam trecut. Lăcaşul e plin. Se simte În aer miros de ceară arsă şi de transpiraţie.

Aud pe cineva şoptind :

— Cine se mai căsătoreşte cu un tînăr ? Cînd tinerii îngheaţă în Ucraina, pe cîmp ?

Peste o săptămînă începe şcoala-

Miercuri

Mă hotărăsc să-mi întocmesc un plan de pregăti» pentru bacalaureat, pe săptămîni şi zile. Il fac, pe urmă îl arunc, fac altul. Sînt zile prea puţine şS niatsrie malta.

Aud ciocănituri la uşă. E Didina. M-o mai văzuse® de la înmormîntarea tatei.

— Oh ! Tami, ce nefericită sînt !

Se prăbuşeşte într-un fotoliu. Ia câteva secunde, îmi trec prin minte toate nenorocirile din lume.

în sfîrşit, se hotărăşte să vorbească. Ovidiu a plecai pe Don cu unitatea. Acum o săptămînă. Nu are nici o ştire de la el. A consultat o hartă a Rusiei, să vadă unde e Donul. S-a înspăimântat.

— Tu ştii unde e Donul, Tami ?

îi spun să se dezbrace. Nu vrea.

Mai stă vreo cîteva minute şi pleacă în grabă l-e frică să nu piardă trenul.

Citesc Război şi pace într-o traducere infectă, franţuzească. Visez toalete lungi şi albe, baluri, palate... coafuri pudrate şi cupole de biserică îmbrăcate în aur.

Vineri

Afară e ger.

învăţ vreo două ore, mă plictisesc.

Îmbrac paltonul. Ies. Zăpada scîrţîie sub picioare.

Pe Bulevard nu e nimeni. E ora zece dimineaţa.

La pompa, de benzină staţionează o maşină. Şoferul» un domn cu pălărie neagră, aşteaptă în picioare, cu mîinile în buzunare.

La librărie e închis. Cartonul de pe uşă anunţă că proprietarul e bolnav. Trec pe la coana Miţa. Terasa e pustie. în uşa Bărăţiei aşteaptă cu mîna întinsă un cerşetor.

îmi amintesc de Graţiela. Mă hotărăsc să merg la ea. Îmi îngheţaseră picioarele. Ajung la uşă. Sun.

— Oh ! Ce surpriză ! exclamă Graţiela.

Mă invită înăuntru. Cînd intru, îl văd pe Minu instalat într-un fotoliu, picior peste picior. Capacul de la pian este deschis.

Se scoală, îmi sărută mîna protocolar.

— Organizasem o audiţie muzicală intimă, îmi explică Graţiela.

Minei e îmbrăcat într-un costum de haine de o eleganţă ţipătoare. Eram obişnuită cu salopeta lui. Părea străin.

Vă rog să nu vă sinchisiţi de mine, le vorbesc, venisem pentru un dicţionar latin-german.

— Nu stai un pic ? mă întreabă afectuoasă Graţiela.

Mă uit la Minu. Fumează. Privirea lui verzuie, curată, mă emoţionează.

— Hai, Tami, insistă Graţiela, te rog din suflet, rămîî puţin !

E vocea ei adevărată, sinceră.

Ai cartea ? o întreb.

— N-o am.

Le spun că sînt grăbită. Sa!lut politicoasă. Plec.

După o săptămînă de şcoală, vacanţa rămăsese o amintire ceţoasă, îndepărtată. Citeam pînă tîrziu, cînd auzeam pendula lui madam Cotigă bătînd de miezul nopţii. Fetiţa de care-mi pomenise proprietăreasa, noua mea vecină, s-a dovedit a fi de fapt un maldăr uriaş de carne, ce răsufla cu greutate, vorbea cu voce tare şi-şi curăţa cu degetele cotloanele ascunse ale nasului. I-ama spus de la început să nu mai cînte în cameră. Se auzea pînă la mine. Apoi, să nu trîntească uşile. Dacă respectă condiţiile acestea, vom fi cele mai bune prietene. Se uita la mine cu ochi mari. Am întrebat-o dacă e fina lui madam Cotigă. S-a bîlbîit un pic, pe urmă a recunoscut că nu-i e fină. Părea o fată cumsecade. Se numea Maria.

Evenimentul care ne-a preocupat mai multe zile în. şir a fost retragerea lui Katy de la şcoală. Nu mai venise, pur şi simplu. Absenţa ei din clasă părea absurdă. Katy se identifica, într-un fel, cu sufletul comun al grupului. S-au încercat investigaţii pentru descoperirea misterioasei dispariţii a colegei noastre. La secretariat nu se ştia nimic. Fuseseră anunţaţi că nu mai vine.

în fine, murise soţul profesoarei de istorie. Venea la şcoală în cloliu mare şi orele ce le ţinea despre războiul ele Independenţă sau despre lunga guvernare liberală deveniseră îngrozitor de monotone. La rîndul nostru, scoteam pe bancă reviste vechi ele modă sau vreo carte şi citeam. Erau în vogă Drumeş şi Damian Stănoiu. Romanele lui Drumeş circulau prin toată clasa, din mînă în mînă.

în recreaţii se vorbea despre splendoarea balului organizat în cinstea aliaţilor la Casa Ofiţerilor. Fusese, se zicea, un bal feeric. S-au arborat

toaletele cele mal scumpe, bijuteriile cele mai sclipitoare, a fost adusă o orchestră din Craiova, s-a risipit şampanie şi vin de Drăgăşani, iar candelabrele şi-au irosit cu generozitate luminile deasupra dalelor de marmură. Din clasa noastră, fireşte, nu participase nimeni.

— Eu, mi-a mărturisit Elise, primisem invitaţie, dar nu m-am dus. Ca să-ţi spun drept, suficienţa mediului, ofiţeresc îmi dă un sentiment de jenă. Mă deprimă. În fine, am. un defect cu totul regretabil : nu-mi place dansul. E o formă jalnică a jocului de-a dragostea, un rudiment al modului în care sălbaticii îşi exprimau iubirea.

A surîs. M-a întrebat de ce n-am vizitat-o în vacanţă, fusese singură. Pe mama o operase Hortolomei, la Bucureşti, şi se simţea neaşteptat de bine. E la Slănic, îşi face cura anuală de ape minerale. A încercat să obţină un paşaport pentru Austria, o lună petrecută la Baden, unde mai fusese de trei ori, i-ar fi priit, dar a întîmpinat dificultăţi la Ministerul de Externe şi a trebuit pînă la urmă să renunţe. Pe tata nu l-a mai văzut de la procesul scandalos al lui Valeriu. îl înfundaseră cu patru ani detenţie grea, pentru pederastie şi proxenetism. O întîlnire acum, cu el, i-ar fi penibilă.

— Cînd treci într-o după-amiază să mă vezi ? Am nişte discuri noi cu fugile lui Bach, interpretate de Cortot. Şi printre picături mai stăm de vorbă.

I-am spus că în general sînt foarte ocupată. Dau meditaţii la latină şi învăţ pentru bacalaureat.

— Dai meditaţii ? a exclamat Elise. O, Doamne ! Ce situaţie îngrozitoare !...

Am înţeles că în concepţia ei meditatorul era un fel de slugă. M-a privit o clipă, uluită. Nu-şi revenea din şoc.

— Cum crezi, a zis. Eu te aştept. îţi dau un sfat 3 să nu le spui colegelor că meditezi. E mult mai bine.

Am convenit cu Minu ca într-o după-amiază să-î facem vizita de protocol lui maîcă-sa. M-am îmbrăcat în rochia pe care mi-o comandase tata pentru aniversarea mea. Din ziua aceea n-o mai îmbrăcasem. Mi-am pus cercei de aur şi o brăţară cu agate, din zestrea mamei. N-am vrut să vin în doliu. M-am gîndit că pentru fapta aceasta necugetată tata o să mă ierte.

La ora cinci m-am întîlnit cu Minu la staţia de benzină. Venise în costumul cu care îl văzusem în casa Graţielei. Mi-era o teamă îngrozitoare. De fapt, nu mi-era teamă, mă apăsa un sentiment ele jenă şi insecuritate Trăiam o clipă inedită. Nu ştiu de ce, dar n-aş fi vrut să stau de vorbă cu doamna care mă pîndea de fiecare dată din spatele perdelelor, de cîte ori urcam pe treptele de setodură ale atelierului.

— Ascultă, Tami, a zis Minu, ce naiba ai ?

I-am zis că n-am nimic.

— E o femeie ca oricare femeip Voi între voi găsiţi întotdeauna canale de comunicare

M-a informat că tata nu era acasă. Plecase cu Lord Finley la vînătoare. Alaltăieri cîştigase un proces răsunător şi se întorsese de la tribunal nebun de fericire. În două ore îi băgase în cofă pe toţi : pe procuror, pe avocaţi, pe magistrat... îi ridiculizase. Peste o săptămînă se' judeca Apelul, la

Craiova. Le pregătise pentru Apel o lovitură grandioasă, de or s-o ţină minte toată viaţa.

Cînd am păşit în casă îmi pierdusem respiraţia, M-a întîmpinat o doamnă încă tînără, de o frumuseţe rară. Era aidoma femeii din portretul lui Minei, pe care mi-l arătase odinioară. Mi-a surîs.

— Iubită mamă, aceasta e prinţesa Tamara, din glorioasa, spiţă a Cantacuzinilor, logodnica şi viitoarea mea tovarăşe de viaţă. Vă rog să vă cunoaşteţi !

Ne-am sărutat. Simţeam în glasul lui Minei o vagă iritare.

Am fost condusă în salon. Minei m-a luat de mină, şi mi-a prepus să stau într-un fotoliu, ce primea lumina de la geam din spate.

— Aş vrea să te consideri la tine acasă, să-mi spui Lavinia, mi-a vorbit cu o tandreţe puţin forţată mama iui Minei. Nu sîntem snobi. în tinereţe am fost şi noi săraci. Bărbatu-meu a cîştigat destul de bine cu avocatura. E un penalist cu totul remarcabil. Cînd ne-am căsătorit închiriasem o căsuţă cu două camere şi vestibul, pe lîngă Piaţă. Aşa am început. Modest. Abia în anii de pe urmă am izbutit să cumpăram & cest imobil, din care ne-am făcut o locuinţă confortabilă,

M-a învăluit într-o privire afabilă şi în aceiaşi timp iscoditoare. Mi-am potrivit rochiţa peste genunchi. Ave&rrs senezaţia că mă aflu într-o sală de aşteptare.

Din fericire, Lavinia intrase într-o dispoziţie coefe sivă, scutindu-mă de a participa activ la conversaţie. MI~-i povestit cum se îndrăgostise de bărbatu-său, la un bal ai avocaţilor la Casa Ofiţerilor, abia împlinise optsprazecr ani, şi cum a aşteptat trei ani (trei ani ! a suspinat) şta? şi-a luat Săndel licenţa în Drept, Pe atunci, concepţiile oamenilor despre căsătorie aveau acel parfum arhaic d" puritate şi credinţă, pe care, din păcate, cu vremea l-au pierdut. De aceea, poate, căsătoriile erau mult mai durabile ca astăzi, iar buna înţelegere între soţi constitui® ® chezăşie a fericirii lor intime.

S-a întors spre Minu. Minu îşi aprinsese o ţigară şi fuma.

— Ai auzit vreodată în casa noastră discuţii violente între noi, puiuţule ? l-a întrebat.

Minei a confirmat că n-auzise. Lavinia a revenit la mine. Purta pe buze un surîs timid-triumfător.

— Tamara, am auzit că eşti orfană. Cum vă descurcaţi ?

Aşa şi aşa, am zis. Am meditaţii. Sînt hotărîtă să-mi dau bacalaureatul şi să-mi iau apoi licenţa în Litere.

În încăpere s-a lăsat tăcerea. Stăteam într-un fotoliu incomod. Salonul fusese mobilat în stilul Louis XV, care-i dădea un aer de răceală şi tristeţe. Plafonul purta picturi cu îngeraşi în gen naiv, aşa cum mai văzusem ia cinematograful Colleoni.

— Eşti frumuşică, mi-a mărturisit. Minei dorea să vă căsătoriţi pînă în martie, cînd pleacă, clar înţeleg că te opui. Din ce motive ?

I-am repetat că vreau să-mi termin şcoala. în cazul în care mă mărit, mă exmatriculează.

— Da, da... a zis în şoaptă. Da, da...

Avea o gingăşie şi o naivitate care, în pofida rezervelor de ordin instinctiv, mă dezarmau. Minei fuma. Părea total absent. Şi chiar era. îndeplinea un act obligatoriu, o formalitate.

Mă aşteptam să-mi pună o droaie de întrebări, dar s-a oprit aici.

— Nu vrei să ne vezi casa ? a zis.

M-a luat de braţ şi m-a condus prin toate camerele. Eram atît de emoţionată încît n-am reţinut decît detalii fără importanţă : trofeele de vînătoare ale lui Săndel, tabloul clasic al celor doi consorţi din ziua cununiei, mobilierul de un gust suspect din dormitor, biblioteca juridică a avocatului şi încă altele. Cînd ne-am întors, Minei stătea la geam. Fuma.

— E cazul, mi-a spus, să vă găsiţi o locuinţă, la care vom contribui cu bani şi noi, fireşte. Minei a arvunit deja o casă. Dar casa necesită lucrări de amenajere. După război, o să vă faceţi alte planuri. Ce-ar însemna la urma urmei viaţa fără planuri ? a încheiat.

— Ascultă, mamă, fetiţa asta trebuie să înveţe. N-are vreme. O să mai vină să te vadă şi altă dată, a mîrîit Minei.

Lavinia m-a privit nedumerită.

— Chiar vrei să pleci ?

I-am spus că vizita la ea a fost încîntătoare, dar că aveam într-adevăr o groază de învăţat pe mîine.

— Cum o să pleci fără să fi servit măcar dulceaţă şi •cafea ? a protestat. Hai, staţi cuminţi ! În cîteva minute mă întorc.

A dispărut pe uşă. Minei s-a aşezat pe duşumea, aşa cum proceda în atelier, şi mi-a cuprins genunchii în braţe.

— Ai fermecat-o... mi-a şoptit.

în glasul lui simţeam o mare şi inexplicabilă tristeţe.

— Vezi cît de simple pot fi lucrurile ? a mai zis.

Şi-a ridicat privirea. în clipa aceea m-am gîndit pentru întîia oară că ar putea să moară. Că pleacă şi că nu o să se mai întoarcă. Am citit această şovăială în ochii lui.

L-am mîngîiat pe păr. Minei şi-a scos ţigara. A aprins-o.

19

în recreaţie, Mira mă ţinea la zi cu evoluţia relaţiilor matrimoniale dintre proaspeţii însurăţei. Avea întotdeauna noutăţi, ce începuseră de la o vreme să mă plictisească.

— Auzi ce chestie drăguţă ! zicea. Alaltăieri, plutoniereasa şi-a surprins Bubicu umblînd într-un borcan cu gem de caise, în cămară. L-a ciocănit la cap vreo două ore. L-a făcut ţăran, gurmand, mîrlan, în toate felurile. Bubicu nu sufla o vorbă. Se afla cu musca pe căciulă. De atunci, proprietăreasa a pus un lacăt mare la cămară.

în altă zi mi-a povestit că moşul întîrziase într-o seară în oraş, băuse o ţuică la Gambrinus, şi plutoniereasa i-a închis uşa şi l-a ţinut afară, în frig, era un ger al naibii, pînă la zece noaptea. îl observa pe geam cum se chircise lîngă coteţul cîinelui şi sta pe un butuc de lemn» suflînd în palme.

— Ce-i trebuia nevastă, babalîcului ? îşi încheia istoriile Mira.

Simţeam, sub zîmbetul poveştile»' hazlii ale colegei mele, amărăciunea unei singurătăţi chinuitoare. Poate că mai băuse mastică şi în alte seri, cu alţi băieţi, dar faptul acesta nu izbutea să-i umple golul uriaş din suflet.

Fotografia eolorată a lui Gary Cooper fusese înlocuită cu aceea 3 lui Willy Forst. Încolo, încăperea nu mai suferise schimbări esenţiale.

Ifitr-o după-amiază, în timp ce învăţam la greacă, mă pomenesc că intră valvîrtej pe uşă Mariela. Şi-a dezbrăcat paltonul, l-a aruncat la întâmplare pe un scaun şi s~a fcrratit într-un fotoliu. Era îmbujorată. Ghici unde am fost ? a zis.

Sin grabă, uitase să închidă uşa. M-am ridicat şi am SacMs-o. De uncie era să ştiu unde fusese ? M-am uitat la ea. Se îmbrăcase într-o rochie bej, extrem de elegantă, ea decolteu, şi se rujase. Pe braţ purta brăţara de aur cu care venise la înmqrmîntarea tatei.

— Ţi-am povestit, probabil, că de revelion am invitat un grup de tineri, şi am dansat. Ei bine, unul dintre ei, Trai an, îmi face curte !...

Şi-a scos oglinda din poşetă. S-a privit. Pe urmă s-a uitat la mine.

— Mi-a declarat că mă iubeşte. Chiar astăzi. Acum s oră ! Ne-am sărutat pe o bancă înzăpezită în Zăvoi. Era «ni frig cumplit şi îngheţasem. Traian şi-a dezbrăcat paltonul, mi l-a aşezat pe umeri. Dacă ai şti cît de înflăcărat, de tandru, de romantic, este !... Sînt realmente tulburată...

Vorbea cu vocea uşor atinsă de emoţie. Roşeaţa din dbraji o avantaja, mi se părea frumoasă, o păpuşă fină, graţioasă.

Mi-a relatat că tînărul era nepotul comandantului de garnizoană. Urmează Literele şi filosofia. E în anul patru. $S~a îndrăgostit nebun de ea, iar ea, ce poate ea să facă ?

— Hai,Tami, tu eşti fată înţeleaptă, ce-ai face în locul meu ? Ce-ai face, spune !

Tăceam. Vecina mea, grăsana, cînta un siving pe care-l auzise la cinematograful Colleoni.

— Nu pot susţine că-l iubesc. Nu te îndrăgosteşti aşa, deo&rtă, de primul tînăr care te curtează. Dar e drăguţ. Na sai-e indiferent. E foarte prezentabil. Cînd o să ne mai întîhiim, îi cer o poză, ca să ţi-l arăt şi ţie. Mi-a spus
că are easă în Bucureşti, pe Brezoianu, şi câ o să ne mutăm aeolo, îndată ce se termină războiul. I s-a promis un post de asistent la Universitate.

Îmi povestise totul. Se descărcase. S-a rezemat cu spatele în fotoliu. Şi-a potrivit o buclă ondulată de pe frunte.

— Oh ! Tami ! În ce situaţie groaznică mă aflu L..a suspinat. Sînt doar o biată fată ! Dacă ai şti cît mă iubeşte., şi ce cuvinte încîntătoare îmi spune !...

Un timp n-a mai rostit o vorbă. Mă încerca un sentiment de milă dureroasă. Grăsana cînta acum o melodie din repertoriul lui Tino Rossi. Trezea în mine instincte rele, de agresivitate.

În fine, Mariela s-a sculat. S-a mai uitat o dată în oglindă. Şi-a îmbrăcat paltonul.

Am întrebat-o ce ştie de Horaţiu.

— Ah ! Am uitat să-ţi spun ! A fost trimis în linia intîi. Pe undeva prin zona Donului. N-am nici o veste de ia el de o lună...

Programul meu de lucru, atît de riguros alcătuit, fusese dereglat din cauza orelor de meditaţie. în fiecare luni şi vineri, la ora patru, mergeam s-o învăţ latină pe fata colonelului Petrescu. Locuia aproape, pe bulevardul Elisabeta, alături de şcoala de menaj a municipiului.

La prima oră m-a primit chiar colonelul. S-a prezentat milităreşte. Era cu mult mai tînăr decît mi-aş fi imaginat că poate fi un colonel. De altfel, a fost întîi.ul ofiţer superior ce mi-a făcut onoarea să-mi sărute mîna.

A început prin a-mi expune situaţia, metodic. Fetiţa lui, Norica, era elevă în clasa a patra. în clasa a treia rămăsese corigentă la latină. Istoria nu se petrecuse aici, ci Ia Constanţa. Aveau o profesoară de vreo patruzeci şi cinci de ani, nemăritată şi isterică. Sînt astfel de situaţii tind copiii pot suferi din cauza unor profesoare ce traversează perioade dificile. în toamnă a trecut la corigenţă prin intervenţie. îi aranjase o mobilizare pe loc, în garnizoană, băiatului cel mare al directoarei. Anul acesta, însă, treburile continuă să meargă prost. Din cauza şocului anterior, fetiţa a rămas cu idiosincrasie pentru limba Iui Virgiliu. Nu vrea să înveţe. Refuză, pur şi simplu, să deschidă cartea. Aşa încît, îndatorirea mea e dublă i să-i redeştept Noricăi afecţiunea pentru obiectul respectiv.
apoi s-o învăţ un cuantum de cunoiimţe, cît de mic, pentru a trece clasa fără a mai fi mr ,o ;ă recurgă la expediente nedorite şi stingheritoare.

S-a uitat la mine drept.

— Credeţi că e posibil, domnişoară ?

I-am spus că nu pot să-i promit nimic atîta timp cît nu cunosc fetiţa.

— Frumos răspuns ! îmi place ! Sînt sigur că o să rezolvăm problema. Dealtminteri, am cele mai frumoase recomandări în ceea ce priveşte capacitatea şi seriozitatea dumneavoastră.

S-a ridicat.

— Mai e o chestiune. Ce pretenţii materiale aveţi ?

I-am aruncat o cifră exorbitantă.

— E-n regulă ! a zis. Dacă obţine media cinci, mă oblig să vă plătesc o sumă dublă.

După un minut mă aflam în cameră doar eu şi cu Norica. Ne-am privit. Norica se uita la mine speriată. I-am spus să se aşeze. I-am spus că sînt elevă ca şi ea, cu patru ani mai mare. Trebuie să mă trateze ca pe o prietenă. I-am spus că mă numesc Tamara.

— Tamara ? a făcut fetiţa. Ce nume straniu !

S-a aşezat.

De fapt, am continuat, colegele îmi zic Tami. Tu poţi să-mi spui cum vrei. îmi e totuna.

I-am luat mînuţa. Am mîngîiat-o.

Ai fost vreodată îndrăgostită de vreun băiat ? am întrebat-o.

Fetiţa s-a uitat la mine cu ochi mari. A stat un pic să se gîndească, apoi a dat din cap că da.

Şi eu sînt, i-am vorbit. Şi eu sînt îndrăgostită. Avem, şi una şi cealaltă, acelaşi vis frumos în suflet. O să ne înţelegem de minune împreună.

Norica mi-a zîmbit.

— Ascultă, Tami, iubitul tău e pictor ?

O clipă am rămas trăsnită. îmi vîndusem sufletul diavolului. Aşa îmi trebuia. Mă lăcomisem pentru nişte bani. Aveam exact ce meritam. Mi-am ridicat privirea.

De unde ştii ? m-am bîlbîit.

— Păi ai pe faţă o pată mov de toată frumuseţea...

Era la jumătatea lui februarie, ploua mărunt, urcam pe treptele de scîndură, şi sus, în capul scărilor, stătea chircit şi îngheţat Lord Finley. L-am mîngîiat pe cap. S-a. ridicat cu labele pe mine, parcă plîngea. Cînd am intrat pe uşa atelierului, în prima clipă am văzut-o doar pe ea : furoul fin, ţigara între degete, şi un pahar de băutură pe noptieră. Mi-a zîmbit. Abia pe urmă l-am zărit pe Minu. Fuma în jilţul lui episcopal.

— Hai, intră, m-a invitat jenată Graţiela.

Minei se ridicase. Era palid. A făcut un pas spre mine, ca pentru a mă ajuta să-mi scot paltonul, dar s-a oprit, realizase inutilitatea gestului, şi în momentul următor am mai avut tăria să apăs pe clanţa uşii şi să ies.

În stradă m-am oprit. Un văl de ceaţă acoperea Capela. Aveam senzaţia că nu pot să respir. Am mers pînă> la colţ. De la ferestrele acoperite cu perdele de mătase mă urmăreau ochi răi şi lacomi. Mă dezbrăcau. îmi pîngăreau speranţele, durerea.

Am luat-o fără nici o ţintă pe strada Carol. Oraşul; îmi apărea respingător, murdar. Pe cerul plumburiu alunecau nori tulburi. Am ajuns în Bulevard.

Deci, asta a fost, gîndeam. Nu era un gînd, ci o constatare. O concluzie. Evenimentul trecuse în istorie. Se consumase. Fusese înmatriculat de Timp.

Am zăbovit o vreme în faţa pompei de benzină. Pe Bulevard nu era ţipenie de om. De sus, de la statuia Independenţei, şi pînă la podul peste Hinţa nu se zărea, nici o mişcare. Oraşul părea mort.

Mi-am pipăit reverele paltonului. Se îmbibaseră cu apă. Aveam impresia absurdă că ploaia îmi este prietenă, că-mi face bine. „Vezi, Tami, cît de simple pot fi lucrurile ?" îl auzeam pe Minu. Habar n-aveam că pot fi atît de simple. Urma să aflu, nu ? Abia începusem viaţa. Eram tînără. Băiatul de la pompa de benzină mă privea, ciudat prin geamul şiroind de apă.

Am coborît spre librărie. Am intrat înăuntru. Librarul citea un ziar în spatele tejghelei. Am răsfoit o cartela întîmplare. Era un studiu despre Van Gogh, scris de un englez cu un nume imposibil.

— Doriţi ceva anume ? m-a întrebat librarul scoţîndu-şi ochelarii de pe nas. Ceva de dragoste ? A apărut Noroi de Octav Dessila.

I-am spus că nu citesc Dessila. Am mai deschis un manual de anatomie patologică, un curs de entomologie şi o biografie a lui Lord Byron. Le-am pus la loc. Afară ploaia se înteţise.

Am rămas în faţa librăriei, sub streaşină, pînă am observat că sînt privită. M-am îndreptat spre coana Miţa. Ploua din ce în ce mai tare, pe stradă se formaseră băltoace.

M-am strecurat pe uşă. Mi-am scos paltonul. Coana Miţa s-a oferit să-l pună la uscat, pe umeraş. Cofetăria era goală. M-am aşezat la masa mea, lîngă fereastră. Mi se udase guieraşul de la uniformă, şi basca, şi umerii rochiţei, şi piepţii.

— Vai, domnişoară, cum aţi reuşit să vă muraţi în halul ăsta ? s-a mirat patroana. Nu e picior de om pe stradă astăzi...

Mi-a surîs.

— Serviţi o savarină, da ?

Am întrebat-o dacă are băutură.

— Ce fel de băutură ?

Am zis, la întîrnplare, lichior de mandarine.

N-avea decît lichior de piersici şi de ananas. Am preferai lichior de ananas.

Mi-am scos batista şi m-am şters în jurul gîtului. Mi se făcuse frig. Picioarele îmi îngheţaseră. Am sprijinit oglinda de un pahar şi m-am privit. în timp ce mă priveam, patroana a venit cu băutura.

— Poate doriţi şi cîteva fursecuri, a zis. Merg bine cu un pahar de băutură dulce.

Am dat din cap, că vreau.

M-am pieptănat. De cînd fusesem la Ciarisse, pieptănatul încetase să mai constituie o problemă. Cu cozile pierdeam un sfert de oră pînă să le descurc. Acum, într-un mmut mă aranjam.

Deci, asta a fost, am zis în şoaptă. Mi-am aruncat privirea în oglindă. Eram tot eu, nu apăruse nici o trăsătură nouă pe figura mea. Nu îmbătrînisern. Oglinda îmi arâts aceeaşi faţă. Ca şi cum nu s-ar fi întîmplat nimic. Ca şi cînd totul ar fi rămas ca înainte.

Am luat paharul şi l-am dat pe gît. Era o băutură tare şi dulceagă. Am pus oglinda în poşetă. Mă simţeam mai bine. Mă deranja un soi de greutate în inspiraţie. îmi lipsea un ritm, pierdusem pasul respiraţiei normale.

I-am spus patroanei să-mi mai aducă un păhărel. Am înghiţit o prăjitură cu ciocolată şi alune de pe farfurie. Căldura din cofetărie mă amorţise. în încăpere mirosea a zahăr ars.

în faţa Casei Ofiţerilor se oprise trăsura regimentului. Din ea a coborît Norica. A traversat zglobie strada şi m-am trezit cu ea intrînd la coana Miţa. Cînd m-a văzut, figura i s-a luminat de bucurie.

— Vai, Tami! Ce surpriză extraordinară ! Nici nu-ţi închipui cît de bucuroasă pot fi că ne întîlnim ! Sînt fericită ! Mă primeşti la masa ta ?

I-am spus să ia un loc.

Norica mă privea de parcă aş fi fost ursita ei cea bună. Se fîţîia pe scaun. N-avea astîmpăr.

— Ştii, Tami, azi am luat un şase la latină ! Şase, Tami ! E prima notă mare la latină pe care o primesc pe drept în viaţa mea...

M-a mîngîiat. M-a strîns de mînă.

— Acasă a fost adevărată sărbătoare. S-au desfundat trei sticle de şampanie. Au băut şi ordonanţele. Nu l-am văzut pe tata niciodată atît de încîntat. Mi-a spus să iau trăsura şi să fac cu ea ce vreau, pînă la ora şapte seara...

Abia după vreo cîteva minute s-a potolit. A comandat un cataif şi un pahar cu citronadă. Purta codiţe lungi şi blonde, aşa cum avusesem nu de mult şi eu.

— Ce e băutura aia ? s-a interesat.

Lichior de ananas, i-am spus.

Norica a rîs. Şi-a potrivit codiţele pe spate.

— Şi mie îmi place, clar nu-mi dă voie tata. Tata e extraordinar de bun cu mine, dar are principiile lui ineluctabile. E bine zis ineluctabile ?

I-am spus că e bine.

— Şi cum vorbeam, are principii peste care nu se poate trece. De pildă, nu mă lasă să ies seara, pe Bulevard... Sînt foarte necăjită, Tami. M-aş

mulţumi să ies măcar o dată sau de două ori pe săptămînă. Sînt fată mare. Am aproape cincisprezece ani!

A stat un pic pe gînduri, pe urmă şi-a îndreptat privirile spre mine.

— Ce-ar fi să-l rogi, odată, cînd vii ia meditaţie, să mă lase ? îl rogi frumos. în tine are încredere. Te preţuieşte. Fireşte, între timp o să mă străduiesc să iau un şapte. Cred că un şapte la latină l-ar convinge.

Patroana i-a adus comanda.

— Ce face domnul colonel ? a întrebat-o coana Miţa.

—• Mersi, cu treburile, a zis Noric-a aferată.

S-a întors apoi spre mine.

— Ce zici ? îl rogi ?

I-am spus că dacă ia un şapte, îl rog.

S-a ridicat şi m-a pupat. în clipa aceea am izbucnit în lacrimi. Mi-am scos batista. Simţeam că nu-mi pot stăpîni pornirile. Că trebuie să plîng. Fetiţa se uita la mine uluită.

— De ce plîngi, Tami ?

Tăceam. Am ridicat paharul şi l-am băut. La urma urmei nu-mi păsa de nimeni. Nici ele Norica, nici de coana Miţa. Eram de capul meu. Eram descătuşată, păcătos de liberă. Puteam să fac ce vreau. Puteam chiar să şi plîng.

Norica şi-a rnîncat tăcută prăjitura. M-am şters pe faţă. Am scos din nou oglinda. îmi arăta aceeaşi faţă, cu ochii înroşiţi de lacrimi. Am zîmbit.

I-am explicat fetiţei că aveam o îngrozitoare durere de măsele. Norica s-a uitat la mine cu comprehensiune.

— Ştii, Tami, am şi eu din cînd în cînd dureri din astea. Plîng singură o oră, două, apoi îmi trece...

M-a mîngîiat pe faţă.

— Nu vrei să mergi cu mine cu trăsura ? Deşi e ploaie, aerul de-afară e minunat. Mai stăm de vorbă. Mă duc la Cetăţuia. N-am fost niciodată. Am auzit că acolo a fost ucis pe vremuri un voievod viteaz.

I-am explicat că am de învăţat. Norica a plătit şi m-a pupat pe amîndoi obrajii.

— Ce face pictorul ? m-a întrebat în timp ce se îndrepta spre uşă.

I-am spus că bine.

Pe urmă i-am făcut un semn patroanei. Am rugat-o să~rni mai aducă un lichior.

În ultimele zile ale lui februarie a ploua tot timpul. A fost o vreme rece şi pîcloasă. După întîmplarea din atelierul lui Minei am stat trei zile acasă. Am fost bolnavă. Madam Cotigă s-a oferit să-mi facă ceaiuri. Venea din cînd în cînd să se intereseze de sănătatea mea. Se aşeza pe pat şi mă ţinea de vorbă.

Nenorocirea era că nu puteam citi. Mă instalam la geam şi mă uitam afară, pe fereastră. Şuvoaiele de apă ce se prelingeau pe sticla geamului mă deprimau. Grăsana de alături cînta aproape fără întrerupere. Mi-a fost cu neputinţă să o dezbar de obiceiul ăsta. Ţipam la ea, mă asculta obedientă, clar îşi vedea apoi de treabă.

în ziua a treia m-a vizitat Gineta. Era îngrijorată. Mi-a adus o cutiuţă cu bomboane. Mi-a întins un plic închis.

— E de la o fată dintr-a şasea, a zis.

Era ambarasată din pricina mutatului. La începutul lunii martie soseau din Bucureşti specialiştii pentru demontarea atelajelor bibliotecii şi împachetarea obiectelor de preţ.

— Eşti mulţumită de Norica ? m-a întrebat.

I-am spus că da.

M-a sărutat.

— Cînd vii la şcoală ?

Am condus-o pînă în stradă. Trăsura o aştepta de rîndul acesta în faţa porţii.

Scrisoarea venea de la Minei. Era de fapt o însemnare scurtă, aproape criptică : ,,0 clipă de derută nu poate desfiinţa o veşnicie". Era semnată M. Am rupt-o în bucăţi mărunte şi am aruncat-o la coşul cu hîrtii.

M-am dus la şcoală fără nici o tragere de inimă. Reîntîlnirea penibilă cu Graţiela mă exaspera. Dar Graţiela n-a venit. Absenţa ei mi s-a părut benefică. N-aş fi putut să o privesc în faţă. Să-i vorbesc.

Programul meu de pregătire pentru bacalaureat a suferit modificări esenţiale. Pierdusem zile preţioase. Şi continuam să pierd. Nu izbuteam să învăţ mai mult de două ore. Ieşeam pe stradă, mă plimbam un timp şi mă întorceam. Mă întindeam apoi pe pat, ca tata, şi mă uitam
pe geam. Priveliştea era aceeaşi: Parcul, cu zidurile lui mîncate de rugină, şi arborii uscaţi, cu crengile sărace.

într-una dintre recreaţii, o fată dintr-a şasea m-a oprit şi mi-a întins un plic.

— E de la domnul Minu, a zis.

I-am spus să i-l restituie. Şi altă dată să nu mai vină cu mesaje, fiindcă n-am de gînd să le primesc.

— Da, domnişoară, a zis fetiţa.

M-am uitat la ea. Era, probabil, una din făpturile misterioase care priveau din spatele perdelelor, pe strada urduroasă ce urca domol spre cer.

În zilele acelea ceţoase şi urîte de sfîrşit de lună s-a aflat că a murit Ovidiu. Didina a lipsit o săptămînă ele la şcoală. A apărut în doliu, cu toate că nu erau căsătoriţi. N-a vrut să stea de vorbă absolut cu nimeni. S-a aşezat în banca goală a Katyei. Figura ei de văduvă neconsolată ne irita. îi respectam durerea, dar nu înţelegeam să o afişeze cu atîta ostentaţie. Durerea era prezentă în fiecare dintre noi.

într-o pauză, cînd clasa era goală, a venit la mine. S-a aşezat în bancă. M-a prins de braţ.

— Oh, Tami! Dacă ai şti cîtă amărăciune s-a strîns în pieptul meu ! a suspinat.

I-am îndrugat vreo cîteva cuvinte de îmbărbătare. Lăcrima.

— Ii terminasem puloverul cu mîneci şi îi lucram acum o vestă, pentru primăvară. Puloverul i l-am trimis cu poşta. Dumnezeu ştie ce solclăţoi îl poartă în clipa aceasta...

S-a şters pe faţă cu batista.

— Ştii, Tami, iubirea noastră a fost atît de pură, încît nici nu ne-am sărutat măcar! Acum îmi pare rău. Dar nimeni nu mai poate întoarce tortul vremii.

Pe la începutul lunii martie, cerul s-a deschis. în prima zi a lunii, colegele şi-au oferit cadouri, mărţişoare. S-a anunţat din partea secretariatului că şcoala se încheie anul acesta mai devreme. Ştirea a stîrnit în clasă o explozie de bucurie. Uitasem pentru o clipă de necazuri. Eram cu gîndul doar la sfîrşitul şcolii.

în timp ce mă întorceam acasă, într-o zi, l-am observat în faţa panoului de afişaj pe Minu. Am traversat pe partea cealaltă a străzii. Nu m-a strigat. Dar i-am simţit privirea pînă în momentul cînd am intrat pe poarta casei.

În ziua următoare, l-am zărit exact în locul acela, lîngă avizier. Fuma. De data aceasta venise cu Lord Finley. Din patru sărituri, Lord Finley m-a ajuns şi mi-a sărit în braţe. Mi-a făcut cea mai fierbinte manifestaţie de dragoste pe care mi-o făcuse pînă atunci. M-a însoţit pînă ia poartă.

L-am mîngîiat pe păr. O clipă am avut impulsul să-l primesc în casă. Eram nebună. Mi-am aruncat privirea spre colţul Parcului. Minei fuma. Părea că urmăreşte încordat un punct imaginar pe bolta cerului.

Cinci zile în şir a revenit cu un devotament de toată lauda. în ziua a şasea am descoperit sub zgarda lui Lord Finley un bileţel. Mi-am scos din servietă o hîrtie şi i-am scris : „Te rog din suflet, nu mă mai umili! Respectă-mi suferinţa !" Am pus biletul sub zgarda cîinelui, lîngă biletul lui. Din ziua aceea nu m-a mai aşteptat în colţul Parcului.

Adeseori mă întoarceam acasă cu Mariela. Ne opream în poarta mea şi discutam. De altminteri, subiectul era invariabil. Amorul pătimaş, vulcanic al lui Traian.

— Ne întîlnim aproape zilnic, îmi mărturisea. Ne ducem pe Capela, în Zăvoi, sau pe cărările pustii de lîngă Hinta. Ne sărutăm. Cred că m-am îndrăgostit puţin de el...

îmi surîdea.

— Vezi, Tami, ce curioasă e inima femeii ? Acum trei luni aş fi putut jura că în afară de Horaţiu n-o să mă mai intereseze nici un alt băiat, că o să-l iubesc numai pe el pînă la moarte. Şi iată, numai din septembrie e plecat şi am găsit un tînăr ce m-a acaparat cu totul. Probabil, am o conformaţie anormală, nu ?

Tăceam.

— Sînt clipe cînd mă întreb ce-aş face dacă într-o bună zi m-aş pomeni pe uşa casei noastre cu Horaţiu ? Cum aş putea să-i spun că m-am îndrăgostit de un altul, că toate angajamentele şi jurămintele pe care i le-am şoptit înfiorată s-au risipit în cele patru vînturi ? Mă torturează adesea gîndul acesta. îmi dă coşmaruri. Mă striveşte...

Poate n-o să se mai întoarcă... i-am sugerat odată.

Era cu servieta în mînă. Privea peste coroanele îngheţate ale castanilor. La ce s-o fi gîndind în clipa aceea ? îmi spuneam. Ce monştri mici pot tulbura un suflet slab şi şovăielnic de femeie ?...

într-una din zilele de început de martie, cînd timpul se încălzise iar eu nu izbuteam să învăţ, şi gîndurile îmi zburau aiurea şi suferam văzînd cum trece vremea şi nu puteam rămîne nici cinci minute cu ochii aplecaţi pe carte, m-am pomenit cu o vizită neaşteptată : cu Lavinia.

A ciocănit timid la uşă. I-am deschis. Surpriza a fost atît de mare încît mi se tăiase respiraţia. Am invitat-o înăuntru. Am ajutat-o să-şi dezbrace blana de vizon.

— Să ştii, mi-a spus din capul locului, că am venit din proprie iniţiativă. Să nu-ţi închipui că sînt mesagera lui.

S-a aşezat într-un fotoliu. Se îmbrăcase, simplu, dar cu gust. Purta o singură bijuterie, un inel de aur cu rubine.

Mi-a povestit că a suferit enorm din cauza despărţirii noastre, că fiu-său, deşi era smintit şi înainte, a înnebunit acum de-a binelea. Li se adresează „majestatea voastră", Iar de o săptămînă refuză să mănînee. Dumnezeu ştie din ce îşi duce zilele.

— Eu, mi-a mărturisit, sînt mai obişnuită cu apucăturile ciudate ale lui Minu, dar lui Săndel purtarea sa îi apare de-a dreptul scandaloasă. Acum trei zile, cînd se întorsese de la tribunal, i-a spus într-o discuţie, că e un palavragiu ratat şi incapabil. Săndel a avut atac de cord. Am chemat doctorul. I s-a recomandat odihnă, tratament şi evitarea supărărilor. Dar supărările continuă.

Lavinia şi-a aruncat privirea prin încăpere, dar fără curiozitate. Era extrem de tulburată.

A continuat să-mi spună ce trăznăi mai face Minu. Deşurubează prize, robinete, sparge bibelouri, şi, ceea ce l-a indignat la culme pe Săndel, s-a apucat să decoreze salonul Louis XV. Susţine că e demodat. A construit un fel de schele şi a dat cu o nuanţă roz peste plafonul acoperit cu îngeri. Le-a declarat că vrea să figureze, în viziunea sa, Destinul. La ora asta, salonul e impracticabil Săndel e disperat, nu are unde-şi mai primi clienţii...

— Mă tem că pînă la sfîrşitul lunii, cînd o să plece, îl omoară... şi-a încheiat lamentele Lavinia.

S-a uitat la mine. Era frumoasă. Nu i-aş fi dat mai mult de treizeci şi cinci de ani.

Cu ce-aş putea să vă ajut ? am zis, cu vocea tremurată.

Oh ! Nu venise să-mi ceară ajutorul, ci doar să mi se plîngă. E singură... Ştiam că e aşa trăsnit ?

Am dat din cap că da.

— De vreo trei zile trăiesc cu spaima că o să dea foc casei. Alaltăieri m-a anunţat că are intenţia aceasta. A zis că aşteaptă momentul potrivit. O casă, susţine el, nu se incendiază oricînd şi în orice împrejurare. Există reguli bine stabilite pentru incendii grandioase. Or, casa noastră, zice, merită cu prisosinţă un astfel de incendiu...

S-a oprit o clipă, punîndu-şi pe tişlaifărul de pe măsuţă mîna cu osatura fină şi degetele albe, prelungi, de pianistă.

— Crezi că e nebun din dragoste ? m-a întrebat.

Nu ştiu, am zis, n-am studii de specialitate.

— Ascultă, Tami, nu glumi, n-a fost întotdeauna aşa. Fireşte, puţin cam aiurit a fost, e artist, pe urmă orice tînăr vede altfel viaţa decît cei vîrstnici. În ultimele zile, însă, a devenit realmente intratabil. Mă înspăimîntă. Sandei e pur şi simplu îngrozit...

O ascultam tăcută. Eram convinsă că n-a trimis-o el. Convingerea aceasta îmi da o oarecare libertate de gîndire. Ba chiar o bucurie firavă, nemărturisită. Aveam în faţă o mamă disperată. Dar nu-mi găseam nici o vinovăţie. Dacă purtam vreo vină, ţinea de simplu fapt că existam

Am întrebat-o cum aflase adresa mea.

Lavinia a surîs.

— Mi-e jenă să-ţi mărturisesc. M-a adus Lord Finley...

S-a ridicat.

— Pot să te mai vizitez din cînd în cînd ? După ce pleacă Minu, viaţa o să devină şi mai tristă.

î-am replicat că nu pot s-o opresc să vină.

—• Ştii, e îngrozitor ce-ţi spun, dar am ajuns în aşa hal, şi eu şi Sandu, încît aproape că ne bucurăm că pleacă. E imposibil de trăit cu el...

M-a sărutat. Cînd am ajuns la poartă, Lord Finley mi-a sărit în braţe. î-a trebuit Laviniei un efort ca să-l convingă s-o urmeze. La colţul străzii, Lord Finley s-a întors şi s-a uitat înapoi. Se oprise lîngă avizierul de la Parc. S-a uitat un timp. Dacă-i făceam un singur semn, ar fi zburat nebun spre mine.

Cînd a sosit în şcoală vestea, tocmai ieşisem de la ora de franceză. Era atît de absurdă, de neverosimilă, încît încremenisem toate, aşa cum ne găsise clipa. Graţiela nu mai exista.

Ni s-a comunicat că a fost găsită dimineaţa cu capul sprijinit de clapele de fildeş ale pianului. Ferestrele erau deschise. Pe masă se afla un plic închis şi sigilat, purtînd adresa unui oarecare Septimiu Vasilescu.

Am mai rămas la o oră, clar mă simţeam atît de rău încît la ora următoare am plecat. M-am dus acasă, am aruncat pe masă servieta şi m-am trîntit pe pat. Mi se fixase în minte cadrul înregistrat la Minu în atelier : furoul fin, ţigara între degete, surîsul stingherit şi un pahar cu băutură pe noptieră. în rest, nu-mi aminteam nimic.

în jurul orei zece m-am sculat şi am ieşit pe stradă. Era o zi de martie minunată. M-am îndreptat spre Hinţa. Mă chinuia o greaţă insuportabilă. Aş fi băut ceva. M-am dus la gară şi am intrat în birtul păcătos unde mîncasem cînd am stat la Mira. Am cerut un păhărel de coniac. în faţa gării staţiona o limuzină. Şoferul citea un ziar, cu mîna sprijinită de volan.

— Doriţi o gustărică, domnişoară ? m-a întrebat garsonul.

I-am spus că nu.

Făceam efortul să nu mă rnai gîndesc la Graţiela. Era o laşitate, îmi dam seama, dar trebuia să depăşesc momentul. Ea, poate, în locul meu, deşi era artistă, sau tocmai din această pricină, nu şi-ar fi chinuit conştiinţa cu un fapt divers, cum este moartea unui om. Deşi ţinea la mine. Avea un soi de afecţiune mai mult exterioară. Mă iubea ca pe o floare. Ca pe o sonată de Corelli.

Se omorîse, deci, cu un tub de ciclobarbital, ca şi Florida. Florida o învăţase lecţia. Sau cel puţin i-o sugerase. îi demonstrase că nu e chiar atît de greu să treci de partea cealaltă, în lumea umbrelor. Cîntase o noctură de Chopin sau o sonată de Scarlatti, se mai privise o dată în oglindă, poate surîsese, şi ridicase cupa ele pe masă. Nimic mai simplu. Şi mai logic.

Am luat paharul. L-am băut. Pe urmă am ieşit în stradă. Maşina dispăruse. Peste o oră sosea acceleratul de Sibiu. Am coborît spre Hinţa. Mi-era indiferent ce drum aleg. Am mers aiurea, unde m-au dus paşii, pînă am ostenit.

Cînd am ajuns acasă era aproape douăsprezece. Am găsit sub uşă un bileţel: „Te aştept în Parc la ora patru. Minu." Am rupt biletul şi l-am

aruncat la coş. Am scos din raft Electra. M-am aşezat într-un fotoliu. După o oră o citisem.

La Mărunţelu m-am întîlnit cu Mira. Mă aştepta. Mîncase. Era plînsă. I-am spus că nu vreau să vorbim de Graţiela. S-a uitat la mine intrigată.

— Dar despre ce-ai dori să discutăm atunci ? Despre mecanica fluidelor ?

Patronul nu era în restaurant. I-am comandat băiatului un şniţel. Am întrebat-o pe Mira dacă e dispusă să bem un coniac.

A rîs. Şi-a şters cu zgomot nasul. Restaurantul era aproape gol. La o masă în apropierea noastră mînca un domn în vîrstă, ce-şi petrecuse şerveţelul sub bărbie.

— De Graţiela zici să nu vorbim. E-n regulă. Dar despre maică-sa e voie ?

I-am spus că e voie.

— Ei bine, azi dimineaţă, în jurul orei zece, s-a spînzurat în baie. în timp ce casa foia de poliţişti şi procurori. Imaginează-ţi mutra tîmpă a copoilor cînd au descoperit ce farsă le-a făcut bătrîna...

Băiatul ne-a adus comanda. Bătrînul de la masa alăturată îşi terminase supa. Şi-a scos şervetul de la gît. Avea în faţă un pahar cu bere.

— Se zice că alaltăieri, maică-sa chemase în casă o fată de pe stradă şi îi cîntase nu ştiu ce la pian. Pe urmă îi dăruise inelul încrustat cu briliante, pe care îl primise Graţiela la logodnă de la acest Septimiu Vasilescu. Era nebună rău, săraca !...

Am încercat să gust din şniţel. îmi revenise greaţa. Am ridicat paharul cu coniac şi l-am băut. Pe Mira o vedeam prin ceaţă. Zîmbea stupid.

Ce-ai zice să plecăm ? am întrebat.

— Pierzi trenul ? a rîs Mira.

Am pus un teanc de bani pe masă şi am ieşit. Cînd
am ajuns acasă, greaţa îmi trecuse.

După-amiază am recitit cu furie teatrul lui Eschil. Spre seară a venit Didina. S-a lăsat să cadă într-un fotoliu.

— Ce dramă ! Ce nenorocire ! a şoptit cu vocea stinsă.

I-am spus că dacă şi-a pus în minte să bocească, ar fi mai bine să mă lase în pace.

— Mă dai afară ? a suspinat.

Avea o mutră atît de jalnică, încît simţeam o poftă nebună să o iau la palme.

Ascultă, i-am vorbit, nu-mi face bine subiectul acesta, mă îmbolnăveşte. încearcă să mă înţelegi. în cazul cînd nu poţi, nu e neapărat nevoie să consideri că te-am dat afară.

Didina şi-a deschis poşeta şi a scos cu afectare un pachet de ţigarete Regale cu carton.

— Pot să fumez ? m-a întrebat.

Am dat din cap că da.

Şi-a aprins ţigara. A aruncat chibritul pe volumul de teatru de Eschil.

— Trebuie să-ţi fac o confidenţă. Eşti singura făptură care ştie. îmi tulbură conştiinţa şi numai ţie ţi-o pot pune. Am o pereche de cercei de aur, cu diamante, de la maică-sa. Era în prima săptămînă după sosirea lor în sat şi nu descoperisem că bătrîna e scrîntită. Am socotit că darul e un

gest de generozitate, de afecţiune. Mă ataşasem de bijuterie atît de mult, erau atît de minunaţi cerceii, încît atunci cînd satul întreg aflase că e smintită, n-am mai avut curajul să-i restitui. Şi am. rămas cu ei...

A pufăit din ţigareta fină şi a lăsat-o pe marginea volumului de teatru de Eschil. I-am pus la dispoziţie o scrumieră.

— Ce fac ? Răspunde-mi, Tami, ce să fac cu ei ?

Tăceam. Didina s-a foit nervoasă în fotoliu.

— Azi, cînd eram la şcoală, mi-a dat prin minte că poate Dumnezeu m-a pedepsit cu moartea lui Ovidiu pentru fapta mea nelegiuită...

Abia după vreo oră a plecat. Fumase trei ţigări. Se hotărîse să vîndă bijuteria şi să împartă banii la săraci. Ideea de a oferi săracilor o haină caldă o înduioşase pînă la lacrimi. Mi-a surîs.

— Te rog din suflet să păstrezi secretul, mi-a spus ia poartă. În tine am încredere desăvîrşită. Poate că Dumnezeu o să mă ierte în felul acesta. În fond, e o restitutio în integrum.

La înmormîntarea Graţiei şi a marnei sale n-am participat. în general suport cu greu înmormîntările. S-a spus că a fost o înmormântare „fastuoasă". Nu comentez expresia, o redau. Probabil, s-au pronunţat cuvinte de sinceră iubire şi regret pentru defunctă. Avem colege talentate, care vorbesc frumos. în ziua înhumării, clasa noastră n-a învăţat. Am cîeclarat-o zi de doliu. Ne-am pus cu toate bentiţă neagră peste păr, iar banca Graţielei, timp de o săptămînă, a avut în fiecare dimineaţă garoafe proaspete.

Anchetatorii au găsit în camera colegei noastre un vraf de anonime care o informau despre evenimentele din Cluj. La începutul Iui februarie, Septimiu se căsătorise cu o doctoriţă de la clinica de neurologie, unde lucra şi el. Toate scrisorile pe care i le trimisese Septimiu pînă în decembrie dispăruseră. Probabil, Graţiela le arsese. S-a mai găsit pe o partitură de Chopin o notă : „Prin artă, nu prin dragoste". Procuratura n-a considerat interesantă nota pentru elucidarea cazului şi a eliminat-o, ca fiind neconcludentă.

Poliţia a descoperit-o pe fata care primise de la bătrîna doamnă inelul încrustat cu briliante. La expertiză, s-a dovedit că briliantele erau false. Septimiu îi dăruise tinerei logodnice, cu care avea să se unească pentru toată viaţa, nişte cioburi.

A doua zi după înmormîntare, m-am dus la cimitir. Venisem cu un buchet de crizanteme. Am îngenuncheat pe iarba umedă şi am depus buchetul pe mormînt. Era o zi cu soare, minunată. Am stat vreo cîteva minute să mă reculeg. Am încercat să-mi amintesc surîsui Graţielei, cînd m-a invitat să intru în atelier. Surîsui ei purta pecetea morţii.

M-am ridicat. Mi-am şters obrazul de lacrimile ce-mi curseseră pe faţă. în minte îmi răsunau acordurile unei tocate de Bach-Busoni, pe care mi-o cîntase odată, într-o după-amiază. Şi totuşi, dragostea şi arta pot exista împreună, am zis în şoaptă. Căci arta înseamnă dragoste. Mi-am aruncat privirea peste crucile pustii şi singuratice. Am mai rămas o clipă. Mă cuprinsese frigul. Am plecat.

Fragmente de jurnal

Marţi

Am stat acasă. I-am spus proprîetăresei că am o indispoziţie uşoară. M-a chemat la ea.

— Pînă la ce dată ţii camera ? m-a întrebat.

Habar n-aveam. I-am spus că pînă în iulie.

— Trebuie să ştiu din vreme. Am o mulţime de solicitatori.

După-amiază merg la Hinţa. îmi regăsesc o parte din bucuria plimbărilor de odinioară. Mă întorc pe întuneric. Găsesc sub uşă un bilet: „Pe cinci aprilie dau foc la tot şi plec. Minei."

Citesc Confesiunile lui Jean-Jacques. Mă înspăimîntă prin luciditatea lor.

Miercuri

Profesoara de latină mă cheamă în cancelarie.

— Ce vrei să studiezi în continuare ? mă întreabă.

îi spun că n-are nici o importanţă. Că nu ştiu.

Se uită lung la mine.

— Dezamăgirile în dragoste sînt trecătoare. O să mai ai. Gîndeşte-te la viitorul tău. Trebuie să fii independentă. Ţine minte !

Stăteam în faţa ei, cu mîinile de-a lungul trupului, inertă. Aşteptam să-mi dea permisiunea să plec. Situaţia ml se părea insuportabilă.

— Sînt sigură că mă deteşti în clipa asta. Aşa e ?

îi spun că da.

Mă îmbrăţişează.

— îmi pare rău că te cunosc aşa tîrziu. Am rar momente de mare bucurie, ca acum...

Ciudată fiinţă ! Descopăr încă un om pîndit de boala tristă a singurătăţii.

Scrisoare de la Nelu. Relaţiile cu mătuşa Mariana s-au ameliorat. A aflat că-i plac garoafele, şi îi aduce în fiecare zi, cînd vine de la şcoală, un fir de floare pe care i-i aşază într-o vază. Mătuşa Mariana e încîntată. I-a cum părat flanel cu mîneci scurte şi-l duce cînd şi cînd la cinematograf. „Ascultă, Tami, ce-nseamnă aia „ereditate baehică” ? Mă tem că se referă tot la tata. Are mereu cîte ceva de spus în contra lui." Încolo, fleacuri. A luat un cinci la matematică. A dat lucrare la română şi la geografie. Aşteaptă impacient vacanţa Pastelor.

Citesc Confesiunile. Sînt scrise de un nebun... N-am nici o îndoială în privinţa asta...

Vineri

Norica face progrese bune la latină. E foarte inteligentă. Azi a intrat în timpul lecţiei colonelul. Mi-a sărutat, ca întotdeauna, mîna.

— Cum merge ? mă întreabă.

Se vede de la o poştă că e încîntat. Fetiţa a primit un şapte şi doi opturi.

— Nu vrei să facem o plimbare cu trăsura, duminică, la mănăstirea Bistriţa ? Mai luăm un pic de aer.

Ii spun că învăţ tot timpul pentru bacalaureat.

— Da, da... şopteşte.

A mai rămas vreo cîteva momente şi a ieşit.

•— Ascultă, Tami, mi-ai făgăduit că o să vorbeşti cu tata să-mi dea voie, seara, pe Bulevard.

Uitasem, li promit că data viitoare îi vorbesc.

Nu pot să învăţ. Stau ore întregi cu cărţile pe masă, fără să pot citi o iotă.

Cînd simt că înnebunesc, mă îmbrac şi ies afară. E cald. Cucoanele se poartă în taioare. Mă plimb pînă la Hinţa şi mă întorc. Pe stradă e întuneric beznă. M-am obişnuit. încetul cu încetul, o să mă obişnuiesc cu toate... Cu orice...

Sîmbătă

Elise :

— Treci pe la mine astăzi ? Am invitaţi. O să ţi-l recomand pe profesorul de italiană.

Am întrebat-o dacă-i mai face curte.

— Oh ! Mă înnebuneşte ! Dacă i-aş spune mamei, l-ar concedia pe loc ! E aşa de neîndemînatic, de prostuţ !

Rîdea.

— Ei bine, vii ?

O mint că sîmbătă am meditaţie.

— Şi pentru o meditaţie renunţi la invitaţia mea ?

Vorbea cu toată seriozitatea.

Eu n-am un tată cu apartament în Cotroceni, am zis.

Elise a îngălbenit. Pe frunte îi apăruse o pată roşie. A mai rămas o clipă, nehotărîtă, pe urmă a plecat.

Cînd m-am întors acasă, Minei mă aştepta în colţul Parcului. Am traversat pe partea cealaltă a străzii. S-a îndreptat spre mine, dar n-a îndrăznit să mi se adreseze. S-a oprit în poartă.

Cînd m-am uitat pe geam, după vreo cinci minute, era exact în locul în care îl lăsasem. Fuma.

Rămîn pînă la ora unu noaptea la fereastră. E lună nouă.

Duminică

Mă hotărăsc să învăţ. Citesc o oră şi abandonez.

Nu pot să nu mă mai gîndesc la scena petrecută în cameră la Minu. Nu pot. îmi dau perfect de bine seama că greşesc. Aşa am fost croită. Am modul meu de a înţelege realitatea, relaţiile dintre oameni. Nu mă pot schimba.

Mă vizitează Mariela. Se aşază. E palidă. A plîns.

— Azi am primit scrisoare, îmi spune. A murit Horaţiu...

A stat un sfert de oră fără să mai rostească o vorbă. Aveam impresia că a uitat de mine. în fine, şi-a ridicat privirea. Mi-a zîmbit.

— Ţi-aduci aminte, Tami, banca pe care m-am sărutat întîia oară cu Horaţiu ?

Am dat din cap că da.

— Pe banca aceea am trăit cele mai dragi momente ale vieţii mele...

în stradă se auzea mărşăluind o unitate militară. Cîntau.

— Aş bea ceva... mi-a spus.

N-aveam nimic. Am întrebat-o dacă vrea să aştepte. Puteam să cumpăr ceva de la Mercur.

A zis că aşteaptă. După vreo cinci minute am sosit cu o sticlă de lichior. I-am pus o jumătate de pahar.

Mi-a povestit că taică-său a plîns cînd a văzut scrisoarea. Ţinea la el ca la copilul lui. Cum să nu plîngă, cînd era aşa de fin, şi de manierat, şi de îndatoritor... Avea înaintea lui o carieră strălucită.

A dat pe gît paharul şi l-a umplut din nou. Mi-a relatat pentru a nu ştiu cita oară povestea lor de dragoste, cu toate amănuntele. După al patrulea pahar, i-am spus să plece.

S-a ridicat ca un copil cuminte.

— Sînt ferm convinsă că numai tatăl viperei aceleia de Gineta l-a ucis.

Am dus-o pînă în poartă. Se clătina uşor.

— Ştii, Tami, dacă aş fi păstrat copilul, îmi rămînea o amintire dragă de la el. Aş fi avut un rost în viaţă. Un ideal. Am omorît o fiinţă scumpă... Acum sînt singură. O să mă mai sărut cu un bărbat, apoi cu altul, şi viaţa o să treacă aproape fără să-mi dau seama...

M-a îmbrăţişat. Am ajutat-o să deschidă uşa.

— Dacă aş fi avut măcar copilul!... a suspinat.

Am aşteptat pînă a dispărut în casă.

Luni

Pe vremuri, în fiecare luni obişnuiam să-mi fac programul săptămînal de lucru. Acum trăiesc la voia întîmplării. Mă simt scutită de oprelişti şi răspunderi.

Mira :

— Bubicu e grav bolnav. O pneumonie. Plutoniereasa a chemat doi medici. Sînt slabe speranţe de scăpare. Săraca bătrînică, acesta e destinul ei! Are vocaţia văduviei.

Apoi:

— Cred că o să mănînc din nou bătaie de la tata. Nu sper să scot un cinci la matematică.

Azi am vorbit cu colonelul despre Norica. I-am spus că e inadmisibil ca unei fete ele cincisprezece ani să i se interzică să-şi trăiască vîrsta. Cînd va fi mare, o să-l urască pentru fapta asta.

Colonelul m-a privit cu luare-aminte.

— Crezi că greşesc ?

I-am spus că orice om poate greşi. Chiar şi un col» nel. Istoria a dovedit-o.

Deşi nu e lipsit cu totul de umor, o oarecare rigiditate militară îl împiedică să judece corect. Dar am un avantaj asupra lui. fi plac. Rămîne un pic pe gînduri, apoi zîmbeşte.

— Fie, a zis. Probabil că în probleme feministe ai cunoştinţe mai solide decît mine.

Seara. Plimbare pînă la Hinţa. Timp frumos. Se apropie plecarea lui Minei. Mi-e o teamă îngrozitoare pentru viaţa lui...

Marţi

Azi-noapte am visat că eram cu mama în sufrageria casei noastre bătrîneşti.

— Mă mai iubeşti ? m-a întrebat.

I-am spus că o ador.

Pe buze i-a apărut un zîmbet trist.

— Te înşeli. Realitatea e că m-ai uitat de mult. Dar nu-ţi dai seama. Te iubeşti numai pe tine, iubeşti numai ambiţiile tale...

Am vrut să protestez dar nu puteam rosti o vorbă.

— Să nu-ţi închipui că n-am citit scrisorile Josettei. Mi-au plăcut la fel de mult cum ţi-au plăcut şi ţie. Dacă ai şti cum a ajuns Josette ! E văduvă cu trei copii. Bărbatul i-a murit pe front. A îmbătrînit. Mi-e atît de milă cînd o văd, săraca !...

Am fost acasă la Gineta. N-o anunţasem. Efuziuni, îmbrăţişări, săruturi...

Mă introduce în bibliotecă. Pălăvrăgim.

— Vezi, Tami, Graţiela a avut curajul să facă gestul. Eu n-am avut. E o insuficienţă a mea, care o să mă apese toată viaţa.

Zîmbeşte.

— Sînt, totuşi, zile cînd viaţa e minunată. Odată cu sosirea primăverii, înnebunesc.

M-a informat că taică-său a mai primit o tresă pe epoleţi. Lucrează la comandamentul Marelui Stat Major, în Bucureşti. A şi trimis băieţii să le ajute la mutat. De mîine, încep să demonteze biblioteca.

Apoi, fără vreo legătură cu cele discutate :

— De ce eşti tristă, Tami ?

îi spun că nu sînt tristă.

S-a uitat la mine lung.

— Dacă îmi pare rău că plec din orăşelul ăsta, e numai pentru tine. O să ne mai întîlnim vreodată, oare ?

Seara, citesc cu disperare Fraţii Karamazov. Pe urmă sting lumina, mă aşez într-un fotoliu, la fereastră, şi privesc în noapte, pînă încep să mi se închidă ochii. Alaltăieri am adormit cu fruntea sprijinită de pervaz.

Miercuri

La şcoală, fetele sînt răvăşite de frumuseţea primăverii. Le văd uitîndu-se pe geam absente. Tristeţea primăverii nu e comparabilă cu nici o altă formă de tristeţe. E un sentiment divin.

În recreaţie, profesoara de latină mă cheamă iar în cancelarie.

— Nu vrei să vii într-o zi la mine ? mă întreabă. Am cărţi care ar putea să te intereseze.

Ne privim.

Sînt foarte obosită, îi spun. Mi-e greu să mă suport pe mine însămi.

Mă ia de braţ şi mă conduce afară.

— Din cauza vremurilor, v-aţi maturizat prea repede. La vîrsta ta citeam Manon Lescaut, nu Gide sau Dostoievski.

îmi surîde.

— Probabil am îmbătrînit. N-aş fi crezut că o să ajung vreodată să invit la mine o elevă, iar eleva să mă refuze, fără să înţeleagă cît de mult mă îndurerează gestul său...

li spun că-mi pare foarte rău, şi plec.

Azi au trecut pe Bulevard trei ore în şir coloane de blindate. Le auzeam din cameră. Mi-am astupat urechile cu perna, dar degeaba. Simţeam că înnebunesc. Cred că m-am îmbolnăvit de nervi.

Joi

Scrisoare de la Nelu. îmi reproşează că nu-i. scriu. „Ce s-a-ntîmplat cu tine, Tami ? Eşti bolnavă ?" Alaltăieri a avut un gînd urît. Se spovedeşte, ca să se simtă uşurat. Dacă o să mor, îmi scrie, capul familiei o să devină el.

„A fost un gînd de o clipă, Tami, cum îţi închipui că o să vreau să mori ?" În rest, probleme de familie. Cu unchiul se înţelege foarte bine. I-a spus că în luna mai îl ia la vînătoare. A obţinut al doilea cinci la matematică. Se plimbă seara, cu mătuşa Mariana, pe Unirii. Craiova e un oraş, nu un tîrg nenorocit ca Alutela. în încheiere mă sărută mult, apoi mă întreabă : „îl mai iubeşti pe pictor ?" Şi : „Eu m-am îndrăgostit, aici, de o fată, Liliana, dintr-a patra. Ii scriu scrisori aproape zilnic. Ştii, Tami, am început să încondeiez scrisori drăguţe. Cred că o să urmez, ca tine, Literele."

Elise :

— Azi ai vreo meditaţie ?

I-am spus că nu.

— Treci pe la mine ! Te rog mult!

M-am dus. Mă aştepta la poartă. Mi s-a părut o extravaganţă de neînţeles din partea ei.

Ne-am instalat în camera de lucru. Ferestrele erau deschise.

După o discuţie searbădă despre Jean-Jacques Rouseau, pe care îl detestă, m-a întrebat de ce nu o iubesc.

I-am spus că ţin extrem de mult la ea. Dar că sînt puncte de atingere, în care vederile ni se deosebesc. Greşeala ei e că nu face efortul să ocolească aceste puncte.

Şi-a aprins ţigara. Se pieptănase foarte fin. Avea un păr frumos, de aur.

— Cred că în afară de Valeriu, pe care l-am pierdut, n-am fost nicicînd legată sufleteşte de vreo fiinţă, ca de tine. Exerciţi asupra mea o atracţie, cum să-i zic, exotică.

A surîs amar.

— Îmi pare rău că eşti săracă. Distanţa socială te inhibă şi îţi exacerbează sentimentul de orgoliu. N-am nici o vină că m-am născut în casa asta. S-ar fi putut, la fel de bine, ca rolurile să fi fost distribuite invers. în cazul acesta, te-ai fi purtat exact aşa cum mă port eu acum.

Şi-a scuturat ţigara în scrumieră. Ne-am privit.

I-am spus că a atins din nou un punct din cele pe care ar fi fost de preferat să le evite. Se înşela. Era cu neputinţă să fiu o copie a ei, să mă comport ca ea, chiar dacă aş fi văzut lumina zilei într-un palat, nu într-o casă boierească oarecare. O casă îi poate modifica mentalitatea unui om, dar nu şi firea.

Pe uşă a intrat subreta.

— La telefon, domnul profesor Enzo Barazzutti.

Elise m-a mîngîiat pe mină.

— Deşi eşti tare arţăgoasă, n-am ce face... Te iubesc şi aşa..

Vineri

Norica :

— Oh ! Tami ! Aseară am fost întîia oară pe Bulevard, la promenadă ! Singură ! Adică, nu chiar singură, cu un băiat. Eşti delicioasă. Eşti un înger !

Exulta.

î-am spus să îase efuziunile şi să deschidă cartea de latină.

— Aş vrea să-ţi dăruiesc ceva, ceva de preţ. Cere-mi orice S

Fetiţo, i-am vorbit$_f$ trebuie să afli că darurile adevărate se oferă cu sufletul, ele n-au preţ. Cînd darul poate fi evaluat, el se întoarce adesea împotriva celui care-l face.

Norica a căzut pe gînduri. Azi am făcut o lecţie proastă.

Seara. Plimbare peste Hinţa.

La întoarcere, găsesc sub uşă un bileţel : „Au mai rămas doar zece zile. Minu".

Citesc, pînă spre ziuă, idiotul. Mîşkin e el.

Simbătâ

Alarmă aeriană. Ne îngrămădim în pivniţă. Nu se aude nici o şoaptă. Lumina ofticoasă a becului abia ne mîngîie figurile îngălbenite. Ieşim după o oră. Nu pot să mai rezist. Îmi crapă capul de durere. Plec acasă.

Am chef, după-amiază, să mănînc o prăjitură. Mă duc la coana Miţa.

Doriţi lichior de ananas ? se interesează amabilă patroana, surîzîndu-mi cu faţa ei obeză, de om de treabă.

Ii spun că aş vrea o savarină. Şi un pahar cu apă rece.

— Ştiţi, mă încunoştinţează cînd îrni aduce savarina, Domnul Axintescu, pe care l-aţi văzut de-atîtea ori aici, cu lupul, a făcut aseară, la Gafe Royal, atac de cord. În două ore a murit. E ultimul vlăstar al unei vechi familii de boieri din secolul al XVI-lea...

Cînd am plecat, m-a dus pînă la uşă.

— De ce v-aţi prăpădit podoaba de codiţe ? mi-a zis. Eraţi frumoasă ca un înger !

Afară e un timp de basm. Mă plimb o oră prin Zăvoi. Trec lacul peste podul chinezesc. Mă aşez pe banca unde am stat cu Minu.

Seara, încerc să învăţ la greacă. Mi-e imposibil. Aş. vrea să-l văd. Dar nu cred că aş avea puterea să-i vorbesc Mă simt îngrozitor de umilită.

Azi-noapte am visat-o iar pe mama. Stătea în fotoliul meu, plîngea. îmi reproşa că eu l-am omorît pe tata.

— Dacă se opera cu un an înainte, scăpa, mi-a zis. Pe urmă, l-ai lăsat acasă, singur, cu fata aceea tînără. Ştiai că se iubeau ?

Eram înmărmurită.

—• Hai să-l lăsăm pe tata ! M-am întîlnit pe stradă cu Minei. Susţine că tu l-ai aruncat în braţele nefericitei aceleia care s-a otrăvit. A vrut să se răzbune pentru că i-ai ucis copilul.

Rîdea. Era urîtă. N-avea în gură nici un dinte. Mi-am dat deodată seama că nu e mama, ci plutoniereasa. A întins un deget către mine, ameninţător.

— O să plăteşti. Nu scapă nimeni de pedeapsă. Nimeni !...

Am învăţat o oră la latină. Afară a început să plouă. Cînd plouă, viaţa mi se pare mai uşor de suportat.

Descopăr în sertar desenele lui Minu din Zăvoi. Mă uit pe ele cîteva minute. Nu-mi spun nimic. Sînt moarte, moarte...

Din nou alarmă aeriană. Rămîn în cameră. Madam Cotigă mă invită, politicoasă, în pivniţă. Refuz.

Luni

Gineta m-a chemat la ea. Nu pot să merg, am meditaţie.

— Cum ţi se pare fata?

îi spun că e isteaţă.

— La noi e zarvă mare. S-a demontat biblioteca. De mîine se lucrează în sălile de vînătoare şi de arme. Ieri, tata a făcut o scurtă inspecţie prin casă. S-a declarat nemulţumit de modul cum se procedează la împachetarea cărţilor. I-a muştruluit energic pe soldaţi. A stat doar patru ore. Pe mine m-a întrebat în trecere „Ce faci fetiţo ?" Cu asta şi-a împlinit îndatoririle de tată.

Mi-a surîs

— în Bucureşti, sper să se schimbe lucrurile. La toamnă, dacă se termină războiul, plec la Paris. Vreau să obţin un doctorat în Drept... Poate că mă mărit acolo. Dar cine ştie cîte lucruri se vor mai întîmpla pînă la toamnă ?

Mira mă anunţă că alaltăieri a murit Bubicu.

Seara învăţ la greacă două ore fără spor.

Nu pot ieşi afară. Plouă.

Marţi

Azi-noapte mă vizitează Graţiela. E îmbrăcată într-o toaletă splendidă de bal. Emană parfumul ei caracteristic, fin, imperceptibil.

•— Nu vrei să-ţi cînt tocata în do major de Bach-Busoni ? mă întreabă.

S-a aşezat la pian. A ridicat capacul. A început să cînte. Cînta divin. Mă cuprinsese o fericire mare.

— Crezi că o să putem să rezistăm pînă la urmă ? o aud, în timp ce mîinile îi aleargă pe claviatură.

li spun că nu înţeleg ce vrea să spună.

— Cum nu înţelegi ? Să rezistăm la atîtea baluri! Trăim în fiecare zi un bal. Abia mai ţinem pasul...

îmi surîde.

— Ce primăvară minunată ! Sîntem atît de tinere! Şi de plăpînde ! O simplă adiere de vînt ne poate răsturna speranţele, iubirea, totul...

Se scoală. Mă mîngîie afectuos pe frunte.

— Cînd ţi-ai tăiat codiţele ? se minunează.

O văd cum îşi desface fermoarul de la rochie cu gesturi leneşe. Şi-o scoate. O aruncă pe podea. Rămîne în furou. Aprinde o ţigară. Are carnaţia albă, delicată. Fumează.

— Aş bea un coniac, îmi spune. Cînd bei ceva înainte, e mult mai bine. îţi vine mai uşor...

Perdelele de la fereastră fîlfîie atinse de o adiere. A dispărut.

Scrisoare de la Nelu. Din nou reproşuri că nu-i scriu, că l-am uitat. N-am posibilitatea să-i explic că sînt bolnavă. Că n-am chef. îmi cere indemnizaţia lunară pentru mătuşa Mariana. E îngrijorată, biata, că n-o s-o mai primească. „Ascultă, Tami, Liliana m-a ameninţat că dacă-i mai trimit scrisori de dragoste, mă spune maică-si. Ce zici să fac ?" Mai are un an sau doi şi începe să înţeleagă viaţa. Mi-e teamă pentru viitorul lui.

Citesc pînă spre miezul nopţii Zgomotul şi furia. Impresie copleşitoare. Nu pot dormi.

Miercuri

De patru ziie plouă fără încetare.

Pe la vreo şase seara am auzit ciocănituri în uşă. Era Lavinia. Am invitat-o înăuntru. S-a dezbrăcat de pardesiu Avea figura palidă, bolnavă.

M-a asigurat că nu mă ţine mult. îşi dă perlect de bine seama cît sînt de ocupată. S-a aşezat. Venise îmbrăcată în aceeaşi rochie lila, de o croială impecabilă. Mi-a spus că sînt frumoasă. I-arn mulţumit. Mi-a spus că am o cameră drăguţă. Aveam impresia că e speriată. Cred că era.

— Mă tem de fiecare dată să nu-ţi imaginezi că mă trimite el. S-ar supăra îngrozitor dacă ar afla. E foarte irascibil. De o săptămînă a început să se mai liniştească. Şi-a luat uneltele şi schelele şi a eliberat salonul. îşi petrece timpul în atelier. Fumează întins pe pat, cu cîinele alături. Sau bea. Cînd crap discretă uşa, tresare. A încetat să ne mai spună „majestatea voastră". De altminteri, nu ne mai spune în nici un fel. Coboară, mănîncă în fugă, şi se retrage sus, fără să ne mai adreseze nici o vorbă.

Pe masă se găseau Analele lui Tacitus. A luat volumul şi l-a frunzărit fără să zăbovească asupra paginilor. L-a închis.

— Fii bună şi serveşte-mă cu un pahar de apă, a zis. Mi-e sete.

I-am adus o porţie cte dulceaţă de căpşuni de la ma~ dam Cotigă şi un pahar cu apă. Mi-a mulţumit. A luat paharul, mîna-i tx-emura, a izbutit să bea o înghiţitură, şi paharul i-a căzut din mină pe podea. S-a spart.

— Mă simt cam rău... a murmurat. îţi cer iertare.

S-a sprijinit cu spatele în fotoliu. în cameră se aşternuse o linişte de gheaţă. Eram teribil de neajutorată. Am dat o fugă în bucătărie şi i-am adus un alt pahar.

— Peste cinci zile pleacă... a suspinat.

Am întrebat-o dacă nu doreşte un ceai sau un calmant. A refuzat.

— Trebuie să-ţi spun de ce am venit. Am auzit că meditezi pe fata colonelului Petrescu. Că ţine foarte mult la tine. El l-ar putea scăpa pe Minu de război.

Şi-a scos oglinda din poşetă, s-a pudrat. Paloarea cadaverică îi dispăruse. Şi-a corectat conturul buzelor. Şi-a îndreptat privirile spre mine.

— Crezi că ai putea vorbi cu el ?

Tăceam. Lavinia a zîmbit, absentă. Mi-era atît de milă de ea, mă emoţiona atît de mult nefericirea ei, încît abia mă abţineam să plîng.

— Cam asta-i tot...

S-a ridicat.

— Aş vrea să te îmbrăţişez, a zis.

în curte o aştepta Lord Finley. Burniţa. Am petrecut-o cu privirea pînă a dispărut pe Bulevard. Am dus dulceaţa în bucătărie şi am deschis ferestrele. Am măturat prin cameră. M-am aruncat pe pat. Am stat cu ochii limpezi pînă spre miezul nopţii. Mi se făcuse frig. M-am ridicat. Pe stradă aluneca o umbră. O clipă, mi s-a năzărit că e Minu. Dar visam. Fără îndoială că visam.

Joi

Sînt ultimele zile înainte de vacanţă. E ultima vacanţă a noastră. în clasă, fetele privesc buimace pe fereastră.

Mira mă cheamă în recreaţie. îmi povesteşte cum a fost înmormîntat Bubieu. O ascult dar nu înţeleg nimic. Coroane, bocete, fanfara militară... Fetiţa asta, care a participat la atîtea dureroase înmormîntări, se poate emoţiona de încă o înmormîntare a unui bătrîn pe care nici nu-l cunoştea cu şase luni înainte.

îi spun aceste gînduri. îmi surîde.

— Ţineam la el. E foarte tonic să poţi să ţii la oameni...

După-amiază mă vizitează Mariela. E deprimată. Se aşază în fotoliu.

— Mi-e atît de scîrbă uneori de viaţă î exclamă.

O las să debiteze pe tema nimicniciei lumii. E în pasă proastă. Pe urmă mă întreabă :

— Ascultă, Tami, tu te-ai iubit vreodată cu un bărbat ?

îi spun că am principiul să nu fac confidenţe. Daci mă acceptă aşa cum sînt, putem purta discuţia mai departe.

Şi-a scos oglinda din poşetă. Se priveşte.

—[1] Traian m-a invitat alaltăieri la el acasă şi nu m-am dus. Mi-a spus că dacă nu vin mîine, relaţiile dintre noi s-au încheiat. Un ultimatum, înţelegi ? Mi-e silă...

îmi surîde.

— La urma urmei, sînt o proastă că-mi fac griji. Toate femeile din lume se distrează şi nu se mai complică făcîndu-şi probleme de conştiinţă. Cuvintul ăsta, conştiinţă, e un gunoi...

Mă pupă afectuos pe amîndoi obrajii.

— Aş vrea să ne întîlnim peste cincizeci de ani şi să ne povestim, la o cafea, întinse pe sofale, nebuniile. O, Doamne, cîte am avea să ne mai spunem !...

Afară plouă. Citesc pînă la două noaptea. Sting lumina. Deschid ferestrele să intre aer. Observ din nou aceeaşi umbră alunecînd pe stradă. Mă cuprinde teama.

Vineri

Visez spre dimineaţă că sînt pe malul mării, cu Minu. Privim întinderea ceţoasă a apei.

— Ştii să înoţi ? mă întreabă.

Am dat din cap că nu.

— Nici eu. Dar vreau să învăţ. Un pictor trebuie să ştie să înoate.

S-a aruncat în apă. încetul cu încetul s-a îndepărtat de ţărm. L-am implorat să se oprească, i-am spus să se întoarcă, i-am strigat. Dar el mergea înainte, încăpăţînat, inconştient, mergea împotriva valurilor tot mai furioase, şi după cîteva minute n-am mai zărit pe întinderea spumoasă a mării decît un punct. Am dat un ţipăt. în clipa aceea m-am trezit. Afară răsărise soarele.

îi spun Noricăi, la lecţie, că vreau să port cu tata o discuţie. Am rugat-o ca în timpul conversaţiei să rămînă afară. E vorba de o chestiune confidenţială. S-a dus să-l cheme.

După vreo cîteva minute a apărut.

— Ce este domnişoară ? Aveţi vreo neplăcere cu Nori ca ?

Nu, nu de Norica era vorba. I-am explicat că sînt pe cale de a mă căsători cu un tînăr ce trebuie să plece peste trei zile la o şcoală de piloţi de vînătoare. O şcoală de piloţi e moarte sigură. L-am întrebat clacă îi stă în putinţă să-l mobilizeze pe loc, în Alutela.

Colonelul s-a aşezat pe scaunul în care stă la lecţie Norica. Tăcea. A scos o tabacheră. Şi-a aprins ţigara.

— E vorba chiar ele viitorul dumneavoastră soţ ?

I-am spus că sîntem logodiţi de şase luni. Că am început să ne înjghebăm o casă, sub Capela. Că nu ne-am cununat pînă acum, pentru că trebuia să-mi termin şcoala. Că vrem să avem copii. Să-i creştem.

— Da, da... a mormăit. Da, da...

A tras vreo două fumuri, apoi şi-a îndreptat privirea asupra mea. Simţeam că mor de frică.

— Sînteţi cam îndrăzneaţă, domnişoară, a zis, şi a tăcut din nou.

În clipa următoare, pe uşă a năvălit Nori ca. S-a repezit de gîtul lui. L-a sărutat. Nebuna ascultase tot, pe gaura cheii.

— Cum, tati, stai să te gîndeşti atît pentru un fleac ? Cînd este vorba de fericirea fetei tale ?

Pe faţa colonelului a apărut o umbră. Imbătrînise. S-a ridicat.

— Să vină poimîine la mine, la ora nouă dimineaţa. La nouă fix ! E clar ?

I-am spus că e clar.

A salutat milităreşte, dar a omis să-mi mai sărute mîna.

Am făcut o lecţie lamentabilă...

24

Cînd am intrat pe uşă, Minei zăcea trîntit pe pat. Fuma. S-a ridicat. Dar n-a venit spre mine.

M-am aşezat în jilţ. M-a invitat să-mi scot trencicotul. Nu, nu era nevoie, rămîneam doar cîteva minute.

A aruncat ţigara şi şi-a pipăit cu un gest mecanic buzunarele murdare ale salopetei. Slăbise. Era nebărbierit. Părea ieşit din puşcărie.

— De ce ai venit ? a întrebat.

I-am spus că am venit fiindcă îl iubesc. Stătea cu spatele la geam. Abia îi distingeam figura. Privea spre şevaletul gol. în cameră domneau cea mai cumplită mizerie şi dezordine.

— Nu vrei să bei ceva ?

Tăceam. Vreo cîteva minute n-am vorbit nici unul. Afară începuse iar să plouă. Se auzea ecoul ritmic al picăturilor căzînd din streşini.

— Vii prea tîrziu, mi-a spus. Poimîine plec.

S-a cîus la dulăpior şi a venit cu o sticlă. A umplut paharele. IVli-a întins paharul. L-am lăsat pe masă.

— Fac parte, a zis, din specia nenorocită a lui Lord Finley. Cînd m-am îndrăgostit de cineva, îl iubesc chiar dacă mă alungă, chiar dacă mă loveşte cu piciorul. Dar, spre deosebire de ei, păstrez cu îndărătnicie în memorie toate loviturile. Le înregistrez. Atît. Am o putere de a îndura extrem de mare.

Şi-a băut paharul. S-a aşezat pe scaun în faţa mea.

— De ce mă mai iubeşti ? M-am comportat în modul cel mai ticălos. O fată mîndră, cum eşti tu, nu se întoarce în camera unde a fost batjocorită.

I-am spus că dacă nu abandonează subiectul, plec.

Am încercat să sorb o înghiţitură din pahar. Era o băutură îngrozitor de tare. Minei s-a scotocit prin buzunarul salopetei şi şi-a scos pachetul cu ţigări. Şi-a aprins ţigara.

Cred că s-a rezolvat problema plecării tale, am zis. N-o să mai pleci.

— Ce vrei să spui ?

I-am relatat discuţia cu colonelul. Minei fuma. Pe faţă nu i-a tresărit un muşchi. Fuma, pe urmă s-a uitat la mine.

— Mă emoţionează gestul tău, e un gest frumos, romantic. Dar aş dori, la rîndul meu, să renunţăm la subiectul ăsta. Plec.

În clipa aceea, mi-am dat seama că l-am pierdut. Că nu mai e nimic de îndreptat. Că soarta îşi depăna neistovită tortul. Am ridicat paharul şi l-am dat pe gît. Arsura băuturii îmi tăiase respiraţia. M-am rezemat cu capul de speteaza tare a jilţului. Am închis ochii. Auzeam bătaia regulată a picăturilor de ploaie în burlane.

Minei mi-a dezbrăcat trencicotul şi I-a aruncat pe o laviţă de lemn.

— În săptămînile acestea groaznice, de disperare, abia în săptămînile acestea mi-am dat seama că nu mă pot lipsi de existenţa ta. Că eşti o parte indispensabilă a vieţii mele. Oricîte nelegiuiri aş mai comite, oricîte vînturi rn-ar abate, aş reveni umil la tine. Mi-ai fost scrisă.

A umplut paharele. Şi-a ridicat paharul şi l-a băut.

De ce ţii cu tot dinadinsul să pleci ? l-am întrebat.

— Fiindcă e război. Nu e război ?

Răspunsul lui mi s-a părut atît de simplu, de firesc, încît am rămas mută. I-am luat ţigara din scrumieră şi am tras un fum.

— Ţineam extrem de mult să te mai văd o dată înainte ele plecare. îţi mulţumesc că ai venit. Ştiam că mă iubeşti, n-aveam nevoie de dovezi, şi tu faci parte din specia păcătoasă a lui Lord Finley. Cum să mă duc să mor fără să te mai privesc o dată ?

Zîmbea ca un copil. S-a aşezat pe duşumea, ca odinioară, şi s-a culcat cu capul pe genunchii mei.

— Vii poimîine la gară ? m-a întrebat. Plec cu acceleratul de la ora zece.

Am dat din cap că da.

— Tami, nu trebuie să fii tristă. Imaginează-ţi cum aş putea trăi cu tine o viaţă întreagă, cu rana aceasta în suflet: că am scăpat de moarte prin graţia ta. Ar fi oribil. Nici tu n-ai accepta o astfel de situaţie. Convieţuirea noastră ar purta puroiul laşităţii, al umilinţei şi necinstei.

Avea dreptate, tot ce spunea era exact, şi îmi venea să plîng, ne asemănam prea mult unul cu altul, şi eu, în locul lui, aş fi făcut la fel...

Am luat paharul şi am sorbit o înghiţitură. Mi-am amintit de ziua cînd am băut la el pentru întîia oară. Am revăzut noptiera. Şi paravanul, şi pătura murdară... O, doamne, cît timp trecuse de atunci! Trecuse o viaţă i...

— Interesant e faptul că în săptămînile acestea, vorbea Minei, nu m-am gîndit deloc la moarte. Absolut deloc ! Eram cu totul absorbit de tine. Acum, va trebui să lupt ca să trăiesc. Nu vreau să te dezamăgesc. Un om. cînd moare, îi decepţionează cumplit pe cei care-l iubesc. E un semn de slăbiciune, moartea, de neputinţă. M-ai detesta îngrozitor dacă-aş muri.

Plîngeam. Am luat paharul, l-am băut pînă la fund. Eram puţin cam ameţită. Dar nu-mi păsa. în clipa aceea ştiam că e viu. Că mă iubeşte. N-aveam nevoie de nimic în plus.

Sînt fericită, Minule... De-atîta vreme n-am mai fost atît de fericită !... am şoptit.

Minei m-a ridicat în braţe ca pe-o frunză. Era din nou iubitul meu smintit. S-a învîrtit cu mine prin atelier vreo cîteva minute, în pas de vals,

odaia se rotea haotic, nebuneşte, şi îl iubeam, puteam să cred că zbor pe dalele
de marmură din uriaşa sală a Casei Ofiţerilor, sub candelabrele feeric luminate, alături de femei frumoase îmbrăcate în rochii albe, lungi, cu braţele sclipind de diamante, şi nu simţeam în clipele acelea decît uşoara atingere a braţelor care mă susţineau, şi respiraţia lui cuminte. M-a aşezat pe pat.
— Mă mai iubeşti ? m-a întrebat, i-am spus că da. Că îl iubesc.
25
Ne-am întîlnit în gară. Ploua. Minei venise îmbrăcat într-un raglan extrem de elegant. Purta o valijoară. A aşezat-o pe cimentul umed. Peronul era gol.
— N-ai ore azi ? m-a întrebat.
Aveam.
Mi-a spus că taică-său plecase de la ora patru dimineaţa la vînătoare cu Lord Finley. Iar maică-sa era bolnavă.
— Cu tata nu mă înţeleg deloc. Mă port urît cu el. Dacă o să mor, nu cred că o să-i reuşească nici o lacrimă, cu toate că avocaţii, prin profesiune, au haruri de actor.
Vorbea ca să nu simt că timpul trece greu. Era drăguţ. Îşi aprinsese o ţigară. Trăgea din cînd în cînd din ea, absent.
— Ascultă, Tami, trebuie să-mi promiţi că la întoarcere o să-mi faci patru copii.
Vorbea cu toată seriozitatea. Vrea patru, nici mai mult, nici mai puţin. I-am spus că o să-i fac doi. A stat să se gîndească, pe urmă a zis că dacă nu se poate altfel, sînt buni şi doi.
M-a mîngîiat pe păr. Venisem fără bască. Şi fără uniformă. îmi pusesem cerceii de aur ai bunicii.
Mi-a spus că într-un moment de furie, stricase tot ce construise la casa noastră. îşi procurase, pentru treaba asta, un tîrnăcop. Dar nu-i nimic. La întoarcere o să clădim o casă nouă, mai frumoasă, ceva mai sus de seminar, lîngă Episcopie. Va trebui să se consulte cu un arhitect.
Sporovăia fără întrerupere, de teamă, parcă, să nu-î pun întrebări. Simţeam că îndură greu momentele. Aşa cum le înduram şi eu.
Intre timp, sosiseră şi alte persoane, cu valize. Se adăpostiseră de ploaie sub acoperişul negru de funingine al peronului. Cîte un acar trecea în fugă peste linii. Afară era un timp cîinos şi rece.
— Ţi-e frig ? m-a întrebat.
Am clătinat din cap că nu.
— Dacă o să mor, am lăsat vorbă să rămîi stăpînă pe toate tablourile mele. Sînt dreptul tău.
I-am spus că n-o să moară. Că am credinţa nestrămutată că se va întoarce.
Simţeam că mă îneacă plînsul. Şi-a petrecut un braţ pe dujoă gîtul meu. M-a sărutat pe păr.
Pînă să vină trenul mi-a povestit despre căsuţa pe care vrea s-o construiască. Apoi despre proiectele de viitor. Dacă o să primească bursă, vom fi peste un an sau doi pe malul Senei. îşi va închiria un mic atelier în Montparnasse şi va picta acolo toată dimineaţa, iar după-mesele ne vom

plimba pe bulevarde, vom vizita muzee şi vom intra în baruri, noaptea, şi ne vom îmbăta ca doi nebuni.

— Ascultă, Tami, crezi în toate astea ?

Da, cred... am spus în şoaptă. Cred...

Pe urmă trenul a sosit şi a mai stat un timp cu mine pe peron, pînă cînd impiegatul a dat semnalul de plecare. M-a îmbrăţişat.

Peronul rămăsese gol.

— Tami, am uitat să-ţi pun o întrebare foarte importantă. M-ai iertat ?

Plîngeam. Am dat din cap că da.

L-am mai văzut un timp la geam, vreo cîteva momente, o mînă, un licăr de privire, un zîmbet, apoi a dispărut.

Mi-am scos batista.

— Se duce la război ? m-a întrebat amabil impiegatul.

Am tresărit.

Probabil, am şoptit. Nu ştiu exact... Probabil, la război...

Călimăneşti ianuarie-martie 1981